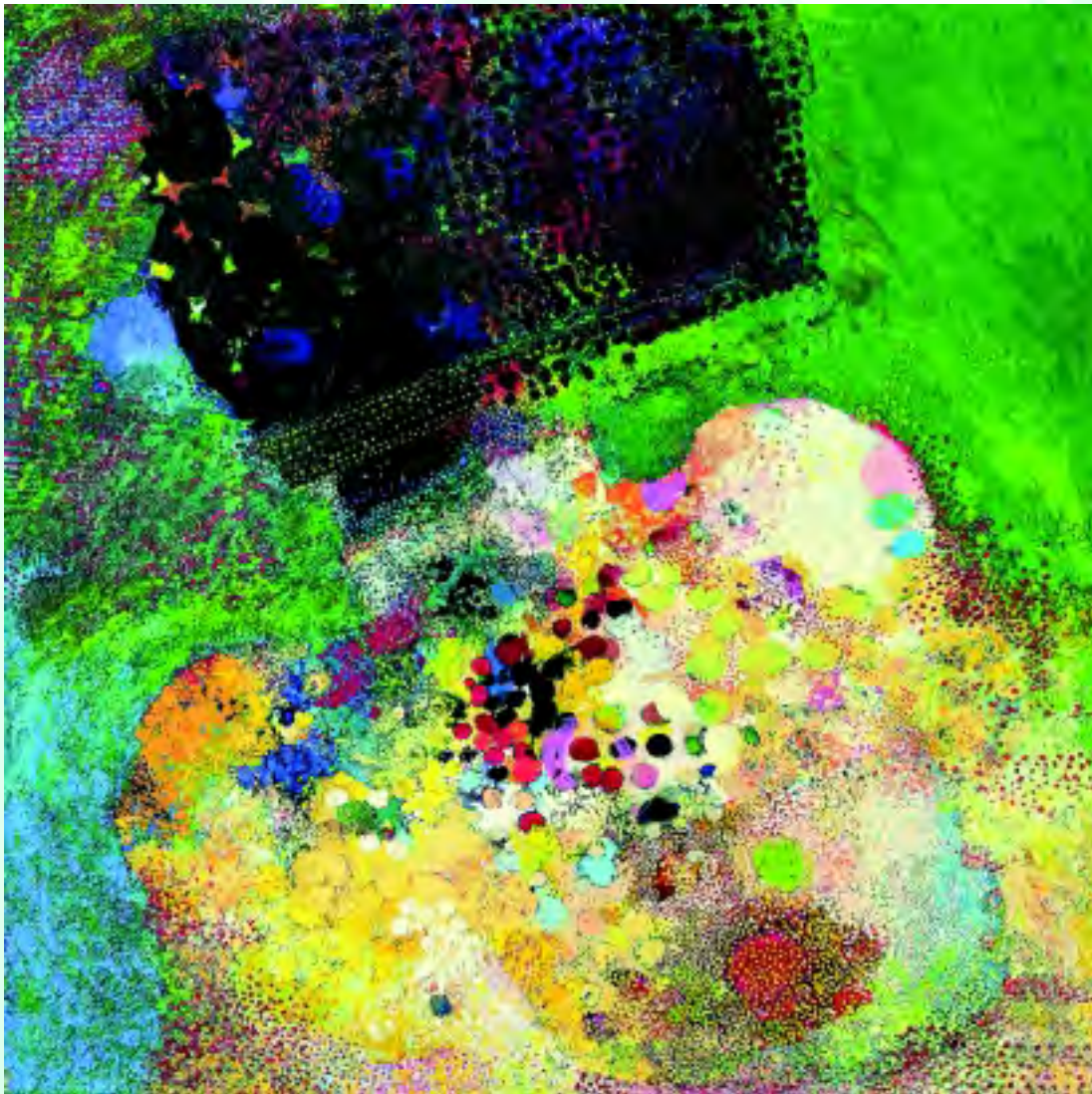

P. b. b.
Verlagsort: 1080 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

1-2

leden – únor

2011

31. ročník

- Rozhovor: **S baletkou Ninou Polákovou** / Marie Brandeis
- Fejeton Pavla Kohouta
- Literární příloha

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Cyklus filmů scénáristy JANA PROCHÁZKY a režiséra KARLA KACHYŇI

pondělí 14. 03. 2011 v 19:30

Noc nevěsty (Československo 1967, 89 min., černobílý, česká verze)

Společensko-historický film

Režie: Karel Kachyňa; **námět:** Jan Procházka (novela *Svatá noc*); **scénář:** Jan Procházka & Karel Kachyňa

Hrají: Jana Brejchová (jeptiška), Mnislav Hofman (Picin), Gustáv Valach (Ambrož), Josef Kemr (farář), Josef Elsner (Šabatka)

Příběh z moravské vesnice konce roku 1950, kam se po sebevraždě bohatého statkáře vrací jeho dcera, bývalá jeptiška. Odpor proti násilné kolektivizaci a náboženský fanatismus vedou k davové hysterii a tragickým událostem, které vyvrcholí o štědrovečerní noci. Hlavní ženskou postavu tohoto filmu, v němž se prolíná životní realita s baladicky traktovanými představami, vynikajícím způsobem ztvárnila Jana Brejchová.

pondělí 11. 04. 2011 v 19:30

Ucho (Československo, Filmové studio Barrandov, 1969, černobílý, 94 min.)

Drama

Režie: Karel Kachyňa; **námět:** Jan Procházka; **scénář:** Jan Procházka & Karel Kachyňa; **hudba:** Svatopluk Havelka; **výtvarnice:** Ester Krumbachová; **kamera:** Josef Illík

Hrají: Radoslav Brzobohatý, Jiřina Bohdalová, Jiří Císler, Miroslav Holub

Vysoký vládní činitel (Radoslav Brzobohatý) je ve své vile odposloucháván. Neví, kde je odposlouchávací zařízení namontováno, ale nikde necítí jistotu a spolu se svou manželkou (Jiřina Bohdalová) se bojí mluvit, aby ho za to soudruzi komunisté nezařehovali. Film po dokončení cenzura nepustila do kin a na svoji premiéru musel čekat až do roku 1990.

Předběžné termíny promítání na velvyslanectví v roce 2011:

vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 14. 3., 11. 4., 9. 5., 12. 9., 10. 10., 14. 11., 12. 12.

Začátek představení **vždy v 19:30, pouze v prosinci ještě v 17:00 pro děti.** Změna vyhrazena.

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku si Vás dovoluje co nejsrdečněji pozvat na

PŘEDNÁŠKU

***Diagnóza – smrtelné onemocnění
a metodika zvládnání psychických stavů***

ThLic. PETER ŽALOUDEK

Středa 23. února 2011 v 18:00 hodin

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

(Upozornění: Pořad je v němčině)

ThLic. Peter ŽALOUDEK (*1958 Žilina, Slovensko), člen rakousko-německé organizace Priester ohne Amt (Kněží bez úřadu). V roce 1979 byl vyloučen z Cyrilometodějské bohoslovecké fakulty v Bratislavě, protože odmítl spolupráci s StB. Následující čtyři roky prožil v podzemní církvi, věnoval se tajnému studiu teologie, organizoval promítání filmů s náboženskou tematikou a pašování zakázané křesťanské literatury. Na přání nejvyšších řeholních představených emigroval v roce 1983 do Rakouska, aby po obdržení potřebných dokumentů odešel do Říma, kde pokračoval ve studiu teologie. Po jeho absolvování byl poslán do Vídně, kde žil v kapucínském klášteře a věnoval se pastoraci rakouských věřících a slovenských a českých emigrantů. Současně pomáhal organizovat tajné předávání informací mezi západní církví a komunisty utlačovanou církví ve své rodné zemi. Po rozhodnutí oženit se odešel v roce 1991 z kněžské řeholní služby. Navzdory zákazům působit oficiálně jako kněz se této činnosti jiným, netradičním způsobem nadále věnuje. Žije ve Vídni, často jezdí do České republiky a na Slovensko, kde navštěvuje příbuzné a pořádá přednášky. Je zaměstnán jako radiologický a pastorační asistent radiologické kliniky v jedné z vídeňských nemocnic. Ve volném času se věnuje překladům z italštiny, němčiny a angličtiny, pravidelně publikuje v českém, slovenském i německém jazyce v různých časopisech. Je autorem či překladatelem několika knih. Více na www.peterzaloudek.com

Publikace: *Myšlienky počas ožarovacej terapie – rozhovory* (nakladatelství Serafin, 2005);

Aina Hemolele – Svatá zem – Molokai (Karmelitánské nakladatelství, 2006, Bratislava, 2007, Praha);

O pozoruhodných okolnostech vzniku koledy Tichá noc (nakladatelství Gloria, Rosice u Brna, 2008) – ukázky byly také otištěny v měsíčníku Klub;

Síla lásky (nakladatelství Primus, 2010) – povídky, které byly zčásti jako úvahy publikovány v měsíčníku Klub.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

bylo pro mě milým zvykem, že každý rok se místo editorialu objevil příspěvek našeho fejetonisty a také mého osobního mentora pana Jindřicha Liona s jeho typicky širokým zamyšlením nad událostmi minulého roku. Bohužel stejně jako loni, tak i tento rok pro dlouho-trvající nemoc jeho příspěvek postrádáme...

Psát dobré a vtipné fejetony není nijak lehké, a hlavně se to musí umět. O to větší dík patří dramatikovi a spisovateli panu Pavlu Kohoutovi za jeho nabídku možnosti otištění jeho fejetonů, což s radostí činíme.

6. listopadu 2010 zemřel ve Vídni neočekávaně malíř Otakar Slavík, jeho památce a dílu „dedikujeme“ obálku časopisu Klub.

Leden je pro přestavitele výboru Klubu nabit různou důležitou prací, jako je např. vyúčtování projektů a příprava žádostí o projekty nové. A aby toho nebylo málo, postihlo mě „banální“ chřipkové onemocnění, a tak se plánované vydání dvojčísla Klubu o něco zdrželo.

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendáře může dojít u oznámených programů ke změně data jejich konání. Bohužel, když se tuto skutečnost dozvíme (a někdy se ji ani nedozvíme), nemáme již možnost změny. Musíme se též omluvit za to, že jsme v posledním čísle Klubu u fotografie z výstavy Kurta Gebauera uvedli nesprávně paní Ivu Růžičkovou. Na snímku je její kolegyně Viktoria Harrucksteiner. Stále také pokulháváme s naší homepageovou stránkou, náš spolupracovník František Písařík pro pracovní zaneprázdnění prostě nestihá a bezplatnou dobrovolnou náhradu jsme zatím nenašli. Totéž platí o úseku inzerce, kde jsme sice již někoho našli, ale chvíli ještě potrvá, než se všechno vyřeší, a proto prosíme o pochopení.

Klubové pravidelné promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci se zastupitelským úřadem a Českým centrem, pokračují každé druhé pondělí v měsíci, začátek představení je vždy v 19:30 hodin, rezervace není možná. Omlouváme se, že jsme v minulém čísle omylem otiskli nesprávné pořadí filmů na únor a březen.

Společně s Českým centrem ve Vídni Vás srdečně zveme ve středu **23. února 2010 v 18:00** v rámci kulatého stolu na přednášku pana ThLic. Petra Žaloudka „Myšlenky během ozařovací terapie – fáze, kterými prochází těžce nemocný člověk“.

Děkujeme všem, kteří již zaplatili; nemusíme snad zdůrazňovat, že potřebujeme každé EURO, abychom daný standard udrželi. Členové: předplatné časopisu a členský příspěvek – celkově **33 €**, abonenti časopisu – **35 €**.

A teď Vám již přeji hezké posezení na stránkách Klubu!

Helena Baslerová, šéfredaktorka

Obsah

Klub připravuje	2
Editorial	3
Obsah	3
Impressum	3
Kalendář: únor – duben 2011	4
Církevní kalendář: únor – duben 2011	7
Rozhovor	8
Kultura	10
Události	25
Zajímavosti	28
Fejeton	31
Ekonomika	32
Správy zo Slovenska	41
Sokol & sport	46
Úvahy & postřehy	51
Z české a slovenské Vídně a okolí	55
Oznámení	64
Informace & inzerce	68
Literární příloha	I-IV

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna Sládek,

Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Schlüsselgasse 18, 1080 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladařka), Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík, Ing. Kurt Mattola, Richard Basler

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabenec, Dr. Martin Franc,

P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Dr. Jan Kahuda, manželé Kalinovi, Jindřich Lion,

Dr. Michael Lion, Dr. Marta Marková, Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová,

Dr. Květa Ozábalová, Mgr. Helena Stejskalová, Nela Štěrbová,

Mgr. Tomáš Vaněk, Ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola

Distribuce: Tiskárna Sládek

VÝSTAVY:do 21. 02. **Ringturm. Kunst**

Sammlung Vienna Insurance Group

Leopold Museum, Po, stř – ne 10:00-18:00; čt 10:00-21:00

MuseumsQuartier Wien, www.leopoldmuseum.org

do 22. 02. **Mischa LÖHE – Norbert MAYERHOFER – Doris LIBISELLER – Klaus HOLLAUF: Rückkoppellungen** (Malerei – Grafik – Keramik)

Ausstellungsbrücke – Kultur Niederösterreich

Regierungsviertel, 3109 St. Pölten

23. 02. – 22. 03. **Karola ČERMÁK-ŠIMÁKOVÁ: Szenische Gestaltung und darstellende Kunst** (Entwürfe, Zeichnungen, Kostümobjekte, Masken, und Filmdokumentation von der Künstlerin)Karola Čermák-Šimáková, die für das Schauspielstück *Platonov* von A. P. Tschechow in der Saison 2009/10 im Theater Astorka Korzo '80 in Bratislava für den Preis „Die Bretter“ nominiert wurde. Mit dem kurzen Dokumentarfilm über die szenische Gestaltung.

Eröffnung: Dr. Jana Wild. In Zusammenarbeit mit dem Theaterinstitut Bratislava, der Universität für Musik und darstellende Kunst Bratislava und der Staatlichen Oper in Banská Bystrica.

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

15. 03. – 22. 04. **Jana KASALOVÁ**

14. 03. 18:00 vernisáž

Česká vizuální umělkyně žijící v Praze. Věnuje se kresbě, malbě, videoartu a fotografii

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 18. 03. **Bohuslav FUCHS: Architektur im Ringturm**

Výstava známého českého architekta, hlavního zástupce brněnského funkcionalismu

Schottenring 30, 1010 Wien

23. 03. – 26. 04. **Fresh, Young and Tasty**

Kollektivausstellung der Werken von Absolventen und Studierenden an der Akademie der bildenden Künste in Bratislava und in Wien. Kurator: Erik Samek. Musikalischer Gast: Experimentelle und elektronische Performance der Wiener Musikgruppe The Closing.

www.myspace.com/kinderzimmer

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

do 26. 03. **Běla KOLÁŘOVÁ – Lucie STAHL**

Známa česká fotografka a výtvarnice na společné výstavě s německou výtvarnicí

Stadtgalerie Schwaz, Palais Enzenberg, Franz-Josef-Strasse 27, A-6130 Schwaz

do 26. 04. **Das Prunkservice des Herzogs Albert von Sachsen-Teschen** (Ein Triumph europäischer Silberschmiedekunst)do 26. 04. **Zeremonien, Feste, Kostüme** (Die Wiener Porzellanfigur in der Regierungszeit Maria Theresias)

Liechtenstein Museum. Die Fürstlichen Sammlungen, Fürstengasse 1, 1090 Wien, Fr – Di 10:00-17:00

Tel.: +43 (1) 319 57 67-252; Fax +43 (1) 319 57 67-20

www.liechtenstein-museum.at

27. 04. – 02. 06. **Markéta LUSKAČOVÁ: O koních, o smrti a jiných lidech. Maškary z Roztok a Únětice**

26. 04. 18:00 vernisáž

Výstava známé české fotografky

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

do 15. 05. **Der Blaue Reiter**do 15. 05. **BlackWhite – Roy Lichtenstein**

Albertinaplatz 1, 1010 Wien, www.albertina.at

Otevřeno: denně 10:00-18:00, středa 10:00-21:00

JEDNOTLIVÉ AKCE:14.-20. 02. 19:00 **Faust III** (Peter F. Schmid Gastspiel Gruppe Bretterhaus)

Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at

16. 02. 18:00 **Talk mit den prominenten Gästen und aktuellen Themen: „Efektiver Visegrad – Kontinuität, Kohäsion, Solidarität und Information“**

Anlässlich des 20. Jahrestags der Gründung der „Visegrad-Vier“ mit Magdaléna Vášáryová, Abgeordnete des Slowakischen Nationalrates, ehem. Botschafterin der Tschechoslowakei in Österreich, ehem. Botschafterin der Slowakei in Polen und international bekannte Schauspielerin. Moderation: Karin Bachmann, Korrespondentin der „Wiener Zeitung“ in Bratislava. Musikalischer Gast: Das Tschechoslowakische Kammerduo

Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

20. 02. 16:00 **Hriňovské divadlo: Medovníkový domček** (detské divadelné predstavenie)

Slovenský školský spolok Sova, Otto-Bauer-Gasse 23/11, A-1060 Wien, www.slovaci.at/sova, Tel.: +43 1 596 13 15,

Fax: +43 1 595 57 99, E-mail: sova@slovaci.at

Sekretariát: utorok / Dienstag 9:00-10:30, štvrtok / Donnerstag 18:00-19:30

Vstupné / Eintritt: dobrovolný príspevok / freiwillige Spende

23. 02. 18:00 **ThLic. Peter ŽALOUDEK: Diagnóza – smrtné onemocnění a metodika zvládání psychických stavů** (přednáška)

KK, ČCV

České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

26. 02. **Maturitní a reprezentační ples**

Kursalon Hübner

Školský spolek Komenský a Menšinová rada

26. 02. – 27. 03. **Akkordeonfestival**08. 03. 20:00 **Jana VÉBROVÁ (CZ) & Johanna Juhola REAKTORI (FI)**

Sargfabrik, Goldschlagstraße 169, 1140 Wien

www.sargfabrik.at

01. 03. 12:30 **Musik im Jahre 1944** (Lunchkonzerte im Slowakischen Institut)

Ein Dienstag Mittag pro Monat eine Entspannung von Arbeits- und Lernstress in der Mittagspause bei abwechslungsreicher Live-Musik, von der Klassik bis zum Jazz, Improvisationen und Popmusik. Studenten aus der Universi-

tät für Musik und darstellende Kunst Wien. Ein kleiner mitgebrachter Imbiss kann dort sogar verzehrt werden.
Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

3., 4., 5., 10., 11., 12., 24., 25., 26. und 31. 03. 20:00 Felix MITTERER: *Mein Ungeheuer* (Theater Brett)
Es spielen: Rosa (N. Brettschneider), Zach (L. Kavin)
Theater Brett, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at
Vorbestellungen unter: 0676/7345566

05. 03. 20:00 Maškarní ples
Tradiční sokolský maškarní ples s programem divadelníků Vlastenecké omladiny
Sokolovna Sokol 16/18, Steinergerasse 7, Wien 17

06. 03. 15:00-18:00 Župní dětský maškarní ples
Sokolská župa Rakouská
Sokolovna Steinergerasse 7, Wien 17

09. 03. 18:00 So scharf und trotzdem kein Liptauer (Hypermarkt I)
„Hypermarkt“ ist eine neue Serie von zeitgenössischen und global heißen jungen Theaterstücken aus der Slowakei. Gelesen und teilweise gespielt als Vorprogramm des TheaterHerbst Niederösterreich. Mit Manuela Seidl und Marius Schiener und Gästen. TheaterHerbst Niederösterreich ist ein Tourneeprojekt, wobei jedes Jahr im Herbst eine Komödie bzw. ein Theaterstück von einem Autor eines europäischen Landes aufgeführt werden. Im 2011 steht die Slowakei im Mittelpunkt.
Slovenský inštitút, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

13. 03. 17:00-21:00 Jarní čaj o páté
Zatančí a zahrají členové folklórní skupiny „Demižón“ (písňe a tance ze Strážnice a okolí)
Vlastenecká omladina
Velká klubovna české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

14. 03. 19:30 Noc nevěsty (film)
(Československo 1967, 89 min., černobílý)
KK / ČCV / ZÚ (v rámci cyklu filmů spisovatele a scénáristy Jana Procházky a režiséra Karla Kachyni)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

16. 03. 18:00 Kulatý stůl – Prof. Michal Newerkla (Institut slavistiky vídeňské univerzity)
České centrum, Herrengasse 17, 1010 Wien

22. 03. 20:00 Feierliches Konzert zur Eröffnung des Franz-Liszt-Jahres 2011
Franz Liszt: *Fantasie und Fuge über den Choral „Ad nos, ad salutarem undam“* und *Via Crucis (Kreuzweg)*
Zuzana M. Maria Ferjenčíková (SK, Orgel), Ernst Wally (AT, Klavier), Vokal Ensemble St. Stephan unter der Leitung von Domkapellmeister Markus Landerer
Schottenkirche, Freyung 6, 1010 Wien

24. 03. 19:00 Emil HAKL a Edgar DUTKA (autorské čtení)
Prezentace knih v německém vydání obou autorů. Překladatelky Christa Rothmeier und Julia Hansen-Löve

Alte Schmiede, Schönlaterngasse 9, 1010 Wien
www.alte-schmiede.at

24.-30. 03. Literatur für junge LeserInnen 2011
24. 03. 17:00 Vernissage – „Roma Palette“ im Rahmen des größten Wiener Kinderliteraturfestivals
Die weltweit berühmten Zeichnungen der Roma Kinder aus einem kleinen ostslowakischen Dorf Jarovnice ausgezeichnet mit zahlreichen Sonderpreisen.
Künstlerische Umrahmung: Ein Dokumentarfilm *Die Kinder*, 2007, 10 Min., OmeU, Regie: Anna Nemogová-Kolárová. Der Roma-Lyriker Dezider Banga erzählt über das raue Leben der wehrlosen Kinder aus Jarovnice. Roma Musik von Patrik Žigmund.

29. 03. 10:45 Iva PROCHÁZKOVÁ: *Elias und die Oma aus dem Ei a Carolina* (čtení)

30. 03. 09:00 Iva Procházková: *Elias und die Oma aus dem Ei a Carolina* (čtení)
Palais Auersperg, Auerspergstr. 1, 1080 Wien
Öffnungszeiten: 24.-29. 03. von 9:00-18:00 Uhr, 30. 03. von 9:00-13:00 Uhr
Info: Tel. 505 03 59, www.jugendliteratur.net

26. 03. 17:00 *Babička* (divadelní představení)
Podle námětu Boženy Němcové. Hraje Divadelní spolek bratří Mrštíků Boleradice.
Divadelní sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Vstupenky: 0676/6903144

30. 03. 12:30 Musik und Dichtung: Liebespaare
Christoph Berner (Klavier) spielt Leoš Janáček (*Zdenkavariationen*, *Lidové tance z Moravy*, *Na zarostlém chodníčku*), Pauline Knof liest Theodor Storm
Schubert-Saal, Wiener Konzerthaus, Lothringerstraße 20, 1030 Wien, www.konzerthaus.at

09. 04. 14:00 a 19:00 *My Fair Lady*
Repríza úspěšného muzikálu, hraje divadelní spolek Vlastenecká omladina
Divadelní sál české školy, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Vstupenky: 0699/19239506

11. 04. 19:30 *Ucho* (film)
(Československo 1969, 94 min., černobílý)
KK / ČCV / ZÚ (v rámci cyklu filmů spisovatele a scénáristy Jana Procházky a režiséra Karla Kachyni)
Velvyslanectví ČR, Penzingerstr. 11-13, 1140 Wien

15. 04. 19:30 Magdalena KOŽENÁ: koncert z děl Josefa Suka a Antonína Dvořáka
Josef Suk: *Asrael* – Symphonie c-Moll op. 27 (Dem Andenken Antonín Dvořáks und seiner Tochter, meiner Gattin Ottilie); Antonín Dvořák: *Biblische Lieder*, op. 99 für Singstimme und Orchester
Theater an der Wien, Linke Wienzeile 6, 1060 Wien
www.theater-wien.at

Podrobnosti a další programy a akce naleznete v oddílech: *Sokol & sport*, *Z české a slovenské Vídně a okolí* a *Oznámení*.

Další důležité adresy a kontakty viz oddíl Inzerce.

ČESKÉ CENTRUM:**www.tschechischeszentrum.at**e-mail: **ccwien@czech.cz**

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK**www.slovaci.at**e-mail: **rsks@slovaci.at**

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

SLOVENSKÝ INŠTITÚT**www.sivieden.mfa.sk**e-mail: **si.wien@gmx.at**

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel.: 535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA**www.slovaci.at/sova**e-mail: **sova@slovaci.at**

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

DIVADLO BRETT**www.theaterbrett.at**

e-mail: theaterbrett@eunet.at

út – so, 20:00, Münzwardeingasse 2, 1060 Wien

tel.: 587 06 63, fax: 586 91 55

DETSKÝ SÚBOR ROZMARÍN PRI RSKS

má nácviky každú stredú: predškolský vek od 15:15 do 16:30 hod., školáci a mládež od 16:15 do 18:30 hod. Tanec, spev, hra na píšťalkách, fujare, cimbele.

Komenského škola, Veľká klubovňa

Redakce upozorňuje, že neodpovídá za změny termínů pořadů jiných organizací a institucí a zároveň za neúplnost kalendária. Změna programu vyhrazena. – Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátiť a upravovat zaslané články po stránce gramatické i stylistické.

Otakar SLAVÍK

(18. prosince 1931, Pardubice – 6. listopadu 2010, Vídeň)
Český malíř, patřil ke generaci, která výrazně poznamenala podobu českého umění šedesátých let 20. století. Promoval v roce 1955 na Univerzitě Karlově v Praze, 1980 emigroval do Rakouska, kde se o rok později stal členem Künstlerhausu. Žil ve Vídni, po roce 1990 pracoval i v Praze.

Nejvýznamnější výstavy:

- 1968 Galerie Špála, Praha
- 1984 Universita Toulouse
- 1989 St. Peter an der Speer, Wiener Neustadt
- 1992 Retrospektive, Národní galerie Praha
- 1994 Hausgalerie, Künstlerhaus Wien
- 2001 Míčovna Pražského hradu
- 2007 Nová síň, Praha
- 2009 Salon Topič, Praha
- 2009 Hausgalerie, Künstlerhaus Wien

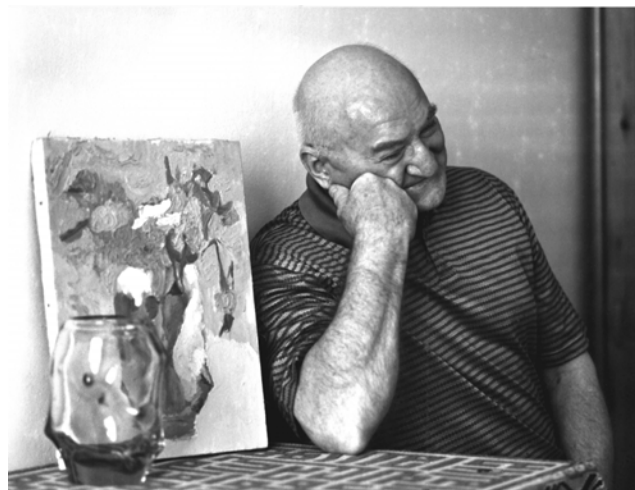
Vyznamenání:

- 1987 Zlatá medaile Domu umělců ve Vídni
- 1992 Cena Irene a Peter Ludwig
- 1999 Vyznamenání Svazem českých výtvarných umělců

Umělecká dráha Otakara Slavíka začala na keramických školách, ze školy v Bechyni přestoupil na sochařskou školu v Hořicích. Poté studoval na Pedagogické fakultě UK v Praze u Karla Lidického a hlavně malbu u Martina Salcmana, který jej definitivně obrátil k malířství. Po škole se ocitl v okruhu umělců formující se UB 12 (Adrieny Šimotové, Václava Boštíka, Jiřího Johna ad.), skupiny soustředěné kolem Václava Bartovského.

Slavíkův život nebyl jednoduchý. Patřil k těm, kteří se za komunismu nikdy nepodřídili oficiálním představám o podobě umělecké tvorby. Rozhodl se, že se bude raději živit jiným způsobem, aby nemusel být závislý na zakázkách. Pracoval například jako kulisák v Národním divadle nebo jako dělník ve výstavním ústředí.

V šedesátých letech měl velký nástup, uspořádal několik samostatných výstav, například v tehdy prestižní Galerii Václava Špály. Také byl zván na důležité společné pro-

jekty, patřil do okruhu skupiny Křižovatka, zúčastnil se výstavy Nové figurace. Jeho situace se ale od počátku „normalizace“ zhoršovala a po podpisu Charty 77 začala být neúnosná. Nakonec v roce 1980 emigroval se svou ženou Duňou do Vídně, kde žil až do své smrti. Od sametové revoluce zajížděl pravidelně do Čech, kde měl od počátku devadesátých let řadu výstav. Slavík stále intenzivně pracoval, což zřetelně ukázala před nedávnem vydaná monografie (spojená s úspěšnou výstavou v Topičově salonu), jejímž autorem je historik umění Jan Rous. V ní lze najít všechna tvůrčí období. Zvláště pozoruhodná jsou šedesátá léta minulého století, kdy spojil řád s figurou a výraznými barevnými akcenty. Lidská postava, k níž se v různých proměnách vracel, se stala těžištěm jeho tvorby.

Vídeňští krajané měli možnost seznámit se s jeho tvorbou a umělcem samým na výstavě *40 Jahre Rückblick 1968-2008 – Integration in der Emigration*, kterou Kulturní klub uspořádal ve vídeňské galerii TIME v roce 2008.

Slavíkovy práce se nacházejí v různých galeriích po celém světě, především však v České republice, Rakousku, Německu, Polsku, Švédsku, Francii a USA.

Přední strana obálky:

Otakar SLAVÍK, o. T., 2005, olej na plátně, 200 × 200 cm

Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien

Česká
duchovní služba
oblast Vídeň

Poštovní adresa: 1030 Wien, Hagenmüllergasse 31

Tel.: +43 (0664) 406 55 41
www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112
www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM Panny Marie na Nábřeží, Salvatorgasse 12, Wien 1:
mše svatá každou neděli a svátek v **08:30**

KOSTEL Nejsvětějšího Vykupitele, Rennweg 63, Wien 3:
mše svatá každou neděli a svátek v **10:00**

KOSTEL Don Bosco, Hagenmüllergasse 31, Wien 3, SALESIANUM:
mládežnická mše svatá druhou neděli v měsíci v **11:00**

KAPLE Panny Marie Pomocnice, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13:
mše svatá třetí sobotu v měsíci v **18:30**

KALENDÁŘ AKCÍ

- So 19. 02.** DON BOSCO-HAUS: **Mše svatá v 18:30**, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. – 16:00 Program.
Ne 13. 03. SALESIANUM: **Dětská mše svatá v 11:00**, Hagenmüllergasse 31, Wien 3. – **První neděle postní – svátek sv. Klementa M. Hofbauera.** – Udělení svátosti křtu dětem.
So 19. 03. DON BOSCO-HAUS: **Mše svatá v 18:30**, St.-Veit-Gasse 25, Wien 13. – 16:00 Program.
So 09. 04. POUŤ DO MARIAZELL: **Společná mše svatá v 11:00.** – Mše svatá v Salesianu odpadá.

VELIKONOCE

- Ne 16. 04.** **Květná neděle** v DON BOSCO HAUS v **18:30**, St. Veit-Gasse 25, Wien 13. – Svěcení ratolestí a průvod. – Vyprávění o Kristově umučení: pašije.
Čt 21. 04. **Zelený čtvrtek** v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“ v **19:00**, Rennweg 63, Wien 3. – Mše na památku Večeře Páně. – Modlitba s Pánem Ježíšem na Olivové hoře.
Pá 22. 04. **Velký pátek** v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“ v **19:00**, Rennweg 63, Wien 3. – Liturgie umučení a smrti Pána Ježíše, svaté přijímání.
Ne 24. 04. **Neděle Zmrtvýchvstání Páně** v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“ v **10:00**, Rennweg 63, Wien 3.

KATOLICKÉ SPOLEČENSTVÍ ČECHŮ A SLOVÁKŮ V DIECÉZI LINZ

(<http://home.pages.at/seelsorgelinz>)

Vážení a milí přátelé,

v poslední době došlo opět k několika významným událostem v našem katolickém společenství v Linci, které vloni oslavilo 40 let svého trvání. **P. Martin Talnagi**, který slouží mše svaté pro naše společenství, je kaplanem v linecké diecézi a dojíždí do Lince od 1. září 2010 z farnosti Haid. Jsem za to vděčný, neboť tím se moje dojíždění do Lince z Vídně zredukovalo. Naposledy jsem byl v Linci 4. září při založení **Klubu Pátera Valeriána a znovuotevření knihovny a místnosti** v Kapuzinerstrasse 55. Mohli jsme přivítat pamětníky P. Dr. Josefa Valeriána SDB, vzácné hosty a sekretářku **Frau Corneliu Karlinger**. Klubovna a knihovna je otevřená každou **sobotu od 14:00 do 15:45 hod. a v neděli od 14 hod.** podle potřeby. Je zde možnost zpovědi a rozhovoru s knězem P. Martinem Talnagim. V knihovně je možno si vypůjčit knížky, audiokazety a chceme rozšířit výpůjčky o videokazety a DVD.

Přáním Pátera Valeriána bylo, aby naše společenství v Linci rostlo a byl plný kostel. Nyní je návštěvnost oproti dřívějšímu mnohem početnější. Pozorujeme také, že některé ošetřovatelky přivázejí své rakouské pacienty do kostela na naše mše svaté. To je jistě pro obě strany prospěšné a pro naše společenství povzbuzující.

Pravidelné bohoslužby (mše svatá nebo pobožnost) se konají v kostele Milosrdných bratří v Linci **každou sobotu v 16:30 hodin**. Před mší svatou je příležitost ke svátosti smíření a po každé bohoslužbě **setkání věřících** v jídelně nemocnice (v areálu kostela a kláštera Milosrdných bratří).

Kromě dobrovolníků, kteří pomáhají připravovat bohoslužby a setkání věřících, je **kontaktní osobou** duchovní správy **pan Viktor Kraus SMDB** (mobil 0664/ 60 165 3481, e-mail: viktor.kraus@tele2.at). Na pana Viktora se laskavě s důvěrou obraťte ve všech Vašich záležitostech.

P. Dr. Jan Horák SDB

Velký sen

se splnil malé dívence, když byla přijata ke studiu na baletní oddělení Konzervatoře v Bratislavě. Daleko od maminky se desetiletá odvážná a cílevědomá školačka Nina Poláková jala „otevírat“ hřivny, jež jí byly dány, a naplňovat je nejen pro sebe, ale především pro svět kolem sebe. Talent a zejména neúnavná píle ji přivedly k úspěchům na různorodých soutěžích – Mezinárodní baletní soutěž Brno 2000 = 1. cena, ÖTR Contest Wien 2001 = 2. cena, Nejlepší tanečnice Slovenska – Philip Morris Preis 2003. Po absolutoriu Konzervatoře se Nina Poláková stala sólistkou baletu SND v Bratislavě, odkud pak zamířila do Vídně. Příjemná mladá žena je jakoby ztělesněním baletu – křehká, avšak vnitřně silná, ty nejideálnější předpoklady pro obor, k němuž byla povolána.

V roce 2010 jste byla jmenována sólistkou baletu vídeňské Státní opery (Wiener Staatsoper). Jak se „protancuje“ baletka z ansámblu k tomuto jmenování? Potřebuje k tomu vedle výkonů i další ocenění z baletních soutěží?

N. Poláková: Ve Vídni jsem začínala v souboru, snažila jsem se hodně na sobě pracovat. Nejdříve jsem byla jmenována Halbsolistin (r. 2000), nový ředitel baletu, pan Manuel Legris, mě jmenoval sólistkou. Mám za sebou řadu ocenění v baletních soutěžích, ale to neusnadňuje žádné jmenování. Podat výkon na soutěži je jedna, poměrně krátká věc, ale „utancit“ celé představení je věc druhá. O jmenování rozhodují právě tyto výkony, to, jak na odborníka působíte.

Když se zúčastňujete nějaké soutěže, přihlašujete se sama? Jak vybíráte číslo na výstup?

N. Poláková: Baletní soutěže jsou určeny především pro mladé, studující baletní tanečníky. Většinu soutěží jsem absolvovala právě v době, kdy jsem studovala. Na soutěž mě doporučili mí pedagogové, kteří také pomáhali vybírat „správné číslo“. Vedle povinné skladby (předepsané krokové pasáže), si každý zvolí to, v čem je nejlepší – skoky, piruety, krokové pasáže atd. V této době tedy nebyl problém vedle studia ještě dřít na soutěž. Dnes, kdy jsem pevně zaměstnaná a mám své taneční povinnosti, mám minimálně času na případnou přípravu na soutěž, hlavně však nemohu počítat s tím, že mě zaměstnavatel na tuto akci uvolní.

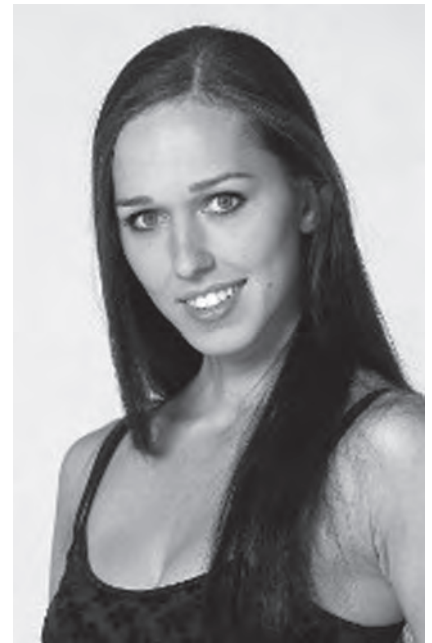
Odkud pocházíte? Kdy jste „objevila“, že chcete být baletkou?

N. Poláková: Pocházím z Trnavy. K baletu jsem se dostala vlastně ná-

hodou. Když mně bylo šest let, začala jsem se učit hrát na klavír, moje starší sestra navštěvovala taneční kroužek. Byla jsem zvědavá, jak to tam vypadá, takže jsem se jednou šla podívat a zůstala jsem tam. O čtyři roky později jsem náhodou uviděla plakát, který oznamoval, že se konají přijímací zkoušky na baletní oddělení bratislavské Konzervatoře, věková kategorie deset let. Byla jsem zasažena, neboť mně bylo deset let, a myslela jsem, že už něco dovedu. Bylo mně jasné, že musím do Bratislavy. Moje maminka tímto nápadem nebyla vůbec nadšená, vždyť Bratislava byla tak daleko a já tak malá. Musela jsem jí slíbit, že i když tam na přijímačky pojedou, že nebudu dál o Bratislavě uvažovat. No a stalo se, že jsem mezi uchazeči byla nejlepší a že jsem opravdu do Bratislavy na osm let mamince odjela. Bydlela jsem na internátě a vlastně jsem se musela už v tomto věku dost o sebe starat. Běžně jsme si my, internátní dívky, každý den praly trikoty, po sobě uklízely atd. Viděly jsme velmi brzy rozdíl v této samostatnosti mezi námi, internátními baletkami, a těmi z Bratislavy, které bydlely u rodičů.

Herec si pro svůj výstup musí pamatovat především text, instrumentalista notový záznam. Zpěvák už má na starosti dvě složky – text a notový záznam. Podobně baletka musí vedle svého „tanečního textu“ znát i hudební. Jak vypadá taková příprava – máte nějakou grafickou partituru tance, máte k dispozici nahrávku hudební složky?

N. Poláková: Ne, nic takového nedostaneme. Na první zkoušce nám choreograf řekne, jaké kroky budou na tu kterou dobu, figury, postavení atd. a my si to musíme zapamatovat. Neu-

stále to opakujeme, abychom si tento sled ujistili. Choreograf má jistě takovou partituru, my tanečníci ale ne.

A když paměť na moment vypadne? Hudebník, zpěvák může nahlédnout do not, a Vy?

N. Poláková: I to se může stát a jistě se to již přihodilo. Každý tanečník se této situace obává. Když tančíte sólo, není to tak tragické, protože můžete zaimprovizovat, než taneční paměť opět naběhne. Při pas de deux už to je obtížnější, musíte chytat náповědu od partnera.

Kolik stojí baletní botičky? Kolik jich spotřebujete měsíčně, ročně?

N. Poláková: Jsou různé typy bot, protože i tanečníci mají různou formu chodidla, tedy užší, širší, ale jsou také měkkčí a tvrdší boty, jiné jsou na skoky, jiné jsou špičkové boty. Já používám boty značky Sansha. Jeden pár stojí okolo 50,- eur. Boty si nekupuji, dostáváme je. Jejich spotřeba je různá, např. při baletu *Labutí jezero* spotřebuji tři páry. Špičkové boty jsou velmi tvrdé, i když se dnes do špičky uvnitř může přidat měkká hmota, přesto to bolí. Nikdo z nás nemá ideální nohy, ty baletky, které mají delší palce než prsty, trpí samozřejmě více.

Vaše nohy provádějí vlastně nepřirozené, i když velekrásné pohyby. Mají baletky deformované nohy?

N. Poláková: Ano, na prstech navíc mozoly od špičkových bot. Proto nerady svá chodila ukazují, např. v létě v sandálech.

Podrobují se budoucí adeptky baletu nějakým testům, podle kterých lze stanovit, do jaké výšky dospějí? Jakou může mít baletka maximální výšku?

N. Poláková: Nevzpomínám si, že bychom před přijetím na Konzervatoř byli nějak měřeni. Pochopitelně se zkoušela pružnost, ohebnost těla, hodnotila se délka nohou. Ploché nohy nemají v baletu šanci. Pro baletky existuje výškový limit do 172 cm. Vyšší baletky mají trochu problém, když je taneční partner menší.

Patříte spíše k vyšším baletkám, alespoň tak působíte. Jak si udržujete svou váhu? Prozradíte, kolik vážíte?

N. Poláková: Nejsem zvláště vysoká, ale slyším to často, že jsem vysoká. Moje váha se pohybuje mezi 49-50 kg. Bohudíky nemám v tomto směru žádné obtíže, mohu jíst všechno, mám dobré spalování.

Kolik „shodíte“ po představení? Můžete před ním jíst?

N. Poláková: Ztratím většinou až dva kilogramy. Před vystoupením jím čokoládu, po něm jen slané věci.

Souvisí to s nadměrným pocením při představení, a tudíž ztrátou solí?

N. Poláková: Ano, to se musí opět doplnit. V tomto případě prostě „pracuje“ tělo samo, po představení má chuť jen na maso a slané věci.

Jak nacvičují baletní tanečníci skoky a baletky skoky do náruče partnera? Jsou přítom jistě jako např. artisté, krasobruslaři?

N. Poláková: Ne, nic takového nemáme. Při skocích do náruče prostě důvěřují partnerovi.

U instrumentalistů se někdy stává, že při houževnatém cvičení si tzv. přehrají ruce, mají namožené svaly a musí zařadit klidovou fázi – nehrát. Dochází k přetažení i u baletních tanečníků?

N. Poláková: Také se to někdy stává, ale úplně vysadit nemůžete.

Musíte chodit na zkoušky kostýmů, anebo máte v krejčovské dílně svoji figurínu?

N. Poláková: V dílnách mají naše míry, ale na zkoušky musíme chodit. Tělo se přece jenom mění a každý kostým musí sedět perfektně. Někdy se stane, že návrhář navrhne něco, co je na pohled velmi hezké, ale je to těžké. Švadleny to ušijí, protože návrhář je třeba známá osobnost, takže nemohou zvolit pro kostým lehčí materiál.

Bývají baletky krátkovlasé? Nemůže v tomto případě přičesek způsobit problémy?

N. Poláková: Ano, některé baletky mají krátké vlasy. Přičesek musí být vlásenkářkou pevně přichycen. Myslím, že vlastní dlouhé vlasy mají v tomto povolání výhodu. Jednak se pohodlně upraví do hladkého účesu, v některých rolích pak můžete vlasy na scéně rozpustit, což s přičeskem jaksí nejde.

Čím máte „pokryté“ nohy?

N. Poláková: Buď máme baletní punčocháče, anebo tančíme na boso či bosky.

Kolik představení odtančíte do měsíce?

N. Poláková: Jako sólistka mám pět, někdy šest představení. Každý den ale šestihodinový trénink.

Hrajete na nějaký hudební nástroj?

N. Poláková: Jako dítě jsem začala hrát na klavír, tento nástroj jsem měla i na Konzervatoři v Bratislavě.

V nejbližších dnech Vás očekává další premiéra.

N. Poláková: V neděli 9. ledna bude uveden moderní balet v choreografii českého choreografa působícího v Nizozemí Jiřího Kyliána a jeho žáků – Bubeníček, Elo, Lightfoot, León – *Schritte und Spuren*. Tančím v části *Bella figura*, která je právě v choreografii Jiřího Kyliána. Tančíme na reprodukovanou hudbu, což vyžaduje zvýšenou koncentraci – hudební doprovod nepočká, nelze udělat, byť i o sekundy, delší pauzy.

V seznamu členů baletního souboru vídeňské Státní opery je řada českých a slovenských jmen.

N. Poláková: Ano, z baletek např. paní Drastíková, Kováčová, Henschová, Klochková, tanečníci Pavelka, Snižek.

Jaké máte plány pro dobu po skončení aktivní činnosti?

N. Poláková: Ještě jsem o tom neuvažovala, ale zřejmě bych se zajímala o předávání zkušeností mladším, tedy pedagogická činnost, anebo choreografie. Komické je, že v Rakousku pro výuku nepotřebuji vysokou školu, na Slovensku ano. A je pro mě nepochopitelné, že v tomto směru je dána přednost někomu, kdo má sice vysokou školu, ale žádnou praxi a tedy nemůže v tomto směru mladým nic předat.

Má Nina Poláková čas na své koníčky?

N. Poláková: Mým koníčkem je horská turistika, příroda, to mně dělá dobře. Jsem ráda se svým přítelem, svojí rodinou – sestrou a jejími dětmi, s rodiči.

Můžete si o své dovolené dovolit dolce far niente?

N. Poláková: Úplně bez pohybu zůstat nemohu. Netrénuji, ale běhám plavu, chodím. Vysadit je nutné nejen pro tělo, ale i pro psychiku. Když otevírám v září sezónu, končí pro mě divadelní prázdniny začátkem srpna a nastupuje tvrdý trénink.

Vracíte se i na domovskou scénu do Bratislavy?

N. Poláková: Právě dnes mi telefonoval pan Vlastimil Harapes, šéf baletu SND (Slovenské národní divadlo), a nabídl mi roli Carmen ve stejnojmenném baletu. Bohužel jsem z časových důvodů musela odmítnout. Naposledy jsem ale vystupovala v Bratislavě při oslavách 90. výročí založení SND (založeno 1920).

Víte, který hudební skladatel je spojen s Vaším rodným městem?

N. Poláková: To může být jen Mikuláš Schneider-Trnavský.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

Výstava Jána Mančušky

V Kunstvereinu v německém Braunschweigu probíhá v současné době výstava Jána Mančušky. Českých umělců, kteří od zahraničních institucí dobrého jména obdrží nabídku k samostatné výstavě, není mnoho. Mezi těch několik vyvolených patří Ján Mančuška, v současnosti zřejmě nejznámější český umělec. Vystavoval v MoMA v New Yorku, ZKM Karlsruhe nebo v MUMOK ve Vídni. Zabývá se konceptuálním uměním a filmem. Současný průřez svojí tvorbou, instalovaný v Braunschweigu, nazval autor *Proti interpretaci*. Název lze chápat mimo jiné i jako ironickou poznámku k jeho vlastní tvorbě – většina děl Jána Mančušky je totiž interpretací téměř posedlá. V Braunschweigu autor nezaváhal ani před analýzou budovy galerie, kterou kvůli tomu poodstoupil z jejich původních základů.

Výstava bude otevřena do 20. února 2011. (mk)

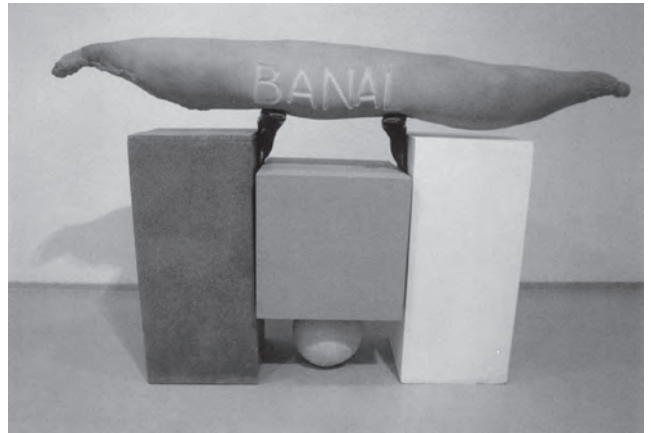
Výročí – generace 1989-2009

Doc. Mgr. Petr Lysáček (*8. 2. 1961, Ostrava)

Konceptuální umělec. Ve své tvorbě využívá formální projevy instalace, objektu, fotografie včetně digitálně manipulované, videa, performance a malby. Se svým bratrancem Jiřím Surůvkou organizoval performance festival Malamut (1994-2007), je kurátorsky činný (ostravské galerie, galerie Jáma 10 Ostrava, galerie Sensor v Praze). Pedagogická činnost: od roku 1994 je vedoucím Ateliéru intermedialního umění na Fakultě umění Ostravské univerzity, od roku 2003 vedoucím Institutu pro umělecká studia Ostravské univerzity. Člen skupiny Pondělí (1989-93), performanční skupiny Předkapela Lonski (s J. Surůvkou), od roku 2005 skupiny František Lozinski o. p. s. (s Jiřím Surůvkou a Fr. Kowolowskim), člen kabaretu Návrat mistrů. Žije a pracuje v Praze a Ostravě.

Ceny: 1993 cena FCCA Praha, 2006 Tranzit.cz

Banal, 2007, sokly beton, molitan, gumové holínky, 140 x 170 x 50 cm

ZEPTALI JSME SE:

Ivona Raimanová: Jaké je místo či poslání umělce v současné společnosti?

Petr Lysáček: *Dnes narůstají počty uměleckých škol a absolventů. Ale ne každý je umělec. Výsledkem snažení desetitisíců je jen vykonstruování formálních prvků. Takové dílo se tváří jako zařaditelné do kategorie umění, ale jen zmožuje už rozmnožené konstrukce, takový člověk se nikdy umělcem nestane. Důležitá je pointa, vymyslet ji je těžké a je věcí talentu – pak dílo funguje komunikačně. Umělec by měl přinášet „message“ – jasné sdělení. Umělec je nezávislý na daných konstrukcích, které se už dále nemohou rozvíjet: ukazuje věci nevyzkoušené a nezařaditelné, definuje místa, která ještě nejsou.*

Ivona Raimanová: Ale je umělcovo sdělení čitelné širší veřejnosti? Podle reakcí se zdá, že ne...

Petr Lysáček: *To mi vůbec nevadí. Rozumět obsahu díla znamená hýbat mozkiem, a to bolí... Otázka srozumitelnosti je v umění kladena velmi často. Ale v jiných profesích ne. Jdu-li k zubaři, také nerozumím postupům odborné léčby. Je to záležitost respektu profesní odbornosti. A vnímání poměru v prostředí pojmů „objektivní-subjektivní“.*

ARCHITEKTURA, DESIGN

Brněnská dvojčata, dvě nejvyšší budovy v republice, by měla stát vedle sebe na jihu Brna

Stavba první začne příští měsíc, v ateliéru Evy Jiříčné vzniká projekt druhé. Má stát o pár desítek metrů vedle pod názvem Palác Heršpická. A o kousek dál další výškový blok. Jiříčná sama naznačila, že by „její“ stavba mohla mít půdorys trojlístku. Za firmou podle obchodního rejstříku stojí rakouský podnikatel Gerhard Hudecek, který v Brně vlastní řadu nemovitostí. Část staveb přímo uskutečnil, včetně bloku na místě známého domu U sedmi Švábů. Zástup-

cům radnice Brna-středu investoři oznámili, že budova připravovaná týmem kolem Jiříčné má měřit 117 metrů, bude mít 35 pater a má stát asi 3,5 miliardy korun. Jednání se zúčastnila i architektka Eva Jiříčná.

Obavy, že AZ Tower ztratí prvenství nejvyšší budovy, si developerská společnost AZ Prosperity zatím nepřipouští, mají již stavební povolení. Jejich výstavba brněnského mrakodrapu začne na konci března, v únoru je na pozemku naplánována demolice starých staveb. AZ Tower bude měřit 109,5 metru a je oproti původnímu plánu 111 metrů snížena kvůli bezpečnosti letového provozu.

Eva Jiříčná

Lokalita kolem Heršpické je prý jediná, kterou v Brně odborníci pro podobné stavby doporučují. I proto tam má své místo i další blok budov – projekt H-park, jehož dvě hlavní stavby mají měřit kolem devadesáti metrů (osmnáct pater). Nynější dominanta prostranství, šedesátimetrový M-Palác, tak bude oproti chystaným stavbám výrazně nižší.

Eva Jiříčná je česká významná architektka a designérka žijící ve Velké Británii. Je známá hlavně díky interiéřům londýnských a newyorských módních obchodů a butiků, které navrhovala. Má vlastní architektonické studio v Praze (Al Design Praha) i v Londýně (Eva Jiricna Architects). Za svou práci získala Řád britského impéria, byla zvolena členkou Královské akademie umění a uvedena do Americké síně slávy. Byla partnerkou architekta Jana Kaplického před tím, než se seznámil a oženil se svou manželkou Eliškou. Spolupracovala s ním na návrhu obchodního domu Harrods. Mezi její další projekty patří pražská kavárna Černá Labuť, lávka pro pěší v Brně nebo interiéry v Tančícím domě.

Nádraží zachráněné na poslední chvíli

Ministerstvo kultury po pečlivém posuzování zapsalo na počátku prosince loňského roku budovu nákladového nádraží na pražském Žižkově do seznamu nemovitých kulturních památek. Nepodlehlo tlaku developerů, kteří žádali jeho odstranění, a pečlivě také zdůvodnilo, proč tak činí.

Industriální areál žižkovského nákladového nádraží, který nemá nejen v naší metropoli obdoby, se může dočkat revitalizace a jsem přesvědčen, že se stane chloubou městské části Praha 3. Proč je stavba tak unikátní? Byla postavena v polovině třicátých let minulého století v konstruktivistickém stylu podle projektu architektů Karla Cai-vasa a Vladimíra Weisse – respektovaných autorů bytových domů, vil, sanatorií i módních salonů první republiky.

Má tři křídla, půdorys je ve tvaru písmene U. To nejkratší tvoří administrativní část, obrácená do ulice Jana Želivského. Od ní směrem na východ běží dvě paralelní křídla, dlouhá několik set metrů. Do prostoru mezi nimi byly přivedeny koleje, odkud se z vagonů překládalo zboží pomocí výtahových plošin na železné lávky, spojující obě křídla. V nich pak byly ve dvou patrech umístěny rozlehlé halové prostory s unikátními hřibovými stropy (autorem byl známý odborník na betonové stavby dr. ing. Karel Skorkovský).

Kombinace ocelové konstrukce lávek a železobetonového skeletu skladištních místností je působivá – však už si tuto stavbu dávno vyhlédli filmaři různých zemí jako kulisu pro několik thrillerů a válečných dramát. Vše je přitom stále funkční a velmi dobře zachovalé.

Přestože jde o celkem utilitární stavbu, najdeme tu řadu krásných architektonických detailů od keramického obkladu průčelí administrativy přes ocelová schodiště a pásová okna až po písmenný kód, traktující obrovitý objekt na jednotlivé funkční zóny. Z vnější strany k budově přiléhají rampy, z nichž se zboží rozváželo nákladními automobily.

A co bude s nádražím teď?

A jak jednu z největších budov postavených mezi válkami v Evropě využít? Námětů je celá paleta: mohou tu být depozitáře, skladiště, ale také obchody, kanceláře, loftové byty, výtvarná a designérská studia, filmové ateliéry, netradiční hostelové ubytování, předváděcí studia, etnické restaurace, muzea a galerie... Navíc lze zapojit i ploché střechy a průběžné rampy pro letní provoz. Náklady na adaptaci přitom nemusí být velké – stavba je robustní a dostatečně dimenzovaná, aby se do vnitřních hal daly vestavět další konstrukce. Ostatně vše si už mnohokrát vyzkoušely na papíře různé domácí i zahraniční studentské architektonické týmy.

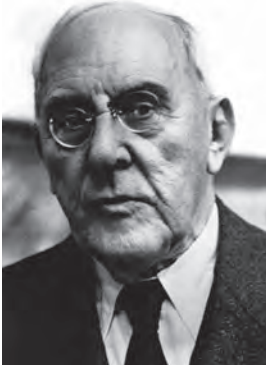

Ve třicátých letech 20. století bylo postaveno v konstruktivistickém stylu nákladové nádraží na Žižkově

Bývalé nádraží by se tak mohlo stát jednou z obdivovaných moderních dominant obvodu a polyfunkčním centrem nově budované čtvrti, která vyrostle v obrovitém prostoru kolejíště, jež už ztratilo funkci. Praha by tak získala jakousi českou obdobu zrušeného pařížského nádraží a dnes populárního muzea umění XIX. století Musée d'Orsay nebo londýnské bývalé elektrárny a dnes nejnavštěvovanější světové galerie Tate Modern...

Redakčně zkráceno
Lidové noviny – Zdeněk Lukeš, 10. 1. 2011

VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Architekt Josef Hoffmann

K významným pozapomenutým výročí z konce loňského roku (15. prosince) patřilo zcela jistě 140. výročí narození Josefa Hoffmanna. Architekt a designér Josef Hoffmann patří k řadě jmen vynikajících umělců, kteří byli totalitním režimem prakticky ignorováni. K umělcům, kteří se narodili na českém území, ale jejichž hlavním jazykem byla němčina, patřili vedle Gustava Mahlera, Franze Kafky, Reineira Marii Rilkeho, Maxe Broda, Franze Werfela, Johannes Urzidila, Augusta Bromseho nebo Antona Hanaka také mnozí projektanti a designéři. Adolf Loos, Josef Maria Olbrich, Leopold Bauer, Hubert a Franz Gessnerové jsou světově známé osobnosti, jejich jména lze nalézt v každé encyklopedii moderní architektury. Ačkoliv působili převážně v Rakousku či Německu, jejich četné stavby se nacházejí také na území Čech, Moravy a Slezska.

Josef Franz Maria Hoffmann pocházel z Brtnice (Pirnitz) u Jihlavy. Studoval na proslulé škole architektury prof. Otto Wagnera ve Vídni, kde byli jeho mladšími kolegy například Jan Kotěra nebo Josip Plečnik. Hoffmann patřil k zakladatelům vídeňského sdružení Secession, které pojmenovalo i nový umělecký styl, a také slavných uměleckoprůmyslových dílen Wiener Werkstätte, pro které navrhoval nábytek, šperky a další předměty s jeho charakteristickým drobným geometrickým dekorem – mnohé kusy s jeho designem se vyrábějí dodnes.

K nejvýznamnějším Hoffmannovým vídeňským realizacím patří moderní pavilon léčebného ústavu v Purkersdorfu u Vídně (1905). Jinou jeho významnou stavbou je palác Stocklet v Bruselu (1905-1911), na jehož dekoraci se podílel další významný představitel vídeňské secese Gustav Klimt. Jeho dalšími známými objekty jsou například vídeňské rodinné domy, meziválečná sociální výstavba tzv. hofů nebo pavilony Rakouska na výstavách a dále pak četné pomníky a náhroby. Josef Hoffmann byl také od svých devětadvaceti let profesorem vídeňské uměleckoprůmyslové školy.

Také v Čechách zanechal Josef Hoffmann svoji stopu. Spolupracoval se známou hutí Poldi Kladno, pro kterou navrhl několik menších staveb přímo v továrním areálu, a v roce 1903 v Přebuzské ulici také dům pro hosty. Několik staveb, realizovaných na českém území, mělo dramatický osud. Pro rodinu bankéře Otto Primavesiho navrhl Hoffmann v roce 1913 letní sídlo v Koutech nad Desnou a úpravu bankovního domu v Olomouci. Dům v Koutech bohužel vyhořel již před válkou a bankovní dům byl také zbořen. Rodinné vily pro podnikatele Sigmunda Berla a Fritze Grohmana ve Vrbně pod Pradědem pocházejí z let 1920-1922. Sice dosud stojí, ale po letech zanedbané údržby jsou ve velmi špatném stavu.

Drobné úpravy navrhl Josef Hoffmann také na svém rodném statku v Brtnici. Dodnes se v něm zachoval jeden

intaktní pokoj a další místnosti, kde je dnes Hoffmannův památník, byly zrekonstruovány a byla zde vytvořena komorní expozice, na jejíž přípravě se podíleli i rakouští odborníci. V současné době je celý objekt ve správě Moravské galerie. Na brtnickém hřbitově se nachází rodinná hrobka – Josef Hoffmann zemřel ve Vídni v roce 1956.

(mk)

Sanatorium Purkersdorf, Vídeň

Zemřel Jan Bočan – významný český architekt a pedagog, držitel ceny Grand Prix architektů 2009 za celoživotní dílo

Jan Bočan vystudoval ČVUT v Praze, kde i působil jako pedagog. Architekt zemřel v úterý 7. prosince ve věku třiašedesáti let. V začátcích své kariéry Bočan užíval výrazné betonové tvary a konstrukce, které sám řadil do období brutalismu, ke kterému inklinoval i díky omezeným prostředkům tehdejší doby.

Bočan je mimo jiné autorem dostavby Hlavního nádraží v Praze, interiéru hotelu InterContinental a několika budov zastupitelských úřadů v zahraničí v Londýně, Stockholmu nebo realizace ambasády v Tbilisi. Bočan pracoval v projektovém ateliéru Konstruktiva, později v ateliéru Beta PÚ VHMP, vedeném Janem Šrámkem. V devadesátých letech založil vlastní architektonický ateliér Bočan & Partners.

Jaký měl pohled na dnešní přestavbu Hlavního nádraží? „Noví investoři chtěli nádraží úplně přetvořit, vzít mu jeho charakter. V zásadě jsme se domluvili, že nádraží musí zůstat, jaké je. Je třeba do něj vložit ještě další funkční prvky a pokud možno zachovat stávající architekturu. Nové věci budou mít přirozený, skleněný charakter. Snažíme se zkrátka uchovat nádraží ve stejném duchu.“

Velkou část svého života věnoval Bočan pedagogické činnosti. Spolupracoval také s univerzitami ve Francii, Německu, USA či Kolumbii.

Výstava dvou významných divadelníků

V pražském Muzeu Kampa byla otevřena výstava pod názvem *Světlo!*, která je věnována dílu dvou špičkových divadelníků – scénografa Josefa Svobody a režiséra Roberta Wilsona.

Expozice s podtitulem *Light Up the Lights!* si klade za cíl připomenout dva umělce, kteří při práci pro české divadlo současně zásadním způsobem ovlivnili i divadlo světové. Výstava nabízí divákům zajímavé srovnání dvou výrazných autorských přístupů – zatímco Josef Svoboda vytvářel pomocí světla především příběhy a dramata, Robert Wilson jím maluje uhrančivé scénické obrazy.

Výstava obsahuje kresby i skici obou tvůrců, barevné velkoplošné promítání a dvě DVD projekce, nechybí ani poprvé vystavované židle, které jsou vedle světél oblíbeným prvkem Wilsonových slavných scénografií. V případě Josefa Svobody expozice předvede mimo jiné i jeho fantastní jevištní návrhy pro *Laternu Magiku* a také připomene jeho letošní nedožitý devadesátý narozeniny.

Pořadatelem výstavy jsou Bohemian Heritage Fund, nadační fond na podporu českého kulturního dědictví v evropském a světovém kontextu, a Muzeum Kampa. Koncept výstavy vytvořil akademický architekt a scénograf Daniel Dvořák spolu s divadelním architektem Karlem Kutem a Robertem Wilsonem. Výstavu podporuje i herečka a světová operní pěvkyně Soňa Červená. „Josef Svoboda, velikán z malé české země, jehož originální inovační osvětlovací technika zaplavila naše i světové scény, se mezinárodně proslavil i v těžkých letech nesvobody. Přesto se svých rodných kořenů nikdy nevzdal. Všude odváděl do detailů vypracované, velkolepé scénografie,“ říká Soňa Červená. A jak vidí Roberta Wilsona, amerického režiséra, s nímž před čtvrtstoletím sama spojila svoji uměleckou dráhu? „Velikán ze země svobody – Američan, kosmopolita, tažný pták, scénograf a režisér oplývající spontánní intuící,“ říká Soňa Červená.

Soňa Červená zároveň účinkuje ve Wilsonově nejnovějším projektu, dramatu *Věc Makropulos* ve Stavovském divadle. Premiéra hry Karla Čapka se Soňou Červenou v roli zázračně dlouhověké zpěvačky Emilie Marty alias Eliny Makropulos se konala 18. listopadu loňského roku a patřila k zásadním událostem divadelní sezóny.

Výstava *Světlo!* byla v Muzeu Kampa otevřena do 6. února 2011. (mk)

Podnětná prostorová instalace Marcuse Geigera je k vidění v Galerii Rakouského kulturního fóra v Praze

Umělec Marcus Geiger (*1957, Švýcarsko) dnes působí ve Vídni a tvoří prostorové práce, výrazně ovlivněné jeho studiem scénografie i architektury. Vztah mezi výtvarným uměním a prostorem zformoval také námět jeho současné výstavy, v níž spolupracoval s Dominikem Langem (1980) a Martinem Mazancem (1981).

Za běžného provozu nepřístupná kancelář ředitele Českého centra ve Vídni, včetně nábytku, barevného ko-

berce a video projekce, pronikla po minimální změně do galerie RKF v Praze. Rozdíl mezi reálnou kanceláří veřejné instituce a její inscenovanou replikou je nepatrný, přesto nepřehlédnutelný.

Pozorně si prohlížíme předměty na stole, jimž bychom za jiných okolností nevěnovali žádný zájem; sledujeme všechno detailně, i nezajímavý výběr knih v knihovně. Především však vnímáme moc, kterou zde ředitelský stůl zastupuje. V prostoru galerie se nám význam kanceláře ukazuje v novém světle.

Marcus Geiger, kurátor Jiří Ševčík; Galerie Rakouského kulturního fóra, Jungmannovo nám. 18, Praha 1; otevřeno pondělí – pátek, 10:00-17:00 hodin; výstava potrvá do 28. 2. 2011. Výstava formálně téměř totožná probíhá také v Českém centru ve Vídni a je otevřena do 3. března 2011.

Johana Lomová

Tvorbu jubilujícího Zdeňka Milera připomene výstava v Praze

Celoživotní tvorbu výtvarníka a režiséra Zdeňka Milera představí v pražské Galerii Vltavín od 22. února až do 10. dubna výstava. Připomene zároveň, že tvůrce známého *Krtka*, oblíbeného z animovaných filmů, bude 21. února už devadesát let.

V roce 1956 vznikl první a asi nejslavnější *Krtkův* příběh o tom, jak ke kalhotkám přišel. Ve stejném roce za něj Miler získal Benátského lva. Zajímavostí je, že seriál o *Krtečkovi* není mluvený (s výjimkou prvního dílu *Jak krtěk ke kalhotkám přišel*), pouze *Krteček* a jeho malí kamarádi vydávají zvuky citoslovcí, což jsou vlastně hlasové záznamy jeho dvou malých dcer Kateřinky a Barborky. Do roku 2002 vytvořil Miler přes padesát *Krtkových* dobrodružství. Vedle toho namaloval další populární zvířecí postavičky *Cvrčka* a *Štěňátko* a ilustroval řadu knih pro děti. V roce 2006 mu byla udělena prezidentem České republiky medaile Za zásluhy I. stupně.

Výstavu obohatí projekce autorského dokumentu Pavly Petrákové *Slancové* a vzdělávací programy.

Zdeněk Miler (*21. února 1921, Kladno) je český režisér a výtvarník animovaných filmů pro děti. Svoji činnost začal ve zlínských filmových ateliérech a v roce 1945 začal pracovat v barrandovském studiu Bratři v triku pod vedením Jiřího Trnky. Proslavil se nejvíce seriálem o Krtkovi, který získal velikou oblibu jak v České republice, tak i v zahraničí. *KK*

ArtPro gallery

ArtPro gallery se zaměřuje převážně na sochu a plastiku, prezentuje rovněž současnou malbu umělců střední a mladší generace. Současně si galerie vytváří portfolio mladých umělců a hledá mezi studenty uměleckých škol nové nadějně talenty se záměrem zprostředkovat zákazníkům cenově dostupné umění.

Martin Kocourek (*1976): *Loved*, 2008, kov, pneumatika, bodlák, výška 200 cm

Výstavy:

leden 2011 – do 5. 2.

únor 2011

duben 2011

Výstavní a prodejní galerie umělců 20. a 21. století

Revoluční 20, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Tel./Fax: +420 222 310 684, +420 777 947 884

Otvírací hodiny: po-so: 10.00-18.00

e-mail: galerie@art-pro.cz

Martin Kocourek, Skylight

Lukáš Rais, sochy a plastiky

Tomáš Medek, objekty

Výstava nabízí kresby Andyho Warhola i fotografie z jeho života

Černobílé originální kresby Andyho Warhola, fotografie a dokumenty týkající se jeho života a rodiny tvoří základ výstavy v pražské galerii Dvorak Sec Contemporary. Díla na výstavu vybrali Rudo Prekop a Michal Cihlář, autoři knihy *Andy Warhol a Československo*. Publikace by měla vyjít v létě v nakladatelství Arbor vitae, výstava je její předzvěstí. Výstava potrvá do **27. února**.

Národní muzeum připravuje výstavu o fenoménu voleb

Národní muzeum a Ústav pro studium totalitních režimů spolupracují na výstavě věnované fenoménu voleb v Česku, která bude otevřena **16. června** v Národním památníku na Vítkově. Právě letos si připomeneme 65. výročí konání prvních poválečných voleb v Československu. Autoři výstavy se věnují nejen tradičnímu politologickému pohledu, ale ukazují volby také jako společenský a kulturní jev.

Muzeum Správy Krkonošského národního parku (KRNAP) o lavinách v Krkonoších

Muzeum Správy Krkonošského národního parku (KRNAP) ve Vrchlabí na Trutnovsku otevře výstavu *Laviny Krkonoš*. Expozice přibližující laviny v největších českých horách bude přístupná do **27. března**. Na výstavě bude dvacet velkoplošných snímků lavin, na dalších panelech se lidé dozví více o lavinových drahách, největších lavinových tragédiích v Krkonoších či o klasifikaci lavinového nebezpečí. Návštěvníci budou mít také možnost na vlastní oči vidět vybavení členů horské služby, které používali a používají při záchraně lidí z lavin. Součástí informačních panelů budou také informace o lavinových psech, cvičeních či prevenci. V Krkonoších každoročně sjede několik desítek lavin, které však nezasahují obydlená místa, sjezdové tratě či přístupové cesty. Lavinovými lokalitami v Krkonoších jsou Kotelní jámy, údolí Bílého Labe od Boudy u Bílého Labe, Kozí hřbety a Labský, Obří, Dlouhý a Modrý důl. Poslední obětí laviny v Krkonoších se stala na konci prosince 2008 šestatřicetiletá skialpinistka.

LITERATURA

Cesty za Rožmberky

Český aristokratický rod Rožmberků, potomků proslulých Vítkovců, hrál v českých dějinách mimořádně významnou roli. Jeho mocenskou základnu představovala obří jihočeská doména, ale stopy po svém působení zanechali v celém středoevropském prostoru. Zájemcům o jejich odhalování by nyní měla pomoci nová kniha Mileny Hajné nazvaná *Rožmberkové. Cestovní průvodce*. Samozřejmě nejrozsáhlejší pozornost je zde věnována slavným rožmberským sídlům, ať již se jedná o Třeboň, Český Krumlov nebo o Bechyni. Opomenuty však nejsou ani menší lokality, kde zůstala nějaká památka na dřívější vrchnost třeba

v podobě kostela nebo nějakého artefaktu ozdobeného erbem s rúží. Rožmberkové také na svých panstvích velmi dbali hospodářského a obchodního rozvoje, což prozrazuje jejich stálá snaha zajistit pro jednotlivé obce a městečka práva pořádat trhy. V knize nechybí ani pasáže věnované zahraničním majetkům Rožmberků, například v Rakousku, a texty svázané s členy rodu, které osud zavál někam do zahraničí. Jako příklad lze uvést třeba Evu z Rožmberka, která se stala manželkou slavného bojovníka s Turky a uherského magnáta Mikuláše Zrinského. Možná tedy s překvapením zjistíte, že se s památkami na slavný český panský rod setkáváte mnohem častěji, než jste původně předpokládali a především na místech, kde byste vůbec

nečekali. Inu středoevropský svět je a byl někdy až překvapivě malý. (MaFr)

Kniha roku

V tradiční anketě *Lidových novin* Kniha roku zvítězil spisovatel Jan Balabán. Jeho próza *Zeptej se táty* se stala vítěznou knihou roku 2010.

Balabánův silně autobiografický román vyšel pár týdnů po jeho náhlé smrti, 23. dubna 2010. Za dvacet let, kdy se obnovena anketa koná, se sešlo více hlasů pouze v roce 1993 pro deníky Jana Zábrany *Celý život* (Host, 32 hlasů). Román Jana Balabána získal třicet hlasů.

Na druhém místě skončila novela Emila Hakla *Pravidla směšného chování* (Argo). Nenápadná a jakoby oddechová knížka je jen dalším důkazem autorových vyzrálých próz – před nedávnem obdržel Emil Hakl Cenu Josefa Škvoreckého.

Třetí místo obsadila literárněvědná studie Jaroslava Meda *Literární život ve stínu Mnichova 1938-1939* (Academia).

České knihy byly úspěšné i v dalším pořadí, například Kosatíkovy eseje *České snění*, Kolmačková sbírka *Moře*, dopisy Škvoreckého a Zábrany a Putnova *Česká katolická literatura*.

Hlasování se zúčastnilo 228 respondentů z různých oborů. (mk)

Vzniklo faksimile knihy předhusitského práva

K vzácné knize předhusitského práva, kterou má v opatrování Archiv hlavního města Prahy, vyšla věrná kopie, takzvaná faksimile. Rukopis vznikl mezi lety 1413 až 1419 na popud městské rady Starého Města pražského. Obsahuje česky psané poznámky k pražskému městskému právu, k českému zemskému právu, právní rozborů a judikáty jednotlivých kauz. Knihu představil ředitel archivu Václav Ledvinka. Faksimile vyšla v nákladu 199 kusů, několik z nich poslouží archivu, některé zhotovitel daroval na dobročinné účely, většina knih jde jako sběratelská bibliofilie do prodeje. Prodává se za 140 000 korun, náklady na výrobu se počítají v milionech korun. Ke každému výtisku se přidává certifikát s garancí, že jde o jeden ze 199 vyrobených kusů a náklad se v budoucnu nezvýší. „Nádherně zdobený iluminovaný rukopis je ukázkou tehdejšího uměleckého stylu, takzvaného krásného slohu,“ uvedl Václav Ledvinka. Faksimile se vyráběla několik měsíců technologií, která by měla věrně replikovat původní řemeslné metody. Místo pergamenu jsou listy z papíru, podle Václava Ledvinky je však faksimile od originálu pro většinu lidí nerozeznatelná.

Vyšla nová kniha Pavla Kosatíka

Nová kniha Pavla Kosatíka má název *Čeští demokraté* s podtitulem *50 nejvýznamnějších osobností veřejného života*. Publikace vznikla z historického seriálu, který vycházel v roce 2004 v časopisu *Týden*. Každý výběr padesáti „nejvýznamnějších“ osob je jistě subjektivní a diskutabilní – vždy se nabízí otázka, proč byl někdo opomenut a někdo jiný zařazen. Kosatíkův výběr je opatrný, v publikaci se vyskytují jen tři žijící osobnosti – Ludvík Vaculík, Václav Havel a Václav Klaus. Ostatní osoby patří do 19. století.

Pavel Kosatík vydal v posledních dvou letech šest knih – tři původní a tři reedice úspěšných titulů. V tomto roce by měly vyjít jeho dvojdílné dějiny české moderní kultury. (mk)

Nová publikace připomene slavné české kumštýřské dynastie

Osudy padesátky proslulých i méně známých uměleckých rodů zmapovala novinářka a spisovatelka Blanka Kovaříková v knize *Lexikon slavných českých dynastií*. Na téměř 350 stranách publikace doplněné asi 250 dosud vesměs nezveřejněnými fotografiemi ze soukromých rodinných archivů věnuje Kovaříková hlavní pozornost hereckým rodům, zastoupeny jsou i dynastie hudebníků, režisérů, malířů a ve dvou případech i rody proslulých fotografů Jana Lukase a Václava Chocholy. Čtenáři se v knize dále dozvědí, jak úzce jsou potomci většiny slavných hereckých rodů spřízněni. A nejedná se prý jen o nejstarší herecké dynastie Budilových, Kodetových a Steimarových. „I Kostkové a Hrušíňští jsou vzdálení příbuzní, protože členové těchto kočovných hereckých rodin se v minulosti ženili mezi sebou,“ vysvětlila. Spojnici mezi nimi tvořil Hynek Mušek, který začínal ve společnosti obrozence Josefa Kajetána Tyla.

Dopisy od Olgy

Po *Dopisech Olze* dostávají čtenáři do rukou *Dopisy od Olgy*. Po proslulých *Dopisech Olze*, které posílal disident a budoucí prezident Václav Havel své manželce Olze z komunistického vězení, se na knihkupeckých pultech objevily *Dopisy od Olgy*, což jsou odpovědi na jeho filozofující dopisy. Jejich autorem však není Olga, ale bratr Václava Havla Ivan. A proč tedy *Dopisy od Olgy*? Podle vysvětlení jejich autora to lze chápat tak, že se jedná o dopisy z okolí Olgy. A jejich čtenářem nebyl pouze Václav Havel, ale byly psány pro dva lidi, jeden byl bachař ve věznicí a druhý Václav Havel, jak žertem přiznal bratr Ivan.

Ivan Havel je sice hlavním autorem dopisů, ale ne jediným. Do korespondence byli zapojeni i další autoři a disidenti, například Zdeněk Neubauer, Radim Palouš nebo Anna Šabatová. Snahou Ivana Havla bylo povzbudit bratra Václava svými dopisy a zároveň ho informovat o „světě za zdí“.

Dopisy od Olgy, které představila veřejnosti Knihovna Václava Havla, jsou především dobovou zprávou o českém disentu a společnosti. (mk)

VÝROČÍ

Heda Margoliová-Kovályová (91), česká překladatelka a spisovatelka

Heda Margoliová-Kovályová se synem Ivanem

Narodila se jako dcera Ervína Blocha a ve dvaceti letech si vzala Rudolfa Margolia. Oba přežili nacistické lágry smrti v Lodži a Osvětimi. Po válce pracovala jako výtvarnice. V roce 1947 se jim narodil syn Ivan. 3. prosince 1952 byl Rudolf Margolius popraven v procesu s tzv. spiklenci Rudolfa Slánského. Jejím druhým mužem byl od roku 1955 překladatel z angličtiny a němčiny Pavel Kovály. Společně se zasloužili o vynikající převody děl, jako byl *Spor o seržanta Gríšu* Arnolda Zweiga (1959), *Pláň Tortilla* Johna Steinbecka (1960), *Příběh pana Pollyho* Herberta George Wellse (1959), samostatně přeložila Margoliová-Kovályová např. Nehruův *Vlastní životopis* (1958), *Egyptology* Kingsleyho Amise (1965) a *Krále v žlutém rouše* (1966), *Sbohem bud', lásko má* (1968) a *Vysoké okno* (1969) Raymonda Chandlera, *Herzoga Saula Bellowa* (1968), *Pána much* Williama Goldinga (1968) či později v USA *Strop v arcibiskupském paláci* (1989) Arthura Millera.

Její mimořádné vzpomínky s názvem *Na vlastní kůži* líčí příběh mladé židovské ženy, která se odhodlává k útěku z koncentračního tábora, život v dusné atmosféře padesátých let vedle náměstka ministra zahraničního obchodu, vystřídaný posléze krutým údělem po mužově popravě. Končí zklamanými nadějemi roku 1968 a scénou, kdy v září nasedá do vlaku se dvěma malými kufříky a s dvaceti dolary v kapse míří do amerického exilu. Dílo popr-

vé vyšlo jako jedno z prvních v roce 1973 v nakladatelství Sixty-Eight Publishers v Torontu, posléze s mimořádným ohlasem v překladech v USA, Velké Británii, Španělsku, Japonsku, Nizozemsku, Norsku a Francii a v roce 1992 konečně také v Československém spisovatelství.

Po smrti Pavla Tigrida odhalila vdova po něm Ivana, že to byla právě Heda Margoliová, které se podařilo do pařížské redakce *Svědectví* přivést několik důležitých dokumentů z ÚV KSČ, které byly k velké zlobě pražských soudruhů otištěny.

Syn Ivan odjel v roce 1966 coby student Fakulty architektury ČVUT na letní prázdniny do Velké Británie, domů se nevrátil a uplatnil se později jako stavitel a autor publikací o kubismu nebo o historii automobilky Tatra. V roce 2007 vydal v nakladatelství Argo paměti *Praha za zrcadlem*.

Heda Margoliová-Kovályová zemřela v neděli 5. prosince v Praze, kam se po listopadu 1989 vrátila z Bostonu.

Zdroj: Lidové noviny – Jan Rejžek

Zemřela spisovatelka Hana Pražáková

a překladatelka, v letech 1972 až 1990 byla redaktorkou literárně-dramatické redakce Československého rozhlasu v Brně.

Pražáková je autorkou devíti knih pro děti a dívky, nejúspěšnější z nich, *Dárek pro Moniku*, byla přeložena do několika jazyků. Česky vyšla třikrát, naposledy v roce 2000.

V roce 2001 vydala Hana Pražáková memoárovou prózu *Nadějí tu žijem*, v níž líčí život své rodiny v padesátých letech, kdy byl její otec vězněn v komunistických kriminálech. Na ni pak navázala kniha *Dobrý den Brno*, v níž autorka zachycuje období normalizace v Brně, ale i devadesátá léta v Budapešti, kde její manžel působil jako první velvyslanec České republiky.

4. prosince 2010 v Brně ve věku osmdesáti let zemřela spisovatelka Hana Pražáková, dcera spisovatele Františka Křeliny, manželka historika a hungaristy Richarda Pražáka, který zemřel v září 2010. Pražáková se narodila 13. července 1930 v Českém Dubu. Vystudovala češtinu a ukrajinštinu na Univerzitě Karlově v Praze, po studii pracovala jako nakladatelská redaktorka

KULATÁ VÝROČÍ

Oldřich Vyhlídal (4. 1. 1921, Holešov – 14. 5. 1989, Praha), básník a překladatel.

Vyhlídal se věnoval rovněž překladům poezie z arménštiny, rumunštiny, starokorejštiny, slovenštiny, bulharštiny, němčiny a maďarštiny (publikovaným převážně časopisecky).

Ladislav Štoll (26. 6. 1902, Jablonec nad Nisou – 6. 1. 1981, Praha), literární kritik a historik, ideolog.

Byl správcem pozůstalosti Julia Fučíka, Stanislava Kostky Neumanna a Zdeňka Nejedlého.

Zdeněk Jirotka (7. 1. 1911, Ostrava – 12. 4. 2003), český spisovatel a fejetonista, autor humoristických románů, povídek, soudniček a rozhlasových hříček.

Kouzlo Jirotkova humoru tkví v inspiraci „suchým“ anglickým humorem a často v kouzlu nedořečeného a skrytého. Nejznámější díla: humoristický román *Saturnin* (1942) vypráví příběhy svérázného sluhy Saturnina, jeho pána a dalších (byl zfilmován); *Muž se psem* (1944) je humorná parodie na detektivní román o hloupých podvodnících a neomylném amatérském detektivovi, který odhalí zločince.

Jiří Mařánek (12. 1. 1891, Milevsko – 4. 5. 1959, Praha) byl bankovním úředníkem, prozaikem, autorem poetických próz, historických románů a scénáristou. Byl rovněž členem Devětsilu. Část svého života pobýval v Českém Krumlově.

František Serafínský Procházka (15. 1. 1861, Náměšť na Hané – 28. 1. 1939, Praha), český básník, redaktor a překladatel z angličtiny, francouzštiny a němčiny.

Vladimír Škutina (16. 1. 1931, Praha – 19. 8. 1995), autor reportážní a humoristické prózy, scénárista, autor televizních seriálů.

Vladimír Škutina studoval na gymnáziu a po maturitě dva semestry na FAMU. Potom připravoval různé revuální pořady a kabarety. V letech 1962-1963 byl vězněn za urážku hlavy státu. V šedesátých letech působil jako televizní autor. Po srp-

nové okupaci moderoval improvizované vysílání. V letech 1971-1974 byl znovu vězněn, v roce 1978 se vystěhoval do Švýcarska. Ve Švýcarsku žil Vladimír Škutina v Curychu, spolupracoval s exilovými nakladatelstvími Konfrontace a Polygon. Do roku 1990 vedl časopisy *Magazín* a *Reportér* a edice oddechové četby. V roce 1990 se vrátil zpátky domů. Próza: *Tak už jsem tady s tím vápnem, pane Weřichu!* (Curych 1981), knížka ze vzájemných rozhovorů; *Prezidentův vězeň* (1969), komponovaná reportáž, v níž se autor opírá o vlastní líčení svého případu z šedesátých let ad.

Jaroslav Hilbert (19. 1. 1871, Louny – 10. 5. 1936, Praha), technik, český dramatik a spisovatel.

V roce 1902 byl spoluzakladatelem Kruhu českých spisovatelů a v roce 1919 společně s Hilarem Dramatického svazu.

Prof. MUDr. **Eduard Albert** (20. 1. 1841, Žamberk – 26. 9. 1900, Žamberk), český chirurg, univerzitní profesor, popularizátor české poezie, překladatel a básník.

Edvard Valenta (22. 1. 1901 – 21. 8. 1978), prozaik, básník a v neposlední řadě vynikající publicista. Od dvacátých let až do roku 1948 působil v brněnské redakci *Lidových novin*. V době studií na reálném gymnáziu

redigoval Edvard Valenta spolu s Jiřím Wolkrem *Sborník českého studentstva na Moravě a ve Slezsku*. V letech 1936-1937 podporován J. Baťou cestoval po USA, Kanadě, ostrovech Západní Indie, Guyaně a Madeiře. Poté provázel J. Baťou jako tajemník po USA. Za nacistické okupace nesměl Edvard Valenta v novinách pracovat, po válce se vrátil do *Lidových novin* a od roku 1948 se věnoval pouze literatuře. V roce 1948 byl krátce vězněn, v padesátých letech publikoval většinou pod pseudonymy. V sedmdesátých letech se opět na nějaký čas nuceně odmlčel.

Jeho prvním významným spisovatelským počinem je knižní zpracování příběhů českého polárníka Jana Welzla z třicátých let, na kterém pracoval společně s přítelem Bedřichem Golombkem. Je také autorem románu o životě českého cestovatele Emila Holuba (*Druhé housle*), baladické kroniky *Kvas* aj. Na jeho počest natočili prostějovští amatérští filmaři dokument podle stejnojmenné knihy *Život samé psaní*. Premiéra se uskutečnila v lednu 2010.

Otto František Babler (26. 1. 1901, Zenica, dnešní Bosna a Hercegovina – 24. 2. 1984, Olomouc), původním jménem Otto Franjo Babler, český překladatel, spisovatel, básník, literární historik, knihovník, kulturní publicista a polyglot.

Jan Procházka (4. 2. 1929, Ivančice – 20. 2. 1971, Praha), politik, spisovatel, scénárista, publicista.

Ludvík Aškenazy (24. 2. 1921, Český Těšín – 18. 3. 1986, Bolzano, Itálie), český spisovatel, reportér a rozhlasový pracovník, který polovinu svého života prožil v emigraci. Pocházel z česko-židovské rodiny v Českém Těšíně a jeho tvorbu to později významně ovlivnilo. Maturitu složil roku 1939 v polské Stanislawi, tehdy právě zabrané SSSR. Pak studoval v polském Lvově slovanskou filologii.

Za druhé světové války působil v 1. československém armádním sboru v SSSR vedeném Ludvíkem Svobodou, bojoval i u Sokolova. S vojskem se vrátil do vlasti a hned po návratu, v květnu 1945, se seznámil a poté oženil s Leoníí, dcerou německého spisovatele Heinricha Manna. Narodili se jim synové Heinrich a Ludwig Mann, budoucí režiséři. Po roce 1945 působil až do začátku padesátých let v pražském rozhlasu jako reportér a zahraničně politický komentátor. Později byl spisovatelem na volné noze. Roku 1968 emigroval s rodinou do západního Německa, dál byl spisovatelem na volné noze, po nějaké době obcházel nutný překlad z češtiny a začal psát německy. Až do roku 1976 žil v Mnichově. Pak se odstěhoval do Itálie, kde roku 1986 ve věku pětadesáti let v Bolzanu zemřel.

František Herites (27. 2. 1851, Vodňany – 19. 1. 1929, Praha), český lékárník, revizor účtů, básník, redaktor a spisovatel.

DIVADLO, BALET

Landovský vzpomínal v Činoherním klubu

Večer, který se konal v rámci festivalu německého divadla v loňském roce v Činoherním klubu v Praze, byl poctou herci Pavlu Landovskému. Ten zde strávil léta, která měla pro toto divadlo zcela zásadní význam. Pavel Landovský nuceně odešel z Činoherního klubu v roce 1976. V roce 1979 přijal nabídku na dvouletý pracovní pobyt ve vídeňském Burgtheatru. Do Prahy se však vrátil až za deset let!

Během večera Pavel Landovský vyprávěl o svém tehdejší životě emigranta, a nebyly to nejenom veselé historiky, jak jsme u něho většinou zvyklí. Jeho angažmá v Burgtheatru schválil jeho tehdejší ředitel Achim Benning, který Landovského nejenom přijal, ale postavil se za něj i tehdy, když divadlo muselo kvůli němu zrušit v roce 1981 zájezd do tehdejšího SSSR. Pavel Landovský totiž na doporučení československých orgánů nedostal ruské vízum.

Landovský během večera opět předvedl, že když chce, umí být báječným společníkem se smyslem pro humor a sebeironii. Publikum zase dokázalo, jak ho stále miluje a jak by to vypadalo, kdyby hrál. Na jevišti se také jako překvapení pro Landovského objevily dvě herecké hvězdy českého divadla a filmu – Libuše Šafránková a Josef Abrhám. Ten zahrál na piano a zavzpomínal i na slavnou porevoluční hru *Audience*, kde on sám hrál Vaňka a Pavel Landovský Sládka.

Překvapením pro mnohé bylo také promítnutí videozáznamu ze Zadákovy inscenace *Kupec benátský* (1988). Landovský tu hrál sice role nevelkého rozsahu, ale jakým způsobem! A ani jeho němčina nebyla tak hrozná, jak se traduje. Jeho dialog s Gertem Vossem patřil k nejpřesvědčivějším a zmíněný herec působil vedle Landovského tak trochu jako bezbarvý panák.

Pavel Landovský a Helena Albertová

Celý večer moderovala dramatička a kurátorka scénografických výstav Helena Albertová, „Landovského druhá manželka“, jak se sama označila. (mk)

Brněnské Národní divadlo představí v premiéře hru *Zaslíbení*

Jednou z událostí sezóny je pro brněnské Národní divadlo inscenace původní české hry *Zaslíbení*. Vypráví příběh krásobruslařské legendy Hany Maškové a textaře Jiřího

Štaidla. Podle režiséra Zdeňka Plachého divadlo hru pojednalo jako baladický příběh, který ukončily dvě tragické autonehody. Zástupci divadla hru představili novinářům. „Hra není jednoduchou hříčkou. Nejde o zábavné scénky proložené písničkami. Je to poměrně náročná hra, která vypovídá o mnohém,“ uvedl Plachý. Podle něj je jedním z nejdůležitějších témat hry doba, ve které se odehrává – děj začíná v květnu 1968, tedy v době plné naděje, která byla nasátá tvůrčí energií a nábojem.

Britští kritici oceňují českou primabalerínu Dariu Klimentovou

Česká baletka zazářila v *Louskáčkovi*. List *The Guardian* dokonce uvedl ve své kritice, že Klimentová tančí představení své kariéry. Recenzent deníku *The Daily Telegraph* napsal, že k přednostem inscenace patří „Klimentová a Muntagiřov, kteří tančí s finesou“. Připomněl, že devětatřicetiletá Klimentová je jednou z nejstarších primabalerín Anglického národního baletu (ENB). Naopak dvacetiletý Rus Muntagiřov je nejmladším sólistou. „Vytvářejí spolu magické partnerství. Jejich věkový rozdíl devatenáct let odráží rozdíl mezi slavnými tanečnicí Margot Fonteynovou a Rudolfem Nurejevem, kteří spolu vystupovali do doby, kdy Fonteynové bylo 69 a Nurejevovi 50,“ napsal list. A počítá Daria Klimentová, že její taneční partnerství s Muntagiřovem vydrží tak dlouho? „Vadim mě inspiruje, abych pokračovala. Budu tančit, dokud mi to tělo dovolí. Ale jsou dny, kdy mě všechno tak bolí, že mám chuť toho nechat,“ řekla Klimentová britskému listu.

Daria Klimentová je absolventkou pražské konzervatoře. Záhy po absolutoriu se stala sólistkou Národního divadla. Působila v Kapském Městě, následovalo angažmá ve Skotském národním baletu v Glasgow. Od roku 1996 je primabalerínou ENB v Londýně (1996, od roku 1999 první sólistkou). Před devíti lety se jí narodila dcera Sabina, tři měsíce po porodu už tančila roli Giselle. Klimentová se kromě tance věnuje také fotografování. Zachycuje zblízka život tanečníků na scéně i v zákulisí.

Daria Klimentová a Vadim Muntagiřov v londýnském nastudování *Louskáčka*

V Praze měla premiéru Hřebejkova a Jarchovského *Nevinnost*

V pražském multikině Palace Cinemas ve Slovanském domě a v kině Lucerna měla premiéru novinka režiséra Jana Hřebejka a scénáristy Petra Jarchovského nazvaná *Nevinnost*. Snímek na téma mezilidských vztahů, který spadá do žánru kriminálního thrilleru, přitom vypráví především o lásce, která motivuje jednání všech postav. Začíná jako detektivka, v níž se odkrývají letitá traumata a bolestné křivdy, a má nečekanou pointu. Do snímku režisér obsadil například Ondřeje Vetchého, Aňu Geislerovou, Hynka Čermáka, Zitu Morávkovou, Alenu Mihulovou, Annu Linhartovou a také Ludka Munzara, který se k filmování vrátil po pětadvacetileté pauze. Projekty dvojice Hřebejk – Jarchovský patřily dlouhá léta k těm, které lámaly rekordy návštěvnosti. *Pelíšky* z roku 1999 mají na kontě přes milion diváků a o čtyři roky mladší *Pupendo* se této metě těsně přiblížilo. Více než půl milionu lidí vidělo v první polovině devadesátých let *Šakalí léta*, snímek *Horem pádem* z roku 2004 měl přes 600 000 diváků a k půlmilionové hranici se dostal *Nestyda* z roku 2008. Režisér Jan Hřebejk má ale i důvod ke zklamání. Jeho film *Kawasakiho růže* se nedostal do letošního oscarového klání.

První ročník Cen české filmové kritiky

Filmem roku se podle kritiků stala *Pouta*, která posbírala spoustu cen. Mezi předávajícími se objevil i začínající filmař Václav Havel, někdejší umělecká ředitelka MFF KV Eva Zaoralová, režisérka Drahomíra Vihanová, kameraman Ivan Šlapeta, herec Ivan Trojan, režisér Miroslav Krobot a další. Více na: www.filmovakritika.cz.

Filmový festival Berlinale

V oficiálním programu letošního filmového festivalu Berlinale se představí tři filmy z české a česko-slovenské produkce, všechny v sekci Forum mimo hlavní soutěž. Vedle dokumentu Eriky Hníkové *Nesvatbov* na návštěvníky berlínské přehlídky, jejíž 61. ročník se uskuteční od 10. do 20. února, čekají emigrační dramata *Osmdesát dopisů* režiséra Václava Kadrnky a česko-slovenská koprodukce *Dům* slovenské režisérky Zuzany Liové.

Na souběžně konaném Evropském filmovém trhu se pak promítnou další čtyři české filmy – pohádka *Ať žijí rytíři* režiséra Karla Janáka, *Kuky se vrací* Jana Svěráka, drama *3 sezóny v pekle* režiséra Tomáše Mašína a *Pouta* režiséra Radima Špačka a také ukázka z dokončovaného filmového debutu exprezidenta Václava Havla *Odcházení*. *hk*

Švankmajer byl oceněn v Segovii

Režisér, scénárista a výtvarník Jan Švankmajer získal v loňském roce ve španělské Segovii ocenění za celoživotní dílo. Stalo se tak necelé dva týdny poté, kdy na mezinárodním filmovém festivalu v Bratislavě převzal cenu za uměleckou výjimečnost ve světové kinematografii. (*Informovali jsme v minulém čísle.*)

Španělské publikum mělo možnost se seznámit s filmovou i výtvarnou tvorbou Jana Švankmajera. Největší zájem byl o jeho zatím poslední film *Přežít svůj život*. Film, který se hraje v českých kinech od listopadu loňského roku, byl do jeho konce uveden ještě na dvanácti filmových přehlídkách v zahraničí. Snímek vznikl animováním fotografií herců s použitím několika hraných dotáček. Tento film bude zastupovat českou filmovou tvorbu na 40. ročníku Mezinárodního filmového festivalu v Rotterdamu. V doprovodném programu představí Švankmajerovu výtvarnou tvorbu jeho koláže. Rotterdamský filmový festival má široký záběr ve výběru filmů. K vidění jsou tam snímky uznávaných i méně známých režisérů. Zastoupena je hraná, dokumentární i krátkometrážní tvorba.

Jan Švankmajer je jedním z mála českých filmařů, jehož snímky jsou již dlouhou dobu uznávány v zahraničí. Švankmajer původně vystudoval režii loutkového divadla a zpočátku pracoval především pro divadlo. K filmu se dostal díky spolupráci Alfredem Radokem. V roce 1988 natočil svůj první celovečerní film, jednalo se o adaptaci známé knihy Lewise Carolla *Něco z Alenky*. Zcela osobitým způsobem pak ztvárnil další literární texty, například *Lekce Faust* nebo *Zánik domu Usherů*.

V roce 2000 získal Jan Švankmajer Českého lva za režii snímku *Otesánek* a dalšího Českého lva dostal za nejlepší výtvarný počin – společně se svojí ženou Evou. (*mk*)

Oceněná Třeštíková

V posledním měsíci loňského roku byl na mezinárodním festivalu dokumentárních filmů v kanadském Montrealu oceněn dokument české režisérky Heleny Třeštíkové *Katka*. Časosběrný snímek, který zachycuje osudy české narkomanky, uspěl v soutěžní sekci Doc Tape v konkurenci dalších osmnácti filmů. Stříhač filmu Jakub Hejna kromě toho ještě získal cenu za nejlepší stříh. Snímek, který zachycuje marný boj mladé ženy s drogovou závislostí, se odvíjí v průběhu čtrnácti let. Premiéra filmu se konala minulý rok v únoru a v českých kinech ho vidělo více než sto tisíc diváků. *Katka* je součástí trilogie dokumentů Heleny Třeštíkové, které zaznamenaly osudy lidí pohybujících se na pokraji sil nebo na okraji společnosti. *Katka* zaznamenala v Montrealu velký úspěch jak u poroty, tak i u diváků. (*mk*)

RECENZE

Des hommes et des Dieux – o lidech a Bozích...

Zdá se, že to, o co se s takovou důrazností a zápalem snaží papež a klérus katolické církve – totiž o šíření myšlenek Evangelia a získávání nových křesťanů –, se v této době povedlo paradoxně nekřesťanovi – ateistovi Xavierovi Beauvois z Francie. Natočil film podle skutečné události, která se odehrála začátkem roku 1996 v Alžírsku. V té době tam probíhala bratrovražedná válka mezi islámskými fanatickými teroristy a vládou. Na pozadí tohoto konfliktu se odehrává osud osmi cisterciácko-trapistických mnichů v klášteře v Tibhirině v pohoří Atlasu. I když je evidentní, že jde ve filmu o konflikt křesťanských ideálů s realitou, táhne se celým filmem jako nevypovězené motto věrnost sobě samému a svému životnímu poslání.

Film dostal dvě letošní nejvyšší ocenění – Zlatou Palmu v Cannes a Velkou cenu poroty. Kromě toho je navržen na Oscara jako nejlepší zahraniční film. „Tento film není chronologickou rekapitulací faktů. Chce spíše přiblížit a zviditelnit fenomén, který vzniká napětím vzniklým vzájemnou kombinací působení lidského strachu, odpovědnosti a civilní kuráže,“ říká tvůrce filmu.

Děj filmu je rozdělen do tří fází: v první fázi je divákovi představena realita každodenního mnišského života vsazena na jedné straně do nádherné přírody, zároveň však i do bídou poznamenaného muslimského venkova. Zdálo by se, že již tento samotný fakt by mohl být potenciálním zdrojem možného konfliktu: země, která teprve v nedávné minulosti získala samostatnost někdejší francouzské kolonie a převládající svět muslimů, uprostřed kterého se jako relikv té nedávné minulosti nachází malá oáza křesťanských francouzských mnichů. Od začátku své existence v 12. století, když vytvořil velikán duchovního myšlení sv. Bernard z Clairvaux reformní větve benediktinů, vyhledávali tito mniši, jeho následovníci, žijící v neustálé kontemplaci, tichu a práci, odlehlá místa – úpatí hor a hluboké lesy, daleko od velkých populačních osídlení. V historickém řetězci šíření a zakládání klášterů se stalo právě toto alžírské pohoří Atlas jedním z míst, kam se mniši uchýlili. „Nepřišli sem proto, aby misionářili, pokřesťanštovali tento muslimský kraj, ale proto, aby se zdejším obyvatelstvem žili – pracovali, cítili jeho potřeby a nevyslovenou touhu po životě v klidu a míru,“ říká Xavier Beauvois... „a právě tento fakt mne na nich tolik fascinoval a byl to i hlavní důvod pro mne, proč jsem se rozhodl tento film udělat,“ dodává. A tak je divák, nezávisle na tom, jaké má vyznání, vtažen do jednoduchosti – a já dodávám – i krásy – všedního dne mnichů. Byl jsem již mnohokrát hostem v cisterciácko-trapistických kláštrech ve Francii, které nabízejí hledajícím osobám pobyt, klid a duchovno. Mnoho z těch překrásných modliteb a zpěvů, které v tomto filmu zazněly, znám i ze své vlastní zkušenosti. V této první části je zcela evidentní soužití mnichů jak s přírodou – dnes bychom řekli jejich ekologicke-šetrný vztah, ale taky jejich, navzdory rozdílnosti náboženského smýšlení, spolupatříčnost a přátelství s místními lidmi. Jedni pro druhé jsou užiteční: mniši dávají mnohým z nich možnost práce a výděлку, o které je v celé oblasti

obrovská nouze. Jeden z mnichů je lékař a protože žádný jiný lékař v této oblasti není, je jedna klášterní místnost přetvořena na ambulanci, ošetrovnu a nemocnici, která je denně plná lidí. Léky a ošetření jim poskytuje buď zadarmo, anebo jen za dobrovolný příspěvek. Velice často se však tento starý, sám již nemocný, avšak vše léčící mnich dostává do situací, kdy lidem pomáhá i jako milosrdný samaritán, když jim kromě léků a rad rozdává různé jiné věci. Léky i dary jim pravidelně dodávají mniši z Francie. Tato vstřícnost mnichů je mnohonásobně odměňována láskou a pečlivostí ze strany místního obyvatelstva, které z lásky k nim je ochotno udělat pro ně vše.

Pak ale přichází druhá fáze filmu – šíření zpráv o tom, jak se po celé zemi šíří nepokoje. Vraždění mladých žen, které nenosí závoje, vraždění bělochů-cizinců, kteří v této zemi pracují na vedoucích postech různých stavebních firem. Lidi začínají mít strach a ten se šíří i na mnichy. Jednoho dne přichází do jejich kláštera těžce ozbrojená eskorta s vysoce postaveným šéfem pro armádu. Ten nabízí mnichům – jakožto Evropanům-Francouzům vojenskou ochranu. Celý klášterní objekt chce nechat strážit. Představený kláštera však tuto ochranu odmítne, vojáci i s jejich šéfem odjíždějí. V celé této druhé fázi jsou pro mne nejkrásnějším momentem dialogy mnichů mezi sebou a dialogy s obyvatelstvem. Všichni mají strach o svůj život. Zde již přestává jakoby platit pravidlo, že duchovní člověk je něco více, zde se ukazuje, že i duchovní člověk je jen člověk, i on se musí potýkat se strachem, bolestí a smrtí. O tom je koneckonců i název celého filmu, který byl vyňat z Bible ze žalmu 82, kde se mluví o tom, že ti, co budou uctívat Boha, se mu stanou podobným a stanou se bohy. O tomto žalmu mluví nepřímo i poselství křesťansky chápaných Vánoc – Bůh se stal člověkem, aby se člověk stal bohem – ale přesto zůstává člověk zranitelnou a smrtelnou bytostí. Toto poselství je poselstvím duchovním. V reakci mnichů na nabídku vojska, které jim chtělo poskytnout ochranu, říká jeden z nich svému představenému jako výtku: „Proč jsi se nezeptal nás, co si my o tom myslíme, jestli my netoužíme po klidu a jistotě a zda bychom ochranu nechťeli přijmout?“ – Představený odpovídá: „Dobře, promluvmeme si o tom“ – a pak začíná slovy: „Až doposud jsme žili zde v míru a klidu se všemi lidmi. To byl vždy jeden z našich největších cílů: žít v míru a klidu s lidmi. Teď mají lidé strach. Nikdo jim však ochranu tak jako nám nenabízí. Máme být snad teď privilegovanější než tito lidé? Chcete snad, abychom se nechali strážit vojskem zkorumpované vlády?“ Jeho argumenty jsou silné a závažné, nikdo si netroufá říci něco proti. V jiném dialogu mezi jedním mnichem a starou ženou z vesnice zazní tyto myšlenky: Mnich jí říká o tom, že jim vojsko nabídlo ochranu, oni ji však odmítli a teď uvažují o tom, že odejdou do Francie, do svých domovských klášterů. Žena to nedokáže pochopit a tak jí říká: „Vy – lid této země – jste strom a my jsem ptáci, kteří na tom stromě jen hnízdí, ale vy jste jistota, vy jste zde doma, my jenom přilétáme.“ – Žena se s jeho odpovědí nemůže smířit a říká: „To není pravda: Vy jste strom a my jsme ptáci, vy jste naše jistota, naše zázemí, náš klid, bez vás zde nedokážeme žít.“

Tato část je plná nádherných myšlenek, je plná lidskosti. Mniši pocítují až příliš svou lidskost, ubohost, dostali se na samé dno své bytosti, strach jim svazuje ruce i duši. Přesto je to nesmírně krásná část.

A pak přichází část třetí – někdy se musí člověk dočkat dna, dojít někam, odkud se již hlouběji jít nedá, odkud je již možná jen cesta zpátky, nahoru, zpátky k životu. A tato část je filmařsky geniálně znázorněna. Mnichy navštěvuje jeden jejich spolubratr z Francie. Přináší jim léky, různé věci jak pro ně, tak i pro chudé lidi, knihy a také víno. Všichni se nesmírně radují. Je ve večere, každý dostane

sklenku vína, a tak jak je to zvykem, u stolování se nemluví, pouští si hudbu. Čajkovského. Hudba se rozléhá místností a impozantní tóny rozechvívají ty nejjemnější struny jejich duše. Kameraman zachycuje při pití vína a poslechu hudby pomalu jednu za druhou němé tváře mnichů. Každá o něčem mluví. Každá vypovídá jasným jazykem. Když se kamera obrátí na představeného, z oka mu právě stéká slza. Nepadne ani jedno jediné slovo. Všichni vědí. Všichni vědí své. Vědí, že láska k Bohu, hlavně však láska Boha je definitivně přetváří v nesmrtelné bytosti...

Petr Žaloudek, Videň, prosinec 2010

FOTOGRAFIE

Vychází zajímavá publikace

Životní příběh „kronikáře Šumavy“, fotografa Josefa Seidla, popisuje připravovaná kniha o historii fotoateliéru Seidel v Českém Krumlově.

Josef Seidel

Josef Seidel se narodil v roce 1859 v obci Hasel (Líska) nedaleko České Kamenice. Vyrůstal v rodině malíře skla. Obrazy na skle podnítily jeho zájem o fotografii – obrazu malovaného světlem. Josef Seidel se vydal na cestu, která vedla přes Čechy a Moravu až do rumunského Sedmihradska. Ve Vídni se naučil retušovat pozitivity a vyrábět skleněné desky, které se používaly především pro portrétní snímky. Přáním Josefa Seidla bylo otevřít si vlastní ateliér, ale chyběly mu na to finanční prostředky. Jeho složitou situaci nakonec vyřešila náhoda, když se dozvěděl, že v Českém Krumlově shánějí fotografa. V srpnu roku 1886 začal Seidel pracovat jako vedoucí ateliéru Zimmer. V roce 1901 firmu odkoupil a pojmenoval Fotoateliér Josef Seidel. Největší zájem byl o fotografie vojáků, svatebčanů, ale nejednalo se jen o práci v ateliéru. Seidel jezdil za svými zákazníky i mimo Krumlov a to nebylo v té době zcela běžné. Nejprve na daném místě nafotil zakázku a poté zamířil svůj objektiv i na místní vesničany, kteří se vyskytli v okolí. Díky tomu vznikla řada reportážních snímků, které svojí působivou atmosférou zaujmou i v dnešní době.

Rozvoj turistiky přinesl firmě Josefa Seidla další významný zdroj příjmů – a tím byly pohlednice. Seidlova firma nabízela široký sortiment, zákazník si mohl vybrat z desítek motivů šumavské přírody a v nabídce bylo i focení pro konkrétního zákazníka, kdy si pohlednici sám navrhl. Zvětšoval se také objem portrétních zakázek – podle dochovaných zakázkových knih dosáhly v letech 1884 až 1953 v českých zemích zcela unikátního počtu fotografií.

V roce 1905 nechal Josef Seidel přebudovat původní dřevěný ateliér na velkoryse pojatý patrový dům s proskleným stropem. Seidel dokázal fotografovat nejrůznější žánry, přestože vlastně nebyl v oboru vyučen. Až v padesáti letech absolvoval rychlokurz v mnichovské fotoškole.

František Seidel

Po smrti Josefa Seidla v roce 1935 převzal prosperující podnik jeho syn František. Ten musel hledat jiné způsoby, jak vyhovět zákazníkům – soustředil se na služby pro fotografy amatéry. V roce 1948 mu byly zabaveny podklady pro výrobu pohlednic a o pět let později se stal majitelem Seidlovy rodinné firmy stát.

V prosinci loňského roku bylo životní dílo fotografů Seidlových vystaveno v Českém centru ve Vídni. Na expozici měli návštěvníci možnost vidět snímky Českého Krumlova i portréty tehdejších obyvatel města. *(mk)*

Jana Wericha a přátelé připomíná výstava v kavárně Slavia

Jana Werich & přátelé je název výstavy zhruba šesti desítek fotografií v pražské kavárně Slavia. Vernisáž uspořádala agentura L'atelier Arte, která snímky nabízí i ke koupi. Výstava, která má být ve Slavii po **dobu dvou let**, je autentickým svědectvím z Werichova života osobního i uměleckého. Zahrnuje počátky Osvobozeného divadla, pokračuje snímky z americké emigrace po návrat do vlasti a uzavírá se obdobím tvorby v poválečném Československu. Zájemci si mohou prohlédnout i snímky z natáčení filmů a televizních inscenací. Výstava připomíná významného herce, spisovatele i filozofa Jana Wericha, od jehož narození uplynulo 6. února sto šest let.

HUDBA

Cena Anděl za rok 2010

Nejvíce nominací jubilejních 20. cen Anděl za rok 2010 získala skupina Nightwork, kterou členové Akademie populární hudby nominovali v kategoriích skupina roku, album roku, skladba roku a videoklip roku. Tři nominace získal písničkář Xindl X, po dvou mají Toxique, David Koller a Hana Hegerová. Letošní ročník cen Anděl 2010 bude vyhlášen 23. února v pražské Incheba Aréně v přímém přenosu České televize. Po jedné nominaci získali skupina Kryštof (skupina roku), Petr Muk (zpěvák roku), Lucie Bílá a Lucie Vondráčková (zpěvačka roku), skupiny Embassy a Republic of two a Martin Chodúr v kategorii objev roku a zpěvačka Debby v kategorii skladba roku. Moderátory večera budou loňští vítězové Tomáš Klus a Ewa Farna. Jubilejní, dvacátý ročník, mimo jiné nabídne mimořádný televizní pořad s názvem *Ceny Anděl dvacetiletí*, který naváže na přímý přenos udílení cen. Při ceremoniálu *Ceny Anděl dvacetiletí* budou vyhlášeni nejlepší interpreti posledního dvacetiletí a nejlepší tuzemské album vydané během posledních dvaceti let. Součástí cen Anděl budou i žánrové kategorie, v nichž hlasují odborní porotci. Záznam z předávání těchto cen uvede ČT2 25. února.

Letošní Jazzinec nabídne i přesahy do dalších hudebních žánrů

Letošní 13. ročník festivalu Jazzinec, který začne 16. února v Trutnově, nabídne přesahy do dalších hudebních žánrů. Festival posluchačům nabídne kromě koncertů jazzových formací například také vystoupení švýcarské skupiny The Young Gods a dalších, řekl ředitel festivalu Tomáš Katschner. „Žánrovou pestrostí chceme ukázat, že v 21. století už hudební škatulky postupně ztrácejí smysl. Vše se vzájemně prolíná a ovlivňuje,“ řekl Tomáš Katschner. Festivalové koncerty se kromě tradičních míst uskuteční ve vloni otevřeném Společenském centru Uffo. Festival zahájí koncert The Young Gods, kteří při zahájení 13. ročníku Jazzince představí své nové album. Na koncertu vystoupí také formace Dva. Další festivalové koncerty nabídnou třeba písničkářku Radůzu, kterou doprovodí trojice hráčů z jazzového světa. Na 3. března pořadatelé připravili koncert Zuzany Michnové a Marsyas. Poslední akcí festivalu bude 21. dubna vystoupení formace Laca Décziho s Celula New York a quartetu Tomáše Lišky. Více informace o programu festivalu je možné najít na webových stránkách www.jazzinec.cz.

Private Madness, Public Danger

Personální změny jsou jakousi přirozenou součástí kapely Skyline, děly se v jejich počátcích i v nedávné minulosti. Ted' vydala skupina první album v nové sestavě, frontmanku Jitku Charvátovou nahradila Marka Rybin, která dříve působila v Gaia Mesiah. Celkově pátou studiovou desku skupina Skyline nazvala *Private Madness, Public Danger*. Nahrávka, kterou produkoval Dušan Neuwerth, vyšla u Sub Pub Records a podle kapely by mělo mít ostřejší

sound než předchozí nahrávky. Sama kapela k tomu říká: „Na desce jsme začali pracovat v létě 2008, ihned po příchodu Marky do kapely, protože jsme cítili velké nutkání začít dělat nové písničky v nové sestavě. Skládání nám zabralo rok, sešlo se zhruba třicet skladeb a z nich jsme vybrali ty nejlepší na album. V létě 2009 jsme se dohodli na spolupráci s Dušanem Neuwerthem. Od září jsme začali s přestávkami nahrávat u Tata Bojs ve studiu Guitón a desku jsme dodělali přesně o rok později. Změna soundu je pro Skyline přirozeným vývojem a s Dušanovou pomocí se nám podařilo přenést na desku energii z našich koncertů.“

Skupina Skyline

Brněnská elektroakustická dvojice Fiordmoss vydala po půlročním odkladu svou první oficiální nahrávku, šestipísňové EP se zvukomalebným názvem *Gliese*

Roman Přikryl a Petra Hermanová aneb duo Fiordmoss vzniklo za nepříliš příznivých okolností v roce 2008. Stalo se tak ve vyhořelém bytě, kde ohnivé plameny spolky kromě „její“ kytary a „jeho“ sbírky vinylů také veškeré záznamy jejich předchozí tvorby. Rozhodli se začít znovu a ohni již nedat šanci. Inspirací k jejich hudbě se stalo šumivé vlnobítí mrazivého moře i klid pustých severských plání. Po dvou letech intenzivního koncertování především v České republice a Slovensku (například jako součást Bubáks Tour kapely Midi lidi nebo v rámci Heavy Mental tour) se rozhodli loni zjara některé skladby vydat v podobě prozatím kratšího formátu EP. EP je zdarma ke stažení na oficiálním webu kapely, je možnost si i zakoupit CD se speciálním přebalem.

Ted' a tady

Muzikant David Koller (*27. září 1960, Praha) patří mezi nejvýraznější osobnosti české hudební scény. Spoluzakládal skupinu Lucie a působil v řadě dalších úspěšných hudebních těles. Po rozpadu Lucie se vrhl na sólovou dráhu a koncem minulého roku uvedl na trh své třetí samostatné album *Ted' a tady*. Management Davida Kollera se spolu s ním rozhodl pro netradiční krok – každé CD bude opatřeno vlastnoručním podpisem. Podepisování proběhne

přímo ve výrobě předního českého výrobce hudebních nosičů a bude řádně zdokumentováno, tak aby fanoušci viděli, že CD podepisoval opravdu David Koller osobně. Na vzniku *Ted' a tady* se podílel producent a dirigent Petr Kofroň, známý především posluchačsky atraktivním kombinováním vážné hudby s elektronickými prvky. Album *Ted' a tady* se natáčelo od března do října loňského roku, vydal jej David Koller na značce COX a o uvedení na trh se stará Championship Music.

Nejnovější album Jana Spáleného *Zpráva neodeslána* (EMI) je doplněno o dlouhohrající výběr nahrávek z let 1997-2007

Jan Spálený je, na rozdíl od „hvězdných“ osmdesátých let, kdy ve skupině ASPM působil s Františkem Havlíčkem a Petrem Kalandrou, spíše tichou stálicí a dnes již jediným lídrem své kapely, ve které kromě něj hraje jeho syn Filip (baskytara, tuba), vibrafonista Radek Krampl, trumpetista Michal Gera a bubeník Filip Jeníček. Sám Spálený se kromě zpěvu a klavíru čím dál víc věnuje kornetu, který si osvojil až v nejlepších letech. Album *Zpráva neodeslána* se zvukově a aranžérsky nijak neliší od předchozích Spáleného kolekcí, snad je o něco komornější a křehčí. Zemitosti ubýlo i ve slovech.

Ústí nad Labem uvedlo operu *Lakmé*

Severočeské divadlo opery a baletu nastudovalo pěvecky náročnou operu *Lakmé*, která se na operním jevišti uvádí jen velmi vzácně. V Ústí nad Labem se toto dílo pozdně romantického skladatele Léo Delibese objevilo zatím

jen jednou, a to před více než šedesáti lety. Opera má být „specialitou“ na repertoáru divadla. Vloni například uvedlo *Prodanou nevěstu* v původním zpracování. Příběh vypráví o zapovězené lásce britského koloniálního důstojníka Géralda k bráhmanské kněžce Lakmé v daleké Indii v 19. století. Do hlavní role – Lakmé je obsazená sopranistka Anna Klamo.

Info: Severočeské divadlo opery a baletu Ústí nad Labem, Lidické náměstí 1710

Telefon: 475 211 748, 475 211 713, www.operabalet.cz

Koncert k Mozartovu jubileu

Koncert orchestru Národního divadla k 255. výročí narození Wolfganga Amadea Mozarta, který se uskutečnil koncem ledna v pražském Stavovském divadle, se nesl ve znamení mladých interpretů. Jeho protagonisty byli mladá česká sopranistka Kateřina Kněžčíková a basbarytonista Adam Plachetka. Pětadvacetiletý Plachetka patří k nejvýraznějším pěveckým talentům současné české generace. Loni poprvé vystoupil na festivalovém recitálu Pražského jara, kde mimo jiné zazpíval i Mozartovy písně. Svě nadání předvedl také na Salcburském festivalu na jevišti Mozartova domu, kde v roli Antonia zpíval v obnovené inscenaci opery *Figarova svatba*. Od září 2010 je členem Státní opery ve Vídni.

Podle plánů ministerstva kultury přijde pražské Národní divadlo o svůj operní a baletní soubor

Podle náměstka ministra kultury Radka Zdráhala si může Praha dovolit financovat jen jeden operní soubor. Jak řekl v rozhovoru pro deník *Právo*, má současná situace se dvěma operními domy „historické kořeny pramenící v potřebě Čechů i Němců mít svůj vlastní operní dům. Důsledkem je dnešní existence dvou pražských oper financovaných státem, Státní opery Praha a Národního divadla. Jenže stát nemá potenciál investovat do opery takový objem finančních prostředků jako Vídeň, Berlín, Londýn či New York“.

Do několika let tak skončí dvacetiletí trvající situace, na jejímž začátku soubor někdejšího Smetanova divadla založil Státní operu. Podle Zdráhala redukce pražské opery nemá být o šikaně jednoho nebo druhého domu či souboru, „ale o tom, že budou mít legitimní možnost se o svoji uměleckou budoucnost v tom zdravém slova smyslu poprat“. V Praze by tak měl vzniknout nový operní a baletní soubor s orchestrem, které by působily v budově rekonstruované Státní opery. Čtyřem scénám Národního divadla by tak zbyla pouze činohra, případně specifické projekty vybraných českých oper nebo repertoár Stavovského divadla složený z Mozartových a barokních oper.

Z čela Státní opery Praha byl kvůli chystané rekonstrukci a špatné finanční situaci nedávno donucen rezignovat teprve před půl rokem dosazený Oliver Dohnányi, který za sedmimilionový dluh loňského roku nenesl nejmenší zodpovědnost. Ministerstvo to odůvodnilo tím, že chystaná rekonstrukce vyžaduje, aby v čele operního domu stál spíš ekonomický manažer než umělecká osobnost. Nové vedení muselo dokonce zrušit chystané premiéry se zahraničními umělci. Uznávaný dirigent Dohnányi přitom

přišel s vizí proměnit poněkud skomírající scénu ve světový operní dům a podle tehdejšího ministra kultury Václava Riedlbaucha měl být garantem uměleckého růstu souboru právě on.

Na přelomu letošního roku začalo do budovy silně zatékat a potřebuje rekonstrukci, takže momentálně probíhá ve Státní opeře posuzování jejího technického stavu. Od jeho výsledků by se měly začít odvíjet plány, jak se ve Státní opeře naloží se zbytkem divadelní sezóny a s členy souborů a jakým způsobem dojde ke sloučení dvou operních a baletních souborů pod jednou zrekonstruovanou střechou.

Dirigent Jiří Bělohlávek byl jmenován šéfdirigentem České filharmonie

Bělohlávek se funkce šéfdirigenta předního českého hudebního tělesa ujme zřejmě na podzim roku 2012. V tom roce skončí smlouva izraelskému dirigentovi Elijahu Inbalovi. Jiří Bělohlávek je od roku 2006 šéfdirigentem Symfonického orchestru BBC a pracuje s nejlepšími tělesy po celém světě. Hudební znalci ho řadí ke světovým dirigentským špičkám. Shodou okolností skončí jeho smlouva v Londýně v roce 2012, kdy z České filharmonie odejde také její současný šéfdirigent Elijahu Inbal. Podle Bělohlávky půjde o to navázat na slávu tělesa se stopatnáctiletou tradicí. Opakované spory mezi orchestrem, jeho vedením a ministerstvem kultury v minulosti mohly snad poškodit, ale nemohly zničit jeho prestiž, připouští Bělohlávek: „Celá moje vize se dá v zásadě říci jednou větou: vrátit vnitřní život tělesa k poctivé práci a velkému uměleckému usilování a vnější život tělesa vrátit na tu úroveň, kterou si naše první hudební instituce celou svojí historií zaslouží. Česká filharmonie je stále prvotřídní značka, která přes všechny peripetie, o kterých víme a o kterých do jisté míry ví i svět – to mohlo zanechat šrámček, ale neovlivnilo to podstatu – Česká filharmonie je chápána jako prestižní těleso.“

Jiří Bělohlávek (*24. února 1946, Praha), významný český dirigent a pedagog, je absolventem Pražské konzervatoře a Akademie múzických umění, později studoval u Sergia Celibidacheho. V roce 1970 zvítězil v celostátní

soutěži mladých dirigentů a stal se dirigentem-asistentem České filharmonie. V roce 1971 byl finalistou Mezinárodní dirigentské soutěže Herberta von Karajana. Se Státní filharmonií Brno, jejímž dirigentem byl šest let (1972-1978), podnikl řadu velkých koncertních turné po Rakousku, Německu a po Spojených státech. Důležitou etapou jeho práce bylo dvanáctileté působení u Symfonického orchestru hl. m. Prahy FOK (šéfdirigent 1977-1989). S Pražskými symfoniky opakovaně navštívil většinu evropských zemí, USA a Japonsko a natočil celou řadu snímků.

Jiřího Bělohlávka spojuje dlouholetá spolupráce s Českou filharmonií. Od roku 1973 pravidelně hostoval s orchestrem v zahraničí a v Praze, od roku 1981 byl jeho stálým dirigentem a v letech 1990 až 1992 působil ve funkci šéfdirigenta. Jiří Bělohlávek tak navázal na interpretační tradice nejvýznamnějších českých dirigentů – šéfu České filharmonie (Václava Talicha, Karla Ančerla, Rafaela Kubelíka a Václava Neumanna). V roce 1994 Jiří Bělohlávek stál u zrodu Pražské komorní filharmonie. Výrazně ji umělecky formoval po dvanáct let až do roku 2006 a dodnes je jejím čestným uměleckým ředitelem. V letech 1995-2000 byl hlavním hostujícím dirigentem Symfonického orchestru BBC v Londýně, od roku 1995 je profesorem pražské Akademie múzických umění, od roku 1998 hlavním hostujícím dirigentem Národního divadla v Praze. Od července 2006 je šéfdirigentem Symfonického orchestru BBC v Londýně. V prosinci 2010 byl jmenován šéfdirigentem České filharmonie, funkce se ujme v roce 2012.

Dlouhodobě spolupracuje s mnoha špičkovými evropskými orchestry (mj. s Berlínskými filharmonií, Mnichovskými filharmonií, Vídeňskou filharmonií, Londýnským symfonickým orchestrem), pravidelně hostuje v USA a Kanadě (např. u Newyorské filharmonie či symfonických orchestrů v Bostonu, San Francisku a Torontu), v Japonsku (Symfonický orchestr NHK ad.) a je častým hostem světových hudebních festivalů. Oceňován je také jako operní dirigent doma i v cizině, (např. ND Praha, anglický Glyndebourne, Metropolitan opera New York, Královská opera Londýn, Pařížská opera ad.).

VZPOMÍNKA

Milan „Mejla“ Hlavsa (6. března 1951, Praha – 5. ledna 2001, Praha) český hudebník – baskytarista a zpěvák, spoluzakladatel legendární skupiny The Plastic People of the Universe. Hrál i s dalšími skupinami, například Dg307, Půlnoc, Garáž, Fiction.

V sedmdesátých letech byl celý undergroundový svět tehdejším režimem perzekvován, což vyvrcholilo v roce 1976 tzv. Procesem s českým undergroundem, při němž bylo několik hudebníků odsouzeno k nepodmíněným trestům odnětí svobody. Hlavsa byl několik týdnů ve vazbě, odsouzen však nebyl. Poté byl opakovaně několikrát terčem policejního šikanování. Podepsal

Chartu 77, ale jeho podpis nebyl přijat, neboť byl v době podpisu trestně stíhán.

Věnoval se i filmové tvorbě, zahrál si ve filmu *Kanárek* (1997), k němuž složil a nahrál hudbu, a ve filmu *Válka barev*. Na začátku roku 2000 se pustil spolu s PPU do přípravy nového alba. V dubnu mu však lékaři našli zhoubný nádor na plicích. Činnost kapely byla tedy přerušena a Hlavsa podstoupil operaci, na podzim se však jeho stav zhoršil a 5. ledna 2001 Milan Mejla Hlavsa zemřel.

Hlavsa má pamětní desku u vchodu do domu v Ječné ulici v Praze, kde bydlel. Zde se scházely nejvýznamnější osobnosti české undergroundové kultury. Po vhození desetikoruny začne z pamětní desky znít Hlavsovův hit *Mucho-můrky bílé*.

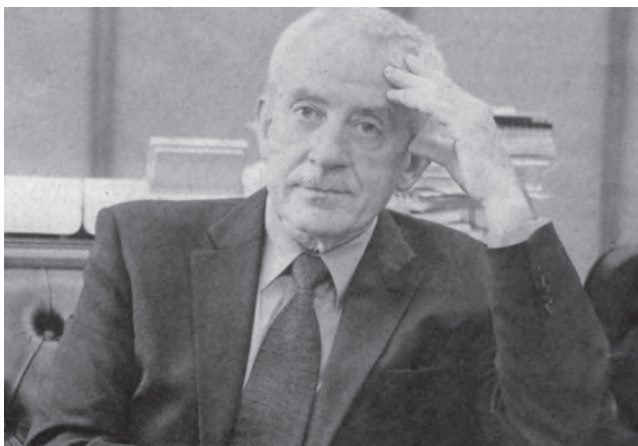
Česká zahraniční politika

Česká zahraniční politika musí být zásadová i realistická, konzistentní a nadstraničká, s důrazem na lidskoprávní problematiku. Současně se do ní ale promítají nynější úspory ve státním rozpočtu, takže ministerstvo zahraničí muselo omezit počty svých zastoupení i diplomatů ve světě. To má dopad i na státní podporu exportu a ochrany hospodářských zájmů ČR v zahraničí. Na přednášce o prioritách české zahraniční politiky, kterou v Praze uspořádala Asociace pro mezinárodní otázky, to řekl ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg. Podle Karla Schwarzenberga zůstává i nadále pro Českou republiku nejdůležitější zapojení v Severoatlantické alianci a v Evropské unii. I jako nový člen a malý stát máme v EU svou agendu, a to právě v lidskoprávní oblasti.

„Česká republika má ve své zahraniční politice jasně definovaný cíl: lidská práva bránit nejenom u nás, nýbrž všude ve světě, kde máme možnost působit. Tudíž se někdy postavíme i velmocem, když vidíme, že jsou lidská práva poškozována. Nezávisle na tom, jestli je to veliký, nebo malý stát,“ řekl Schwarzenberg. Prioritou zahraniční politiky ČR bude i strategické rozhodnutí o dostavbě Temelína za zhruba 500 miliard korun: „Toho času máme už tři uchazeče, z ruské strany, z francouzské strany a ze strany Spojených států. Teď se snažíme připravovat podklady pro to, abychom věděli, která nabídka je nejvýhodnější. K tomu se musí taky zohlednit i všechny bezpečnostní faktory, to je naprosto jasné.“ Přiblížit priority české zahraniční politiky a rozšířit diskusi o ní bude také jeden z úkolů nově vznikajícího odboru veřejné diplomacie, který by měl začít pracovat od letošního března.

Možný odchod lékařů

Vláda jednala o návrzích, jak reagovat na možný hromadný odchod nemocničních lékařů. Ministr zdravotnictví Leoš Heger (TOP 09) by mimo jiné chtěl přidat řádově stamiliony korun nemocnicím. Pokud ministr Heger přijde s realistickým plánem a bude schválen kabinetem, podpoří ho hejtmani. Podle předsedy Asociace krajů Michala Haška (ČSSD) lékaře vyzvou, aby výpovědi stáhli. „Uděláme to v situaci, kdy bude dohoda mezi panem ministrem a lékařskými odbory,“ řekl Michal Hašek v diskusním pořadu televize Prima.

Ministr zdravotnictví Leoš Heger

Heger novinářům řekl, že odbory požádal, aby lékaři své případné výpovědi o půl roku odložili. V příštích šesti měsících by měli vidět, že reforma startuje a zdravotnictví se začíná měnit. Odboráři se zatím ustoupit nechystají. Šéf lékařské komory a lékařských odborů Martin Engel uvedl, že protestní akce Děkujeme, odcházíme je „tak rozběhnoutá“, že se dá jen těžko zastavit.

Ministr Heger opět označil situaci, kdy k březnu může z nemocnic odejít až několik tisíc lékařů, za kritickou. „Pokud se brzy nedohodneme, že lékaři ve svém protestu poleví a odsunou ho dále, bude se muset připravit plán téměř na hranici katastrofy, který by péči zajistil,“ řekl v debatě ministr. Doufá ale, že s lékařskými odbory dohodu najde. *kk*

Česká biskupská konference nesouhlasí s protestem lékařů

Čeští a moravští biskupové se pozastavují nad současným protestem lékařů. Je podle nich na pováženou, když mluvčí doktorů vyhrožují postihem pacientů a berou si je za rukojmí svého nátlaku. Napsali to v prohlášení na závěr dvoudenního zasedání České biskupské konference (ČBK), které novinářům představil předseda ČBK pražský arcibiskup Dominik Duka. Reformy jsou nutné, každý ale musí něco obětovat, bez vzájemného zájmu o druhé se společnost rozpadá, míní biskupové. „Silná slova některých škodí lékařům, kteří jsou určitou morální elitou v zemi. Otázka odejdeme a starejte se dál, to není přijatelné,“ řekl Duka. „Musí být vzájemná shoda, pacient se nesmí stát obětí toho sporu,“ doplnil.

Vláda si určila časový plán přijímání důležitých reformních norem

Vláda přijala plán své letošní práce na zákonech. Hodlá připravit normy potřebné pro reformy důchodů, zdravotnictví a sociálního systému, i novelu kompetenčního zákona, který umožní vznik Národní rozpočtové rady od počátku příštího roku. Novinářům to po jednání kabinetu řekl premiér Petr Nečas (ODS). Vznik rady, která bude nezávisle posuzovat dopady legislativních kroků a exekutivních rozhodnutí na veřejné finance, pokládá Nečas za důležitý pro stabilizaci veřejných financí. Bude na úrovni současné legislativní rady vlády. Příslušná právní norma má být hotova do poloviny letošního roku. Ve čtvrtém čtvrtletí letošního roku chce také vláda připravit návrh takzvané finanční ústavy. Už příští měsíc předloží ministr vnitra Radek John (VV) věcný záměr nového volebního kodexu. Ten bude obsahovat jak přímou volbu prezidenta, tak i novinky, jako je možnost elektronického hlasování či korespondenční volby.

Vláda schválila posledních pět bodů protikorupční strategie

Vláda souhlasila s posledními pěti dosud spornými body protikorupční strategie, kterou připravilo ministerstvo vnitra. Definitivně tak přijala strategii, která bude určovat podobu boje státu s korupcí do roku 2012. Informovalo o tom ministerstvo vnitra. Kompromisní formulace měli z rozhodnutí vlády dopracovat John společně s Pospíšilem

a ministrem financí Miroslavem Kalouskem (TOP 09). Trojice ministrů do strategie začlenila návrhy Národní ekonomické rady vlády (NERV) i všechny požadavky platformy pro veřejné zakázky při Americké obchodní komoře tak, aby se promítly do zákona o veřejných zakázkách.

Pavel Zeman v ČT: Přezkoumám kauzy armádních zakázek

Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman chce znovu prosdívat některé případy, ve kterých se státní zastupitelství za svůj postup dočkalo již dříve kritiky. V rámci svých možností se zaměří zejména na kauzy armádních zakázek a další závažné případy korupce a finanční a hospodářské kriminality, řekl v diskusním pořadu České televize. „Rád bych se zaměřil v rámci přezkumného řízení na případy armádních zakázek,“ prohlásil šéf státních zástupců. České orgány v současnosti například stále vyšetřují možnou korupci při zakázce na obrněné transportéry Pandur, v jejímž rámci Česko koupilo 107 transportérů za 14,4 miliardy korun. Smlouvu na dodávku vozidel podepsal bývalý ministr obrany Martin Barták, tehdy ještě jako náměstek. Cena byla podle médií neúměrně vysoká. *kk*

Zástupci PEN klubů chtějí svobodu pro Njakljajeva a Liou Siao-poa

Představitelé českého, polského, litevského a nezávislého čínského PEN klubu žádají o propuštění vězněného čínského držitele Nobelovy ceny za mír Liou Siao-poa a kandidáta v nedávných prezidentských volbách v Bělorusku Uladzimira Njakljajeva. Autoři výzvy připomínají, že se ještě nikdy nestalo, aby úřady některé země zavřely do vězení předsedu národního PEN klubu. Čestného předsedu běloruského PEN klubu a jednoho z nejvýznamnějších běloruských básníků Uladzimira Njakljajeva po prosincových prezidentských volbách fyzicky napadli policisté a posléze byl spolu s dalšími opozičními kandidáty na prezidentský úřad uvězněn.

Češi chtějí, aby vejce či drůbeží maso měly v EU označení původu

Češi v Evropské unii prosazují, aby vejce, vepřové a drůbeží maso měly vlastní „rodné listy“. Ty by úřady, prodejce i spotřebitele jasně informovaly o tom, odkud výrobek pochází. Návrh padl na jednání ministrů zemědělství v Bruselu v rámci debat o reakcích na německou dioxinovou aféru. Podrobné informace o původu kvůli nemoci šílených krav jsou nyní v EU povinné u hovězího masa. Češi se v EU řadí mezi přívržence toho, aby se opatření rozšířilo i na další produkty, řekl novinářům ministr zemědělství Ivan Fuksa.

Po dvou letech je v Praze zase obsazen post velvyslance USA

Norman Eisen se nové funkce v Praze ujal na konci ledna. Jeho předchůdce, republikán Richard Graber, opustil Prahu před dvěma lety, když se ve Washingtonu vyměnila administrativa. Eisenův mandát bude zatím omezený zřejmě na jeden rok. Americký prezident Barack Obama svého dosavadního poradce pro etiku jmenoval na sklon-

ku loňského roku bez souhlasu Senátu, kde se schválení kandidatury zdržovalo. Senát nyní ale může velvyslance v jeho funkci potvrdit a jeho působení prodloužit. Česká diplomacie jmenování Eisena uvítala. Dlouhodobá absence velvyslance USA v Česku už totiž českým představitelům připadala zvláštní a šéf české diplomacie Karel Schwarzenberg neskryval, že ani on nebude spěchat s vysláním nového českého velvyslance do USA.

Diplomat má české kořeny. Jeho matka Frieda se v roce 1923 narodila v Praze, za války prošla jako židovka koncentračním táborem v Osvětimi, otec se narodil v Polsku. *kk*

Nickyho rodina

V Praze měl premiéru dokument režiséra Mateje Mináče *Nickyho rodina*. Večera se zúčastnil i britský zachránce stovky československých, převážně židovských dětí Nicholas Winton, o jehož činu film pojednává. Těsně před druhou světovou válkou se mu podařilo odvézt děti do bezpečí v Británii, jinak by skončily v nacistických vyhlazovacích táborech.

Když se Nicholas Winton v sále Kongresového centra objevil, celé hlediště spontánně povstalo a vzdalo mu úctu dlouhým potleskem. Mezi lidmi se objevovaly i transparenty, které vítaly Wintona v Praze a oceňovali to, co před více než sedmdesáti lety udělal. Akce byla zorganizovaná na poslední chvíli, pořadatelé netušili, zda Nicholas Winton přiletí, protože v květnu oslaví už sto druhé narozeniny. On však přijel v dobré kondici a na pódiu s režisérem i žertoval. Osudy Wintonových dětí i sira Nicholase mladé lidi oslovily natolik, že sami mají chuť dělat něco pro druhé, uvedl režisér Matej Mináč. Nový snímek se bude promítat i v USA, Británii, na Slovensku a na filmových festivalech. Winton divákům z pódia řekl, že i pro něho byl film silným zážitkem. První místopředseda Senátu Přemysl Sobotka navrhl Nicholase Wintona na Nobelovu cenu za mír. Po první projekci snímku *Nickyho rodina* předal nominační dopis norskému velvyslanci v ČR Jensi Eikaasovi. Návrh podpořila petice, kterou v Česku podepsalo přes 100 000 dětí. Nicholas Winton jich stačil z Československa do Velké Británie před nacisty odvézt 669 a ušetřil je tak tragického osudu milionů Židů. Film zpracovává historii jako ságu, která začíná v roce 1938 a končí v roce 2010. Dokument s hranými rekonstrukcemi představil další příběhy takzvaných Wintonových dětí i samotného sira Nicholase.

V Římě byla odhalena busta vůdce pražského jara Alexandra Dubčeka

V centru Říma byla za účasti italského prezidenta Giorgia Napolitana odhalena busta někdejšího komunistického vůdce z doby takzvaného pražského jara Alexandra Dubčeka. Italský ministr zahraničí Franco Frattini při jejím odhalování řekl, že socha umožňuje si nejen uchovat památku na tohoto státníka, ale také ukazuje, že lze sdílet stejné hodnoty nezávisle na původním politickém zázemí. Byl to podle agentury ANSA právě Napolitano, který v rámci své levicové Demokratické strany vyvinul úspěšný tlak na Komunistickou stranu Itálie, aby také odsoudila invazi vojsk zemí Varšavské smlouvy v čele se Sovětským svazem do Československa v srpnu 1968. *kk*

Administrativa Evropského navigačního systému Galileo by se mohla přestěhovat z Bruselu do Prahy ještě letos

Stěhování by mohlo trvat od tří měsíců do jednoho roku. ČTK to při návštěvě ministra dopravy Víta Bárty v budoucím sídle Galilea řekl vládní zmocněnec Karel Dobeš. V Bruselu pro Galileo pracuje čtyřicet až padesát lidí. Na další místa již agentura vypsala výběrové řízení. Družicový systém Galileo za 3,5 miliardy eur (asi 90 miliard korun) je zatím vůbec nejdražším společným unijním projektem.

Budou opravy vojenského hřbitova v Olomouci pokračovat?

Již od devadesátých let se v České republice stále větší pozornost věnuje různým vojenským památkám, které předtím dlouhá léta chátraly a pomalu se proměňovaly v ruiny. Platí to i pro značnou část vojenských hřbitovů, především těch, které nebyly ve větší míře spojeny s pietou padlých sovětských vojáků v období okupace. Vojenské památky se opravují nejenom díky pomoci soukromých zájemců o vojenskou historii, jichž je v českých zemích obrovské množství, ale také díky aktivitám ministerstva národní obrany. Právě ministerstvo svojí dotací ve výši něco přes milion korun umožnilo i zahájení obnovy unikátního vojenského hřbitova v Olomouci – Černovíru. Na něm se začali pohřbívat vojáci padlí v prusko-rakouské válce v roce 1866, ale postupně zde našly poslední místo odpočinku skoro tři tisíce mužů v uniformách nejrůznějších národností i náboženského vyznání. Vedle sebe zde leží vojáci rakousko-uherské, carské i československé armády, židé, křesťané různého ritu i třeba muslimové. Hroby neuznávaly ani rozdíly hodností – společně se za světových válek pohřbívali důstojníci i mužstvo. Za peníze z ministerské dotace a peněz z rozpočtu města Olomouce se podařilo loni opravit a natřít silně poničené vstupní brány, začal se opravovat místní sklad i jedna z největších místních rarit – křesťanský a muslimský pavilon. Zbyly i prostředky na novou studnu či na vysypání chodníků štěrkem. Nyní však bude nutno získat další prostředky na oplocení, opravu hlavní cesty, na nové rozvody užitkové vody. Celkem se další náklady odhadují asi na 3,6 milionu korun. Od ministerstva obrany se však v současné epoše vládních škrťů a úspor ve státním rozpočtu asi nedá mnoho očekávat a tak vše bude především záviset na vstřícnosti zastupitelů města Olomouc při schvalování rozpočtu. Ti však zatím stále věří, že se jim podaří získat alespoň část potřebné sumy z prostředků státu. Pokud získají alespoň dílčí dotaci, mohly by opravy pokračovat i v příštím roce. A pokud se jim to nepovede? Vojenský hřbitov asi bude dále propadat zkáze a před definitivním koncem ho snad budou chránit jen dobrovolníci, kteří hrají tzv. geocaching. Za pomoc při úklidu přírody totiž získávají jeden tzv. event. Ale to je opravdu slabá náplast, která prakticky nic neřeší. (MaFr)

V ČR je 30 000 lidí závislých na marihuaně

V České republice je 30 000 lidí, kteří jsou závislí na marihuaně a považují to za problém. Počet uživatelů konopí postupně roste. Sdělili to představitelé sekretariátu rady

vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Plán s opatřeními do roku 2012, která mají snížit dostupnost, užívání a dopady konzumace konopí a dalších drog, nedávno schválila česká vláda. Schválený plán počítá s opatřeními, která by měla přispět k omezení konzumace marihuany. Česká republika patří v Evropě k zemím s největším podílem mladých, kteří už drogu okusili. Nějakou nelegální omamnou látku vyzkoušela skoro polovina šestnáctiletých, většinou sáhli po marihuaně či hašiši. Podle odborníků se situace ale dál nezhoršuje. *kk*

Zemřel první polistopadový ministr zahraničí Jiří Dienstbier

Jiří Dienstbier
v Lidovém domě (2010)

V pražské vinohradské nemocnici 8. ledna 2011 ve věku třiašedesáti let zemřel po delší nemoci první polistopadový ministr zahraničí Jiří Dienstbier. Dienstbier byl nyní jako nestraník senátorem za ČSSD.

Jiří Dienstbier se do dějin zapsal především jako první československý ministr zahraničí po listopadu 1989, za jehož působení se kácela železná opona a zemi opouštěla sovětská vojska. Později byl tři roky zvláštním zpravodajem OSN pro lidská práva v bývalé Jugoslávii. Mezi prvními podepsal Chartu 77, za činnost ve Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných strávil tři roky ve vězení. Po převratu se stal ministrem zahraničních věcí ČSFR a v roce 2008 byl zvolen senátorem Parlamentu České republiky.

Publikoval stovky komentářů a esejů, vydal množství knih a napsal několik divadelních her. Je rovněž držitelem řady významných českých i zahraničních ocenění, například Medaile TGM, Maltéžského kříže či Medaile prezidenta Italské republiky.

Úmrtí politika bylo nejen v českém tisku označeno za smutnou zprávu pro celou společnost.

Slavné stříhání drátů na hranici (1989)

IN MEMORIAM

Hlasatel Československé televize Miloš Frýba zemřel

V pětadesáti letech 30. prosince 2010 v Praze po dlouhé těžké nemoci zemřel bývalý televizní hlasatel Miloš Frýba. O úmrtí jako první informovala Česká televize, pro niž Frýba pracoval čtyřicet let až do roku 2008. Frýba nastoupil do tehdejší Československé televize v roce 1968 jako tvůrce elektrických efektů, v roce 1972 se po vítězství v konkurzu stal hlasatelem. V roce 1988 se stal vedoucím týmu hlasatelů, o dva roky později změnil profesi a začal pracovat jako režisér dne. Byl první muž ve funkci programového hlasatele; dalším jeho prvenstvím bylo i to, že zahájil pravidelné barevné vysílání na Kavčích horách. Naopak byl i poslední, kdo se loučil s hlasatelnou v Měšťanské besedě, odkud tehdejší Československá televize vysílala před stěhováním na Kavčí hory. (Ve stejné budově později začala vysílat TV Nova.) Frýba se stal v jistém smyslu symbolem normalizační televize, přestože jeho role nebyla politická. Neuváděl zprávy, ale pouze pořady. Nicméně jeho kamen-

ný výraz ve tváři, hluboký uklidňující hlas, pečlivě učená pěšinka a stále stejné těsné sako zosobňovaly i neměnnost své doby.

Vyšebrodské kaple září v nové slávě

Cisterciácký klášter ve Vyšším Brodě patří mezi církevní památky, které výrazně utrpěly poměry v Československu před rokem 1989. Nejenom že z něj byli mniši vypuzeni, ale bezprostřední blízkost hranic se „Západem“ bránila v rozvoji turistického potenciálu nesmírně zajímavého komplexu budov s mnoha vzácnými poklady. Situaci ještě zhoršovala skutečnost, že byl vnímán jako místo spojené spíše s dějinami Němců v českých zemích. Podobně jako u jiných objektů v pohraničí, i vyšebrodský klášter výrazně chátral a v průběhu dalších desetiletí definitivně mohl podlehnout zkáze. Situace se však výrazně změnila po návratu cisterciáků, kteří se snaží svému sídlu vrátit dřívější lesk a slávu. Pomáhá jim v tom i návrat řady cenností z různých galerií a muzeí v zemi, z nichž některé svou mimořádnou hodnotou a krásou lákají do zapadlé části Čech řadu turistů. Nedávno ve Vyšším Brodě opravili střechu klášterního kostela Nanebevzetí Panny Marie a také nechali rekonstruovat a obnovit výzdobu ve třech kaplích – Madony Vyšebrodské, svatého Bernarda a svatého Benedikta. Restaurátoři očistili gotické žebroví i vzácné náhrobky vyšebrodských opatů a nově pozlatili emblémy. Jedna z kaplí však zatím jejich zásahu unikla – kaple svatého Kříže. Stalo se to však z velmi praktických důvodů – právě v ní má být v roce 2013 v rámci plánované společné jihočesko-hornorakouské výstavy vystaven největší skvost z klenotnice kláštera – proslulý Závišův kříž, jedna z nejvzácnějších ukázek středověkého zlatnictví, které se nachází na území České republiky. Příští rok proto bude v kapli svatého Kříže ve vyšebrodském kostele instalováno speciální zabezpečovací zařízení a teprve poté bude nově vymalována a vrácena do své původní krásy. Vyšebrodští cisterciáci také chtějí rekonstruovat osvětlení kostela i výmalbu jeho dalších

částí. Zvažují též přebudování klášterního nádvoří a obnovu fasády barokní prelatury, kde v současnosti sídlí poštovní muzeum. Návštěvníky klášter přitom láká i galerií soch ze zaniklých kostelů, které dominuje vzácný reliéf ze zaniklého mauzolea jednoho z nejvýznamnějších Rožmberků, pana Viléma z Rožmberka (1535-1592), a také na obrazárnu, kde je možné spatřit i díla takových velikánů českého baroka, jako byl například Petr Brandl. Podobně jako třeba v Praze na Strahově, i zde patří mezi největší pýchu kláštera historická knihovna, jejíž nejstarší kniha pochází dokonce z 8. století. Vyšší Brod není daleko od rakousko-českých hranic a tak se může stát snadným cílem mnohých výletů, v zimním období je však třeba návštěvu předem objednat. V plné sezóně se jedná o velmi lákavý cíl a není ani třeba čekat až na výstavu v roce 2013. (MaFr)

Chystá se rekonstrukce „Formanova blázince“

Zevrubnou rekonstrukcí projde v krátké době oregonská psychiatrická léčebna ve městě Salem. Budova, která je stará 127 let, se proslavila jako kulisa oscarového filmu režiséra Miloše Formana *Přelet nad kukaččím hnízdem*. Její majitelé již předložili veřejnosti plány na novou léčebnu, která by měla odpovídat všem nárokům moderní psychiatrie. Zatímco ve Formanově snímku byla léčebna místem, kde docházelo k nelidskému zacházení s pacienty, nové zařízení by jim mělo poskytnout důstojnou léčbu. Ponurá atmosféra Formanova filmu byla odrazem reálné situace. Otřesné poměry, které tak dlouho v léčebně přetrvávaly, vyšly najevo až v roce 2004. Nové léčebné zařízení by zároveň mělo fungovat jako psychiatrické muzeum. (mk)

Památkáři chystají obnovu divadla ve Valticích

Ministerstvo kultury schválilo v uplynulých dnech projekt obnovy zchátralého barokního divadla v zámeckém areálu ve Valticích na Břeclavsku. Vznikne v něm centrum divadla a tance. Rekonstrukce objektu by mohla začít v příštím roce. Obnovený sál by měl asi 200 míst. První představení by se mohlo konat za dva až tři roky. Památkáři nyní chtějí objekt obnovit podle zachované historické dokumentace. Náročná práce je ovšem čekají uvnitř, protože interiéry včetně jevištní techniky jsou zničeny. Valtický zámek je součástí Lednicko-valtického areálu, který je od roku 1997 zapísán na seznam světových památek UNESCO.

Zloději z Orlíka dopadeni

Na rozdíl od počátku devadesátých let se české policii v posledních letech daří ve větší míře odhalovat pachatele krádeží v různých historicky cenných objektech. Podařilo se jim objasnit i loupež na zámku Orlík na Písecku, který patří rodu Schwarzenbergů. K vloupání došlo v dubnu minulého roku. K zámku obklopenému vodou z přehrady připruli lupiči před ránem člunem, za pomoci lan vyšplhali na zámeckou terasu a autogenem odřezali mříž. Celkem odnesli exponáty v hodnotě asi sedmi milionů korun (asi 280 tisíc euro). Jednalo se především o různé předměty spojené s vojenstvím – sečné zbraně, důstojnický kabát nebo vojenské řády. Jak policisté zjistili, za celým činem stála skupina mužů z Příbramska. Policistům se je podařilo zatknout a zároveň u nich objevili i část jejich lupu. Zbylé předměty už pravděpodobně skončily u překupníků, kteří měli zařídít jejich přesun za hranice, pravděpodobně do Rakouska. Právě jeden z Čechů, kterému se některé uloupené předměty dostaly do ruky, však údajně celou věc oznámil policii. Tyto informace tisku však policie z pocho-pitelných důvodů odmítla potvrdit. (MaFr)

Brněnské opatství získalo zpět ukradenou Koperníkovu knihu

Augustiniánské opatství ve Starém Brně získalo po mnohaletém úsilí zpět vzácnou knihu Mikuláše Koperníka, kterou neznámý zloděj ukradl na počátku devadesátých let.

Svazek, jakých je na světě jen asi deset, se před lety objevil v nabídce jednoho ze zahraničních knihkupectví. Opatství muselo knihu odkoupit zpět, píše *Lidové noviny*. „Potřebné peníze jsme sehnali sponzorsky,“ uvedl podle deníku opat Lukáš Evžen Martinec. Cenu přímo neuvedl. Znalci ji odhadují na 1,8 milionu korun.

Kniha bude nyní uložena v trezoru Moravské zemské knihovny, kde jsou nejhodnější podmínky. Dílo *De revolutionibus orbium coelestium (O pohybech nebeských těles knihy šestery)* pochází z roku 1566. Po léta bylo v depozitáři klášterní knihovny. V roce 1997 přišel do Moravské zemské knihovny, která původně knižní fond v klášteře odborně spravovala, dopis od amerického profesora astronomie Owena Gingeriche. Knihu mu nabídl k odkoupení německý knihkupec. Američanovi ale neunikly maličkosti jako pečlivě vyškrabané knihovní razítko či propiskou přeškrtnané slovo *Brunnae* ve starém rukopisném záznamu augustiniánského kláštera. „Udělal se inventura, při níž jsme spis sice našli uvedený na seznamu, fakticky už tu ale nebyl,“ popsal opat. Policisté nikdy přesně nezjistili, jak a kdy se kniha ztratila.

Ochutnávky delikates lákají labužníky v Praze i v regionech

Ochutnávky delikates za festivalové ceny si v Česku získávají stále více zájemců. Letos poprvé mohou milovníci dobrého jídla odhalovat luxusní chutě nejen v Praze, ale také v regionech. Podle pořadatelů druhého ročníku gastronomické přehlídky Grand Restaurant Festival, který začal v sedmi českých městech 15. ledna, je poptávka vysoká a lidé si účast pochvalují.

Návštěvníci mohou do 15. února vybírat z nabídky dvaadvaceti restaurací v Praze, Brně, Karlových Varech, Liberci, Nepomuku, Olomouci, Ostravě a Plzni. Novinkou akce s podtitulem *Vzneste se do gastronomického nebe* je takzvaný *Mňam Bus*, který strážníky rozváží po vybraných pražských podnikcích.

Partnerem akce je agentura CzechTourism, která se prostřednictvím projektu *Ochutnejte Českou republiku* snaží propagovat zajímavé turistické destinace. Důraz klade na regionální kuchyni.

Kadeřníkem roku je slovenský tvůrce Zoltán Takács

Vlasový tvůrce Zoltán Takács ze slovenského salonu Rocco získal titul Kadeřník roku v soutěži Czech and Slovak Hairdressing Awards 2010, jejíž výsledky byly vyhlášeny koncem ledna v Praze. Zvítězil také v kategorii dámský komerční účes Slovensko. Loňská vítězka soutěže pro české a slovenské mistry Jana Burdová získala Cenu tisku a zvítězila v kategoriích Avantgarda a dámský komerční účes Čechy a Morava. Týmem roku se stal pražský Salon Robert Starý, který získal také cenu za nejlepší pánský účes.

V nižborských sklárnách se začaly rodit nové sošky Českých lvů

Ve sklárnách v Nižboru na Berounsku se začaly rodit nové křišťálové sošky Českých lvů, které jsou tradičním oceně-

ním v tuzemské kinematografii. Letos je odlévání sošek o to slavnostnější, že je to již podesáté, co se nižborská sklárna tohoto úkolu podujala. Soška se odlévá do litinové formy a v polotovaru váží kolem čtyř kilogramů. Potom se vychladí a je připravena k dalšímu zpracování broušením, leštěním a pískováním. Úplně nakonec se ještě pozlatí.

Budoucí majitelé si na majestátní skleněné lvy ale ještě musejí počkat. Ocenění České filmové a televizní akademie se budou udělovat 6. března. Které z loňských filmů, jejich tvůrců a protagonistů budou mít šanci na cenu, to ale napoví už 6. února nominační večer. Ceremoniál se koná tradičně v pražské Lucerně, stejně jako o měsíc později vyhlašování cen, v pořadí už osmnácté.

Pomník dětských obětí nacistického teroru v Lidicích je opět kompletní.

Loni v listopadu ukradl z pomníku dětských obětí války v Lidicích na Kladensku neznámý zloděj bronzovou sochu malého děvčátka. V pondělí 17. ledna bylo prázdné místo osazeno kopií původní sošky. Do obnovy se zapojila vedle Památníku Lidice také česká veřejnost včetně škol. Po pachateli policie dosud neúspěšně pátrá.

Marie Uchytlová při práci na postavě, kterou v listopadu někdo ukradl

Marie Uchytlová pracovala na sousoší od konce šedesátých let až do své nenadálé smrti v roce 1989. Svě životní dílo však nikdy nespatriřila dokončené – prvních 30 soch bylo do Lidic na pietní území instalováno až v roce 1995, zbylé v červnu 2000. Nová plastika odlitá pražským sochařem a restaurátorem Oldřichem Hejtmánkem se vrátila na své místo v den autorčiných nedožitych 87. narozenin.

Lidice jsou považovány za jeden ze symbolů nacistického teroru za druhé světové války. Nacisté je vypálili v červnu 1942. Důvodem byla domnělá souvislost jednoho z lidických občanů s atentátem na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha.

TripAdvisor: Nejlepší hotel na světě je pražský U Zlaté studně

Nejlepším hotelem na světě je podle hlasování uživatelů cestovatelského serveru TripAdvisor pražský hotel U Zlaté

studně. Druhé místo obsadil hotel Anastatis Apartments v Řecku, za kterým následoval hotel Riad Le Calife v Maroku. Mluvčí hotelu Petra Daliborová upozornila, že jde o malý hotel na pražské Malé Straně, který není součástí žádného řetězce. Jeho kapacita je devatenáct pokojů. Hosté oceňují polohu hotelu přímo pod hradbami Pražského hradu i kvalitní a nápaditý servis. Návštěvníci zohledňují při hodnocení také kuchyni v hotelu. Tamní restaurace Terasa U Zlaté studně se rovněž dostala na první místo v anketě TripAdvisor v kategorii restaurace v Praze. Loni získala druhé místo v prestižním pražském žebříčku Grand Restaurant Maurerova výběru.

Známou lipovou alej v Jičíně čeká obnova třetiny stromů

Známou lipovou alej v Jičíně, kterou v první polovině 17. století založil vojevůdce Albrecht z Valdštejna, čeká obnova asi třetiny stromů. Počítá s tím projekt regenerace aleje, s nímž chce ve druhé polovině letošního roku začít jičínská radnice. Ve čtyřřadě a téměř dva kilometry dlouhé aleji nyní roste asi 930 stromů z původních více než 1 100 lip. Věk nejstarších stromů nepřesahuje 150 let.

Do Velikonoc získá panorama centra Brna novou dominantu – kříž

Do Velikonoc získá panorama centra Brna novou dominantu. Město chce do tohoto termínu vztyčit na návrší pod Petrovem dvanáct metrů vysoký kříž, který bude připomínat návštěvu papeže Benedikta XVI. v Brně v roce 2009.

Klub Roxy

V centru Prahy byl uzavřen klub Roxy, který se vyznačoval odvážnou a nekonvenční dramaturgií. Rozhodl o tom stavební odbor radnice Prahy 1. Provozovatelé Roxy údajně přestavěli a nezkolaudovali vnitřní prostory. Porušeny jsou prý i bezpečnostní normy. V protokolu o provedené kontrole je uvedeno několik nedostatků, kvůli nimž musel být klub uzavřen. Mezi dalšími výtkami kontrolorů figuruje porušení bezpečnostních předpisů. Klub je údajně porušil například tím, že nebyly vyznačeny požární únikové východy. Také nebylo instalováno nezávislé osvětlení, které by se rozsvítilo ve chvíli, kdy by byl klub bez elektrického proudu. Na klub si prý také kvůli hluku opakovaně stěžovali lidé z okolí.

Klub byl promptně uzavřen hned odpoledne téhož dne. Uzavření však nemusí být definitivní. Provozovatelé mají možnost nedostatky napravit, pokud předloží projektovou dokumentaci a kladná vyjádření dotčených státních orgánů, tedy hasičů a hygieny. Manažer klubu Jaroslav Stanko je s přístupem úřadů smířen. „Proti rozhodnutí úřadu se odvolávat nebudeme. Jde jen o dočasné administrativní opatření, které nás má přimět k tomu, abychom ty věci rychle napravili. Klub je opravený, drobný stavební nedostatek, na který úřad upozornil, se budeme snažit napravit, abychom tu mohli dál fungovat,“ řekl hlavní manažer Jaroslav Stanko.

Oproti dopravním stavbám jsou pražské úřady vůči kulturním stánkům zajišťujícím prostor zejména pro alter-

nativní kulturu zvláště přísné. Jakkoli se u silnic a dálnic upravují například hygienické limity tak, aby se do nich stavby vešly, pro kluby sídlící v lukrativních částech Prahy to bývá často osudné.

Klub Rock Café na Národní třídě má po loňském pokusu úřadů o jeho uzavření a po následné demonstraci zastánců klubu omezený provoz. Obyvatelé domu si stěžovali na hluk a radnice jim vyhověla. Paradoxní je, že byty zde vznikly až poté, co už v suterénu klub fungoval.

Hůře dopadl věhlasný klub Bunkr, který sídlil v Lodecké ulici. Byl otevřen v roce 1991 a získal si evropské renomé. Pro svou kvalitu dramaturgie i vybavení byl považován za nejlepší klub postkomunistického bloku. Kvůli porušování hlukových limitů byl uzavřen v roce 1997. Jeho prostory jsou dodnes prázdné.

Uzavření hrozilo i klubu 007 na strahovských kolejích, opět kvůli hygienickým standardům. Po rozsáhlých protestech příznivců klubu a beneficích úřady od svého záměru upustily.

Vyčerpaného maratónce pohání na dohled stadionu vidina, že mu za cílem bude líp. Vyčerpaný člověk na sklonku životní trati, pokud není oblažen vírou v život věčný, ví, že může být jen hůř.

Kdo viděl první inscenaci hry August August, august, nemůže zapomenout na dojemně komický výstup, kdy hrdina, aby ubránil svých „vosum bílejch lumpicánů“, zápasí s dětskou flintičkou, a pak, aby dřív vešel do cirkusového ráje, zkouší se zároveň probodnout dřevěným nožem i zastřelit stříkací pistolí. Nebylo absurdnějšího spojení, nežli herec Vlastimil Brodský a skutečná zbraň. Jaká to musela být beznaděj, že si ji v posledním úseku svého maratónu opatřil, dal jezevčíka do péče a vzal si život.

Kdo poznal na divadle i v civilu Martina Štěpánka, viděl pod jakoukoli maskou i funkcí tvrdého chlapa stejně tvrdých názorů, který slyší v lidské existenci výzvu, s níž se hodlá fanfarónsky měřit do posledního dechu jako jeho báječný otec Zdeněk v Cyranovi. Jaké to muselo být zoufalství, které náruživého střelce donutilo vzít si za cíl sám sebe.

Z nemocnice právě zaznívá tichý hlas jiného známého umělce, který trpí takovými bolestmi, že se mu nechce žít dál. Bude zřejmě muset až k nesnesení, pokud si nestačí opatřit nějakou zbraň dřív, než ztratí sílu ji použít.

V letošním únoru roku můj znejmilejší přítel po noci, kterou probděl při psaní, uklidil byt, zvolil oblíbenou cestu svých procházek, dorazil do půli jednoho z pražských mostů, vystoupil na zábradlí a skočil do mrazivé Vltavy. Řízením hvězd měl u sebe kdosi na pobřeží mobil a integrovaný záchranný systém zafungoval ukázkově: říční policisté dopluli včas, aby tonoucího vylovili a předali sanitce, která dojela, než přistáli. Díky tomu jsem se mohl dozvědět, co toho vzácného člověka a váženého autora přivedlo k činu vymykajícímu se jeho povaze.

Z jeho slov jsem uslyšel vlastní špatné sny, kterých přibývá, čím déle je člověk na trati neznámé délky a čím víc se obává hrůz, jež ho možná čekají před neznámým cílem. Ještě loni jsem věřil, že přítel po těžkých životních zkouškách svůj závod přes další krize zvládne do konce, jako jsem si tím byl jist i u sebe. Ted' mě znejistil tím, že zřejmě dřív dorazil k bodu, kde osamělého běžce napadnou někdy všechny zlé představy najednou – a neměl jinou zbraň než vodu. Novou šanci žít přijal, zdá se, s novou odvahou, ale přesto se zlobil, že záměr zhatilo pár temp, jimž se jako plavec nedokázal ubránit...

Nález milovaných bytostí s prostřelenou hlavou na důvěrně známé zahradě či dokonce v pokoji vlastního bytu, – jak se tam má potom žít? – či identifikace utonulých v lednicích prosektury – jak na ně pak vzpomínat? – přímo vnucují otázku, proč to mohl někdo svým lidem udělat. Odpověď je jediná a odzbrojující: protože všechno se mu jevilo být schůdnější než bolest nebo beznaděj. Odsudek si nezaslouží sebevrazi, ale zbabělost i moderní společnosti, která potlačuje či dokonce úplně ignoruje největší téma života – smrt.

Euthanasie – řízený odchod ze života před jeho přirozeným koncem – je dosud na většině světa přísně tabuizovaná. Dva důvody jsou opravdu podstatné: stala se v minulém století jedním z nástrojů masové vraždy a je i dnes zneužitelná těmi, kdo se z nízkých důvodů chtějí někoho zbavit. Proti tomu stojí námitka, že ji v civilizované zemi lze spolehlivě ochránit před zneužitím a v podobě asistované smrti učinit východiskem pro lidi těžce nemocné nebo bezvýchodně staré, kteří chtějí život opustit nejen z vlastní vůle, ale také důstojně.

Kdyby tu existovala, nemuseli by si už dva mí přátelé prostřelit hlavu a jeden málem splývat od jezu k jezu jako otloukaný strom. Kdyby tu byla, určitě by prodloužila život mnoha lidem, vždyť většinu sebevražd zaviní přechodný zkrat myslí. S vědomím, že mají pojistku možné volby stále, vytrvali by v něm asi mnohem déle.

Je dost seriózních zpráv o ústavech, kde je v některých zemích dobrovolná smrt pod kontrolou tolerována. Svědectví příbuzných popisují celý proces jako nanejvýš humánní i zákonný zároveň. Je v něm od začátku nastaveno několik lékařských bariér, které nedopustí, aby v nejmenším neodpovídal stavu i vůli člověka, jenž se rozhodl nežít. Každý má do poslední chvíle možnost z něj vystoupit. Pokud setrvá, může i rozhodnout, odejde-li sám, či v kruhu těch, které si určí.

Ti, kdo svého drahého člověka na takové cestě provázeli, se shodují, že přinesla mír jemu i jim. Myslí-li na ty, kdo kdy našli své nejbližší a mé přátele znetvořené sebevraždou, nemohu nemyslet na sebe, který stále běžím na trati neznámé délky a netuším, co mě ještě čeká před neznámým cílem. Chtěl bych mít taky pojistku a vím, že je nás takových víc než dost.

Problém je v tom, že zákony tvoří sněmovna, tedy poslanci ve věku, kdy smrt se jeví být vzdálená jako planety. Podnět k hledání východiska by ale mohl dát senát, jehož členové už přece jen spíš vnímají vanutí chladu od řeky Styx. Není pochyb, že problém eticky tak srozumitelný bude lidstvo dřív či později řešit právně. Česká republika by mohla stát v čele snahy ušetřit lidské bytosti nesnesitelných bolestí těla i duše.

Pavel Kohout, spisovatel a dramatik, žije v Praze a ve Vídni

Vláda schválila vyšší výdaje i příjmy rozpočtu, schodek se nemění

Příjmy i výdaje státního rozpočtu na letošní rok se zřejmě zvýší o 11,7 miliardy korun kvůli schváleným omezením podpory slunečních elektráren. Vláda totiž na svém zasedání schválila novelu zákona o státním rozpočtu, informoval na tiskové konferenci premiér Petr Nečas. Schodek státního rozpočtu ve výši 135 miliard korun se nemění. Stát hodlá peníze získat z několika zdrojů. Daň za výrobu elektřiny ze slunečního záření by státu příští rok měla přinést asi 4,2 miliardy korun. Výnosy z darovací daně za emisní povolenky přidělené v letech 2011 a 2012 vydělají 4,8 miliardy Kč. Vláda také zvýší poplatek za vynětí půdy, na níž jsou solární panely umístěny, ze zemědělského fondu, což přinese 1,7 miliardy korun. Zhruba miliardu korun by měl přinést vyšší výnos daně z přidané hodnoty.

Stát obnoví spolufinancování projektů dotovaných z EU

Vláda schválila návrh na obnovení spolufinancování projektů dotovaných z evropských fondů v regionálních operačních programech a v programech Prahy. Spolufinancování státu se však bude týkat jen projektů schválených do září 2010. Po schůzi kabinetu to řekl ministr financí Miroslav Kalousek. Nová pravidla mají státu ušetřit 3,2 miliardy korun, původní řešení počítalo s úsporou 4,3 miliardy. Kabinet už loni v srpnu rozhodl, že kvůli úsporným opatřením spolufinancování regionálních a pražských programů zruší. Kraje proti tomu tehdy ostře protestovaly. V září potom ministři rozhodli, že s výjimkou projektů krajů a Prahy do té doby rozpracované projekty peníze ze státní pokladny dostanou. V současném programovém období 2007 až 2013 dostali tuzemští příjemci z Bruselu podle posledních zveřejněných údajů MMR už celkem 186,4 miliardy korun. To je přibližně 24 % částky, kterou má Česko v Bruselu k dispozici.

Vláda otevřela cestu pro vznik společnosti Český Aeroholding

Vláda otevřela cestu pro vznik akciové společnosti Český Aeroholding, v němž se má v budoucnu propojit pražské letiště a skupina Českých aerolinií. Aeroholding vznikne privatizací části majetku státního podniku Správa Letiště Praha, kterou vláda schválila. Na tiskové konferenci po jednání vlády to řekl ministr financí Miroslav Kalousek. Aeroholding bude mít pětičlenné představenstvo, jehož členem bude i nynější ředitel Letiště Praha i ČSA Miroslav Dvořák. Kromě představenstva bude Český Aeroholding spravovat dvanáctičlenná dozorčí rada.

Zbytky z ČR do Rakouska

Neodmyslitelnou součástí české štědrovečerní večeře je v současnosti i kapr. Kádě s šupináci i naháči jsou součástí koloritu předsvátečních dní v českých i moravských městech. I letos to nebylo jinak a o kupující neměla většina prodejců žádnou nouzi. Přesto jim však většinou nějaké kusy zbyly a museli řešit otázku, co s nimi dál. Zájem o sladkovodní ryby po štědrovečerní hostině v České republice

klesá k naprosté nule. Vrátit kapry zpátky do rybníků také není vhodné – v kádích totiž ztrácí svou tukovou vrstvu a snadno podléhají infekcím. Nakonec však rybáři, alespoň ti jihomoravští, vhodné odbytiště na zbylé ryby našli – v Rakousku. Ne snad, že by běžní Rakušané tolik toužili po kapru v povánočním čase, ale zejména ve Vídni žije početná asijská komunita, která Vánoce slaví poněkud později. Její příslušníci si na moravských kaprech, včetně těch z proslulého pohořelického chovu, opravdu pochutnali. Rybáři z ČR si i díky tomu trochu spravili chuť po zpackané první polovině roku, kterou poznamenalo mimořádně chladné počasí a povodně, které poškodily některé rybníky. Do budoucna by však podle svých slov viděli raději, kdyby se jejich výlovky prodaly v České republice všechny. Hodně si přitom slibují od kampaní za konzumaci sladkovodních ryb v průběhu celého roku. Výrazně také prý pomáhají televizní pořady o vaření, v nichž se ukazuje, jak ryby správně filetovat. Byla by však velká škoda, kdyby díky úspěšné domácí propagaci Rakušané ztratili šanci koupit si doma kapry z českých či moravských chovů. Nezbývá věřit, že i v příštích letech na ně nějakí ti šupináci vybudou.

(MaFr)

Příjmy z cestovního ruchu stagnují, turistů z ciziny ale přibylo

Zahraničních turistů v Česku podle předběžného odhadu společnosti Mag Consulting loni meziročně po předchozích úbytcích přibylo zhruba 5 %. Do země jich přijelo 6,3 milionu. I přes mírné zvýšení počtu téměř nevzrostly příjmy ze zahraničního cestovního ruchu. Tuzemských turistů naopak v ubytovacích zařízeních o 2 % ubylo. Podle předběžných výpočtů v roce 2010 dosáhly příjmy ze zahraničního cestovního ruchu 123 miliard Kč. V meziročním srovnání tak vzrostly o 0,3 %. Do tohoto ukazatele se započítávají veškeré peníze, které v Česku za služby utratí pouze zahraniční turisté. Naopak celkové tržby v pohostinství a ubytování klesly o 3 % na 134 miliard Kč. kk

ČEZ začal nabízet elektřinu a plyn také pro slovenské domácnosti

Energetický koncern ČEZ začal nabízet dodávky elektřiny a plynu také pro slovenské domácnosti a malé podnikatele. Ve srovnání s konkurencí jim slibuje nejméně deseti-procentní úsporu nákladů. ČEZ nabízí současně elektřinu a plyn jako jediná firma na Slovensku. Podle šéfa divize obchodu skupiny ČEZ Alana Svobody se chce český koncern v budoucnu stát největším alternativním dodavatelem energií na Slovensku.

ČEZ je největší energetickou společností ve střední Evropě. Na Slovensku plánovala skupina společně s maďarským koncernem MOL výstavbu paroplynové elektrárny, podílet se měla také na stavbě nové jaderné elektrárny v Jaslovských Bohunicích.

Výroba vozidel v ČR loni překročila milion

Celková tuzemská výroba silničních vozidel loni stoupla o 9,4 % na 1,095 milionu. Největší podíl měly osobní vozy s produkcí 1,072 milionu aut, tedy růstem o 9,5 %. Tuzemský prodej silničních vozidel vzrostl o 4,4 %, export stoupl

o 11,2 %. Vyplývá to z informací Sdružení automobilového průmyslu na internetu. Největším výrobcem osobních aut zůstala Škoda Auto, která loni zvýšila produkci o devět procent na 576 362 vozů. Druhé TPCA naopak výroba klesla o jedenáct procent na 295 712 aut. Nošovická Hyundai loni zvýšila produkci o 70 procent na 200 135 vozů. Domácí prodej tuzemských automobilek stoupl o šest procent na 64 450 aut, export se zvýšil o 11,2 procenta na 1,19 milionu vozů. Výroba nákladních aut se v roce 2010 zvýšila o 29,3 procenta na 1 411 automobilů. Pokles zaznamenala výroba motocyklů Jawa, kde se vyrobilo o pětinu méně strojů.

Ceny v průmyslu v prosinci stouply nejvíc od října 2008

Ceny průmyslových výrobců v prosinci zrychlily tempo růstu meziročně na 3,6 % po listopadovém růstu o 2,7 %. Oznamil to Český statistický úřad s tím, že jde o nejrychlejší růst od října 2008. Za celý loňský rok se ceny v průmyslu meziročně zvýšily o 1,2 %. Ceny zemědělských výrobců byly v prosinci meziročně vyšší o 23,6 %, proti listopadu vzrostly o 1,4 %. Ceny stavebních prací naopak klesly meziročně o 0,4 % a v meziměsíčním srovnání se čtvrtý měsíc za sebou nezměnily.

Znovín Znojmo koupil Vinice Hustopeče

Jeden z největších výrobců vína na Moravě Znovín Znojmo výrazně posílil svou vinohradnickou základnu. Od podnikatele Andreje Babiše koupil Vinice Hustopeče s. r. o., které vlastní kolem 250 hektarů vinic. V tomto směru patří k největším firmám v republice. ČTK to řekl ředitel Znovínu Pavel Vajčner. Cenu neuvedl. Surovinová základna Znovínu vzroste několikanásobně. Firma dosud sama hospodařila pouze na 20 hektarech. Hrozny dál nakupovala od vinařů z regionu. Poslední dva roky byla ale úroda slabá, proto se vedení Znovínu rozhodlo pro akvizici. Dalším důvodem je rozšíření portfolia o odrůdy, které se na vinicích firmy Vinice Hustopeče pěstují. Jedná se především o Frankovku, Chardonnay, Rulandské bílé a šedé nebo Ryzlink vlašský. Na Znojensku se oproti tomu více pěstuje Sauvignon, Tramín nebo Ryzlink rýnský.

Nákupy turistů z ciziny vzrostly o pětinu, nejvíc utratí Číňané

Útraty turistů ze zemí mimo EU loni v Česku vzrostly o 19 %. Nejvíce z nich utráceli Číňané, průměrně 10 000 korun za nákup. Vyplývá to ze statistiky, kterou vypracovala společnost Global Blue na základě údajů z žádostí

o vrácení DPH. Z výsledků průzkumu vyplývá, že ze skupiny turistů, kteří si nechávají vracet daň, nejvíce za nákup v průměru utrácení Číňané, Filipínci a Ukrajínci. Z dovolených si podle studie nejčastěji vozí značkový textil, sklo, šperky a hodinky. Průměrný denní nákup bohatších Ukrajinců podle průzkumu společnosti loni dosáhl 8 000 korun a v případě Rusů, nejčastějších návštěvníků ze zemí mimo EU, přesáhla průměrná výše denního nákupu zboží 6 000 korun. Rusové ale nadále drží největší podíl na nákupech. Přes 44 % nákupů zahraničních turistů v Česku připadá na návštěvníky z Ruska. Druhý největší podíl na nákupech se značnou ztrátou drží Číňané se šesti procenty.

V České republice přibude víc multimilionářů než v minulém roce

Vyplývá to z interních odhadů ČSOB. V současné době je prý v Česku takových lidí zhruba 17,4 tisíce. Největší podíl tvoří majitelé firem. Lidí, jejichž majetek určený k investování přesáhne deset milionů korun, má být letos podle odhadu ČSOB zhruba o osm set více.

Veřejné zakázky

Z výsledku průzkumu, který uskutečnili a uveřejnili doktoři Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy, vyplývá, že 80 % veřejných zakázek zadávaných českými ministerstvy v letech 2006 až 2010 bylo přiděleno neveřejně nebo bez soutěže. Celková hodnota neprůhledně zadávaných zakázek měla činit v tomto období 276 miliard korun. O výsledky průzkumu už projevil zájem i premiér Petr Nečas. V žebříčku ministerstev podle kvality zadávání zakázek dopadlo nejhůř ministerstvo spravedlnosti, které jen 3 % nákupů uskutečnilo veřejně.

Nezaměstnanost v ČR se v polovině ledna zvýšila na 9,8 procenta

Nezaměstnanost v Česku i v letošním roce roste, podíl lidí bez práce k 16. lednu stoupl na 9,8 % proti 9,6 % na konci loňska. Počet nezaměstnaných se zvýšil na téměř 572 000, mírně přibýlo volných pracovních míst. Na tiskové konferenci to řekl první náměstek ministra práce a sociálních věcí Vladimír Šiška. Za růstem je podle něj kromě tradičního sezónního úbytku pracovníků v některých oborech nově také menší zájem podniků o zaměstnance v „pokrizovém období“. Podniky podle Šišky restrukturalizovaly výrobu a nepotřebují tolik zaměstnanců. Další příčinou zvýšení počtu lidí bez práce je novela zákona o zaměstnanosti, která změnila některé podmínky vyplácení podpor v nezaměstnanosti.

ÚVAHY

Co nastane v květnu

Letos v květnu má definitivně vypršet výjimka Německa a Rakouska pro pohyb pracovních sil z České republiky, Slovenska a dalších členských států Evropské unie. Někte-

ří hledí na toto datum s neskrývanými obavami přerůstajícími až téměř do paniky, jiní, především z rakouských podnikatelských kruhů, v něm vidí velkou šanci pro svůj rozvoj. Zejména populistické strany v obou zemích, tedy Německu a Rakousku, zuřivě varují před přílivem

levné pracovní síly z Východu, která může drtivě rozkolísat pracovní trhy. Poukazují přitom na stávající nízkou nezaměstnanost v Rakousku ve srovnání třeba se Slovenskem nebo Českou republikou a ve svých předpovědích hovoří téměř o apokalypse. Jejich oponenti naopak namítají, že na pracovních trzích v jiných zemích, které výjimku nevyužili nebo u nich fungovala kratší doba, k žádným fatálním problémům v souvislosti s přílivem pracovních sil z východní (a střední) Evropy nedošlo. Jak ale celý problém vypadá z pohledu České republiky? Stále platí, že Češi se za práci do ciziny nijak zvlášť nehrnou, což se ukazuje nejenom ve srovnání s Poláky, ale i se Slováky. Svoji roli tu hraje menší tradice stěhování za prací. Přesto v některých oborech je zájem o případné pracovní uplatnění v Německu a v Rakousku poměrně patrný. Nechme teď stranou problematiku lékařů, kteří se hromadnými výpověďmi z nemocnic a hrozbou odchodu do ciziny, tedy zejména právě do Rakouska a Německa, snaží vydobýt lepší podmínky na českém pracovním trhu a skutečný odchod vnímají jako jednu z posledních možností, a podívejme se na další profese. Průzkumy, které byly začátkem tohoto roku uskutečněny v některých regionech České republiky, jasně ukázaly, že největší zájem o práci v Rakousku jeví drobní řemeslníci jako zedníci, zámečníci, tesaři nebo kosmetičky. Mohou přitom využít situace, že právě v těchto segmentech je pracovní trh v Rakousku v současnosti nenasyčený, a proto by neměli mít velké problémy při hledání zaměstnání, respektive zakázek. Nedá se však očekávat, že by se jednalo o opakování situace z počátku devadesátých let, kdy čeští pendleři byli ochotni vykonávat prakticky jakoukoliv práci za minimální mzdu. I když se Česká republika potýká s nemalými obtížemi v souvislosti s hospodářskou krizí a očekává se určité snížení kupní síly obyvatelstva kvůli razantním škrtům ve veřejné sféře, nedá se očekávat, že by se čeští řemeslníci příliš podbízeli cenou. Už proto ne, že životní náklady v obou zemích se rychle vyrovnávají a pokud česká vláda prosadí své představy o financování reformy důchodů prudkým zvýšením snížené sazby DPH, bude toto vyrovnávání ještě rychlejší. Sečteno a podtrženo – rakouský pracovní trh nečeká v květnu přinejmenším ze strany českých pracovních sil žádná dramatická proměna, jen v pohraničí asi vzroste v některých řemeslnických profesích konkurence, což asi běžné spotřebitele spíše potěší.

(MaFr)

Spasí čeští turisté rakouské hory?

Rakouští hoteliéři a provozovatelé vleků doufají, že jejich podniky spasí nová ruská a česká klientela. V současné době se totiž potýkají s úbytkem tuzemských zájemců a do následujících roků hledí ještě s většími obavami. Upozorňují, že celkově ubývá v Rakousku dětí a ještě rychleji se snižuje počet dětí a mladých lidí, kteří pravidelně putují lyžovat do hor. Důležitou roli zde hraje změna životního stylu a nárůst jiných možností trávení volného času v zimě. Podceňovat ani nelze rostoucí lenost mnoha mladých, které pohybové aktivity jakéhokoliv druhu vůbec nelákají. Naopak Češi a Rusové v posledních letech objevují krásu alpských velikánů stále více. Do Rakouska přitom Čechy lákají nejenom lepší lyžařské podmínky než doma, ale také a možná především celkově lepší zázemí pro další aktivity

v rámci dovolené a také obecně vysoká kvalita nabízených služeb. Jenže optimistické představy rakouských hoteliéřů a provozovatelů skiareálů brzdí čeští odborníci na cestovní ruch i novináři. Ukazuje se totiž, že příliv Čechů do alpských středisek se přinejmenším nebude zvyšovat tak rychle jako dosud, pokud dokonce nedojde k poklesu zájmu. Hospodářská krize totiž část české klientely přinutila trávit zimní dovolenou v České republice, případně se této zábavy vůbec zříci. Úroveň služeb v českých horách se v posledních letech zlepšila a i ceny se už mnohdy v Krkonoších či na Šumavě vrátily více k reálné úrovni. Navíc loňská zima nabídla lyžařům výborné podmínky i v českých skiareálech. Kromě toho i pro dorůstající českou generaci platí mnohé z toho, co platí pro jejich rakouské vrstevníky. I jich je relativně málo a často zápasí s nechtí k namáhavějšímu pohybu. I oni leckdy mají také jiné možnosti trávení zimních prázdnin než na horách. Komentátor deníku *Lidové noviny* označil všeobecnost návyku v zimě jezdit na lyže za pozůstatek minulých éry, kdy při zavřených hranicích jiná varianta pro trávení tzv. jarních prázdnin ani snad neexistovala. To můžeme označit jako jen částečnou pravdu, protože i v Rakousku prostě v sedmdesátých nebo osmdesátých letech ještě nebylo příliš obvyklé vyrážet v zimě za teplem do exotických krajů, především kvůli tehdejší cenám zájezdů, respektive letenek. V každém případě však nyní jde o fenomén, s nímž je nutno počítat. Na druhou stranu ale v České republice může pomoci při propagaci lyžování, a to i lyžování v Alpách, samotný prezident republiky Václav Klaus, který je svou láskou k tomuto sportu pověstný. Jaký to však bude mít efekt, lze asi jen těžko odhadnout.

(MaFr)

Projektu Rodinných pasů se na Vysočině nedaří

Projekt Rodinných pasů v kraji Vysočina při česko-rakouských hranicích si kladl při svém spuštění ambiciózní cíle. Pasy nabízející slevy u stovek poskytovatelů různých služeb nejen v České republice, ale i na Slovensku a v Rakousku, měly výrazně podpořit prorodinnou politiku a zároveň utužit vztahy se sousedním Dolním Rakouskem, kde již podobný systém funguje delší dobu. Jenže akce zatím u obyvatel kraje Vysočina zatím neměla očekávaný ohlas – za více než čtyři roky bylo zatím v půlmilionovém regionu vydáno pouhých osm tisíc pasů. Takto nízký počet ohrožuje bezproblémové čerpání dotace devíti milionů korun, které kraj pro tento účel získal od Evropské unie. Proto se krajský představitel snaží podniknout ofenzívu za získání nových rodin do programu. Počítají s nárůstem počtu rodin zhruba o čtyři tisíce, což by už bylo z hlediska dotací dostačující. Vzestup počtu zájemců o rodinné pasy má zajistit mimo jiné i nový časopis *Vysočina*, na jehož vydávání z celkové dotace na Rodinné pasy hodlá kraj obětovat více než 600 tisíc korun. Užitečnost tohoto kroku však zpochybňuje část krajské opozice i někteří novináři. Opoziční zastupitelé v čele s bývalým hejtmanem Milošem Vystřičilem z Občanské demokratické strany obecně zpochybňují přínos celého systému, který podle nich vyniká přílišnou administrativní náročností. Na druhé straně i on věří, že rentabilita projektu se výrazně zlepší po zapojení většího procenta rodin. Přehlédnout asi nelze ani skutečnost, že

system zároveň podporuje místní drobné podnikatele. Je však otázka, zda autoři docenili rozdíly v návycích rodin z Vysočiny a v Dolním Rakousku. Lidi na Vysočině charakterizuje menší mobilnost a navíc jejich finanční situace často není taková, aby mohli optimálně výhody čerpat. Přesto se snad podaří i díky překonávání hospodářské krize tuto překážku odstranit. (MaFr)

Poctivec rovná se blbec?

Už zase ta samá vesnice na Moravě, ta samá hospoda, stejný známý, začátek roku 2011 (viz text *Slovo dalo slovo*). Můj přítel má nápadně špinavé ruce s černě orámovanými nehty – je vidět, že před naším setkáním pracoval s něčím, co nelze jen tak lehce umýt. Víím o něm, že je nejen dobrým elektrikářem, ale že si umí sám cokoliv opravit, včetně auta. Ledabyle se ptám, co dělal, co spravoval. A on mi na to povídá: „Víš, u nás v závodě propustili chlapíka, který nám před opravami čistil mašiny.“

Pro vaši informaci – v tom závodě se vyrábějí elektrické rozvodné skříně pro různé stroje, od nejjednodušších až po ty nejkomplicovanější. Nedávno zde vyrobili obrovskou skříň pro těžký obráběcí soustruh, který jel můj přítel spolu s kolegy nainstalovat až do Brazílie, do jedné fabriky v São Paulu. Také opravují skříně, které buď vyhořely, nebo se porouchaly, a výroba nových by stála víc peněz než jejich oprava. A tak jim tam svázejí skříně a elektromotory z celé republiky. Než na nich začnou pracovat kvalifikovaní inženýři a nefunkční součástky vyměňovat elektrikáři, všechny je tento člověk, který byl právě propuštěn, nejdřív očistil od prachu, suchého nebo vlhkostí a tukem smíchaného v hrubou černou vrstvu. Stalo se tak v rámci úsporného opatření, kdy vedení podniku rozhodlo, že přístroje si od nynějška budou čistit elektrikáři sami.

Jenže ten propuštěný člověk byl samorost. Jednoduchý chlapek, který své vzdělání zakončil základní školou. Byl považován – šetrně řečeno – za pomalého. Řidičský průkaz však měl a do práce dojížděl starou škodovkou, denně patnáct kilometrů. Bydlel sám, jen s maminkou.

„Představ si, jaký to je poctivec, takového jen tak nenajdeš,“ vypráví mi přítel. „Přítom si z něj dodnes ve fabrice někteří zaměstnanci dělají legraci jaký prý je to blbec

a dokládají to historkou o tom, jak se tam před léty ucházel o práci. Na nabídnutý plat prý tehdy zareagoval slovy: »To je hodně, tolik mi platit nemusíte, já se spokojím s menším výdělkem.« Svou práci však dělá s nesmírnou důkladností a tak perfektně, že když ty mašiny před opravami tím svým štětečkem a hadříkem vyčistí, vypadají lépe, než když byly nové. Některé skříně či jednodušší stroje sám rozebírá. Jednou se mu při tom ulomil vrták. A víš co udělal?“ ptá se mě přítel a sám si odpovídá: „Šel do obchodu a koupil za vlastní peníze nový. To já při práci ulomím někdy i tři vrtáky týdně. Řeknu to mistrovi a ten obstará na účet fabriky nové.“

Pak ještě doplní: „A kromě toho bral pracovní dobu poctivě jako snad nikdo jiný. Jednou se na schodech málem přerazil, jak spíchal, aby byl na svém pracovišti přesně v 6.00 a pokračoval v rozdělané práci. Přítom ostatní nejdřív popíjejí kávičko a dají si načas, než začnou fachčit.“

Když tak svého přítele poslouchám, nabývám stále více dojmu, že se vedení podniku zachovalo vůči onomu dobrému muži příliš tvrdě. Ptám se: „Prosím tě, a má vůbec takový člověk ještě možnost najít práci?“ „Nemá,“ zní okamžitá odpověď. „Ale to se mi zdá velice kruté,“ pokračuji. „Pokud vím, existují v Evropské unii zákony, podle kterých by v každé větší firmě mělo dostat práci určité procento handicapovaných lidí. Sám znám v Rakousku několik firem, kde to tak doopravdy funguje.“ Můj přítel však jen vrtí hlavou: „U nás vládne tvrdý kapitalismus. Soucit a milosrdenství tu zjevně neplatí.“

Neznám detaily tohoto případu a nemohu tedy dělat žádné závazné závěry. Svého moravského přítele však znám již skoro dvacet let a pravidelně se s ním při cestách do těchto končin setkávám. Zdaleka ne jen u piva, to pivo je jen takový relax, mnohdy po společné práci. Velice si ho vážím. Znáím ho jako čestného a pracovitého člověka, obdarovaného múzou psaného slova. Když jde o závažné životní momenty, umí si připravit nádherný proslav. A právě proto, že ho tak dobře znám, věřím, že to, co mi teď říká, je hodně pravdivé. Jeho propuštěnému kolegovi to však už asi nepomůže. Anebo přece?

Tohle vyprávění nabízím nejen náhodnému čtenáři, nabízím ho také novinám a pošlu ho i do závodu, ve kterém ten člověk pracoval.

Peter Žaloudek, leden 2011, Vídeň

VĚDA, TECHNIKA, VYNÁLEZY

Vědecká pracoviště by měla být hodnocena profesionální institucí

Premiér Petr Nečas a předseda Akademie věd Jiří Drahoš v lednu hovořili o potřebě instituce, která by připravovala profesionální hodnocení vědeckých pracovišť za pomoci zahraničních odborníků. Šéf akademie to řekl ČTK po setkání s premiérem na Úřadu vlády. Dodal, že tato instituce by měla spotřebovávat jen „relativně malé promile z rozpočtu na vědu a výzkum“. Dosavadní hodnocení vědeckých institucí, které vypracovala vládní Rada pro výzkum, vývoj a inovace, je vědci kritizovaná, že je formální, oce-

ňuje snadné vědecké výsledky a rutinní činnost na úkor skutečné vědecké práce, a je proto demotivující. Metodika hodnocení vědecké práce je důležitým podkladem pro rozdělování státní podpory vědeckým institucím. *kk*

Čeští vědci zaznamenali další mimořádný úspěch

Několik let zkoumali srážlivost krve a výsledky jejich zkoumání nyní mohou otevřít cestu pro vývoj nových léků, informoval koncem prosince minulého roku Ústav hematologie a krevní transfuze (ÚHK). Vědcům

se konkrétně podařilo popsat vztah mezi fibrinogenem – tedy bílkovinou rozpuštěnou v krevní plazmě – a srdečními a cévními onemocněními. Jejich poznatky publikoval nejprestižnější hematologický časopis *Blood*.

Mnohaletý výzkum ÚHKT a Akademie věd se zaměřoval na účast fibrinogenu v procesu srážení krve. Cílem bádání bylo odhalit, proč jsou někteří lidé k poruchám srážlivosti náchylnější než jiní a zda a jakou roli v tomto procesu bílkovina hraje. „V rámci výzkumu se nám také podařilo odhalit dosud nepopsané vrozené poruchy části molekuly fibrinogenu, které jsou u některých nemocných odpovědné za vyšší náchylnost k tvorbě krevních sraženin, tedy za trombofilii,“ uvedl přednosta výzkumného úseku ÚHKT Jan Dyr.

Podle něj by poznatky mohly vést k vývoji léků a nových postupů v léčbě srážlivosti krve. „Náš výzkum otevírá cestu pro vývoj nových léků, které zabrání vzniku krevních sraženin v těle člověka tam, kde být nemají,“ vysvětlil Jan Dyr. Právě tyto poruchy jsou příčinou úmrtí více než poloviny obyvatel v rozvinutých zemích. Nové poznatky by proto mohly přímo ovlivnit život pacientů. Výsledky výzkumu českých vědců již byly dříve prezentovány světovým odborníkům na konferencích v Římě, Amsterdamu a Rotterdamu.

Fágová terapie se v příštích letech dočká renesance

Léky, jejichž vylepšená verze se má do dvou let objevit na pultech lékáren, využívají ničivých schopností fágů, miniaturních parazitů bakterií. Mají pomáhat pacientům s takzvanými stafylokokovými infekcemi. Bakterie, které do skupiny stafylokoků patří, často napadají například krevní oběh nebo kůži. Obvykle na ně lékaři pacientům naordnují antibiotika. Původcům infekcí, kteří se za desítky let používaným lékům přizpůsobili, se ale daří léčbě odolávat stále lépe.

Na vývoji nových léčiv, která schopnosti fágů využívají, budou výzkumníci pracovat v Brně. Výroba těchto léků je přitom podle odborníků levnější. A navíc i šetrná k lidskému zdraví. Pro lidské zdraví jsou totiž fágy na rozdíl od agresivnějších antibiotik neškodné.

Česká firma Imuna CZ, která takzvané fágové lyzáty jako jediná v Evropě ve větším množství vyrábí, již zahájila provoz svého specializovaného pracoviště v Brně.

Vyšla známka zakladatele Národního muzea

Česká pošta vydala při příležitosti 250 let narození zakladatel Národního muzea Kašpara Marie ze Šternberka, osobního přítele J. W. Goetha, speciální poštovní aršík. Na známce zobrazující zakladatele Národního muzea se podílela nejen česká, ale také německá strana. Podle návrhu výtvarníka Oldřicha Kulhánka ji vyryl německý rytec Wolfgang Mauer z Berlína, v současné době jeden z nejpřednějších rytců německé poštovní známky.

Je to také připomenutí toho, co tady v minulosti bylo, kdy rytecká škola, vídeňská, pražská a německá, byla elita mezi evropskými rytci.

Zakladatelem české rytecké školy byl durynský rodák Karel Seizinger, který přišel do Prahy v roce 1924 na pozvání tehdejší Československé národní banky jako rytec bankovek. První dva roky studoval v Praze na akademii výtvarných umění u Maxe Švabinského, poté se věnoval rytinám poštovních známek. Československá a dnes i česká známková tvorba je známá tím, že její značná část vychází technikou ocelotisku, to je vlastně z rytiny.

Známku s portrétem zakladatele Národního muzea, který se věnoval především paleobotanice nebo paleontologii, doplňuje fosilie rostliny z čeledi plavuňovitých *Lepidodendron aculeatum* Sternberg. *bk*

Sbírky Technického muzea v Brně nově obohatila průzkumná miniponorka českých konstruktérů žijících ve Švýcarsku

Exponát muzeu darovali oba konstruktéři Pavel Gross a Jaroslav Kohout, kteří opustili Československo po roce 1968. Vývojem tohoto typu plavidel se zabývali ještě před tím, než emigrovali do Švýcarska, kde pokračovali ve výzkumu a založili firmu Underwater Systems. Miniponorka E2 se řadí k nejmenším jednomístným ponorkám na světě a již prošla všemi potřebnými procedurami a nyní je uložena v depozitáři muzea a bude v polovině února prezentována veřejnosti.

Ponorka E2 se dokáže potopit do hloubky 210 metrů pod hladinu a zůstat tam až deset hodin. Uveze náklad o hmotnosti 120 kg, kromě jednoho člověka uveze kyslíkové bomby a potřebná zařízení k ponoru. Váží 630 kilogramů, je vysoká asi 1,4 metru a dlouhá 1,85 metru. Je dodnes využívána k průzkumu podvodního terénu.

Nově vznikající sbírka českých vynálezů má dokázat, že i přes mnohdy špatné podmínky pro výzkum dokázali Češi v minulých desetiletích přijít s řadou výjimečných objevů. Technické muzeum tak připomíná třeba kontaktní čočky Otty Wichterleho, polarografii Jaroslava Heyrovského nebo vývoj elektronových mikroskopů v brněnské Tesle. *bk*

VZPOMÍNKA

František Křižík (8. června 1847, Plánice u Klatov – 22. ledna 1941, Stádlec u Tábora), vynálezce a průmyslník, čestný doktor České vysoké školy technické v Praze, průkopník české elektrotechniky. Podařilo se mu tento výrobní obor převést na světovou úroveň a zajistit praktické využití nejnovějších poznatků. Byl objevitelem řady novátorských technických řešení, jako například elektrické oboukové lampy, zabýval se také elektrifikací drah i městské dopravy a realizací moderního systému veřejného osvětlení.

„Chtěl jsem jen dokázat, že to, co dovedou jiní, dovedou Češi také,“ řekl František Křižík při jedné příležitosti.

Roku 1891 zprovoznil v rámci Jubilejní výstavby světelnou Křižíkovou fontánu, která každý večer rozehrávala světelné divadlo. Milovníci pokroku pak využili elektrickou tramvaj místo do té doby osvědčené koňské dráhy.

Zakázka elektrického zařízení a osvětlení Národního divadla byla zadána nikoli Křižíkově firmě, ale vídeňské Comadit-Gesellschaft für angewandte Elektrizität Bruckner, Ross und Consorten. Při zahájení provozu divadla se objevily vážné poruchy i během představení a Křižík se nechal přemluvit a převzal dozor nad provozem.

Jan Neruda o něm napsal: „Nebyl obchodníkem a byl příliš skromný.“

Na Štědrý večer 1937 promluvil vedle dalších vážných hostů v pražském rozhlasu. Řekl mj.: „Za devadesát

let svého života jsem poznal obrovský rozvoj dnešní vědy. Stál jsem u jeho počátků a pamatuji živě ještě počátky Edisonovy. Opravňuje mne to, abych věřil v další šťastnou budoucnost lidstva. Věřím, že věda sblíží lidi a národy. Lidstvo nakonec pochopí, že si je povinno vzájemnou úctou a láskou.“

Snad se jednou vyplní jeho slova.

bk

František Křižík v mladých letech

ARCHEOLOGIE

Čeští archeologové v Súdánu odkryli zbytky chrámu lvího božstva

Čeští archeologové v Súdánu v lokalitě Vád Bon Naga odkryli zbytky menšího chrámu zasvěceného lvímu božstvu. Pokračovali také v odkrývání kruhové stavby, která je považována za jednu z nezáhadnějších budov merojské architektury. Právě vyhodnocení výsledků výkopů poslední sezóny by mohlo přispět k objasnění její funkce, uvedl na tiskové konferenci vedoucí expedice, egyptolog a afrikanista Náprstkovy muzea Pavel Onderka. Za Merojského království, které trvalo od 4. století před naším letopočtem do 4. století našeho letopočtu, se v těchto místech rozkládalo jedno z největších měst starověké Nubie – Arabikeleb.

Čeští archeologové nezůstávají jen při výzkumu. Shromážďují finanční prostředky na vyhloubení studny, protože v místě není pitná voda a obyvatelstvo pije vodu z Nilu. Expedice musela pitnou vodu dovážet z třicetikilometrové vzdálenosti.

Zemské muzeum v Brně vydalo novou publikaci o dějinách Moravy

Moravské zemské muzeum vydalo v těchto dnech reprezentativní publikaci o dějinách Moravy od počátků jejího osídlení paleolitickými lovci až po 20. století. Svým názvem *Poklady Moravy* odkazuje na stejnojmennou velkou výsta-

vu, která je od loňska v nové budově Národního muzea v Praze. Nejde však o katalog, ale plnohodnotný příspěvek k dějinám Moravy. Kolektiv autorů knihu představil na autogramiádě v Galerii Vaňkovka. „Záměr vydat podobnou publikaci zde existoval už dříve, teď jsme využili výstavu jako příležitost. Na knize pracoval kolektiv odborníků z muzea. Její součástí jsou fotografie a popis 190 předmětů z výstav,“ řekla ČTK Eva Pánková z muzea. Publikace je dvojjazyčná, a tak jako průvodce historií i kulturou Moravy poslouží i cizincům, kteří ovládají angličtinu. Textovou část tvoří devatenáct příspěvků archeologů, historiků, etnografů, literárních, hudebních a divadelních vědců. Texty přibližují významné jevy a osobnosti v dějinách Moravy a v její kulturní historii. Knihu s rozsahem 376 stran muzeum uvolnilo do běžné distribuce. Na jejím přebalu je fotografie loutky staré až 25 000 let. Archeologové ji našli při vykopávkách v Brně v hrobě muže, pravděpodobně šamana paleolitických lovců.

Archeologové vydali knihu o římském osídlení jižní Moravy

Archeologové vydali s obcí Pasohlávky u Mikulova knihu shrnující všechny poznatky k římskému osídlení této části Moravy. Ve 2. století našeho letopočtu tam na kopci Hradisko sídlila desátá legie, která střežila Jantarovou stezku a nejsevernější hranici římského impéria. Průvodcem

knihou je legionář Bruttius, jehož pancíř chrání hrud' se našel při vykopávkách. ČTK to řekl archeolog Balász Komoróczy, který řídí výzkumné práce na Hradisku. Jméno Bruttius je uvedeno na bronzové destičce, jež zpevňovala šupinový jezdecký pancíř legionářů. Nalezena byla v roce 1976 u Pasohlávek. S využitím tohoto jména vytvořili tvůrci publikace nazvané *Po stopách římských legií v kraji pod Pálavou* smyšlenou postavu legionáře

Gaia Bruttia Narratora. „Vedle populárně laděných textů, četných fotografií a také vizualizací dávno zaniklých římských staveb líčí své zážitky z pohledu vojáka, který přišel s desátou legií z příjemné oblasti Středomoří do střední Evropy, kde za hranicí říše žije bojovný germánský kmen Markomanů,“ vysvětlil Balász Komoróczy. Desátá legie sídlila na Hradisku v dobách vlády císaře Marka Aurelia.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Klaus jmenoval Chalupu ministrem životního prostředí

Prezident Václav Klaus jmenoval svého bývalého mluvčího, starostu Prahy 6 a poslance Tomáše Chalupu, ministrem životního prostředí. Chalupa nahradí ve funkci Pavla Drobila, který musel v prosinci rezignovat kvůli údajné korupci na Státním fondu životního prostředí.

Nový ministr životního prostředí Tomáš Chalupa (ODS) označil za své priority ochranu ovzduší, protipovodňová opatření, program Zelená úsporám a budoucnost Národního parku Šumava. Hospodaření Státního fondu životního prostředí chce Chalupa prověřit auditem. Teprve poté prý uspořádá výběrové řízení na nového ředitele fondu. Chalupa to řekl novinářům při přebírání nového úřadu. Nový ministr chce úřad vést „racionálně, slušně, průhledně a úsporně“. Je si prý vědom toho, že po aféře kolem Drobila je pověst úřadu otřesena. Stejně jako Drobil ani Chalupa nemá bližší vztah k záležitostem ochrany životního prostředí, avšak bude o nich muset rozhodovat.

Např. ekosystém Labe byl v minulosti narušen výstavbou jezů a plavebních komor. Díky Operačnímu programu Životní prostředí se realizovaly již přes tři desítky rybích přechodů např. na Labi, Chrudimce, Jizeře či Berounce. Jejich životnost se odhaduje na padesát let i více. V povodí Labe jde především o záchranu lososa atlantského. Úkolem rybích přechodů je pomoci rybám a jiným živočichům při jejich migraci překonat v řekách a potocích umělé překážky.

Dobřany dokončují unikátní koupaliště čištěné vodními rostlinami

Šestitisícové Dobřany dokončují přírodní koupaliště, jehož technologie je v Česku unikátní. Koupací biotop, v němž

se voda čistí ve filtračních lagunách s vodními rostlinami, tedy bez jediného gramu chlóru, vznikne v městské klidové zóně. Veřejnosti se otevře v polovině července. Kapacita celého areálu je 1 800 až 2 000 lidí, koupat najednou se může až tisícovka lidí. Plocha s vodními prvky bude zasažena do parku a nabídne kompletní zázemí pro veřejnost.

Jeskyně Moravského krasu chtějí lákat na projekce a expozice

Veřejnosti přístupné jeskyně Moravského krasu chtějí v letošní sezóně přilákat turisty na filmové projekce představující život pravěkých lovců a nové expozice. Výstavy budou informovat o jeskynních medvědech, kteří často hledali v podzemí útočiště, a také o tom, jak tyto prostory v minulosti využívali lidé. Loni pět veřejnosti přístupných jeskyní krasu navštívilo 311 000 turistů.

Čtyři nosorožci z dvorské ZOO se prý v Keni výborně adaptovali

Čtyři severní bílí nosorožci, kteří byli v prosinci 2009 převezeni z dvorské ZOO do keňské rezervace Ol Pejeta, se v Africe výborně adaptovali. ČTK o tom informovala ředitelka dvorské ZOO Dana Holečková, která se v Keni zúčastnila pracovního jednání výboru, který řídí projekt na záchranu severního bílého nosorožce. Ošetřovatelé u samice Fatu a samce Suniho pozorují sexuální zájem a zřejmě i páření. „To je velmi dobrá zpráva a očekává se, že by mohla přinést ovoce,“ uvedla ředitelka. Nosorožci mají pomoci zachránit tento vzácný druh.

Konec vietnamských tržnic?

O vietnamských tržnicích na českém území poblíž hranic s Německem a Rakouskem se toho namluvilo a napsalo již hodně. Zlatou éru prožívaly v devadesátých letech, kdy patřily ke koloritu pohraničních oblastí stejně neodmyslitelně jako třeba zástupy prostitutek. V novém tisíciletí se však začala situace neodvolatelně měnit. Trhovci se pokoušeli svoji situaci zachránit prodejem nezdaněných cigaret a alkoholu, které obvykle měly i falšované značky. Falešné bývalo i zdánlivě značkové oblečení. Jenže v posledních letech začala Česká republika proti podobnému jednání tvrdý boj – na tržištích se v rychlém sledu střídali celníci, policisté a inspektoři České obchodní inspekce a zabavovali falešné zboží. No a zcela „originálními“ trpaslíky se trh rychle sasytil. Poslední ránu mnoha tržištím zdá se zasa-

dila hospodářská krize. Němců a Rakušanů jezdících do České republiky rychle ubylo a Češi o zboží z tržišť nemají zájem. Mnoho Vietnamců proto své podnikání vzdalo a zkouší štěstí jinde a v jiných oborech. Jejich odchod od hranic pochopitelně vítají místní obchodníci i nemalá část dalších stálých obyvatel pohraničí, kterým se tržiště, nápadně připomínající africké slumy, vůbec nezamlouvala. Jenže jako vše, i tento proces má svoji odvrácenou stránku. Po Vietnamcích totiž zůstávají trosky tržišť, často obklopené obrovským množstvím odpadků. Obce, na jejichž katastru zanikající tržnice leží, přitom přiznávají, že si s nevzhlednými ruinami a tunami odpadu nevědí rady. Velmi často v napjatých obecních rozpočtech nutné prostředky na likvidaci nevzhledných troskek chybí a ještě složitější je situace v případě, že bývalé tržnice leží na soukromých

pozemcích. Obce v tom případě prakticky nemohou vlastníka pozemků nijak donutit, aby zbůral nevábné zbytky objektů.

Situace je o to komplikovanější, že značná část tržnic vyrostla v rozporu se zákonem a z právního hlediska vlastně nikdy neexistovala. Lze tedy bohužel očekávat, že nepořádek a podivné stlučené boudy budou strašit v pohraničí ještě v následujících letech a turisté tak asi i nadále budou mít divný pocit, do jakého zaostalého státu Třetího světa zabloudili ve středu Evropy. Smutné zbytky dřívějších davů prostitutek nepochybně znechucení ještě zesílí. Ale snad přece se situace postupně zlepší a pocit propadu do jiné kultury při přejezdu hranic snad nebude tak silný. Vždyť v jiných ohledech se již dřívější rozdíly bijící při přejezdu hranic dávno vytratily. (MaFr)

ŽELEZNIČNÍ A SILNIČNÍ DOPRAVA

Vlaky Znojmo – Vídeň lákají

Již více než před rokem začaly na opravené a elektrifikované trati Znojmo – Vídeň jezdit vlakové spoje Österreichische Bundesbahnen a Českých drah. Denně tu jede každým směrem sedm přímých vlaků a od prosince České dráhy na základě přání rakouských partnerů přidaly ještě jeden spoj v brzkých ranních hodinách, který má navíc přímý přípoj i na letiště ve Schwechatu. Dosavadní zkušenosti potvrzují, že se zavedení nového spojení vyplácí. I díky aktivitě turistických a propagačních agentur se podařilo vyvolat velký zájem o cestování mezi Vídní a Znojmem, zejména ve víkendových dnech, kdy spoj využívají především turisté. V současné době na trase oproti dřívějšku o sobotách a nedělích stoupl počet přepravených osob na trati až třikrát. Bohužel další rozvoj naráží na problémy trati ze Znojma směrem na Prahu. Dlouho plánovaná elektrifikace trati ze Znojma do Jihlavy se totiž opět odkládá. Vzhledem k stávajícím plánům se navíc zdá, že i v následujících pěti letech se Znojmo modernizace nedočká. To pochopitelně možný příliv českých turistů výrazně brzdí, protože stávající vlaky na trati Jihlava – Znojmo nevyňikají zrovna komfortem pro cestující ani perfektní dochvilností.

(MaFr)

Česko-polská konkurence Německu a rakousko-maďarské alianci?

Ne, nemusíte se obávat, že vznikají nějaké mohutné mezinárodní bloky, které se budou svářit třeba o interpretaci výsledků první světové války. Přesto jde o zápolení na velmi významném poli – na poli nákladní přepravy po železnici. Tu v České republice ovládá společnost ČD Cargo a v Polsku PKP Cargo. Obě společnosti jsou v držení státu a zápolí s obrovskými dluhy a ztrátami. Na evropském trhu navíc nedokážou čelit mohutné konkurenci, kterou představuje zejména obří německá společnost DB Schenker, která v minulosti pohltila řadu velkých nákladních dopravců v Evropě. Proto se jeví jako nutnost oba podniky spojit a vytvořit tak akceschopnou firmu, která by dokázala čelit výzvám trhu. Neudržitelnost malých národních dopravců potvrdila i nedávná fúze přepravních společností

z Rakouska a Maďarska. Jenže spojení české a polské společnosti představuje složitý problém. Ten částečně souvisí s nesouměřitelností obou firem – ta polská má oproti ČD Cargo zhruba dvojnásobné tržby. Ještě výraznější ve srovnání s případným českým partnerem je však i její ztráta v minulém roce, která dosáhla zhruba úrovně 140 milionů eur. Naproti tomu ČD Cargo vykázala ztrátu jen necelých 27 milionů eur. Polská vláda z pochopitelných důvodů deklarovala snahu PKP Cargo prodat a Češi v tom vidí velkou příležitost. Rýsuje se zde totiž šance jednoznačně PKP Cargo ovládnout a převzít v ní rozhodovací pravomoci. To by však znamenalo polskou firmu prostě odkoupit a na podobnou transakci asi ČD Cargo se svým dluhem osmi miliard korun (asi 320 milionů eur) a nedořešenými spory o další finanční závazky bude jen těžko shánět peníze. Nedá se ani očekávat výrazná finanční pomoc od státu, který sám šetří, kde může. Představitelé ČD Cargo ovšem věří, že vypomoci by mohla některá z kapitálově silných bank a dokonce prohlašují, že první reakce v tomto směru se již objevily. Propojení českého a polského dopravce je atraktivní především v souvislosti s možným vlivem na přepravu zboží z Ruska do Evropy. V plánech ČD Cargo a české vlády nepochybně můžeme pozorovat i snahu vybudovat firmu, která by se stala významným hráčem na evropském trhu podobně jako státní energetický kolos ČEZ. Tomu by kromě fúze s PKP Cargo mělo přispět i opětné spojení Českých drah, ČD Cargo a Správy železniční dopravní cesty do jednoho mohutného podniku. Ministerstvo dopravy, které nyní vede agilní představitel strany Věci veřejné Vít Bárta, už v minulosti usilovalo i o převzetí slovenského Carga, o fúzi však slovenská strana ztratila zájem. Spojením s polskou společností, respektive s jejím připojením, by se konkurenceschopnost ČD Cargo skutečně výrazně zvýšila a firma by byla rovnocenným partnerem nejen pro rakousko-maďarské spojení, ale i pro německého vládce trhu. I když plán již získává přesné obrysy a v obou zemích již fungují pracovní skupiny, které problém spojení ČD Cargo a PKP Cargo řeší, celá transakce bude jistě ještě nějakou dobu trvat a je otázka, zda vůbec bude dotažena do úspěšného konce. Pokud k tomu však dojde, situace v nákladní dopravě po železnici už nikdy nebude ve střední Evropě taková jako dosud. (MaFr)

Znojenské nádraží je ironií dnešní doby

Denně jezdíme. Chodíme. Přemísťujeme se. Člověk od svých počátků vymýšlí, jakým způsobem by zrychlil. Zrychlil čas. Práci. Vše.

Než však přijede dopravní prostředek, je zapotřebí čekat. Nebo spěchat. Nástupiště. Zastávky. Perony. Místa styku lidí. Vznikají zde nové komunikační kanály. Každý zažije pocit, kdy s dechem doběhne poslední spoj z práce.

Ironii prožívám při cestě příměstskou železnicí. Na znojenském nádraží lze vyzorovat kontrasty, jakých by nedokázal použít ani největší expresionista. Hlášení: směr Šatov, Retz, Wien. Hlášení: směr Hodonice, Hrušovany nad Jevišovkou, Břeclav.

Rozdíl? V hlášeních ne. V moderních soupravách odjíždějících do Rakous a v repasovaných motorácích směřujících do dálav jižní Moravy. Češi, aby nezůstali pozadu, aspoň vyzdobili navoněné vagóny bezpochyby uměleckou čmáranicí.

Lidé se však nezastavují. Připomínajíce kachny, se kolébají tam a zpět, aby své pozadí usadili na šedých sedadlech s logem Vagónka Studénka. Stejně stojí, neb oranžoví mraenci nemají sílu připojit další vůz.

Japonské rychlovlaky čekáme u nás za sto let. Země české se stále rozhlíží jako malá štěňátka, jež v nových možnostech přemístování nevidí budoucnost. Radši pořídíme obrněné transportéry. Zbývá věřit. Čekat. Pendolinu však zamrzají CD-ROMy již nyní.

*Lubomír Budný – České dráhy
Znojenský deník 4. 1. 2011, str. 12*

ÚVAHA

Silnice R3? Asi zapomeňte

Málokterá oblast v České republice prožila v posledních měsících tak dramatické proměny jako výstavba silnic a dálnic. Nový ministr dopravy Vít Bárta ze strany Věci veřejné se pustil velmi energicky do zásadní změny plánů v rámci úspor prostředků ze státní pokladny. Odpovídalo to skutečnosti, že právě stavby silnic a dálnic jsou tradičně považovány za největší černé díry českých veřejných rozpočtů, kam každoročně mizí desítky miliard korun. Hodně dlouho se již také v České republice hovořilo o tom, že výstavba kilometru místních dálnic stojí výrazně víc než třeba v sousedním Německu, nebo o tom, že celý příspěvek státu na provoz Akademie věd by vydal na pouhých pět kilometrů české dálnice. Na druhou stranu se všichni pozorovatelé i politické strany prakticky shodovaly v názoru, že přes obrovský rozsah zde utopených finančních prostředků není v České republice dopravní infrastruktura na úrovni, která by odpovídala potřebám hospodářského rozvoje země. Často se hovořilo i o slabém silničním propojení se zahraničím a to mimo jiné i s Rakouskem. Současná silniční síť ještě v mnohém odpovídá spíše úrovni kontaktů mezi oběma státy v dobách zátarasů a ostnatých drátů na hranicích. Zejména cesta z jihu Čech do Rakouska je velmi komplikovaná a silnice v tomto směru jsou neustále přetíženy. I proto se počítalo s vybudováním rychlostní silnice mezi jihočeskou metropolí Českými Budějovicemi na rakouské hranice, která měla celou situaci výrazně zlepšit. Měla přitom navazovat i na dobudovaný úsek dálnice D3 z Veselí nad Lužnicí do Českých Budějovic. Jenže podle nové strategie ministerstva dopravy vše vypadá úplně jinak. Příslušný úsek D3, který se měl začít stavět v roce 2012 za kombinace veřejných a privátních peněz již v příštím roce, byl v současných plánech odsunut až na léta 2019-2024, tolikrát diskutovaná silnice R3 pak ze strategie pro období až do roku 2025 raději vypadla vůbec. Místo toho se počítá pouze s vybudováním několika menších obchvatů jihočeských lokalit. Ministerstvo změny vysvětluje především snahou ušetřit, protože se počítá s poklesem objemu finančních prostředků na nové silniční

stavby zhruba na polovinu ve srovnání s předchozími lety. Část ušetřených prostředků má být přitom přesunuta na opravy stávající silniční sítě. Ty se přitom jeví jako zcela nezbytné. Letošní zima, která ještě neskončila, už stačila napáchat na stavu českých vozovek v mnoha případech obrovské škody a některé frekventované silnice jsou nyní prakticky nesjízdné. Například silnice mezi Prahou a Kolínem se stává doslova pohromou pro podvozky a tlumiče osobních vozů a jízda na ní připomíná nyní spíše slalom mezi dírami. Potíže na nejstarší české dálnici mezi Prahou a Brnem jsou pak již evergreenem. Samozřejmě vedle peněz státu zde budou potřeba i prostředky krajských samospráv, které v minulém roce tuto oblast v řadě případů spíše zanedbávaly. Ale snad se alespoň nyní bude dát jezdit alespoň na těch českých silnicích, které už stojí. Na zásadní zlepšení silničního spojení mezi Českou republikou a Rakouskem si však asi budeme muset počkat déle, než se ještě nedávno předpokládalo. Vedle „jihočeské“ trasy, kde se pozitivní změny přesunuly do nedohledna, se protahuje i stavba nového česko-rakouského spojení přes Brno. Na české straně aktivity v tomto směru loni zabrzdlilo rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, který zrušil územní plán Břeclavska, který počítal s vybudováním posledního úseku silnice R52 z Pohořelic až k rakouským hranicím. Nicméně představitelé Jihomoravského kraje věří, že se přesto podaří v souladu s česko-rakouskou mezivládní smlouvou do roku 2014 zahájit výstavbu alespoň budováním obchvatu u Mikulova. Ke zdržení ovšem dochází i na rakouské straně. Stavba úseku dálnice z Poysdorfu na české hranice se sice nezastavila, ale její dobudování se protáhne. Místo plánovaného roku 2014 se nyní hovoří až o roce 2016. Navíc se počítá pouze s výstavbou silnice s jediným pruhem v každém směru. I v tomto případě je přitom hlavním důvodem snaha o úsporu finančních prostředků. Rakouská vláda se totiž rozhodla výrazně seškrtat sumu na postavení úseku – z původně zamýšlených 100 milionů eur nakonec vydá jen necelou polovinu, konkrétně 42 milionů. Ale aspoň něco, chtělo by se říci motoristovi, který musí pravidelně putovat z České republiky do Rakouska a zpět.

(MaFr)

Otvorenie európskeho kontaktného bodu

V januári 2011 sa v Divadelnom ústave v Bratislave otvára kancelária Európskeho kontaktného bodu. Jeho primárnou úlohou je propagácia grantového programu Európa pre občanov a pomoc žiadateľom o grant pri príprave medzinárodných projektov občianskych aktivít.

Program Európa pre občanov

Komunitárny program EÚ Európa pre občanov podporuje celý rad aktivít a organizácií fungujúcich na báze „aktívneho európskeho občianstva“ a tým zabezpečuje zapojenie občanov a organizácií občianskej spoločnosti do procesu európskej integrácie.

V rámci tohto programu môžu miestne a regionálne orgány a neziskové organizácie získať podporu na diskusné podujatia, konferencie, workshopy, umelecké dielne, športové podujatia, štúdie a iné občianske aktivity rôznorodého charakteru. Základnou podmienkou je, aby boli projekty založené na medzinárodnej spolupráci a zohľadnili aktuálne európske témy.

Od roku 2004, keď sa Slovenská republika zapojila do programu Európa pre občanov, boli podporené viaceré slovenské projekty občianskych aktivít na medzinárodnej úrovni. Súčasná vláda si vo svojom programovom vyhlásení stanovila za jednu z priorít vytvorenie podmienok pre efektívnejšie využitie finančných prostriedkov pre kultúrne a občianske aktivity prostredníctvom štrukturálnych fondov a komunitárnych programov EÚ. Ako jedno z opatrení naplňujúcich túto prioritu zabezpečilo, v súčinnosti s orgánmi Európskej komisie, zriadenie Európskeho kontaktného bodu ako národného koordinačného a implementačného orgánu programu Európa pre občanov so sídlom v Divadelnom ústave v Bratislave.

Európsky kontaktný bod Slovensko

EKB je súčasťou medzinárodnej siete podobných kancelárií, ktoré sú zriadené v 23 štátoch Európskej únie. Jeho úlohou je propagácia programu Európa pre občanov prostredníctvom informačných podujatí v regiónoch Slovenska, pomoc slovenským žiadateľom pri príprave projektov a žiadostí o grant a konzultácie pri hľadaní možností grantovej podpory projektom občianskych aktivít s medzinárodným charakterom. V tomto zmysle je otvorený potenciálnym žiadateľom a záujemcom o bližšie informácie.

Kontakt:

Európsky kontaktný bod

M. A. Mirka Lachká

Email: mirka.lachka@theatre.sk

Tel.: 02 204 879 00

Divadelný ústav Bratislava

Jakubovo námestie 12

813 57 Bratislava

Krst knihy *Elixír smiechu*

Dňa 24. 1. 2011 sa v kníhkupectve Pantha Rhei konala slávnostná prezentácia novej publikácie o jednom z najväčších hercov v dejinách slovenskej kultúry a o hereckom rode Kronerovcov *Elixír smiechu*, *Jozef Kroner a Kronerovci*. Prezentácie sa zúčastnila editorka monografie Zuzana Bakošová-Hlavenková a vzácní hostia Zuzana Kronerová a Ján Kroner. Prítomní boli aj odborní lektori Božena Čahojová, Vladimír Petřík a Juraj Šebesta. Publikáciu slávnostne predstavili Eva Krížiková a Milan Lasica. Programom sprevádzala Lucia Rózsa Hurajová. (DÚ)

Divadelný ústav má 50 rokov. Na celý rok 2011 pripravil bohatú ponuku podujatí pod heslom *K nám sa zmesť každé divadlo!*

„Slogan *K nám sa zmesť každé divadlo* nie je iba frázou. Zrkadlí sa v ňom dlhoročné úsilie tejto inštitúcie celoplošne a korektne mapovať cesty slovenského divadla, zachytávať jeho éterické okamihy, hoci je dopredu jasné, že sú pomínutelné a trvajú iba v okamihu svojho scénického predvedenia. Vďaka Divadelnému ústavu a jeho systematickej dokumentácii predlžujeme divadlu život a upozorňujeme na jeho kontinuitu.“

Vladislava Fekete,
riaditeľka Divadelného ústavu

V roku 2011 Divadelný ústav oslavuje 50. výročie vzniku. Pre túto príležitosť pracovníci Oddelenia divadelnej dokumentácie, informatiky a digitalizácie, Centra výskumu divadla, Oddelenia edičnej činnosti, Projektového oddelenia a Oddelenia vonkajších vzťahov pre všetkých záujemcov na Slovensku pripravili:

- 2 výstavy | *50 pokladov Divadelného ústavu, Knihy Divadelného ústavu*
- 2 medzinárodné sympóziá | *Súčasná metódy a technológie dokumentovania divadelného umenia, Festival ako (kreatívny) priemysel*
- 1 medzinárodnú konferenciu | *Analóg verus digitál*
- 11 nových edičných titulov špeciálne k 50. výročiu Divadelného ústavu • *Dejiny slovenského divadla od stredoveku po súčasnosť I.* • *Dejiny slovenskej drámy* • *Divadelný ústav 1961-2011* • *Krátky sprievodca Archívom Divadelného ústavu* • *Podoby slovenského tanečného divadla. Tanec na Slovensku od vzniku slovenského profesionálneho divadla* • *Stanislav Vrbka: Súborné vydanie kritik. I. 1955-1969. Inscenácie* • *Divadelná architektúra na Slovensku* • *Od Fausta k Orfeovi. Dejiny opery na Slovensku po roku 1989* • *Marška – Denník Karla Baláka* • *Generácia. Herecké osobnosti SND* • *Ivan Stodola: Súborné dramatické dielo III.*
- inscenované čítania z archívnych dokumentov Divadelného ústavu *Jamnický a spol.*
- cyklus prezentácie dokumentov a archívnych fotografií zo zbierok Divadelného ústavu v časopise *kød*

V roku 2011 Divadelný ústav zaznamená aj 10 rokov mladého divadla v Štúdiu 12 a 5. ročník časopisu *kød* – konkrétne *ø divadle*. (DÚ)

Workshop Divadlo a mesto: súčasný urbanizmus a topológia

16. a 17. decembra 2010 prebehol v Mestskej knižnici v Bratislave medzinárodný workshop Divadlo a mesto – súčasný urbanizmus a topológia. Lektori semináru Espen Rahlff a Ingvild Bennet spolu s ôsmimi študentmi Katedry architektúry Vysoké školy výtvarných umení v Bratislave sa počas dvoch dní zaoberali divadlom ako urbanistickou štúdiou.

Vďaka čomu vidíme jeden druhého? A vďaka čomu sme videní? Je to práve scéna a jej umiestnenie, ktoré sú dôležité. Študenti boli vyzvaní hľadať „scény“, nie však v divadle, ale v meste. Vzniklo tak niekoľko živých akcií v centre mesta, scény pre performance v uliciach, priestor pre interakciu a hru. Výsledky boli odprezentované v Galérii Artotéka v piatok 17. 12. 2010 o 17.00 hod.

Workshop organizoval Divadelný ústav Bratislava v rámci medzinárodného projektu TACE – Divadelná architektúra v strednej Európe. TACE je trojročný projekt (február 2008 – január 2011), spolufinancovaný Európskou úniou v rámci programu Kultúra 2000. Hlavným cieľom projektu je predstaviť súčasné poznatky a informácie o vývoji divadelnej architektúry v strednej Európe prostredníctvom komplexnej štruktúry rôznych foriem. Čiastkové vývojové tendencie jednotlivých regiónov budú dané do kontextu a širšej európskej perspektívy vďaka spolupráci významných dokumentačných a výskumných inštitúcií z piatich európskych krajín. Projekt prebieha pod vedením Národného divadla v Prahe. Spoluorganizátormi sú Divadelný ústav Bratislava, Maďarský divadelný ústav a múzeum, Divadelné múzeum v Lubľane a Divadelný ústav vo Varšave. Viac informácií o projekte nájdete na www.theatre-architecture.eu. (DÚ)

Užšia spolupráca krajín Visegrádskej štvorky

V krátkom čase by Slovensko malo mať uzatvorené dohody o pomoci pri vydávaní víz cudzincom so všetkými ostatnými štátmi Visegrádskej štvorky. Konzulárni riaditelia rezortov diplomacie štátov Visegrádskej štvorky v Bratislave hovorili o zlepšovaní spolupráce, o vzájomnom zastupovaní pri vydávaní víz cudzincom. Užšiu spoluprácu avizovali štáty V4 už dávnejšie – hovorilo sa aj o spoločných Visegrádskejších domoch, kde by sídlili štáty spoločne. Prvý už funguje v Kapskom Meste. Konzulárni riaditelia rokovali o poskytovaní pomoci občanom krajín V4 v tretích krajinách, kde niektorý zo štátov nemá svoje diplomatické alebo konzulárne zastúpenie.

„Zhodli sme sa na pokračovaní v užšej spolupráci ministerstiev zahraničných vecí krajín V4 v oblasti racionalizácie diplomatickej a konzulárnej prítomnosti krajín V4 v zahraničí a s tým cieľom došlo k vzájomnej podpore pri hľadaní možností spoločného využívania budov vo vlastníctve niektozrej z krajín V4,“ povedala riaditeľka konzulárneho odboru slovenského MZV Anna Juríková. Ako dodala, rokovania sa dotkli aj vzájomného zmluvného zastupovania pri vydávaní víz cudzincom. Slovensko už podobné dohody uzatvorilo s Rakúskom, Maďarskom a Slovinskom. „Pripravená a vo vláde schválená je už aj dohoda s Poľskom.“

Podľa hovorca slovenskej diplomacie Luboša Schwarz-

bachera sa pracuje aj na ďalších dohodách s Českou republikou, Lotyšskom, Estónskom, Nemeckom, Španielskom, Francúzskom a Litvou. Niektoré z týchto krajín sa bude poskytovať aktívne zastupovanie, ide napríklad o Slovensko, Lotyšsko či Estónsko. Slovensko by tak malo mať v krátkom čase dohody so všetkými štátmi Visegrádskej štvorky. (ao)

Mikloš pre WSJ: Záchrana zadlžených krajín je neúčinná

Snahy zachrániť spoločnú európsku menu poskytovaním finančnej pomoci zadlženým krajinám sú neúspešné, pričom v priebehu najbližších dvoch rokov sa môžu finančné tlaky ďalej zosilňovať. V rozhovore pre americký denník *Wall Street Journal* to uviedol minister financií Ivan Mikloš.

Nové pravidlá, ktoré po roku 2013 umožňujú preniesť náklady na finančnú pomoc čiastočne aj na investorov, so sebou podľa neho nesú riziko „zvýšeného tlaku na trhy, aby celé bremeno preniesli na daňových poplatníkov“. Ako ďalej Mikloš v rozhovore povedal, spojenie financií krajín eurozóny nie je riešením pretrvávajúcich problémov jednotnej európskej meny. „Hlavná zodpovednosť a snaha musí byť na národnej úrovni,“ uviedol Mikloš.

Vlády členských štátov EÚ musia podľa slovenského ministra financií dodržiavať fiškálne pravidlá a vysvetliť ľuďom, že nič nie je zadarmo. „Musíme platiť účty a tvrdo pracovať, ak chceme lepšie žiť,“ povedal Mikloš. Podľa neho je poskytovanie pomoci zadlženým krajinám ako Grécko a Írsko nebezpečné a neefektívne. „Ničí to dôveru v trhovú ekonomiku. Čo je to za kapitalizmus, ak sú zisky súkromné, no straty sa rozdeľujú medzi celú spoločnosť?“ pýta sa minister. Riadené bankrotы národných štátov alebo reštrukturalizácia dlhov podľa Mikloša nespôsobia kolaps eura. „Pôžička Grécku bola chyba, formálna reštrukturalizácia dlhu by bola oveľa lepším riešením,“ vyjadril sa minister. Ako dodal na záver, prísnejšie pravidlá týkajúce sa deficitov členských krajín EÚ by boli užitočné, avšak kompletná fiškálna únia by už zašla ďaleko, keď by ohrozovala konkurencieschopnosť krajín ako napríklad Slovensko, ktoré si chce zachovať nízke dane a výdavky. (ao)

Pacienti si za zdravie priplatia, zvažuje koalícia

Bude tento rok koncom bezplatného zdravotníctva na Slovensku? Vládna koalícia totiž uvažuje o spolplatnení niektorých zdravotníckych úkonov.

Tie stanoví novela, ktorú pripravuje ministerstvo zdravotníctva. Stanoviť má rozsah zdravotnej starostlivosti. V prípade, že by prešla, pacient by si musel určité zdravotnícke úkony hradit sám, prípadne sa na ne pripoistiť. Ktoré konkrétne ošetrenia by to mali byť, zatiaľ nie je známe. Koalícia sa na nich zatiaľ len dohaduje.

Aj keď ústava zabezpečuje každému občanovi bezplatnú zdravotnú starostlivosť, jej rozsah nespresňuje. Ministerstvo sa preto rozhodlo novelou určiť, aké zdravotnícke úkony budú hradené z verejného zdravotného poistenia a ktoré si budú vyžadovať pripoistenie. Ten, kto by pripoistený nebol, by si tak musel úkony platiť sám.

„Nechcel by som špekulovať, čo bude patriť do hradej všeobecnej zdravotnej starostlivosti a čo už nie. Už sme sa o niečom rozprávali, ale definitívna verzia novely ešte nie je,“ povedal člen zdravotníckeho výboru Peter Kalist (SaS).

Podľa prezidenta Slovenskej lekárskej únie špecialistov Andreja Janca to je diskriminácia. „Prečo by sa mal pripoistovať ten, kto celý život tvrdo pracoval a poctivo si platil zdravotné poistenie? Nech si to pripoistí ten, ktorí vôbec nič neodvážal a musel zaňho platiť štát.“ Únia by preto už skôr navrhovala, aby štát limitoval prístup k zdravotnej starostlivosti iba tým, za ktorých musí platiť zdravotné odvody.

Prezident Slovenskej lekárskej komory Milan Dragula obmedzenie rozsahu starostlivosti pre všetkých pacientov naopak víta. Komora o to vraj dokonca už dlhšie žiadala. „V situácii, keď nemáme finančné zdroje na takú rozsiahlu zdravotnú starostlivosť, akú máme zatiaľ definovanú zo zákona, treba hľadať zdroje a toto je jedna z ciest,“ povedal Dragula. Zároveň však dodal, že pacienti by si mali platiť iba za také ošetrenia, ktoré neabsolvujú často a nie sú finančne náročné. „Také, ktoré sú povedzme raz za život a nie sú príliš drahé. Aby to obyvateľstvo znieslo,“ spresnil Dragula.

Detaily novely zatiaľ ministerstvo zdravotníctva nechce zverejňovať. „Momentálne je to čisto pracovný materiál ministerstva zdravotníctva. Z tohto dôvodu nebudeme uvedené materiály zverejňovať ani k tejto problematike dávať žiadne stanoviská. K téme sa vyjadríme, keď bude návrh v medzirezortnom pripomienkovom konaní,“ odkázala hovorkyňa rezortu Katarína Zollerová.

Podľa nedávnych vyjadrení ministra Ivana Uhliarika (KDH) by však súčasťou novely mohlo byť aj obmedzenie počtu návštev u odborného lekára. „V Rakúsku je napríklad zadefinovaný počet návštev špecialistov do roka. Toto je cesta, určitým spôsobom to obmedziť, ale až po odbornej diskusii,“ povedal Uhliarik. Odborní lekári s niečím podobným nesúhlasia. „Môj názor je taký, že ak by kdekoľvek a kedykoľvek došlo k obmedzeniu návštev u špecialistov, bolo by to protiústavné,“ povedal Janco. Podľa neho by totiž mohli vzniknúť situácie, keď by pacient limitovaný počtom návštev u špecialistu nedostal zdravotnú starostlivosť, ktorá mu patrí.

Okrem novely zákona o rozsahu zdravotnej starostlivosti pripravuje ministerstvo aj nový zákon o liekoch.

Dzurinda pozval pápeža, na Slovensko príde možno na budúci rok

Minister zahraničných vecí Mikuláš Dzurinda oficiálne pozval Svätého Otca Benedikta XVI. na návštevu Slovenska. Dzurinda mu odovzdal aj osobný dar – dva krištáľové svietniky. Pápež vedel, že na budúci rok budú Slováci oslavovať 1 150. výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na územie našich predkov, ako potvrdil minister Dzurinda, vedel aj to, že Slováci by chceli, aby návšteva bola práve na budúci rok.

Za oficiálne pozvanie prezidenta sa Svätý Otec poďakoval. Plán jeho ciest na nasledujúci rok však zatiaľ nie je známy, preto je podľa Dzurindu „v jeho rukách a rukách jeho spolupracovníkov“. Od svojho uvedenia do úradu Be-

nedikt XVI. na Slovensku ešte nebol. Pápež potvrdil, že vzťahy Slovenska a Svätej stolice sú dobré, tento rok je aj desiate výročie podpísania základnej zmluvy.

Minister sa stretol so sekretárom Svätej stolice pre vzťahy so štátmi Dominiquom Mambertim, aj s ním hovoril o výročí podpisu dokumentu a o ceste, ktorú obe krajiny prešli od tohto aktu. S ním sa Dzurinda po prvý raz stretol na minuloročnom summite OBSE, obaja partneri potvrdili pretrvávajúcu dobrú úroveň vzájomných vzťahov.

S Mambertim hovoril Dzurinda aj o legislatíve. Slovensko má mať podpísané štyri čiastkové vykonávacie zmluvy, zatiaľ však má podpísané iba dve – zmluvu o výchove a vzdelávaní a zmluvu o duchovnej službe v ozbrojených silách. Po ich schválení vláda obdobné dohody schválila aj s ostatnými registrovanými cirkvami. Chýbajú ešte zmluvy o výhrade vo svedomí a financovaní cirkví. Práve na tej prvej sa rozpadla druhá Dzurindova vláda. V oblasti bilaterálnych vzťahov Slovensko s Vatikánom pripravuje dohodu o uznávaní školských certifikátov. Oba štáty spolupracujú aj na pôde medzinárodných inštitúcií.

Dzurinda novozvoleného Svätého Otca navštívil v apríli 2005 pri príležitosti jeho slávnostného uvedenia do úradu hlavy katolíckej cirkvi ako vedúci oficiálnej slovenskej delegácie. Ako bývalého premiéra ho prijal vo Vatikáne aj pápež Ján Pavol II. v apríli 1999 a 24. novembra 2000 pri príležitosti podpisu Základnej zmluvy medzi Slovenskom a Svätou stolicou. Ďalšie oficiálne stretnutie šéfa vlády Dzurindu s pontifikom Jánom Pavlom II. sa uskutočnilo v Bratislave v septembri 2003 v rámci jeho tretej pastoračnej cesty na Slovensko.

Vláda schválila školné pre všetkých nových externistov VŠ bez rozdielu

Všetci novoprijatí študenti na externé štúdium by mali od akademického roka 2011/2012 bez výnimky platiť školné. Novelu vysokoškolského zákona z dielne ministra školstva Eugena Jurzycu (SDKÚ) schválila vláda, musí ju ešte odobriť parlament. Zmenu si vyžiadal nález Ústavného súdu SR, podľa ktorého je protiústavné, ak za svoje vzdelávanie platí len jedna skupina študentov.

Na svete sú však dve rovnaké novely vysokoškolského zákona. Jednu z nich predložila aj skupina poslancov za KDH – Martin Fronc, Pavol Hrušovský a Pavol Abrhan. Materiál už tiež odoslali na rokovanie vlády. Práve Fronc inicioval aj podanie na Ústavný súd SR k novele bývalého ministra Jána Mikolaja (SNS). Hovorkyňa ministerstva školstva Miriam Žiaková začiatkom decembra povedala, že rezort o poslancekom návrhu vie a víta ho, pretože má šancu prejsť v legislatívnom procese oveľa skôr ako ministerský. „Máme k nemu pár technických pripomienok, ak ich poslanci akceptujú, náš návrh stiahneme,“ uviedla Žiaková.

Návrhy sa odlišujú účinnosťou. Jurzyca odporúča účinnosť od 15. apríla 2011, poslanci od 1. marca 2011. Podľa Fronca by bolo ideálne, keby zmeny platili už od februára, aby rektori dodržali zákonné lehoty na prípravu prijímačiek i nového akademického roka. „Bolo by to ideálne, ale nestihli by sme už návrh schváliť v parlamente,“ poznamenal v decembri Fronc.

Predložené materiály reagujú na nález Ústavného súdu SR, podľa ktorého musia za svoje štúdium platiť všetci externisti, ktorí budú na vysokú školu prijatí od akademického roka 2011/2012. Vysoké školy už nebudú môcť určovať bezplatné študijné programy v externej forme štúdia. Externisti, ktorí boli prijatí na bezplatné štúdium v aktuálnom akademickom roku a skôr, ho aj bezplatne dokončia. Obidve úpravy navrhujú vypustiť časť zákona, ktorá hovorí o obmedzení počtu prijatých uchádzačov na externé vysokoškolské štúdium. Podľa nálezu Ústavného súdu SR rektorom nemožno určovať, aby na externé štúdium prijímali najviac toľko uchádzačov, koľko v danom akademickom roku prijímú na denné štúdium. Vysoký počet externistov v minulosti vysokým školám vyčítala Akreditačná komisia.

Vysokoškolská novela nie je jediným materiálom súčasnej vlády, pri ktorom sa stretli viacerí predkladatelia. Podobným prípadom bola i novela zákona o štátnych sviatkoch, dňoch pracovného pokoja a pamätných dňoch. Minister kultúry Daniel Krajcer (SaS) navrhol, aby bol 10. august pamätným dňom, Dňom obetí bankských nešťastí. Novelu predložil do pripomienkového konania takmer mesiac po tom, čo rovnaký návrh z dielne poslanca Vladimíra Jánoša (Smer) schválili poslanci v prvom čítaní. Koalícia schválila Jánošov návrh, aj keď predchádzajúca vládna zosťava Roberta Fica opozičné návrhy odmietala.

Zemková prevzala kontrolu nad STV

Od začiatku roka 2011 existuje nová verejnoprávna inštitúcia Rozhlasu a televízie Slovenska. Doterajšia riaditeľka rozhlasu Miloslava Zemková a jej tím prišli do Mlynskej doliny, aby prevzali faktickú kontrolu nad Slovenskou televíziou. Doterajší generálny riaditeľ Štefan Nižňanský z STV odchádza. Ľuboš Machaj ako zástupca pre televíziu mu zotrvanie na inom poste neponúkol. „Ani z jeho strany nebol o to záujem,“ povedal Machaj.

Odísť by mali aj niektorí ďalší kľúčoví manažéri televízie. V kuloároch sa hovorí najmä o programovom riaditeľovi Romanovi Liptákovi, ktorý bol považovaný za pravú ruku Nižňanského.

Televízia neprejde na novú organizačnú štruktúru, ktorá mala pôvodne začať platiť od 1. januára. Zmeny sa neudejú ani v televíznom programe, ktorý je zostavený do februára. Machaj však pripustil úpravy v spravodajstve. „Určite to nebude zásadné preformátovanie. S ľuďmi zo spravodajstva chcem hovoriť o tom, že by mohlo byť inak editované a dynamickejšie.“

To, že verejnosť neuvidí na televíznych obrazovkách zatiaľ žiadne výraznejšie zmeny, je podľa doterajšieho člena televíznej rady Andreja Mikláneka logické. „Nemyslím, že s limitovaným trojmesačným mandátom, ktorý Miloslava Zemková má, je vhodné robiť nejaké zásadné rozhodnutia smerom dopredu,“ vraví. Zemková stopla všetky podpisové poverenia, celé hospodárenie televízie momentálne ide cez ňu, jej zástupcov a sekciu ekonomiky Slovenského rozhlasu. Nová inštitúcia sa nachádza v rozpočtovom provizóriu, jeho podmienky zastupujúca riaditeľka ešte sprísnila. Podľa zákona mesačné výdavky inštitúcie v rozpočtovom provizóriu nesmú prekročiť jednu dvanásťtinu predchádzajúceho roku. Zemková túto hranicu znížila na 90 percent.

Zamestnanci televízie dostali obežník, v ktorom ich nové vedenie informovalo o krízovom režime. Vyplácať sa nemajú žiadne odmeny, doplatky či príplatky nad rámec zákona a zmlúv. Pre redaktorov televízie to môže znamenať zmrazenie ich pohyblivých zložiek, a teda pokles plátov.

Miklánek predpokladá, že zastupujúca riaditeľka zastaví vytváranie ďalšieho deficitu televízie a zozbiera čo najväčší počet informácií o jej skutočnom stave, na ktorých môže manažment so silnejším mandátom stavať. „Naopak, nemyslím si, že by mala robiť strategické rozhodnutia typu, aká bude ďalšia budúcnosť športového kanálu Trojky.“

Objavila sa tiež informácia, že Štefan Nižňanský tesne pred odchodom z funkcie v závere roka podpísal niekoľko zmlúv. Podľa Mikláneka uzavrel aj zmluvu o nákupe vysielacích práv na majstrovstvá sveta v ľadovom hokeji na roky 2012 až 2016. „Nepodpísal pritom zmluvu s agentúrou, ktorá je oficiálnym partnerom Medzinárodnej hokejovej federácie, ale so sprostredkovateľom – českým Pragosportom,“ hovorí Miklánek.

Záujemcov o vydanie mestskej karty pribúda

Záujem o vydanie Bratislavskej mestskej karty sa zvyšuje. O mestskú kartu môžu obyvatelia hlavného mesta požiadať od nového roka v pobočkách bánk, s ktorými hlavné mesto podpísalo zmluvu. Podľa informácií od jednotlivých zainteresovaných bánk, od začiatku roka do 10. januára požiadalo o vydanie mestskej karty 1 500 Bratislavčanov. Najjednoduchšie vybavenie karty sa zdá v tej banke, v ktorej má klient už účet. Mestská karta môže slúžiť napríklad ako 10-percentná zľava na MHD, 20-percentná zľava za služby a podujatia vo vybraných mestských organizáciách a na kultúrne a spoločenské podujatia.

Postup na vybavenie Bratislavskej mestskej karty je nasledujúci:

- záujemca s trvalým bydliskom v hlavnom meste navštívi pobočku banky (VÚB, OTP, UniCreditBank).
- na predloženie žiadosti stačí občiansky preukaz, alebo doklad, ktorý banka akceptuje.
- ak záujemca nemá otvorený účet v banke, musí si ho zriadiť, okrem UniCreditBank, ktorá to nevyžaduje a umožní vystaviť aj tzv. predplatenú Bratislavskú mestskú kartu.

- prvé vydanie mestskej karty bankou je v roku 2011 zadarmo a banka oznámi termín jej vydania.
- aktivovanú mestskú kartu môže držiteľ karty použiť na nákup predplatných cestovných lístkov so zľavou 10 %.

Predplatenú (dobíjateľnú) Bratislavskú mestskú kartu vydáva zatiaľ iba UniCredit Bank

- táto karta s minimálnym vkladom 20 eur zahŕňa ročný poplatok tri eurá na prvý rok platnosti karty. Minimálny zostatok na karte je päť eur. Kredit 12 eur je určený na platenie kartou v termináloch doma i v zahraničí, resp. na výber v bankomatoch.
- dobíjanie kreditu na karte je možné prevodom z ľubovoľného účtu, prostredníctvom internetbankingu alebo hotovosťou v ktorejkoľvek pobočke banky, ktorá kartu vydala. Platnosť karty je tri roky.
- držiteľom predplatenej Bratislavskej mestskej karty môže byť len občan nad 15 rokov.

Bratislavská mestská karta môže byť aj tzv. električkou:

- o aktiváciu mestskej karty na funkciu v MHD požiada jej majiteľ spolu s platným občianskym preukazom na predajných miestach Dopravného podniku Bratislava.
- jednorazový poplatok za aktiváciu dopravnej funkcie na mestskej karte je 2,30 eura.
- deti do 15 rokov dostanú pri aktivácii bezplatne aj preukaz. Na jeho vystavenie musia predložiť aktuálnu fotografiu s rozmermi 3 × 3,5 cm.

Bratislava prvýkrát na veľtrhu v Rakúsku

Hlavné mesto Bratislava sa po prvýkrát prezentovalo na najväčšom veľtrhu cestovného ruchu (Ferien-Messe) v Rakúskej republike. V priestoroch viedenského výstavniska bratislavský stánok oficiálne otvoril primátor mesta Milan Ftáčnik. Prvým návštevníkom veľtrhu ponúkol okrem iného pozvánku na návštevu hlavného mesta SR v spojitosti s organizáciou tohtoročných Majstrovstiev sveta v ľadovom hokeji. Mesto vo svojom oficiálnom stánku v Hale A ponúka viaceré prezentačné materiály, ktoré predávajú kultúrne atrakcie či historické pamiatky nachádzajúce sa na území slovenskej metropoly. Okrem mesta Bratislava a samosprávneho Bratislavského kraja zastupovali Slovensko na výstave aj Elesko Wine Park, kúpele Diamant Dudince, mesto Malacky – projekt Paltour, LOD Slovenská plavba a prístavy – lodná osobná doprava, a. s., Spišská Nová Ves – brána do raja a Travel Agency Tour4u – prehliadky Bratislavy a okolia.

Plesová sezóna 2011 v Bratislave

9. reprezentačný ples Stavebnej fakulty STU	City Hotel Bratislava	11. 2. 19:00
II. reprezentačný školský ples – Trnavka	Dom kultúry Ružinov	11. 2. 19:00
37. Večer na Valaľe – Ples Zemplínčanov a priateľov Zemplína	Hotel Holiday Inn Bratislava	12. 2. 18:00
90. Medický ples	Incheba Expo Arena	12. 2. 18:50
2. reprezentačný ples golfistov	Hotel Gate One	12. 2. 19:00
Valentínsky ples 2011	Hotel Barónka	12. 2. 19:00
3. Homeless ples	Dom kultúry Zrkadlový háj	19. 2. 16:00
Ruský bál	Incheba Expo Arena	19. 2. 19:00
7. Reprezentačný jazdecký ples	Hotel Radisson Blu Carlton	25. 2. 19:30
Business Leaders Charity Gala Ball 2011	Hotel Kempinski	26. 2. 19:00
7. gréckokatolícky ples	Univerzitné pastoračné centrum	26. 2. 19:00
1. Reprezentačný ples mažoretiek TINA Bratislava	Dom kultúry Devín	26. 2. 19:00
Bratislavský bál 2011	Mestské divadlo	26. 2. 19:00
Krištáľový ples SND	Sála činohry SND	05. 3. 19:00
5. Bratislavský skautský ples	Hotel Barónka	05. 3. 19:00

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
e-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
e-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
e-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie Píbilová, tel. 330 97 87
s. Irena Floriánová,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX

Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. Mühlbergerová
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V

3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II

2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	foťbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorstenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	18:00 – 19:15	cvičení žactva a stolní tenis
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokol Vídeň XXI

(Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

MAŠKARNÍ PLES

Sokola Vídeň XVI/XVIII
a Vlastenecké omladiny
sobota – 5. 3. 2011 v 19:30
1170 Vídeň, Steinergerasse 7
Srdečně zve a na hojnou návštěvu
se těší výbor

DĚTSKÝ MAŠKARNÍ PLES

Sokolské župy Rakouské
v neděli 6. 3. 2011 od 15 do 18 hodin
v tělocvičně Steinergerasse 7, Vídeň 17,
tombola, bufet, hudba, hry

**Oslava 110. výročí založení
sokolské jednoty Sokol Vídeň III/XI
a Vánoční odpoledne Českého srdce
a Sokola Vídeň III/XI**

se konaly 11. prosince 2010 ve Slovanské besedě v Dra-
chengasse.

Ve slavnostně vyzdobeném sále Slovanské besedy
nejdříve pozdravil přítomné hosty krajan Milan Klouzal,
předseda Českého srdce, odbor III/XI. Potom předal slovo
starostovi Sokola Vídeň III/XI, br. Miříčkovi, který po za-
znění Sukovy sokolské hymny *V nový život* rovněž přivítal
všechny přítomné u příležitosti oslavy 110. jubilea naší jed-
noty, seznámil je stručně s následujícím programem a už
předem poděkoval všem účinkujícím. Zasloužený potlesk
sklidila ses. Líbalová, která kromě přednesu dvou básní
od sokolského básníka Karla Legera nás krátce seznámila
i s jeho životem a dílem. Se stejným úspěchem se setkala
ses. Pařízková, která procítěně zarecitovala báseň F. Ko-
žíka *Myšlenka Tyršova*. Br. Stejskal zazpíval za klavírního
doprovodu br. Ruttnera sokolské pochody – *Sokolské šiky*,
Lví silou, *Hoj, vzhůru pestrý sokole* a *Spějme dál*. Dokona-
lá souhra obou hudebníků nás strhla natolik, že poslední
píseň jsme si na závěr zazpívali všichni společně.

Br. starosta nám v krátkém projevu připomněl dějiny
a činnosti naší sokolské jednoty od doby jejího založení
a upozornil nás na nástěnku, kde výstava fotografií a do-
kumentů ukazuje většinu aktivit Sokola III/XI za poslední
desetiletí. Následovaly zdravotní přednesy našich bratrských jednot,
které za jednotu XII/XV přednesl br. Kalousek, za jednotu
XVI/XVII ses. Mühlbergerová a za celou župu Rakouskou
br. župní starosta Frey-Materna. Naši sokolskou oslavu
uzavřel br. Miříčka poděkováním za zdravotní přednesy a rozloučil se
s námi přáním radostných svátků. Během svého krátkého
proslovu připomněl i sounáležitost našeho vídeňského So-
kola k Zahraňčnické obci sokolské, o jejíž činnosti a dějinách
vyšly nedávno další dva díly knihy bratra Jana Waldaufa
Malé dějiny velké myšlenky. Všichni, kteří si tuto knihu do-
sud nezakoupili, měli možnost se s ní během celého odpo-
ledne seznámit a objednat si ji.

Po přestávce, kdy jsme se mohli občerstvit u bohatě
zásobeného bufetu, začala naše tradiční vánoční oslava
s programem moderovaným sestrou Rudlovou. Sestry Lí-

Milan Klouzal, předseda Českého
srdce, odbor III/XI

Bratr župní starosta
Dr. Frey-Materna

Sestry Koenigová
a Líbalová

Sestry Rudlová
a Pařízková

Bratr Žaloudek

balová a Koenigová přednesly báseň K. J. Erbena *Štědrý den* a po této romantické básni jsme si opět společně za-
zpívali za klavírního doprovodu br. Sedi několik nejznáměj-
ších vánočních koled. Ses. Pařízková nás pak rozesmála
humornou vánoční povídkou o opatrném dědečkovi a ses.
Rudlová nám zahrála klavírní skladbu od B. Martinů *Jak
si zahrát na vojáky*. Další vánoční povídku od K. Čapka –
apokryf *Svatá noc* – pak přednesl br. Žaloudek. Po básni
od J. Suchého *Barokní anděl*, kterou zarecitovala ses. Koe-
nigová, se s námi ses. Rudlová rozloučila přáním krásných
svátků.

Odpoledne ale ještě zdaleka neskončilo – většina hos-
tů si zavzpomínala nad fotografiemi, umístěnými na vý-
stavě o činnosti Sokola III/XI. Následovala družná zábava
u večere, mezitím připravené našimi obětavými sestrami
Foltinovou a Klouzalovou v bufetu. Obě zmeškaly druhou
část programu, abychom my ostatní si mohli pochutnat na
výborném pohoštění. Mnozí z nás zůstali až do 20 hodin
a při loučení jsme si navzájem přáli, abychom se zde ve
zdraví za rok zase setkali při příštím vánočním odpolední.

Monika Schoberová

Bratr Marian Miříčka, starosta Sokola Vídeň III/XI

Projev starosty Sokola Vídeň III/XI u příležitosti oslavy 110. výročí založení sokolské jednoty

Ustavující valná hromada sokolské jednoty ve 3. vídeňském okrese, nazvané původně „Slovanská tělocvičná jednota Sokol Havlíček – III. okres“, se konala 18. března 1900 za účasti třiačtyřiceti členů. Už koncem stejného roku se počet členů zvýšil na sto patnáct, čtyři družstva se zúčastnila veřejného cvičení Župy Dolnorakouské a dvě družstva IV. všesokolského sletu v Praze v roce 1901. V roce 1910 měla jednota dvě stě dvacet členů, bylo zavedeno cvičení žactva a cvičení se mohlo konat v tělocvičně české školy.

Pilná činnost jednoty byla bohužel přerušena první světovou válkou, z jejíž následků se členové těžko vzpamatovali. Přesto se jejich větší počet zúčastnil v roce 1920 VII. všesokolského sletu v Praze a o deset let později slavnostní tělocvičné akademie na oslavu 30. výročí založení jednoty. Tato slibně se rozvíjející aktivita byla ale znovu zastavena a zakázána – tentokrát během obsazení Rakouska německou armádou za druhé světové války.

Po skončení druhé světové války se zbytek členstva, který se nepřestěhoval do Československa, pustil opět do práce – XI. sletu v roce 1948 v Praze se zúčastnilo sedmapadesát členů.

V těžkých poválečných letech činnost opět ochabovala, ale přesto se prvního všesokolského sletu v zahraničí v roce 1962 zúčastnilo deset bratří a devět sester z naší jednoty. Příští léta však přinesla zlepšení, a tak do roku 1982, kdy se jubilejního V. sletu zahraničního Sokolstva zúčastnila téměř stovka cvičících žáků, dorostenců i dospělých členů, se počet členů téměř zdvojnásobil.

Potom následovaly ještě dva slety zahraničního Sokolstva v zahraničí – roku 1986 v Curychu a roku 1990 v Paříži, než jsme si mohli zacvičit na XII. všesokolském sletu v roce 1994, který se po skoro padesáti letech konal opět v Praze na strahovském stadionu. Naši cvičenci a cvičenky se zúčastnili i XIII. sletu v roce 2000 a XIV. sletu v roce 2006, konaném rovněž na Strahově. Věřím, že i pro nadcházející XV. slet v příštím roce se najde alespoň malá skupina, která se zúčastní společného cvičení.

Bohužel – a tím se dostávám k našemu aktuálnímu problému – aktivních členů naší jednoty stále ubývá. Je pravda, že se nadále setkáváme při oslavách Svátku matek, při pochodech zdatnosti, při svatomartinské oslavě Sokola XVI/XVIII a našich vánočních odpoledních, ale např. společného cvičení mužů a žen se účastní jen málokdy více než patnáct členů. Přitom má naše jednota přes osmdesát členů!

Potřebovali bychom příliš mnoho času, abychom dnes o příčině tohoto jevu diskutovali. Proto doufejme, že naše jednota, stejně jako už mnohokrát v minulosti, i tyto těžkosti překoná a že se v příštích letech, které nás dělí od oslavy našeho 120. jubilea, naleznou více dobrovolníků, kteří rádi přiloží ruku k našemu společnému sokolskému dílu.

Velkou nadějí jsou naši mladí volejbalisté, kteří se pravidelně scházejí k tréninku a kteří nám při mnoha volejbalových turnajích, především během sokolského setkání v Oetzu, už vyhráli mnoho cen.

Milé sestry a milí bratři, vážení hosté, děkuji Vám za dnešní účast a zdravím Vás všechny sokolským „NAZDAR“!

Marian Miříčka, starosta

Česká smůla i úspěch na rakouské rallye

Rakouské Lednové rallye se již tradičně účastní i řada špičkových českých jezdců, kteří zápasí i o přední příčky v této extrémně těžké zkoušce jezdeckého umění i technické připravenosti vozů. Letošní rok se však mnozí z nich museli vyrovnat s haváriemi a dalšími technickými problémy, které je připravily o přední umístění. Již v první rychlostní zkoušce například musel kvůli poškození chladiče odstoupit český šampion v rallye Pavel Valoušek. Smůlu měl i Václav Pech z Plzně se svým Mitsubishi Lancer EVO IX, který po třetí rychlostní zkoušce zaujímal průběžné druhé místo. Pak ale jeho vůz dostal kotrmelec a bylo po ambicích. Pech však měl štěstí v neštěstí – i když auto musel po hrůzostrašně vyhlížející nehodě dvacet minut vyhrabávat ze sněhu, automobil byl poté plně pojezdny a pouze se mu ulomilo zpětné zrcátko. Z pole mu pomohl vyjet traktor a vůz pak po vlastní ose dojel až do cíle rychlostní zkoušky. Vzhledem k časové ztrátě však v závodě Pech, který je českým

vicemistrem, dále nepokračoval. Český prapor pak držel nahoře Jaroslav Orsák, rovněž jezdcí s Mitsubishi Lancer EVO IX. Společně s navigátorem Karlem Vajíkem dokonce až do třinácté rychlostní zkoušky vedl a zdálo se, že kráčí k překvapivému triumfu. Jenže i on se nevyhnul technickým potížím – propálil ventil, takže zbytek cesty musel jet na pouhé tři válce a výrazně zvolnit tempo. Přitom se stále obával, zda s porouchaným motorem vůbec dosáhne cíle. To se mu sice povedlo, ale byl předjet Beppem Harrachem a Raimundem Baumschlagerem, takže z vytouženého zlata zbyl nakonec „pouhý“ bronz. I ten však Orsák pochopitelně považuje za velký úspěch a celý závod ocenil jako skvělou přípravu na účast v letošním ročníku Rallye Monte Carlo. Tu český jezdec absolvoval i loni a k velkému překvapení odborníků zde vybojoval skvělé deváté místo. Tentokrát má ale poněkud skromnější cíle – zatímco v roce 2010 zde jezdil se Škodou Fabií S2000, nyní usedne do podstatně méně výkonného Citroënu DS3. Chce však uspět alespoň v kategorii vozů s pohonem na jednu nápravu. (MaFr)

Česká záchrana pro Linec?

Čeští fotbalisté patří v řadě rakouských týmů k důležitým oporám a jejich hra je oceňována komentátory i fanoušky. Nejde jen o legendárního Antonína Panenku nebo o později působícího brankáře Maiera, ale i o další borce, kteří běhají po rakouských ligových trávnících. Teprve se však ukáže, zda si podobnou pozici dokáže vybojovat i dvaatřicetiletý stoper Petr Lukáš, který přichází ze severočeských Teplic na půlroční hostování do LASK Linec. Hornorakouskému týmu se přitom ve stávajícím ročníku ligy příliš nedaří a zůstává na posledním místě. Zkušený český hráč má pomoci při bojích o záchranu. Jedná se přitom o jeho první zahraniční misi – do Teplic přestoupil po krátkém angažmá v pražské Spartě, když předtím patrně svá nejúspěšnější léta prožil ve Slovanu Liberec, s nímž absolvoval i tažení evropskými poháry. V poslední sezóně v české první lize se mu již tolik nedařilo, na podzim vypadl ze základní sestavy Teplic a většinu času proseděl na lavičce. Rakouská liga mu snad pomůže k návratu k formě. Že je takový vývoj možný, potvrzuje i třeba jednatřicetiletý záložník Innsbrucku Tomáš Abrahám, který si po prvním půlroce nemůže přechod z české nejvyšší soutěže do Rakouska vynachválit. Ve Slovácku se zkušenému hráči vůbec nedařilo a podobně jako Lukáš jen málokdy hrál celý zápas. Odešel proto do ciziny a vypracoval se na oporu týmu Innsbrucku. Ten sice po famózním začátku ligy prošel krizí a nyní zaujímá v ligové tabulce až sedmé místo, ale Abrahámovi osobně se dařilo celý podzim. Navíc věří, že v příštích letech se tyrolské mužstvo posune na vyšší příčky a v době stého výročí fotbalu v Innsbrucku již bude bojovat o pohárovou Evropu. Velmi si pochvaluje i bydlení v samotné tyrolské metropoli. I když za svých předchozích zahraničních angažmá v Turecku a v Řecku si navykl na větší teplo, život uprostřed alpských velikánů mu velmi vyhovuje. I když zde jsou náklady na život podstatně vyšší než v Čechách, za vynaložené prostředky podle něj dostane vždy odpovídající vysokou kvalitu. Snad tedy bude i Petr Lukáš podobně prožívat své hostování v hornorakouské metropoli a zároveň si dokáže získat vedení týmu a fanoušky natolik, že se jeho hostování o nějakou dobu protáhne. (MaFr)

Japonský řád pro Čáslavskou

Olympijská vítězka
Věra Čáslavská

Koncem loňského roku převzala vysoké japonské vyznamenání – Řád vycházejícího slunce – sedminásobná olympijská vítězka Věra Čáslavská. Zlaté paprsky s nákrční stuhou jí předal japonský velvyslanec v České republice Čikahito Farada jako projev přínosu ke kulturním vztahům mezi Japonskem a Českou republikou a k rozvoji vzájemného pochopení mezi oběma zeměmi.

Věra Čáslavská se stala symbolickou postavou olympiády v Tokiu. Pro Japonce byly tyto hry něčím podobným jako pro Němce fotbalové mistrovství ve Švýcarsku v roce 1954. Němci, tehdy nečekaní fotbaloví šampióni, považovali svoje vítězství za svou první rehabilitaci po porážce ve druhé světové válce. A totéž platilo v roce

1964 pro Japonsko – skoro dvacet let po válečné porážce byly hry v Tokiu první světovou událostí spojenou s Japonskem.

Česká gymnastka vybojovala v Tokiu tři zlaté medaile. Za svoji odvahu a bojovnost obdržela samurajský meč a poté byla také přijata císařem. (mk)

Japonský velvyslanec v České republice J. E. Čikahito Farada předává olympijské vítězce Věře Čáslavské vysoké japonské vyznamenání

Místo rychlobruslařské haly, o níž se začalo mluvit po dvojnásobném olympijském triumfu **Martiny Sáblíkové**, by mohl v České republice vzniknout odkrytý ovál. O jeho výstavbu v Pardubicích podle serveru iDnes projevili zájem architekt Miroslav Petráň, předseda Dostihového spolku a poslanec za Věci veřejné. Zatímco hala plánovaná ve Velkém Oseku počítala s náklady 1,5 miliardy korun, ovál by podle Miroslava Petráně měl stát maximálně 150 milionů. „Ovál by se stal součástí většího sportovního centra, kde by byly například i cyklistické či turistické stezky. Prostě les plný sportu a rekreačních aktivit. A navíc i menší kongresové centrum,“ řekl Miroslav Petráň.

Martina Sáblíková (*27. května 1987, Nové Město na Moravě) je česká rychlobruslařka specializující se na dlouhé tratě, dvojnásobná olympijská vítězka a několikanásobná mistryně České republiky, Evropy i světa, držitelka

několika juniorských i seniorských světových rekordů. Sábliková také dosáhla úspěchů ve svém doplňkovém sportu – silniční cyklistice. Má několik medailí z mistrovství České republiky v časovce, v roce 2007 získala bronzovou medaili v časovce na mistrovství Evropy do 23 let. V letech 2007, 2009 a 2010 byla vyhlášena českou sportovkyní roku, v roce 2010 získala Cenu „Oscar Mathisen Award“, pojmenovanou podle slavného norského rychlobruslaře z Osla Oscara Mathisena.

Jubilant Josef Masopust

Fotbalová legenda Josef Masopust chystá velké oslavy, k osmdesátinám mu popřeje i slavný Portugalec Eusébio, dřívější velký soupeř a další držitel Zlatého míče z roku 1965. Oslavy kulatých narozenin, které pořádá Klub přátel Josefa Masopusta, zahrnují řadu akcí. Na gratulační večer má dorazit až čtyři sta hostů. Dalších gratulací se dočká při vyhlášení ankety Fotbalista roku, kam je pozván i německý internacionál Uwe Seeler a nejlepší hráči Evropy z let 1962 a 1965. Přijet má i Pavel Nedvěd, další držitel Zlatého míče z roku 2003. S Masopustovým jubileem souvisí i výstava v Národním muzeu, která mapuje kariéru rodáka ze severočeských Střimic, které ustoupily těžbě uhlí. Bude představena i Masopustova socha, jejímž autorem je sochař Josef Nálepa.

Josef Masopust (*9. února 1931, Střimice u Mostu) je bývalý český fotbalový hráč a trenér. Byl vyhlášen Evropským fotbalistou roku (1962), ve stejném roce obdržel i významnou cenu Zlatý míč a ČMFS ho vyhlásil nejlepším českým fotbalistou posledních padesáti let. V roce 1962 dovedl reprezentaci až do finále Mistrovství světa, kde však podlehla Brazílii 1 : 3. V třiašedesáti reprezentačních zápasech dal Masopust deset gólů. Svou hráčskou kariéru prožil v týmech Teplic a zejména v ATK, později přejmenovaný na Dukla Praha. Po roce 1968 se stal hrajícím trenérem belgického týmu Crossing, pak se vrátil do své Dukly jako druhý trenér a třetí, nejúspěšnější, bylo působení u prvoligové Zbrojovky Brno, kterou dokázal v roce 1978 přivést k titulu mistra ligy. V roce 2000 byl vyhlášen českým fotbalistou století a o čtyři roky později ho Pelé jmenoval jedním ze 125 nejlepších žijících fotbalistů světa. Dnes je Josef Masopust čtyřnásobným dědečkem. Sport v rodině nezanikl, dvě vnučky, které žijí v Belgii, se věnují tenisu. Ke svým osmdesátinám by si přál postup „své“ Dukly mezi elitu do první ligy, kam má nakročeno.

Krátké zprávy ze světa sportu

Snowboardistka **Šárka Pančochová** se stala vicemistryní světa v disciplíně slopestyle. Ve španělské La Molině dvacetiletá česká naděje nestačila při premiéře této soutěže na světovém šampionátu jen na Finku Enni Rukajärviou, která jako jediná byla lepší už v kvalifikaci. Stříbro Pančochové je nejlepším českým výsledkem v historii mistrovství světa. O tři místa vylepšila pátou příčku Evy Samkové z úterního snowboardcrossu.

Běžec na lyžích **Martin Jakš** obsadil šesté místo v závodu Světového poháru na 15 km klasicky v Otepää a potvrdil dobrou formu z Tour de Ski, v níž na začátku roku skončil osmý. Závod vyhrál Nor Eldar Rønning, jenž navázal na triumf krajanky Marit Bjørgenové z klasické desítky. Jakš na Rønninga ztratil 26,4 sekundy a v průběžném pořadí SP je stále devátý. Třetí pozici si udržel **Lukáš Bauer**, jenž chtěl v Otepää bojovat o čtvrté vítězství za sebou, ale kvůli nemoci do Estonska neodcestoval.

Český biatlonista **Michal Šlesingr** obsadil jedenácté místo v závodech s hromadným startem v Anterselvě, když dlouho bojoval o pozici na stupních vítězů. Vyhrál Francouz Martin Fourcade před Švédem Bjørnem Ferrym a čtvrtčním vítězem sprintu Rusem Antonem Šipulinem. Michal Šlesingr byl jediným českým účastníkem závodu pro třicítku nejlepších biatlonistů hodnocení SP.

Výkonný výbor Českomoravského fotbalového svazu schválil **kandidaturu Ivana Haška** do výkonného výboru UEFA. Funkcionáři o tom rozhodli na výjezdním zasedání v Mnichově, které absolvovali na pozvání Bavorského fotbalového svazu, s jehož vedením Ivan Hašek podepsal dohodu o spolupráci. Haškova kandidatura vzápětí putovala do sídla UEFA v Lyonu. Volit se bude 22. března v Paříži.

Český reprezentant **Filip Jícha** byl zvolen v polovině ledna ve Švédsku, kde vrcholilo mistrovství světa, nejlepším házenkářem světa za rok 2010. V anketě expertů, novinářů a fanoušků dostal 31 % hlasů. Ocenění bere jako závazek, aby se v další kariéře ještě zlepšoval a také aby pomohl svému sportu v Česku na důstojnější pozici. Jeho současným klubem je od roku 2007 Kiel.

9. ledna 2011 v Harrachově ve Světovém poháru v letech na lyžích dosáhl český skokan na lyžích **Roman Koudelka** zatím svého největšího úspěchu. Obsadil 3. místo za lety dlouhé 208,5 a 211 m.

Roman Koudelka (*9. července 1989, Turnov) závodí za klub LSK Lomnice nad Popelkou. Je také juniorským mistrem světa z roku 2007.

Jaromír Jágr zvítězil v anketě Lidových novin o nejlepšího českého sportovce desetiletí

Jaromír Jágr (*15. února 1972, Kladno) je český lední hokejista hrající za klub Avangard Omsk v Kontinentální hokejové lize (KHL). Hraje na postu pravého křídla. V minulosti působil v NHL (hrál za kluby Pittsburgh Penguins, Washington Capitals a New York Rangers) a stal se historicky nejlepším Evropanem hrajícím v této soutěži. V roce 2005 se spolu s Jiřím Šlégrem stal členem prestižního Triple Gold Clubu, jenž sdružuje hráče, kteří vyhráli všechny tři hlavní hokejové turnaje – Stanley Cup, olympijské hry a mistrovství světa. Je považován za jednoho z nejlepších hokejistů všech dob.

O emigraci

Na konci minulého roku podepsal český prezident novelu, kterou se zákonným způsobem ztěžuje pracovní pobyt cizinců v republice. Jinými slovy, kromě turistů cizinci nejsou vítáni. To mi připadá xenofobní. Češi a Slováci po komunistickém puči v roce 1948 z republiky odcházeli do zemí nabízejících azyl – bez novely. Po roce 1990 mladí lidé opouštějí republiku a hledají pracovní uplatnění ve všech světadílech, bez novely. Čeští lékaři jsou dnes vítáni ve všech zemích Evropské unie, bez novely. Ukazuje se mi další zamračená tvář tohoto nařízení: Naše děti, pokud se narodily v exilové zemi, nemluvě již o vnučích a vnučkách, jsou de iure a možná i jinak v České republice cizinci. Někteří uvažují o návratu do země rodičů, setkají se tam s nečekanými potížemi, cizincům se v republice nepřeje, i když mluví česky.

Z Vídně jsem dostal fotokopii celostránkového článku pražských *Lidových novin* nadepsaný „Statisíce uprchlých lidí – vizitka režimu“. Dobře hádáte, šlo o nás, o exulanty. Článek doprovázelo sdělení, že jde o první část šestidílného cyklu. Elektronicky jsem požádal autory, redaktora rádia Česko Adama Drdu a ředitele projektu Příběhy bezpráví Karla Strachotu, o zaslání dalších částí, vůbec neodpověděli. Redakce *Lidových novin* mne také ignorovala, nakonec jsem celou sérii dostal jinak.

Vyhnanství je nelehký úděl, od začátku do konce. Svědků je mnoho, od pobělohorského traumatu do dneška. Československé emigrační vlny z období po únoru 1948, po srpnu 1968 a ta kolem roku 1980 byly mnohokrát popsány. Dávám přednost autorům, kteří trýzně, uspokojení i radosti exilu sami na vlastní kůži poznali. Zdá se mi, když posuzuji cyklus v *Lidovkách*, že šlo o spíše povrchní nadhození problematiky, opakování již publikovaných skutečností a nejsem si jist o jakosti pramenů, z kterých autoři čerpali. Zcela se vyhnuli faktům, které dosud zůstávají nepopsány a ke kterým se mohli v Praze dobrat. Na čsl. hranicích bylo pohraničnický zavražděno téměř tři sta lidí, které se pokoušeli uniknout z totalitního režimu, mnoho dalších bylo zadrženo a odsouzeno k mnohaletým žalářům. Autentické dokumenty o tomto násilí dosud nebyly zveřejněny. Do exilu vyslala Státní bezpečnost několik tisíc lidí s úkolem co nejdříve se usadit v nové zemi, získat její občanství, navázat kontakty s exulanty, získat jejich důvěru a vetřít se do vedení protikomunistických organizací. Státní bezpečnost je vedla ve fasciklu s nápisem „uloženky“. Autoři tohoto seriálu o emigraci se zřejmě nepokusili navštívit archiv komunistického ministerstva vnitra a zjistit okolnosti týkající se navazování spolupráce pracovníků čsl. zastupitelských úřadů s exulanty, když již byly zveřejněny seznamy těchto tzv. diplomatů s udáním pracovišť po celém světě. Před časem jsem se již časopisecky zmínil, že na konci roku 1989 jsem ve spolupráci s tehdejší starostou Sokola v Melbourne písemně požádal čsl. velvyslance v Canbeře o informaci týkající se pokusů o infiltraci exilových spolků a českých a slovenských exulantů žijících v Austrálii rezidenty diplomatických a konzulárních úřadů. O naše životy také projevovali podezřelý zájem zástupci některých čsl. exportních organizací, v Melbourne šlo o traktory a sklo, byli to také z ČSSR rekrutovaní členové melbournského symfonického orchestru anebo do Austrálie vyslaný zástupce jedné křesťanské církve, která byla ochotná spolupracovat s komunisty. Velvyslanec mi tehdy odpověděl, že

žádná taková síť v Austrálii neexistovala. O několik měsíců později zcela nezávisle podobný dotaz realizoval krajan z Perthu, ten se zase dozvěděl, zřejmě již od nového velvyslance, že relevantní dossier byl ještě na konci roku 1989 odeslán do Moskvy. V Praze o tom neví?

Shrnuji, české zákonodárství diskriminující cizince pokoušející se najít práci v republice na mne působí negativně a šestidílný seriál o exilu v *Lidových novinách* mne zklamal. Jeho pisatelé se také vyhnuli pojednat o šalebné akci zvoucí exulanty k návštěvě starých rodičů. Měli jsme si tak „upravit“ poměr k zotročené republice. Pokud je mi známo, vždy to bylo či bolo něco za něco. A navíc to stálo prosebníka mnoho dolarů a pokorení požádat prezidenta o milost. Nepopírám přání se setkat s rodiči nebo sourozenci. Šlo to i jinak, věděl jsem, kdy a kam jede bratr na dovolenou do Bulharska, strávili jsme tam spolu několik dnů.

Poslední část cyklu nadepsaná „Návrat domů anebo náraz na vlast“ popisuje vztah exulantů k domovině po listopadu 1989. Austrálie poukazuje v dolarech starobní penzi i do České republiky, takže navrátilce zvláště v době příznivého kurzu AUS \$ – Kč byl na tom spolu s českým důchodem velmi dobře. Touha po rodné hroudě přepočítaná na koruny! Autoři seriálu se netají názorem, že reemigranti mají v České republice špatnou pověst a jejich domácí usazení je svízelnější než to exilové. Údajně psychicky. Možná. Z vlastní zkušenosti ale vím, že jsme na této rovině spíše otrlí. Přesazení před půlstoletím vyžadovalo nemalé úsilí, to není žádné tajemství. Někteří nebyli dostatečně odolní a utopili se někdy v depresi, častěji v alkoholu či jinak.

Vlastenci kdysi provolávali „bude-li každý z nás z křemene, celý národ bude z kvádrů“. Pánové Drda a Šlapeta v rozporu s tímto požadavkem kritizují, že exilové hnutí nebylo monolitické, z jednoho kusu. Byl někdy český národ? Síla demokracie tkví v pluralitě, exilový mnohohlas byl pevně propojen antikomunismem. Rada svobodného Československa v Novém Yorku nás považovala za výkvět národa, pro komunisty jsme byli a jsme národní spodiinou. Ani jedno, ani druhé. Představujeme vzorek národa, skupinu vytrženou z rodné země, lidi nejrůznějšího sociálního původu, vzdělání, zaměstnání, povah, orientací a charakteru. Provolávání *Rudého práva* „opustíš-li mne, zahyneš, ale já, tvá vlast nezahynu“ jsem poopravil. **Mnozí tě vlasti opustili, aby nezahynuli, abys je neudusila. Opustíme-li vlast, ztratíme mnoho, ale ne všechno. A také ziskáme.**

Dr. Miloš Ondrášek, Melbourne, prosinec 2010

Úvaha o Svetovej konferencii OSN v Kodani o otázkach sociálneho rozvoja

Pri príležitosti 16. výročia konania Svetovej konferencie OSN v Kodani o otázkach sociálneho rozvoja prinášame politologickú úvahu Univ. doc. JUDr. Mariána Velikého, CSC., ktorú sme prebrali z *Hlasu robotníkov* (Banská Bystrica, apríl 1995). Konferencia štátnikov sveta v Kodani (marec 1995) o sociálnych otázkach sa stala ojedinelou v histórii OSN. Konferencia vyzvala všetky štáty, vlády, inštitúcie a osobnosti riešiť naliehavé sociálne problémy ľudstva, ktoré neprestajne sužujú našu planétu, a práve v tomto spočíva jej nadčasový ekonomický, sociálny, politický, humanitný a mravný význam. Z tohto hľadiska je príspevok Mariána Velikého nesporne zaujímavý.

Natískajú sa otázky: Je vôbec možné nájsť cestu medzi bohatstvom a chudobou? Je možné tento sociálny svetový kompromis v praxi realizovať? Majú národy a štáty našej planéty na to vytvorené dostačujúce mechanizmy? Je takýmto vhodným nástrojom Organizácia spojených národov? Nazdávam sa, že tomu tak iba ťažko môže byť! Zákonitosť života je totiž neúprosná! Veď práve bohatstvo – pravda popri aj jeho progresívnej úlohe v technickom, civilizačnom napredovaní ľudstva – plodí zároveň sociálne utrpenie, hlad, biedu, chudobu, a to v tých najrozmanitejších podobách a súvislostiach, ktoré už nesvedčia tomuto svetu na konci tohto tisícročia. Vyvoláva teda nepretržitú sociálne motivovanú drámu značnej časti sveta, ožobračuje milióny na všetkých svetadieloch. Prebiehajú zintenzívňujúce sa procesy sociálneho napätia v zápase o ľudskú existenciu, o biologické prežitie človeka.

V spektre takéhoto ponímania tu vystupuje do popredia ako kategorický imperatív súkromné vlastníctvo, ktoré prináša bohatstvo pre menšiu časť sveta. Aj keď v súčasných podmienkach industriálneho Západu a Severu planéty má toto vlastníctvo akiste „zmodernizované“, takpovediac „zospoločenštené“ formy, predsa ono bolo do stáročia činiteľom, ktoré sužovalo ľudstvo a jedinca, zotročovalo ich a dodnes je kauzou sociálne podmienených ľudských tragédií – vojen a násilia všetkého druhu, sociálnych otrasov a prevratov, slovom nešťastia človeka na všetkých kontinentoch. Niet sporu o tom, že celé ľudské dejiny – otrokárska, feudálna a kapitalistická formácia – potvrdzujú túto objektívnu, nezvratnú skutočnosť. Neradno pritom zabúdať, že každá historicky vzatá forma vlastníctva znamenala (spoločensky) pokrok do okamihu, pokiaľ zastarané výrobné vzťahy sa nestali brzdou rozvoja výrobných síl. Vždy však bohatstvo určitých vrstiev mohlo existovať, ak existovala chudoba a naopak, chudoba bola potrebná na to, aby jestvovalo bohatstvo vyvolených!

Z pohľadu kodanského fóra štátnikov treba v istom zmysle uznať snahy národov a štátov svetového spoločenstva hľadať na prelome tisícročí, po zániku socializmu, akýsi „nový“ model ľudskej civilizácie. Konvergentná, teda ani nie socialistická a ani nie kapitalistická civilizácia, by sa však mala utvárať na onom, podľa môjho súdu, prežitom a sociálne kontrasty plodiacom základe, ktorým je kapitalistické súkromné vlastníctvo. Prinajmenšom by to malo azda byť takzvané zmiešané vlastníctvo s prioritou prevahou kapitalistických foriem vlastníctva ako cesty oživenia hospodárstva, jeho rastu, prosperity, ale aj – a to treba osobitne zdôrazniť – biedy či chudoby najširších mas ľudstva. Hľadanie tejto „novej“ civilizácie je veľkým svetovým experimentom poslednej dekády 20. storočia. Do čoho vyústí? Žiaľ, experiment si už vyžiadal obeť práve na strane trpiacich tohto sveta, teda chudobnej časti planéty a zrejme tieto obeť v globálnej transformácii naďalej porastu. Možno predpokladať, že svet sa ocitne ešte vo väčšej chudobe, to sa však nebude týkať majetných, ktorým kapitálové kontá sa závratnou rýchlosťou rozrastajú vďaka obetiam a prehlbujúcej sa chudobe veľkej časti ľudstva. Je to naozaj globálna tragédia sveta a človeka!

Vôľa a dobročinnosť, ktoré sa na Svetovej konferencii štátnikov OSN v Kodani tak zreteľne prezentovali, sociálne utrpenie miliónov chudobných, ako aj vo vyspelých častiach sveta vo svojej podstate neriešia, nie sú a ani nemôžu byť východiskom. Majú iba čiastočnú politickú a mravnú hodnotu. Sú iba výzvou, apelom na bohatých. A to sa-

mozrejme nestačí! Analytický pohľad na svetové kodanské podujatie štátnikov vedie k poznaniu, že ono zrejme malo jediný zmysel – aspoň čiastočne obmedziť, zastaviť smrtiaci hlad a biedu v Afrike, Ázii, Južnej Amerike, ale aj vo vyspelých Spojených štátoch amerických a v Kanade, v západnej a vo východnej Európe, vyhlásiť vojnu chorobám, negramotnosti a kultúrnej zaostalosti, riešiť ekologické problémy ohrozenej a už beztak v značnom rozsahu znetvorenej Zeme. A navyše, politologicky stanoví účinnú stratégiu, ako do neistej budúcnosti čeliť možným politickým otrasom, sociálne podmieneným protestujúcim pohybom strádajúceho človečenstva vo vzťahu k bohatým, nebudaj aj socialistickým revolúciám, ktoré by za určitých historicko-spoločenských predpokladov mohli viesť k opätovnému vzniku socializmu niekde vo východnej Európe alebo na inom kontinente!

Kodanské zhromaždenie OSN nemohlo riešiť kľúčovú otázku chudobnej časti sveta v celej jej zložitosti, mnohorozmernosti a podstate. Odstrániť ľudské poniženie, poskytnúť sociálne trpiacim dôstojný život by znamenalo začleniť takmer miliardu ľudí do spoločenského pracovného procesu, dať každému nezamestnanému človeku na Zemi prácu, ktorá je naozaj nenahraditeľným zdrojom všetkého bohatstva, reprodukciu i človeka samotného. Teda práca ako tvorkyňa onoho človeka, ktorý by mal byť tým najuniverzálnejším bohatstvom sveta, najväčšou hodnotou všetkých hodnôt! Ale to už nie je vecou svetového zhromaždenia štátnikov, to je prevažne záležitosťou spoločensko-ekonomických systémov jednotlivých štátov, uplatnenia sociálnej spravodlivosti a humanizmu v najširšom chápaní týchto pojmov v ich národných podmienkach.

Prekážky totiž v konečnom dôsledku spočívajú vo vlastníckej držbe kapitálu mocipánov svetových hospodárskych a finančných štruktúr a zoskupení. A títo majetní, ktorí sú iba čiastkou sveta, sa predsa nevzdajú svojho bohatstva v prospech chudoby, ktorá svojím rozsahom a dôsledkami veku sužuje ľudstvo na našej planéte. História takýto precedens nepozná!

Pri všetkom rešpekte a význame svetového stretnutia štátnikov v Kodani sa zdá, že ono síce navonok demonštrovalo odhodlanie, humanizmus, sociálnu orientáciu zúčastnených štátov. V skutočnosti vyvolalo iba zdanie, že nastal celosvetový proces faktického riešenia jedného z najboľavejších problémov ľudstva – chudoby. A práve s ňou je spätá nekončiac sa sociálna dráma sveta a človeka.

Doc. JUDr. Marián Veliký, CS.
Bratislava – Viedeň, 2011

Pozri Valach M.: *Svět na předělu. O politické morální krizi kapitalismu*, Brno: Grimmis 2009.

Burckhardt J.: *Úvahy o světových dějinách (Weltgeschichtliche Betrachtungen)*, Olomouc: Votobia 1996.

Veliký M.: *Ohlasy na Kodanský summit neutíchajú (politologická úvaha)*, in: Hlas robotníkov 2, 1995, č. 14, s. 2.

Byznys a etika

O kombinaci těchto dvou fenoménů se v posledních letech hodně diskutuje, pořádají se přednášky, je to zkušební obor na ekonomických fakultách mnohých univerzit, včetně té vídeňské. Etika v podnikání, ekonomika bez morál-

ky, ekonomická krize jako důsledek morální krize – to jsou nejčastější titulky článků všech seriózních novin po celém světě. Ale co vlastně představují a jak se s nimi nakládá v běžném, každodenním životě?

Za dobu své praxe na klinice jsem měl možnost potkat množství vzdělaných a zajímavých lidí, často na důležitých vedoucích místech. Je mou výhodou, že za dobu terapie trávím několik týdnů s nimi mohu navázat kontakt a promluvit si o čemkoliv. Člověk stížený těžkou nemocí reaguje jinak než zdravý. Zatímco zdravý člověk se cizím lidem běžně nesvěřuje s detaily ze svého života, člověk nemocný je většinou mnohem sdílnější. Také když chce znát informace o svém zdravotním stavu a léčbě, stává se v dialogu se zdravotnickým personálem otevřenějším. Skrývá se za tím i potřeba hledat příčiny onemocnění. Nemoci totiž mívají původ v tom, jak člověk žije, myslí, pracuje, a ten, kdo takové souvislosti hledá a spolu s naslouchajícím člověkem poodhaluje, často objeví zajímavé věci. Tak jako pan Van Niemen, původem Holanďan, se kterým jsem denně hovořil v nemocnici, ale občas také v kavárně ve městě.

Díky rakouským předkům a manželce zakotvil už jako mladý v Rakousku. Vystudoval techniku a dlouhá léta působil jako pilot v armádě, později jako letecký instruktor. Měl totiž zvláštní pedagogické charisma, a tak byl svými nadřízenými k vyučování neustále přemlouván. Když pak viděl, že mu možnost létání uniká, zatoužil věnovat se něčemu, co ho také neustále lákalo: hledání vzácných kovů. Z armády odešel ve funkci majora a začal se věnovat báňskému oboru.

„V jedné tuně zlatonosné zeminy je někdy jen 3 až 5 mg zlata. To je příliš malé množství na to, aby se našlo jen tak lehce,“ říká mi. „Ale dnes už existují technologické metody, jak z ní těch pár miligramů zlata vydobýt. A tak jsem před lety založil v Rakousku firmu, která je toho schopna. Přes dvacet let jsme pracovali pro obrovské světové koncerny v Africe a hledali vzácné kovy a diamanty – hlavně v Jihoafrické republice, Zambii, Ghaně a Sierra Leone, kde je život úplně jiný, jednodušší než v Evropě. Lidé jsou upřímnější, pomáhají si, jsou spolu více spjatí. Toužil jsem tam dožít svůj život i jako penzista, ale manželka o tom nechtěla ani slyšet.“

V roce 2006 mě oslovila jedna ruská firma, jestli bych pro ni nechtěl pracovat. Mají prý na Dálném Východě obrovské naleziště zlata a potřebují západní „know-how“, technologii, pracovní řád a disciplínu. Nabízeli spoustu peněz. Přitahoval mě ten dálný, nám Evropanům tak vzdálený ruský východ, a hlavně výzva dokázat to zlato opravdu najít a těžít. Navzdory nesouhlasu manželky jsem tu práci přijal, i když jsem už byl ve věku, kdy většina lidí odchází do důchodu. Odjeli jsme do Moskvy, dostali jsme byt v luxusní části města s ambasádami, kde bydlí jen cizinci, a k tomu řidiče a služebnou. Stal jsem se šéfem podniku s 1 500 zaměstnanci a vyhlídkou na mnoho cest na Dálný Východ, trávících kolem devět hodin letu.

Jsou to pro nás Evropany nepředstavitelné vzdálenosti, ale také nepředstavitelné možnosti získat nové zkušenosti. Jestli si někdo myslí, že Rusové jsou v důsledku útlu a izolovanosti za éry komunismu zaostalí lidé, velice se mýlí. Všichni moji nejbližší spolupracovníci měli vysokoškolské vzdělání, perfektní znalost angličtiny i vystupování. Uvědomoval jsem si však, že ruská společnost je poznamenaná dlouholetou komunistickou výchovou a všemi konsekvencemi režimu, hlavně korupcí, že sebemenší

klopýtnutí mě může stát nejen ztrátu zaměstnání, ale také život.

A opravdu jsem krátce po svém nástupu uvízl v jednom korupčním případu. Vypsali jsme výběrové řízení, tak jak je to běžné v demokratických zemích, abychom vybrali firmu, která by pro nás pracovala. A to byla chyba. Po třech dnech za mnou přišli dva muži, kteří se představili se jako spolupracovníci KGB, s upozorněním, že riskuji život, budu-li na výběrovém řízení trvat. Nestačil jsem se divit, co všechno se o mně i záležitostech kolem výběrového řízení za tak krátkou dobu dověděli. Opáčil jsem, že jsem byl do funkce ředitele vybrán nadnárodní firmou kromě jiného i proto, aby se bránilo korupci, že pocházím z části světa, kde je poctivost v podnikání samozřejmostí, a jestli nebudu moci vykonávat svou funkci podle svého svědomí a svých zásad, rezignuji a vrátím se domů. Muži očividně změkli a že prý nemají nic proti tomu, aby konkurs proběhl, jen že se to navenek nesmí označit jako „výběrové řízení“ a že když zaplatím malý poplatek na fond podpory nezaměstnaných, nebudou bránit tomu, aby byla vybrána firma podle mých představ. Řekl jsem, že si to musím promyslet a poradit se. Můj rádce, znalec ruských poměrů, mi připomněl, že Rusko není Západ a že některé mravní zásady tam prostě nefungují, že požadovaný poplatek není vysoký a že do toho mám jít.

Měl jsem tedy kolem sebe tým skvělých a vzdělaných mladých spolupracovníků, jejichž sebevědomí bylo neuvěřitelně vysoké. Při firemní debatě mi jeden mladý inženýr chrstnul do očí: »My vás tady za chvíli stejně nebudeme potřebovat a vrátíte se domů. Potřebujeme se dostat ze stagnace, a to s použitím vašich zkušeností a techniky. Ale my nejsme blbí. Až to zvládneme, budete tady zbyteční.« Neřekl jsem na to ani slovo. Jiný inženýr, který vystudoval v Oxfordu a mluvil perfektní angličtinou, zase prorokoval: »Ten váš kapitalismus se stejně jednou rozpadne a lidi se budou houfně vracet k našemu komunistickému režimu, který je sice v útlumu, ale jednou znovu zavládne.« Nechal jsem ho mluvit. Historiky, které jsem tam zažil, bych mohl vyprávět donekonečna.

Když jsem před několika měsíci z Ruska odešel tak, jak jsem si to naplánoval, všichni se se mnou velmi dojemně loučili a děkovali mi. Bylo to prozíravé rozhodnutí. Brzy se zjistilo, že mám rakovinu a je dobře, že se mohu léčit doma, v Rakousku. Od lékařů slyším optimistické prognózy a jsem rád, že mohu s manželkou trávit penzi. Jenže si představte, že právě v těchto dnech za mnou přiletěla soukromým letadlem delegace z Moskvy, aby mě přemluvila k ředitelování a další spolupráci. Po mém odchodu byl můj úřad rozdělen do čtyř odvětví, jejichž vedení převzali čtyři lidé, kteří teď dělají to, co jsem já dělal sám. Nějak se zhoršila pracovní morálka, zaměstnanci odcházejí jinam. Prý jim tam chybím – můj humor, moje tvrdá ruka, klid, znalosti. A že jenom já mohu situaci ve firmě stabilizovat. Přiznám se vám,“ říká mi tento obdivuhodný muž, „ted to se mnou velice lomcuje, jestli to mám ve svém věku ještě jednou vzít. Ale manželka mi radí, že se mám jít nechat vyšetřit k psychiatrovi, jestli jsem normální.“

Rozhodování nechávám na panu Van Niemenovi a jeho paní. Z toho, co jsem o něm napsal, je vidět, že je to výjimečný a ne chudý člověk. Firmě, kterou převzali jeho dva synové, se daří velmi dobře. Bývá zvykem, že když na kliniku přijde člověk, který má peníze, je vedený jako Sonderklassepatient, který si platí nadstandardní péči –

ošetřují jej šéfové, má samostatný pokoj se vším komfortem atd. Pan Van Niemen přišel jako obyčejný, řadový pacient, velice skromný, prostě oblečený, usměvavý a přátelský. Prozradil se teprve, až když promluvil. Odjakživa mě zajímali lidé s atraktivním povoláním, letci, cestovatelé, badatelé. Pan Van Niemen je to všechno v jedné osobě. Ale musíte s ním o tom sami začít mluvit, teprve pak se před vámi objeví úplně nové horizonty.

V souvislosti s jeho cestami na Dálný Východ se mi vybavila otázka pracovních táborů, tzv. gulagů, a jejich stav dnes. „O tom bychom mohli mluvit hodiny,“ řekl mi. Do příjemné vídeňské kavárny s sebou přinesl malý laptop a ukazoval mi fotografie, které v bývalých lágrech pořídil. Když jsem se zeptal, jestli jsou tam dnes muzea nebo jestli jsou alespoň přístupné veřejnosti, jen se pousmál a zavrtěl hlavou: „Kdepak! V Rusku nemá nikdo zájem něco takového udělat. Pořád tam ještě panuje určitá nostalgie po komunismu a je stále nebezpečné na toto téma mluvit. Jediné, co se od dob Gorbačova změnilo, je, že dnes jsou bývalé tábory prázdné a opuštěné. Baráky chátrají. Nejsou nijak označené, není tam dovolen přístup. Já jsem se tam dostal jen díky tomu, že jsem byl ředitelem firmy, která na Dálném Východě dělala sondy a hledala zlato. Viděl jsem ty chátrající domy, zdi věznic pomalované všemi možnými motivy, zrezavělé ostanaté dráty, strážní věže...“

Nikdy jsme spolu nemluvili o náboženství, ale z řeči a chování pana Van Niemena bylo cítit jeho lidskost. Na jedné straně fachman, odborník na létání, techniku či

baňské inženýrství, znalec několika cizích jazyků. Jako by vzdělání bylo nosným pilířem nejen jeho osobnosti, ale také úspěchu při podnikání. Zároveň je to člověk soucítící s lidmi i přírodou. Když tak občas poslouchám často i vědecko-odborné diskuse o tom, jak je nutné vrátit etiku do života, do práce či podnikání, mívám dojem, že to jsou jen prázdné řeči. Etika buď je, anebo není. Buď je součástí mé osoby, mého jednání – tak jako každého člověka – a pak je automaticky přenášena do všech oblastí mého života, anebo ji postrádám a pak ji postrádá i společnost. Je to přímá úměra. Je to něco na způsob občanské odvahy, kuráže: když ji někdo v sobě má, je ji vidět široko daleko, lidé se jí nechávají inspirovat a začínají konat podobně. O Rusku i o ostatních bývalých baštách komunismu se často říká, že to jsou morálně zdevastované země, že tam vládne korupce, podvody, právo silného, strach slabých. Je na tom hodně pravdy. Jedním z důvodů, proč bývalé socialistické země chtěly po pádu komunismu vstoupit do Evropské unie, byla nejen touha po blahobytu, volnosti pohybu a cestování, ale také a snad hlavně touha po znovunastolení právního řádu, korektnosti, poctivosti a slušného chování. Po dvaceti letech se bohuďák mnohé změnilo k lepšímu. Díky panu Van Niemenovi a mnoha jemu podobným se hodnoty jako pracovitost, poctivost, slušnost, pořádek vrací do chování lidí i v zemi, kde byly v minulém století pošlapány snad nejvíc na světě.

Kvůli bezpečnosti jsem jméno a některé malé detaily pozměnil.

Peter Žaloudek

DOPISY

Vážená redakce,

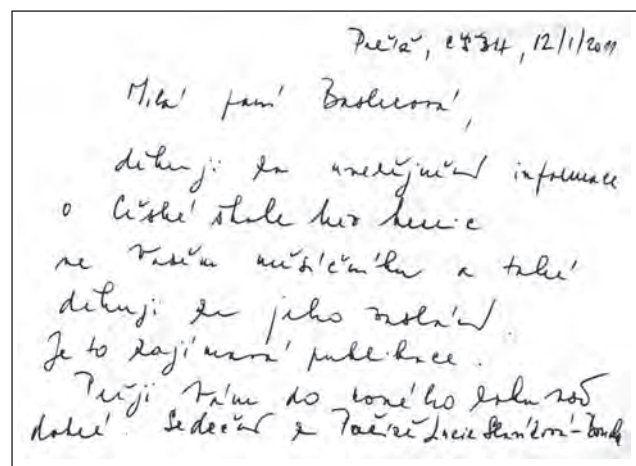
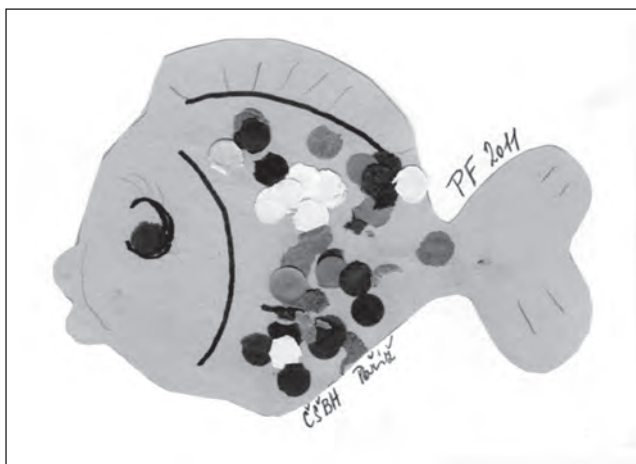
velmi rád čtu Kulturní měsíčník KLUB. V posledním čísle byl velmi zajímavý článek o českém králi Přemyslu Otakarovi I. Dovoluji si Vás upozornit na jednu zásadní chybu. V článku píšete, že byl zbaven práva nástupu na český trůn syn Adély Míšenské Vladislav. To je velká chyba. Přemysl Otakar I. měl s Adélou Míšenskou v prvním manželství čtyři děti – syna VRATISLAVA a tři dcery Markétu/Dagmar, Božislavu a Hedviku...

zkráceno

Vážený pane Kulle,

děkujeme za upozornění a zároveň se omlouváme za vzniklou nepozornost, kdy se nám podařilo zaměnit Vratislava za Vladislava. Bohužel Váš fax se zajímavými historickými údaji k rodinným poměrům Přemysla Otakara I. byl natolik nečitelný, že jsme jej nemohli otisknout, což nás mrzí. Obsahoval totiž také údaje o osudu posledního dítěte, které se Přemyslovi a Konstancii narodilo roku 1211, dcery, pozdější svaté Anežky České.

Redakce KLUBU

Varhanní a pěvecký koncert

Dne 26. 11. 2010 se v 18:30 rozběhly tóny z královského nástroje – varhan – doplněné zpěvem do všech prostor chrámu Maria am Gestade ve Vídni při koncertu pražských umělců – prof. AMU Mgr. Josefa Leciána (varhany) a barytonisty Pavla Červinky, sólisty ND. Program nabídl průřez tvorbou dvou století, důraz byl položen na české autory (Bendl, Dvořák, Smetana, Janáček, Mendelssohn-Bartholdy, Bizet, Wiedermann). Koncert byl věnován 155. výročí narození Josefa Klíčky, významného varhaníka, skladatele, pedagoga, z jehož děl byla uvedena *Fantasie Vyšehrad* na symfonickou báseň *Vyšehrad* z cyklu *Má vlast* B. Smetany. Výběr z *Biblických písní* a *Večerních písní* A. Dvořáka připomněl posluchačům známé melodie. Závěrečná skladba programu – *Postludium* L. Janáčka – doložila, jakým vývojovým obloukem prošla varhanní tvorba od dob F. Mendelssohna-Bartholdyho.

Kdo čekal od programu hity varhanních koncertů – J. S. Bach či vánoční repertoár –, byl možná zklamán. Umělecky náročný program podaný na vysoké profesionální úrovni byl početným publikem, které se sešlo i přes náhlou nepřízeň počasí, vděčně přijat a odměněn dlouhotrvajícím potleskem. Pořadatelé koncertu – Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku ve spolupráci s Českým centrem ve Vídni – mohli být spokojeni.

mb

Éra Husák a éra Kreisky – možnosti srovnání

4. rakousko-české dny historiků, které loni v listopadu uspořádala v zámku ve Waidhofenu an der Thaya Waldviertel Akademie ve spolupráci s Universität Salzburg, Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze a organizací Kulturen an der Grenze se tentokrát zaměřilo na velice pozoruhodnou problematiku historie sedmdesátých let 20. století v Rakousku a v tehdejší Československu. Při pohledu z různých úhlů byla především reflektována otázka komparability obou společností, které se však silně lišily v politickém klimatu, v němž se rozvíjely. I tato politická komponenta však měla určité společné rysy, byť možná trochu povrchní – po celá desetiletí v obou státech například zaujímala klíčovou roli ve vedení politicky silná osobnost, která dané období symbolizuje – v případě Československa se jednalo o prvního (později generálního) tajemníka ÚV KSČ a od roku 1975 také prezidenta Gustáva Husáka, v Rakousku můžeme za takovou dominantní postavu jistě považovat tehdejšího sociálnědemokratického spolkového kancléře Bruna Kreiského. Není proto divu, že oběma politikům byla věnována v úvodní části zasloužená pozornost. O Gustávu Husákovi a jeho cestě k moci hovořil Zdeněk Doskočil z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, který v současnosti připravuje první vědeckou monografii věnovanou této klíčové postavě československých dějin zejména v období tzv. normalizace. ěře Kreisky se pak věnoval prof. Oliver Rathkolb z vídeňské univerzity. Adam Dobeš z Českých Budějovic rozebral klíčovou epizodu československo-rakouských vztahů – jednání o majetkoprávním vyrovnání. K bližšímu poznání politické problematiky Rakouska sedmdesátých let pomohla i večerní diskuse, která se konala v rámci setkání v sále místní pobočky Raiffeisenbank. Jejimi hlavními protagonisty se stal bývalý hlavní oponent Bruna Kreiského

ho, někdejší předseda ÖVP Josef Taus a bývalý rakouský sociálnědemokratický ministr dopravy, vnitra a zahraničí Erwin Lanc. Bohužel jednání se osobně nemohl zúčastnit vynikající znalec českých i rakouských hospodářských a sociálních dějin prof. Christoph Boyer z univerzity v Salcburku, který se měl zamyslet nad tzv. normalizací a austrokeynesianismem jako dvěma různými cestami k sociálnímu státu (respektive státu blahobytu – Wohlfahrtsstaat). Již v názvu svého referátu ovšem kladl k tomuto pojetí obou politik prof. Boyer otazník. Nicméně nelze přehlédnout, že i na poli sociální politiky sedmdesátých let byly pozorovány jisté paralelní rysy pro obě země. Rozpačitě pak z hlediska komparace poměrů vyzněly následující příspěvky českých i rakouských historiků věnovaných občanské a radikálně levicové opozici v obou státech. Pochopitelně v této oblasti se situace v Rakousku od té československé lišila v mnoha ohledech velmi výrazně. Přesto samozřejmě i zde bylo možné najít některé styčné body, například ve vztahu ke kulturnímu undergroundu a jeho myšlení. Z rakouské strany se opozicí zabývali Siegfried Mattl a Helmut Wohnout, z Čechů hovořili Jaroslav Pažout, autor publikace o hnutí revoluční mládeže, a Jiří Suk, proslulý zejména svou knihou o listopadu 1989 *Labyrintem revoluce*. Jestliže v případě opozičních hnutí se náměty ke komparaci hledaly poměrně obtížně, úplně jiná situace je u konzumní masové kultury. Právě ve světě spotřebního zboží a populární hudby se dala objevit skutečně celá řada zajímavých propojení obou společností, zrovna tak se však nedaly přehlédnout ani existující odlišnosti. Jasně to ukázaly i dva referáty věnované dobové „národní“ populární hudbě – zatímco tvorba raného období austropopu, o níž hovořil Michael Huber, nepostrádá společenskokritické prvky, dobře pozorovatelné například v tvorbě Wolfganga Ambrose, jazykově česká populární hudba se v sedmdesátých letech koncentrovala na coververze bez problémových diskotékových hitů. Veronika Seidlová se ve svém referátu zaměřila na ikonu tehdejší české pop music Karla Gotta, dobře známého (mimo jiné i kvůli hitu *Biene Maja*) i v Rakousku. Vylíčení osudů mnohonásobného vítěze československé ankety Zlatý slavík a dodnes nesmírně populární osobnosti a jeho pozice v dobovém kontextu vzbudila mezi účastníky setkání značnou pozornost. V Seidlová se pokusila v příspěvku i načrtnout problematiku velmi komplikovaného a mnohdy kontroverzního vztahu populárního zpěváka s tehdejší československým režimem, který procházel nejrůznějšími fázemi. Jasně se ale ukázalo, že pendantem ke Gottovi z rakouské, respektive německé a rakouské strany, se spíše než mladiství protagonisté austropopu jeví zpěváci jako Udo Jürgens nebo Peter Alexander, který se mimochodem stejně jako Karel Gott narodil v Plzni. Silně pamětnický akcent získala i diskuse k dalšímu pozoruhodnému příspěvku Heleny Srubar z Řezna (Regensburgu) věnovanému československému vývozu dětských seriálů a filmových i televizních pohádek na Západ. Helena Srubar se snažila proslulý fenomén zasadit do dobového kontextu. Přítomní se vcelku pochopitelně neubránili vlastním vzpomínkám na díla, která je v mnoha případech prováděla celým dětstvím, bez ohledu na to, v které středoevropské zemi je prožili. Inspirativní podněty vnesl do jednání i architekt Jan Tabor svým referátem o některých špičkových dílech československé architektury ze sedmdesátých let, například o bratislavském

Novém mostě nebo o dostavbě Slovenské národní galerie v Bratislavě. Jan Tabor hovořil z pozic pozdně modernistických a samozřejmě jeho hodnocení určitých staveb vyvolalo i rozporné názory, stejně jako jím oceňované stavby, které podle některých kritiků špatně ladí s okolní architekturou. Závěrečný oddíl setkání byl věnován dalším příspěvkům přibližujícím každodenní život v obou společnostech sedmdesátých let. Zatímco v prvních dnech své subjektivní zážitky ze života na rakouském venkově přiblížili Hanns Haas a Thomas Samhaber, druhý den na ně navázal Gerald Sprengnagel z univerzity v Salcburku úvahami o životním pocitu mladých Rakušanů v sedmdesátých letech a hlavní organizátor setkání Niklas Perzi z Waldviertel Akademie s Jiří Petrášem z Jihočeského muzea v Českých Budějovicích informací o společném projektu mapujícím život v rakouských a českých vesnicích poblíž společných hranic v sedmdesátých letech. Bohužel některé příspěvky věnované životu mládeže na vesnicích sedmdesátých let nebyly podloženy nějakým empirickým výzkumem a jednalo se spíše o biografická vyprávění, která by bylo jen velmi obtížné zobecňovat. V určitých pasážích se jednalo dokonce spíše o ožívování mladistvých mýtů než o hlubší reflexi tehdejšího života. Celá jednání pak uzavřel referát Martina France z Prahy věnovaný komparaci některých jevů v konzumní kultuře v českých zemích a v Rakousku v sedmdesátých a částečně i v osmdesátých letech minulého století. Diskuse na konci celého zasedání ukázala, že komparace mezi Rakouskem a Československem v dobách spojovaných s Gustávem Husákem a Brunem Kreiským je vnímána jako atraktivní téma, které v sobě skrývá řadu cenných podnětů. Samozřejmě nejde o nějakou umělou konstrukci, která by měla překrýt výrazné rozdíly především v politické a hospodářské oblasti, ale spíše o nový pohled, který by mohl pomoci odstranit některá zaužívaná klišé na obou stranách hranice. Tyto myšlenkové přežitky často souvisí s přehnanými představami o vlastní specifičnosti a někdy též s výrazným přeceňováním významu politiky a ideologie v procesu proměn života společnosti. Diskuse také ukázala možnosti přínosu českých a slovenských krajanů jako osob, které poznaly život v obou zemích a můžou podat často unikátní svědectví o jemných společensko-kulturních rozdílech, které jim později komplikovaly začlenění do rakouského prostředí, ale také o pozoruhodných paralelách a společných součástech kulturního povědomí, které občas při vzájemném sžívání s novým prostředím vyplývaly na povrch. S napětím teď můžeme vyhlížet plánovanou publikaci k celé problematice, jak ji připravují hlavní organizátoři setkání, a snad i věřit, že by mohla vyvolat tolik potřebnou diskusi k vývoji rakouské i české (slovenská problematika se objevovala při jednání bohužel jen spíše okrajově) společnosti v období, jehož význam ještě dnes není úplně doceňován.

(MaFr)

Nové dílo

Česko-rakouský autor Milan Ráček vydal svoje další dílo – *Der helle Weg in die Dunkelheit*, které formálně navazuje na Ráčkovu metodu tvorby – komentáře z historické faktografie uvádějí dějové osnovy či do nich vstupují. Na malé ploše umístil autor své hrdiny do historických etap Československé republiky – předválečná, válečná a poválečná léta a situace po roce 1948, emigrace, totalita, sa-

metová revoluce. Dílo je deklarováno jako román, ale tomuto pojetí leccos chybí. Hrdinové zůstali bez vnější charakteristiky, čtenář si musí jejich obraz namalovat sám. Dějové zápletky pracují s přílišným počtem náhod, až se přibližují oblíbeným a hojně filmově zpracovávaným literárním opusům R. Pilcher. Pojmeme-li dílo jako román-kronika či román-

řeka, pak mu chybí podrobnější prokreslení prostředí společenského či soukromého. Pozorný čtenář si musí např. položit otázku, kde se Luise Mrázová naučila německy, když se baví s SS-oficíry, jak mohla v roce 1938 vědět o vypalování Ukrajiny a o „programu“ Endlösung.

Čtenář s historickým povědomím nebude ničím novým překvapen. Zda zapůsobí jako *Licht ins Dunkel* u rakouského čtenáře, ukáže čas. Není vyloučeno, že román v jiné recenzi dopadne úplně jinak.

Dílo vydalo nakladatelství Literaredition Niederösterreich, St. Pölten, v roce 2010. Kniha má 272 stran, 15 × 22 cm, ISBN 978-3-902717-09-2; cena € 19,00.

mb

Předání pamětní medaile Václava Bendy prof. Paulu Lendvaiovi

Dne 12. ledna 2011 se na velvyslanectví České republiky ve Vídni konalo slavnostní předání pamětní medaile Václava Bendy přednímu rakouskému novináři maďarského původu prof. Paulu Lendvaiovi. Ocenění, které uděluje Ústav pro studium totalitních režimů, převzal z rukou českého velvyslance Jana Koukala za přítomnosti diplomatického sboru a významných osobností z oblasti rakouské politiky, kultury a ekonomie.

Již podruhé ocenil Ústav pro studium totalitních režimů ty, kteří se nemalou měrou zasloužili o obnovu svobody a demokracie v Československu v letech 1938-1945 a v době komunismu. Při výběru laureátů ceny, která nese jméno významného českého polistopadového politika a svého času také mluvčího Charty 77 Václava Bendy, se odborná komise zaměřuje především na osobnosti, které i přes svůj nebývalý přínos v boji za svobodnou a demokratickou vlast zůstávají v českých médiích poněkud opomenuty.

K nejvýznamnějším nositelům tohoto ocenění za letošní rok bezesporu patří novinář Paul Lendvai (*1929). Již v raném mládí byl prof. Lendvai nucen čelit nesvobodnému politickému režimu – ať už v době druhé světové války, kdy byl kvůli židovskému původu odvezen do koncentračního tábora, či později v komunistickém Maďarsku pro své sociálně demokratické názory. Během maďarského povstání v roce 1956 se mu podařilo uprchnout do sousedního Rakouska, kde se jako novinář a publicista usadil na trvalo. V letech 1967-1980 pracoval jako korespondent londýnských *Financial Times* ve Vídni, později také jako

šéfredaktor východoevropské redakce Rakouského rozhlasu. Je autorem několika knih zabývajících se politickou a společenskou situací v zemích střední a východní Evropy. A právě odborné analýzy na toto téma mu zajistily uznání po celém kontinentu. Dnes je prof. Lendvai poradcem Rakouské zahraniční služby (Österreichischer Auslandsdienst) a autorem četných sloupků v rakouském deníku *Der Standard*. Do popředí zájmu médií ho vynesla v posledních měsících jeho nová kniha *Mein verspieltes Land*, kde tvrdě kritizuje současnou maďarskou politiku. Nejbojlivější reakce se dočkal ze strany maďarských pravice radikálů, kteří mu dokonce vyhrožovali smrtí.

Jak bylo během slavnostního aktu několikrát zdůrazněno, prof. Lendvai vždy udržoval velmi blízké vztahy s předními osobnostmi českého disentu. On sám ve svém děkovném projevu vzpomněl na setkání s nedávno zesnulým Jiřím Dienstbierem, dále pak s Václavem Klausem či Karlem Schwarzenbergem.

Ve stejném duchu hovořil také Bruno Aigner, mluvčí rakouského spolkového prezidenta Heinze Fischera, který ve svém laudatiu mimo jiné označil prof. Paula Lendvaie za člověka tří národností – maďarské, rakouské a evropské, což plně vystihuje význam a poslání jeho celoživotní tvorby.

Slavnostní ceremoniál, který proběhl ve velmi příjemné atmosféře, rámovala svým vystoupením česká houslistka Lenka Matějáková. O celé akci, kterou navštívili mimo jiné dva místopředsedové rakouské Národní rady Fritz Neugebauer a Martin Graf či předseda parlamentního klubu ÖVP Karlheinz Kopf, referovala rakouská tisková agentura APA a hlavní celostátní deníky *Der Standard*, *Die Presse*, *Kurier* a *Wiener Zeitung*.

Tisková zpráva a foto zdroj: ZÚ

Národnostní menšiny diskutovaly s představiteli ORF

18. ledna t. r. proběhlo na pozvání ředitele ORF Burgenland Karlheinz Papsta první setkání představitelů ORF se zástupci autochtonních menšin v Rakousku. Iniciátorem setkání byl Ing. Karel Hanzl, který se ve své funkci zástupce národnostních skupin v Publikové radě ORF o uskutečnění této akce zasadil a téměř tříhodinové diskusi předsedal.

Jako soukromá osoba se diskuse k radosti všech přítomných zúčastnila také velice prominentní osoba, předsedkyně „Stiftungsrat“ ORF Brigitte Kulovits-Rupp, která přislíbila pro budoucí plánovací období svou podporu v otázce prosazení optimálních vysílacích časů a zvýšení kontingentů národnostního vysílání. Všichni zúčastnění se shodli na tom, že toto vysílání poskytuje optimální způsob prezentace autochtonních menšin v Rakousku a ORF (především ORF Burgenland) za tuto možnost přísluší dík, nelze však říci, že by modalita vysílání nebyly spojeny s problémy. Problematické je to, že v posledních dvou letech rozhlasové vysílání vysílá pouze na frekvencích Radia Burgenland, což je nevýhodou pro vídeňské menšiny, např. českou a slovenskou, a kromě toho vysílací časy byly omezeny.

Veškeré národnostní skupiny byly prominentně zastoupeny předsedy svých poradních sborů – byli to v abecedním pořádku Dr. Ernő Déak (Maďari), Martin Ivancics (Chorvaté), Ing. Karel Hanzl (Češi), DI Ingrid Konrad a DI Vlado Mlynár (Slováci), Prof. Rudolf Sarközy (Roma) a Dr. Marjan Sturm (Slovinci). Prominentně zastoupeno bylo také Centrum pro národnostní menšiny, které reprezentoval Mag. Marjan Pipp.

Národnostní redakce ORF byly taktéž bohatě zastoupeny, mimo jiné Serdarem Erdostem, který vede vídeňskou redakci, i redaktorkami českého vysílání Mag. Melanií Juríngou a Mag. Alexandrou Marjanovic, dále Yvonne Strujic za slovenské vysílání.

Česká národnostní skupina nebyla reprezentována příliš početně. Kromě prominentní osoby starosty Školského spolku Komenský a místopředsedy Menšinové rady Ing. Karla Hanzla se zúčastnili místopředseda Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku Richard Basler a jednatelka Školského spolku Komenský Mag. Margita Jonasová.

Richard Basler

Na pořadu diskuse byla mimo jiné problematika nedostačující reklamy na pořady národnostních menšin. Školský spolek Komenský poskytuje ORF již tradičně možnost

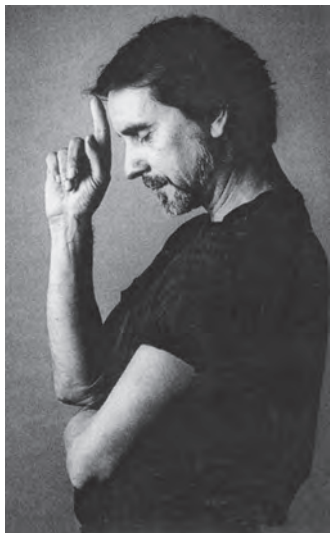
publikovat a upozornit na své pořady na stránkách časopisu *Česká a slovenská Vídeň dnes*. Diskutována byla také otázka titulků televizních menšinových pořadů, účastníci se ve své většině shodli na tom, že titulky jsou vítaným prostředkem prezentace menšinových pořadů širšímu okruhu diváků, kteří tyto jazyky neovládají. Účastníci setkání mají nyní možnost další výměny zkušeností emailovým kontaktem.

Na závěr je třeba uvést vysoce pravdivá slova Dr. Marjana Sturma, který se vyjádřil v tomto smyslu: Naším cílem je mít nejen vysoký počet osob, které se hlásí k národnostním menšinám, ale kontinuální přírůstek a vysoký počet těch, kteří menšinové jazyky v každodenním životě opravdu používají.

Text a foto mj

Staatsoper Wien

Premiérou baletu *Schritte und Spuren* 9. 1. 2011 oslavila vídeňská Státní opera českého výjimečného choreografa Jiřího Kyliána, vedoucího souboru Nederlands Dans Theater.

Jiří Kylián

Jiří Kylián se narodil v Praze roku 1947, studoval balet na pražské Konzervatoři, následovalo stipendium na Royal Ballet School v Londýně a angažmá ve Stuttgartu, od roku 1975 v Nederlands Dans Theater, v současné době nejznámější a umělecky nejprogressivnější evropský baletní soubor.

V roce 1978 proslavil Nederlands Dans Theater po celém světě choreografii *Sinfonietta* na hudbu Leoše Janáčka. Po mimořádně úspěšné kariéře Kylián roku 1999 předal umělecké vedení, ale zůstal spojen s tanečním souborem jako domácí choreograf. Jiří Kylián dosud vytvořil více než devadesát baletů, přes sedmdesát z nich pro Nederlands Dans Theater. Jeho díla se hrají po celém světě ve více než osmdesáti souborech a školách. Pracoval s mnoha tvůrčími osobnostmi mezinárodního formátu. V létě roku 2006 vytvořil spolu s režisérem Borisem Pavalem Conenem film nazvaný *CAR-MEN*. Byl vytvořen „na místě“ v otevřeném hnědouhelném dole v České republice. V průběhu své kariéry obdržel Jiří Kylián mnoho mezinárodních ocenění a vyznamenání, mezi jinými také Officer of the Royal Dutch Order of Orange-Nassau, čestný doktorát na Juilliard School v New Yorku, tři Nižinského ceny v Monte Carlu, Benois de la Danse v Moskvě a Berlíně, čestnou medaili Za zásluhy od prezidenta České republiky a Commandeur de la Légion d'honneur ve Francii, Zlatého lva na bienále v Benátkách a Medaili za umění a vědu Jejeho Veličenstva královny Beatrix.

Balet *Schritte und Spuren* zahrnuje čtyři části, choreografie tří je dílem Kyliánových žáků (Bubeníček, Elo,

Lightfoot, León), poslední část – *Bella figura* – vytvořil Jiří Kylián.

Sólistka baletu vídeňské Státní opery, slovenská tanečnice Nina Poláková, o které se více dozvíte v našem rozhovoru na straně 8, tančí právě v části *Bella figura*.

Školní mše svatá ve Vídni

České školy Školského spolku „Komenský“ v rakouském hlavním městě mají dnes dvě budovy, dvě ředitelky, 68 učitelů a zaměstnanců, 470 dětí a mládeže. Římskokatolické náboženství se vyučuje ve všech třídách dvě hodiny týdně. Do toho se počítají exkurze, projekty a školní mše svaté. Podrobnosti přináší duchovní správce české farnosti ve Vídni Jan Horák.

Společná předvánoční mše svatá škol Školského spolku „Komenský“ (bilingvní obecná škola, sekundární škola a reálné gymnázium II. stupně) se konala v úterý 21. prosince 2010 v českém kostele „Nejsvětějšího Vykupitele“ na Rennwegu 63, Vídeň 3. Průběh, zpěvy a dekoraci připravily učitelky římskokatolického náboženství. Mši svatou sloužil P. Dr. Jan Horák z Kongregace salesiánů Dona Bosca. Při rozdávání svatého přijímání pomáhala paní učitelka náboženství, která má k tomu pověření od vídeňského arcibiskupa kardinála Dr. Christopa Schönborna. České vánoční písně nastudoval a provedl se studenty gymnázia profesor hudební výchovy. Pod jeho vedením hudebně doprovázel zpěv orchestr složený z žáků a studentů škol Školského spolku „Komenský“ za účasti učitelky hudební výchovy. Po mši svaté následovalo vánoční pásmo, při kterém zazněla píseň *Nesem vám noviny* postupně ve třech jazycích: německy, slovensky a česky. Melodie písně je českého původu. Žáky a žákyně obecné a sekundární školy ze Sebastianplatz doprovázeli třídní učitelé a učitelky. Přítomni byli také zástupci profesorského sboru ze Schützengasse.

Společné mše svaté na začátku školního roku, před Vánocemi, před Velikonocemi a na závěr školního roku pro školy Školského spolku „Komenský“ jsou již dlouholetou tradicí a v Rakousku jsou přímo zakotveny v zákonu (*Bundesgesetz – Religionsunterricht*). Zájem o ně je potěšující a počet žáků a žákyně rok od roku vzrůstá. Pro naše nejmenší jde o zážitek zcela nový – učí se teprve chápat, že ke mši svaté patří určitý způsob chování. Učí se rozumět symbolům a znamením. Učí se poslouchat pozorně i tehdy, když nemohou všemu rozumět.

Další informace a fotografie jsou dostupné na internetových stránkách:

Obecná a sekundární škola – Sebastianplatz:

<http://www.komensky.at>

Gymnázium – Schützengasse:

<http://www.orgkomensky.at>

Římskokatolická farnost: <http://farnost.viden.sweb.cz>

Mimoškolní činnost: <http://www.rozhledy.at>

Krátké ohlédnutí

Vídeňský arcibiskup kardinál Dr. Christoph Schönborn vyznamenal učitelku náboženství na české škole Dipl.-Päd. Miriam Cserko při slavnostním aktu v katedrále svatého Štěpána. Přítomna byla také paní inspektorka římskokatolického náboženství Mag. Andrea Pinz.

Arcibiskup převzal světlo z Betléma

Světlo z Kristova rodiště ve Svatovítském chrámu převzal z rukou mladých skautů pražský arcibiskup Dominik Duka. Přivážen světlo zažehnuté ve starobylém chrámu Kristova narození v Betlémě je podle Duky novodobá tradice. Poprvé betlémské světlo přivezli čeští skauti do Prahy v roce 1989 z Vídně, kde tato tradice vznikla. Dosud se

světlo z Betléma nejprve letecky dopravuje do Vídně a odtud se rozšiřuje do ostatních evropských měst.

Univ.-Prof. Dr. Stefan Karner, ředitel Institutu Ludwiga Boltzmannova pro výzkum následků válek v Grazu, a Mgr. Daniel Herman, ředitel Ústavu pro studium totalitních režimů v Praze, podepsali dne 9. prosince 2010 v rezidenci rakouského velvyslanectví v Praze **dohodu o spolupráci** obou institutů.

Renomovaný germanista a literární historik **Prof. Dr. Kurt Kropf** převzal 14. prosince 2010 z rukou velvyslance Dr. Ferdinanda Trauttmansdorffa Rakouský čestný kříž za vědu a umění 1. třídy.

Vánoční koncert 18. 12. 2010 na Českém velvyslanectví

Fotograf: Vladimír Čevela

8. ledna 2011 se v Parlamentu konala prezentace knihy **ABC Minderheitenschutz in Evropa** – Gabriel N. Toggenburg, Günther Rautz, nakladatelství Böhlau Verlag 2010. Kniha má 341 stran, ISBN 978-3-8252-3269-6, UTB 3269; cena € 25,60.

Z Rakouska se vrátí chebské listiny

Ve velké právní bitvě se přeměnil spor o návrat několika historických listin a listů, které se loni objevily na

jedné vídeňské aukci společnosti Öphila, zpátky do chebského archivu. Dokumenty podepsané různými panovníky českého království až po Marii Terezií, z nichž nejstarší z roku 1354 má být signován Karlem IV., patřily v minulosti právě do archivu města Cheb a vesměs se vztahují nějakým způsobem k samotnému Chebu. V již zmíněné listině z roku 1354 například město Karel IV. osvobozuje od cla. Úřady na obou stranách hranice se však nemohou dohodnout, jak archivní materiály doputovaly do Rakouska. Rakouský státní zástupce totiž návrat listin a listů do Chebu odmítá s tím, že současní vlastníci je získali legálně v sedmdesátých letech, údajně prostřednictvím oficiální státní filatelistické agentury Pofis, s plným vědomím tehdejších komunistických úřadů. To však jednoznačně odmítá ředitel chebského archivu a verzi zpochybnil i ředitel Poštovního muzea, podle nějž je popsána cesta naprosto nevěrohodná. Představitelé archivu v Chebu, kteří nepřestávají usilovat o návrat listin do svých fondů, považují jako mnohem pravděpodobnější verzi krádež z archivních fondů v turbulentním období počátku devadesátých let, kdy v archivu vládla značný chaos. V roce 1993 po prvních zprávách o výskytu cenných dokumentů na západních aukcích (tehdy se jednalo o aukci v Bambergu) byla zahájena důkladná inventura, která trvala deset let a zjistila ztrátu mnoha set královských dokumentů z historického fondu. Postup rakouských úřadů vyvolal v českém tisku značné pobouření, na které dokonce reagovalo i rakouské velvyslanectví v Praze. Ve zprávě zasláné pracovníkem tiskového odboru ambasády se zdůrazňuje, že nejde o mezistátní spor mezi Českou republikou a Rakouskem, ale o soukromoprávní, respektive trestněprávní otázku. Chebský archiv má podle zprávy všechny právní možnosti k hájení svých zájmů. Bude jistě zajímavé sledovat, jak celý spor dopadne. V případě objevených artefaktů, které byly ukradeny z území České republiky, postupují rakouské úřady obvykle velmi vstřícně, i když občas značně pomalu. Chebský případ je ovšem pravděpodobně dost komplikovaný, protože archivní evidence v Chebu asi nebyla v minulosti v úplně ideálním pořádku. Rozhodně bude zajímavé, zda se podaří potvrdit verzi rakouského vlastníka – jednalo by se případ, jaký v Československu dosud nebyl doložen. Podle všech dosavadních zpráv se zdá, že při prodeji historických předmětů do zahraničí si normalizační režim počínal značně opatrně a k žádnému masivnímu rozprodeji mimořádně cenných uměleckých předmětů a historických artefaktů nesáhl. Veškeré obchody s uměním do zahraničí přitom tehdy podléhaly velmi přísné kontrole, takže prodej dokumentů královské proveniencí ze 14.-18. století těžko mohl proběhnout bez povšimnutí. Je ale otázka, zda se dnes podaří otázku cesty archiválií z Chebu do Vídně osvětlit natolik, aby to mohlo vést k nějakým právním krokům, ať již tím, či oním směrem. Osobně však musím přiznat, že varianta krádeže z počátku devadesátých let se mi jeví dost pravděpodobná. Takových případů totiž bohužel bylo tehdy obrovské množství. Na druhé straně chci věřit, že dosud zcela bezúhonný rakouský vlastník si svoji verzi jen tak nevymyslel. (MaFr)

Temelín

Plánovaná rakouská ofenziva proti dostavbě jaderné elektrárny Temelín dostala tento týden citelný zásah. Pověře-

nec hornorakouské vlády pro otázky jaderných zařízení v sousedních zemích Radko Pavlovec totiž oznámil, že po třinácti letech odchází z funkce. A to kvůli tomu, že je údajně frustrován z přístupu rakouských politiků, kteří v oblasti antiatomové politiky takzvaně káží vodu, a přitom pijí víno.

Jako příklad Pavlovec mimo jiné uvedl nové zaměstnání dvou bývalých rakouských kancléřů Wolfganga Schüssela a Alfreda Gusenbauera u velkých firem, spojených s jadernou energetikou.

Schüssel, který uzavřel s tehdejší českým premiérem Zemanem takzvanou Melkskou dohodu o mezinárodní prověrce Temelína, je dnes členem dozorčí rady německého koncernu RWE, Gusenbauer pracuje pro firmu Strabag, která se podle Pavlovce podílí na dostavbě slovenské jaderné elektrárny Mochovce. Pavlovec přitom neúspěšně žádal, aby okolnosti přestupu obou exkancléřů

do soukromého sektoru prověřila speciální vyšetřovací komise parlamentu.

Pavlovec, který se narodil v ČR, patřil mezi Čechy k vůbec neznámějším protitemelínským aktivistům.

Český tisk, leden 2011

ZAMYŠLENÍ

Mše – muzeální relikt, anebo vrchol víry?

6. listopadu 2010 vysílal rakouský rozhlas Ö1 v rubrice Logos pořad o smyslu slavení mše v dnešní době, který uváděl Johannes Kaup. Podkladem pro vysílání bylo sympozium uspořádané letos ve dnech 8. až 10. října v Brixenu na téma Mše – muzeální relikt, anebo vrchol víry?

Prominentními hosty pořadu byli účastníci sympozia: egyptský jezuitský kněz a mystik francouzského původu Henri Boulad, kontroverzní rakouský malíř Hermann Nitsch (maluje čerstvou krví zvířat), psychoterapeut, teolog a bývalý kněz Arnold Metnitzer, premonstrátský opat Michael Prohaska z rakouského Gerasu, pastorální teolog a bývalý děkan teologické fakulty Paul Michael Zulehner z Vídně, biskup Egon Kapellari z Grazu a hudební skladatel Peter Jan Marthé žijící v Innsbrucku, autor slavné *Erdwärmesmesse*, která na sympoziu také zazněla. Mottem sympozia bylo: Mše se dnes nachází ve velké krizi. Jaký význam má slavení mše na začátku 21. století? Mše je považována za mrtvý ritus, muzeální relikt. Důvody jsou mnohé. Zúčastnění – teologové, kontroverzní umělci i laici – se snažili na tyto znepokojivé otázky hledat odpovědi a ty také ve vysílání zazněly. Pořad jsem si v rozhlase vyžádal a rozhodl se jej převést do psané podoby.

Po přeložení do češtiny jsem musel celý sled relace a její myšlenky upravit tak, aby byly srozumitelné i čtenářům. Jiné je živé, mluvené slovo, jiné je slovo psané. Zásahy jsem dělal velice taktně, aby tím neutrpěla ani doslovná citace autorů ani obsah celého textu.

Jako první promluvil skladatel Peter Jan Marthé o ztrátě smyslu pro liturgickou oslavu: „Od dob scholastiky se všechno koncentrovalo na intelekt. Stali jsme se chtivými vysvětlovat teologické záležitosti vědecko-christologickými formulacemi a argumenty. Když se však ptám, jaký vliv měla tato racionalizovaná víra na každodenní slavení mše, začínáme tápat. Něco podobného se děje i u modlitby. Stále o ní mluvíme, a přitom nemáme žádný návod k tomu, jak se modlit, jak si vysvětlovat a chápat symboly. Když chcete lidem vysvětlit smysl mše, musíte s nimi

nejprve dělat nácvik všech jednotlivých částí mše, každou jim dopodrobna vysvětlit tak, aby ji dostali pod kůži, aby pochopili, co ta symbolika vůbec znamená. Než vystoupíte do nebeské sféry, musíte se nejdřív naučit pohybovat po zemi. To je to, čemu říká Nitsch orgiastické tady a teď – tedy vědomé zapojení všech smyslů do života. Jenomže od takového způsobu slavení mše jsme vzdálení miliony světelných let.“ Mše, kterou Peter Jan Marthé zkomponoval a která na sympoziu zazněla, má přiblížit nám pozemšťanům to nebeské, co je její podstatou, přestože pořad žijeme na zemi se vším, co pozemský život obnáší.

Henri Boulad, který je již pokročilého věku a ze zdravotních důvodů se nemohl sympozia zúčastnit, poslal svůj text, ze kterého vybírám: „Mše je mystické tělo Kristovo a zároveň jeho ztělesnění v každodenním životě. My jsme však ze mše udělali slavnost, liturgii, kterou může provozovat jen kněz v chrámovém prostoru, nejlépe v neděli. Ze mše se stalo něco, co už nemá s každodenním životem nic společného, naopak vše pozemské a všední je z ní vytěsněno, vyloučeno. Ptám se: Opravdu chtěl i Kristus slavit mši takovým způsobem? Byl to snad jeho úmysl, vytvořit jakousi »svatou« enklávu v našem každodenním životě? Nešlo mu spíše o to posvětit náš život tím nejběžnějším a nejbanálnějším, co jen existuje – chlebem, vínem, hostiinou? Během staletí jsme podleli něčemu hroznému – to, co je svaté, jsme uvěznili do ritu a ceremonií. A tyto ceremonie se vznášejí v jakémsi prapodivném éteru nad realitou lidskosti, nad existencí člověka, nad vším lidským, co se označuje za profánní, ba dokonce za něco špatného a hříšného. Jestli nám Eucharistie neodhalí svatost v každodennosti, jestli nám nedovolí pocítit to božské ve všednosti běžných věcí, pak ztratila veškerý význam. Svátost se stane svátostí jedině tehdy, dokáže-li posvěcovat každodenní obyčejný život.“

Tuto teologickou krizi mše, kterou Henri Boulad pojmenovává, doplňuje Arnold Metnitzer slovy: „Při slavení mše nejde jen o to, co je řečeno, ale také jak je řečeno. Pamatuji si na nádhernou půlnoční mši v Augustinerkirche

ve Vídni o Vánocích roku 2008. Obrovský, zcela zaplněný kostel, krásná hudba, nádherné kázání, příjemná atmosféra, a pak, těsně před přijímáním, přijde strohým hlasem pronesené ohlášení celebrujícího kněze: »Nyní máte možnost přistoupit k přijímání. Chci vás však upozornit, že to je povoleno pouze katolíkům, kteří jsou bez hříchů. Jestli chcete přijmout přijímání, předstupte tedy dopředu, přijměte od kněze tělo Kristovo tak, abyste si nezpůsobili problémy, před očima kněze, v přítomnosti jiných.« V té chvíli jsem pocítil, jak se bleskově, v jediném okamžiku, atmosféra v kostele změnila. Z prožitku plného radosti a krásné liturgické slavnosti se stala vyhrožující, nepřátelská situace.

Když jsem jako celebrant přesvědčen, že teď mám nad lidmi v kostele moc a musím tady vládnout, nemohu se divit, že se lidé ovládat a manipulovat nenechají, že mají své vlastní svědomí a svůj vlastní rozum a že se právem necítí povolání k tomu, aby zde slavili a těšili se z narození Krista, vzkříšení nebo jakéhokoliv jiného církevního svátku. Je nesmírně důležité nechat zaznít poselství té které slavnosti také prostřednictvím tónu svého hlasu, jakým chci tu radost sdělit. Když ten hlas není upřímně zvoucí, plný lásky a radosti, zůstanou lidé venku, o takovou liturgickou slavnost nemají zájem.“

Arnold Metnitzer pak rozvíjí úvahu, že člověk je fundamentálně determinován dvěma touhami: touží spojovat se v důvěře s jinými a zároveň touží po svobodě. Odpravděna tvořili lidé všech kultur pro obě tyto touhy náboženské rity a slavnosti, které označují významné momenty života, obnovují a posilují vlastní vědomí být a zde. Doprovázejí člověka přes celý život až po samý konec, dokonce i kousek dál, k přechodu do jiných forem bytí. Rity zde nejsou samy pro sebe. Nejsou-li předávány dál jako něco, co má existenciální spojení s pozemskostí a veškerou problematikou života, jejíž součástí lidské bytí je, ztrácejí na svém smyslu, podstatě a relevanci, jsou bezduché. Lidé touží po shodnosti a sounáležitosti také ve slavení mešního ritu. Při návštěvách různých církevních společenství můžeme poznat, jestli se lidé ve svém kostele při slavení mše cítí dobře – souhlasně a radostně –, anebo ne. Arnold Metnitzer k tomu říká: »V této souvislosti jsem byl obdarován při jedné své mši návštěvou Clause Paymanna (bývalého ředitele Burgtheatru, pozn. překladatele), o kterém je známo, že je evangelík a nepatří mezi pravidelné návštěvníky kostela – což pro mne ale nikdy nebyla zásadní věc, netrvám na pravidelnosti docházky mých farníků. Po obřadu mi přišel pan Paymann poděkovat za krásné, pro něho obohacující slavení mše. Řekl mi, že to, co mohl při této mši zažít, nezažívá v divadle ani při sebelepším hereckém výkonu. Za největší zážitek označil moment proměňování, kdy lidé jakoby na povel zmlkli a v posvátné tichosti adorovali. A toto blahodárně působící ticho, ta nevynucená ochota v tomto tichu setrvat, jen hledět a meditovat a být v tom spojený s ostatními, cítit se součástí jiných, to ho natolik oslovilo a nadchlo, že i jako málo praktikující evangelík – vlastně cizinec při slavení ritu katolické mše – se najednou cítil jako proměněný, jako by byl jiným, novým člověkem, který k tomu společenství patří, byl k němu povolán a pozván, je jedním z nich. Jestli se nám podaří tyto okamžiky takto uchopit, aby se staly samozřejmými součástmi mešního ritu, nemusíme již mít starost o budoucnost našich modlitebních společenství, lidé nás budou sami vyhledávat,“ uzavřel Arnold Metnitzer.

Akcí umělec, malíř a hudební skladatel Hermann Nitsch cítil již od dětství touhu po slavení religiózních rituálů, přestože pochází z nevěřící rodiny. Slavení mše jej fascinovalo. Jeho dílo *Orgien – Mysterien – Theater* bylo inspirováno právě slavením mše, ačkoliv je otevřený i jiným náboženským praktikám. V tomto díle mu jde o dotek hlubiny země s niterností života, který dokáže motivovat lidi k orgiastické zkušenosti samotného bytí. „Tím je míněna katarze, která má terapeutický účinek. Chci, aby lidé dovedli život prožívat všemi smysly, aby do něho plně a intenzivně zapojili všech pět smyslů, a ne jenom některý z nich. Naše smysly mají duchovní původ a duchovno musí být hlavní motivací života každého z nás.“ Hermannu Nitschovi jde o to, abychom si uvědomili, že smysly nám na jedné straně umožňují přístup k okolnímu, venkovnímu světu, a na druhé straně formují lidskou bytost a náš vlastní subjektivní pohled. „Svým uměním bych chtěl přivést co možná nejvíce lidí k intenzivnějšímu prožívání reality. Cítím potřebu jim zprostředkovat, že neexistuje žádné dělítko mezi imanencí a transcendencí, že se všechno vzájemně prolíná. Transcendence námi prochází, vnitřně nás ozařuje a uschopňuje rozpoznávat řád věcí, dokáže nás probudit z letargie. Svým uměním chci probudit touhu po duchovnu, a dělám to úmyslně tak, že používám protiklady.“

Michael Prohaska, opat premonstrátského klášteřa v Gerasu nedaleko Vídně, je již mnoho let fascinován smyslovostí ortodoxní liturgie: „Předtím, než došlo k reformě liturgie v západní církvi, byl kladen hlavní důraz na oběť kříže. Kristus zemřel na kříži, křížem nás vykoupil. Mše je opakováním nekrvavé Kristovy oběti. Později bylo toto myšlení doplněno a rozšířeno tím, že do centra bylo postaveno mysterium Paschy – tedy nejen smrt, ale také vzkříšení. Vzkříšení je vrcholem vykoupení, nejen samotná mrtvola na kříži, ale živý Kristus, který zvítězil nad smrtí. Myslím, že právě toto je podstatné poselství východní liturgie, ve které je přítomen celý život Krista, počínaje jeho narozením, dospíváním až směrem k bolestné smrti, ke vzkříšení a nanebevstoupení, k seslání Ducha svatého.“

„Ideál katolické mše často daleko zaostává za tím, jak by mše měla vypadat,“ tvrdí Egon Kapellari, biskup z Grazu, a pokračuje: „Zřící se tohoto ideálu by však byl špatný krok. Výraz ideál znamená, že mše je mysterium, které je poznačeno krásou a posvátností. Je pravda, že hodně lidí dnes neví, co je smyslem mše a z toho pak vzejde jejich rozhodnutí se již nikdy slavení mše nezúčastnit, anebo jen zřídka. To nás však nemůže opravňovat k tomu, abychom mši jako centrální poselství natolik zredukovali či zjednodušili, »zřídili« hudbou, že pak sice bude přicházet třikrát tolik lidí, ale jen jako na nějaké jazzové mše. Jsem pro to, aby mše byla i nadále chráněna jako mysterium. Určitou předehrou k němu může zůstat liturgie s širokým spektrem hudby, která lépe odpovídá různým věkovým skupinám lidí, ale jeho podstatou musí nadále zůstat slavení tajemství Kristova utrpení a vzkříšení. Toto mysterium musíme chránit před kladením důrazu na jakékoliv předehry, zvláště když mnohé z nich nesou znaky banálnosti nebo v nich chybí prvky kreativity, nedostatek kompetence v zacházení se slovem, obrazem i prostředím, kde slavení probíhá.“

Biskupovi Kapellarimu jde hlavně o to, aby se lidem zprostředkoval transcendentální charakter a poselství mše:

„Mše znamená, že se člověk promění. Ne fyzikálním ani morálním způsobem, ale tím, že člověk překročí sám sebe směrem k chápání Boha, k duchovnu i ke všem přítomným. Koncil mluví jasnou řečí, že při mši se všichni spoluslavící spojují v jedno. Ale to by bylo málo. Ústředním poselstvím je to, že oslavujeme Boha, jak říkával Joseph Ratzinger ještě jako kardinál. Na mši nechodíme kvůli tomu, že chceme oslavovat sebe, ale že chceme oslavovat Boha. V tom vidím to překročení sebe samých – když se dokážeme od sebe odpoutat a povznést se k Bohu.“

Výstižně to formuluje *Erdwärtmesse* při přinášení obětních darů: „Tak jako tyto dary, které přináším k oltáři, přináším ti na prvním místě sebe samého. Ty jsi můj život a mé světlo.“

„Bůh se stal člověkem, protože ho miluje a chce jeho štěstí nade všechno, nejen v životě, ale i po smrti. Tuto Radostnou Zvěst, toto Evangelium hlásá církev již dva tisíce let. Stále více se však zdá, že toto poselství je ohlašováno nedostatečně, že je na některých místech spíše zahaleno tmou,“ říká vídeňský pastorální teolog Paul Michael Zulehner. „Tato radostná teologie zde sice je, avšak stále málo známá, skoro až utajena. Slavný hymnus apoštola Pavla Kolossanům zaměřený na Krista, symbol duchovní radosti, je hodně zahalen, jako by ani neexistoval. Kristovo poselství je prezentováno ve dvou rovinách: v rovině lásky, anebo v rovině strachu. A to je také zkušenost dnešního světa s poselstvím evangelia: jedni ho berou jako příchod lásky, jiní jako poselství smrti. Jsou to vlastně prastaré otázky lidstva: co je silnější – smrt, nebo láska? Úkolem církve by mělo být poukazování na Krista, především na jeho Horskou řeč. Ohlašovat, že Kristus je světlo a sůl, by měl být její elementární úkol. Všechno, co je zahaleno, neznámo, utajeno, by měla církev skrze Božího Ducha a sílu pojmenovávat a odkrývat. Mnoho křesťanů chápe mši jako převtělování Krista do sebe samých. Ve mši jde o tuto transformaci v první řadě. Pryč ze strachu směrem k důvěře. Pryč z rozpolcenosti, oddělenosti směrem k jednotě a přátelství s Bohem.“

Církev by se mohla uzdravit především tím, že sama bude žít to, co hlásá. Jak říká Henri Boudier – něco takového je možné jen následováním Kristova činu diakonie umývání nohou. To je prastaré místo eucharistie. Z takové služby se nelze vymanit sebekrásnějším slavením liturgie, jak to dnes mnohde dělají, ale je potřebné vnořit se do vzkříšeného Krista, který se stal srdcem světa, a vtělit Velikonoce, jež jsou výbušnou silou křesťanství, do dějin světa.“

Paul M. Zulehner pokračuje: „Při slavení mše by mělo být jasné, oč zde jde, proč existuje církev, která mši slaví středobod a vrchol své víry. Helmut Schüller (rakouský kněz, univerzitní profesor etiky na fakultě ekonomiky, duchovní pro vysokoškolské studenty, pozn. překladatele) to jednou vtípně a zároveň výstižně vyjádřil slovy: »Existuje až příliš křesťanských společenství, jejichž nedělní mše připomínají spíše návštěvu kaváren než liturgickou slavnost.« Mně bude milejší,“ říká Zulehner „když církev otevře své prostory – v těchto místnostech bude mít větší šanci pluralitně pracovat a vytvořit různé nuance při slavení eucharistie, lépe odpovídající určitým prostředím, skupinám lidí atd. Nedávno jsem se zúčastnil slavnostní mše pro vysokoškolské v Klagenfurtu. Bylo tam asi 350 studentů různých oborů, různé barvy pleti, dokonce různé konfese, a jen jed-

no téma: Bůh je bohem ateistů. Byli tímto tématem fascinováni a já jsem byl fascinován jimi, jejich zájmem i tím, jak všichni tu eucharistii spolu slavili. V tom shromáždění bylo mnoho skeptiků, mnoho nevěřících, mnoho hledajících – ale byla to síla. Tento typ bohoslužeb je eucharistií budoucnosti, bude jich přibývat. Už zde nebudou jen skupiny lidí, kteří by chtěli sloužit předkoncilovou, tedy tridentinskou, latinskou mši – já to všem, kteří po takové mši touží, přeji – ale mše budoucnosti bude podle mne ta, do níž budou kvůli Kristovu poselství zapojeni všichni lidé, bez rozdílu konfese či filozofického myšlení. Nebudeme mít jen věřící, kteří rádi chodí do augustiniánského kostela ve Vídni (s pompézností, profesionálním orchestrem a sborem, pozn. překladatele), ale pořád víc a víc mší pro hledající, kriticky smýšlející lidi. Nejdůležitější na takových mších je to, že lidé, kteří se jich ve své rozpolcenosti zúčastní, vyjdou z kostela proměnění, zcela jiní, než když na tu mši šli. A takto proměnění vyjdou z kostela, když podstoupí to riziko a nebezpečí a beze strachu se vystaví působení Božího Ducha a proměně. Můj známý, rovněž kněz, řekl jednomu mladému člověku: »Přijímáš na sebe riziko, že Bůh ti tvůj strach uzdravujícím způsobem odejme a ty z kostela vyjdeš jako nový člověk, ochotný umývat jiným nohy, tak jak to dělal Kristus. Být umývač nohou znamená, že již nedokážeš žít jinak, než jak žil Kristus, který se obětoval za jiné.« Asi nebude nutné dát při tom v sázku svůj život, ale v kontextu dnešní doby to bude znamenat: Mystika otevřených očí – vytvořím ti nové oči a uši, které budou slyšet nářek chudých, vidět, kde se děje bezpráví, náš rozum se prosvětlí a začne jiným myšlením chápat svět – ano, to vše znamená být proměněn působením eucharistie. Potřebujeme srdce, které zná compassion – prastarý obraz Boha jako milosrdenství, a ruce, které již nebudou lhostejné, líné a netečné, ale stanou se ochotnými pomoci bližním. Podle statistiky chodí v Rakousku v neděli do kostela asi 800 tisíc lidí. A já si dovedu představit, že pokud alespoň jedna čtvrtina z nich bude v tomto duchu po slavení eucharistie vycházet ven, když budou proměnění, jiní, než když do toho kostela vešli, bude tato země vypadat v pondělí ráno úplně jinak...“

P. S.

Na tomto místě by měla být tečka. Text sám o sobě je výřečný a pravdivý. Sympozium, kde tyto myšlenky zazněly, bylo veřejné, promluvit mohl kdokoliv. A tak si dovolím uzavřít svými zkušenostmi ze slavení mše. Jsou netypické. Od roku 1991 jsem jako kněz suspendován, protože jsem se oženil. Toto nařízení hierarchické církve akceptuji, protože nechci působit rozkol. Na druhé straně však vím, že kněžství jsem dostal jako dar od Boha. Církev má jen určitou doprovodnou funkci při kněžské formaci. Jednou se za svůj život budu zodpovídat Bohu, ne církvi. Svě kněžství žiji všude tam, kam mne život postavil. Nejmarkantněji ho zažívám při kontaktu s lidmi, kteří umírají (pracuji v nemocnici), jsou v jistém rozpoložení kvůli zdraví či z mnoha jiných důvodů. Mnohdy se u nich jedná o „Verwandlungen“ – okamžiky proměnění, totální změnu myšlení, převrácení žebříčku hodnot, nalézání nových ideálů. Je pro mne fascinující moci být u toho s mým Kristem – symbolem radosti, naděje, pokoje, života, symbolem vzkříšení, začátku nového života...

Překlad a zpracování: Peter Žaloudek

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

Václav Antonín Kounic (2. února 1711, Vídeň – 27. června 1794, Vídeň), moravský šlechtic, diplomat a politik

František Palacký ve svých *Dějínách národu českého v Čechách a na Moravě* označoval za Kounice (Kaunitze) všechny rody, které spojoval erb s leknínem. V červeném štítu byla dvě vykroužená lekna (lekníny), vyrůstající ze společného kořene, a Palacký sem řadil mnoho šlechtických rodů, které žily jak na Moravě, tak i v Čechách. Domníval se, že se oddělily od jedné velké společné rodiny, ke které patřil i rod Václava Antonína Kounice.

Do popředí moravských rodů se Kounicové propočali až počátkem 16. století, kdy Oldřich z Kounic zakoupil slavkovské panství a tak položil základ rodového materiálu. Další Oldřich patřil k předním moravským evangelíkům, a přestože zemřel před stavovským povstáním, byl po bitvě na Bílé hoře alespoň formálně odsouzen k smrti a tak i některé jeho syny postihla pobělohorská konfiskace či vězení. Lev Vilém z Kounic byl ale svěřen do poručnictví kardinála Františka z Dietrichsteinu a díky němu se stal přesvědčeným katolíkem, císař ho jmenoval roku 1642 nejvyšším sudím Moravského markrabství a povýšil ho do hraběcího stavu, jeho jediný syn, který byl v roce 1683 povýšen do stavu říšských hrabat a vyženil i dědičný titul hraběte z Rietbergu, se zasloužil o velkolepou přestavbu slavkovského zámku. Zásahu o dostavbu krásného slavkovského zámku má právě Václav Antonín z Kounic-Rietbergu.

Otec Maxmilián Oldřich, moravský zemský hejtman, sice syna předurčil k duchovní dráze, ale po smrti jeho starších bratrů se situace mění ve prospěch právního studia. Václav Antonín pobýval na několika univerzitách v rakouských a říšských zemích, vystudoval v Lipsku a hned po studii podnikl dlouhou cestu po evropských zemích. V dubnu 1736 se oženil s Marií Ernestinou z vlivného rodu Starhenberků. V roce 1737 byl jmenován říšským dvorním radou, po císařově smrti (Karel VI.) se na čas uchýlil do soukromí. Po nástupu Marie Terezie na trůn (1740) byl pověřen diplomatickým posláním v Itálii, později v Nizozemsku. V roce 1748 po uzavření míru v Čáchách se stal Kounic vyslancem v Paříži. V roce 1753 byl Václav Antonín hrabě Kounic jmenován císařovnou říšským kancléřem. V roce 1756 dojednal spojení Rakouska s Francií, ke

kterému přistoupilo i Rusko. Současně realizoval v monarchii četné, především daňové reformy. V roce 1764 byl za své zásluhy povýšen do stavu říšských knížat. Svou funkci vykonával i po nástupu Josefa II. na trůn až do roku 1792.

Jeho ostatky byly po více než půl století převezeny do Slavkova a pohřbeny v hrobce v podzemí kostelíku na Špitálce.

Již při svých cestách po Evropě Václav Antonín Kounic přivázel na slavkovský zámek v duchu osvícenských zásad výchovy člověka a společnosti (Kounic byl přesvědčený o síle umění, která dokáže člověka duchovně a mravně nejen obohatit, ale i povznést a zušlechtit) to, co považoval za hodnotné a co ho zaujalo. Po celý život budoval své sbírky, včetně shromažďování knih, ovšem co se stal kancléřem, nechal převážnou část sbírek převést do vídeňského paláce. Nakupoval a pořizoval kopie uměleckých děl pro císařskou galerii a zároveň stál jako protektor v čele vídeňské akademie výtvarných umění.

Václav Antonín Kounic oslňoval současníky nejen svými právníckými znalostmi, ale i svým jednáním a vystupováním i elegantním oblečením.

Rok po jeho smrti slavili na slavkovském zámku Klemens Václav Lothar Metternich a Elenora Kounicová, jediná dcera hraběte Arnošta Kounice a vnučka knížete a kancléře Václava Antonína Kounice, svatbu. A tak tento Porýňan z levého břehu Rýna získal prostřednictvím nové rodiny přízeň domácí šlechty a později navázal na diplomatickou a politickou tradici dědečka nevěsty.

Moravská větev Kouniců vymřela po meči a majorát i slavkovské panství přešlo na českou větev, která vymřela Eugenem v roce 1919.

Krátké ohlédnutí

10. prosince 2010 v rámci předvánoční oslavy Českého srdce a Akademického spolku oslavil hotel Pošta v divadelním sále Komorní opery, v prvním vídeňském obvodu, Fleischmarkt 24, **100 let Českého domu ve Vídni, hotelu Pošta**. Po přivítání hostů předsedou spolku Českého srdce krajana Jiřího Uhra a „domácí paní“ hotelu Pošta a zároveň místopředsedkyní Českého srdce krajankou Dkfm. Dr. Věrou Gregorovou (k jejímu zajímavému historickému přehledu o osudu Českého domu – hotelu Pošta spjatého s českou menšinou ve Vídni se vrátíme v dalším čísle Klubu), uměleckým programem prováděl i se jej aktivně zúčastnil krajan a člen výboru Akademického spolku krajan Vladimír Stejskal. Umělci z Brna a Prahy nabídli posluchačům výběr z děl českých autorů (Smetana, Fibich, Nedbal, Janáček), program byl rozšířen o vlastní skladbu krajana Pavla Koutníka v provedení Pia a Pavla Koutníkových a sboru vybraných dětí z české školy vedeném sbormistryní paní Janou Reichovou. Po umělecké náplni odpoledne se hosté z krásného divadelního sálu Komorní opery, kde se ještě v šedesátých letech hrálo divadlo česky, přesunuli do místností Slovanské besedy v Drachengasse. Zde se prohýbaly stoly pod nabídkou dobrého jídla a pití a tak se večer v přátelské atmosféře protáhl až do pozdních nočních hodin.

OZNÁMENÍ

Zápis do 5. třídy Bilingvního reálného gymnázia II. stupně Školského spolku „Komenský“ pro školní rok 2011/12

Rodiče nebo zákonní zástupci odevzdají podklady k zápisu ve dnech **14.–18. února 2011** od 8:00 do 16:00 hodin v ředitelně gymnázia (řed. H. Huberová). Prosíme o telefonické dojednání termínu na tel. 890 44 04–60.

Achtung: Anlässlich der Renovierung des Schulhauses wird ab dem 14. 2. bis 1. 7. 2011 die Schule in der Singrienergasse 21, 1120 Wien, provisorisch untergebracht. Hier werden auch Aufnahmegespräche stattfinden!

Pozor: Vzhledem k plánované rekonstrukci školní budovy bude vyučování probíhat od 14. 2. do 1. 7. 2011 v provizorní školní budově v Singrienergasse 21 ve 12. okrese. Zde se bude také konat přihlášení!

Podklady pro zápis:

- školní zpráva (Schulnachricht) za 1. pololetí IV. třídy (8. postupný ročník)
- vyplněná přihláška (Anmeldeformular) (formuláře k dispozici v kanceláři školy nebo na internetové stránce www.orgkomensky.at)

Automaticky jsou přijati ke studiu žáci sekundární školy Komenský, kteří byli pozitivně hodnoceni a z hlavních předmětů nemají známku „dostatečnou“.

Vzhledem k tomu, že se na gymnázium hlásí vždy větší počet žáků, než můžeme přijmout (z kapacitních důvodů maximálně 24 žáků), budou probíhat stejně jako v minulých letech přijímací pohovory.

Přijímacího pohovoru dne **28. 6. 2011** se musí podrobit pouze ti žáci naší sekundární školy, kteří měli z některého hlavního předmětu „dostatečnou“, nebo nebyli z některého předmětu klasifikováni, respektive ti žáci, kteří se k nám hlásí ze zahraničí.

Přijímací zkouška bude probíhat formou ústního pohovoru v jazyce německém a anglickém.

Přeji hodně štěstí a úspěchů všem uchazečům!

Mag. Helena Huberová, ředitelka gymnázia

Pozvání na Staré Bělidlo

aneb

divadelní spolek z Boleradic uvádí *Babička*

Divadelní spolek bratří Mrštíků z Boleradic, který si již minulý rok získal srdce vídeňského publika operetou *Cikánský baron*, se nám v sobotu 26. března v 17 hodin představí s nově nastudovanou inscenací *Babička*.

Kdo by neznal krásnou knihu české spisovatelky Boženy Němcové! Mně osobně se vybaví vzpomínka na školní léta, kdy jsem protestovala proti všem knížkám určeným k povinné četbě. Proti všem až na *Babičku*, příběhu o harmonii venkovského života, o bezstarostném dětství plného moudra a lásky. V pozdějších letech se pak idylický příběh stává pro mnohé z nás poučením o tom, že „Jl musíme hledat někde v sobě a nalézt, abychom byli „Šťastnou to ženou (mužem)“.

Ovšem uvádět v dnešní době na jevišti takovou klasiku je určitě odvážný počin, jež ale neodradil boleradickou režisérku Alenu Chalupovou. Dokonale se jí zdařilo uplatnit jímavý děj, jednoduše převyprávěný do působivého celku.

Výborné výkony nejen hlavních postav, ale i jeviště zaplněné spoustou dětských postavíček pak dokáží diváky na pár hodin okouzlit a přenést do prostého světa malé Barunky Panklové.

Snad nejlépe vystihuje atmosféru celého představení Zbyněk Háder, boleradický herec a čerstvý člen Vlastenecké omladiny, který komentoval premiéru v Boleradicích takto: „Jedna scéna střídá druhou a divákovi jsou předkládány s takovou lehkostí, jako kdyby režisérka chtěla navlékat korálky na nit. Po doznění posledního slova a posledního tónu inscenace se sálem nesl dlouhotrvající potlesk, který neměl konce.“

Boleradické herce a VOmladinu spojuje již několik let vzájemná spolupráce a my máme radost, že Vás na toto skvělé představení můžeme pozvat do divadelního sálu české školy Školského spolku „Komenský“! Vstupenky si můžete začít objednávat na telefonu: 0676 6903144.

Martina Pfeffer (VOmladina)

Babička

podle námětu Boženy Němcové

Režie: Alena Chalupová

Scénář: František Pavlíček

Hrají členové

DS bratří Mrštíků

Boleradice

26. března 2011

v 17 hodin

v divadelním sále školy

Školského spolku Komenský

Viedeň 3, Sebastianplatz 3.

Vstupenky:

0676/6903144

Neuznávat biskupov?

18. decembra 2010 uverejnili všetky rakúske médiá informáciu o výzve rakúskych laikov, ktorá bola adresovaná pápežovi a všetkým rakúskym biskupom. V novinách *Die Presse* vyšiel tento článok: Hrozba katolíkov. Laici sa dožadujú práva spoluúčasti pri voľbe biskupov. V prípade odmietnutia vyzývajú k neposlušnosti.

Laické katolícke organizácie sa konečne dožadujú práva spoluúčasti. Nechcú už viac tolerovať menovanie biskupov bez spulurozhodovania cirkevného ľudu. „Obsadenia biskupských stolcov, ktoré neboli vopred odsúhlasené miestnym cirkevným spoločenstvom, nemajú podľa našich vedomostí platnosť,“ povedal Herbert Kohlmaier, člen laickej iniciatívy, 17. decembra pri tlačovej konferencii. „Je to tak obrovský protiklad k tradícii a k Evanjeliu, že sa pápež pohybuje v teréne, na ktorom stráca právomoc a prístupnosť“ – pokračuje Kohlmaier. Presne na toto chce táto laická organizácia spolu s ďalšími iniciatívami: „Wir sind Kirche“ (I my sme cirkev), „Pfarrerinitiative“ (Iniciatíva farárov) a „Priester ohne Amt“ (Kňazi bez úradu) upozorniť pápeža. Ak by náhodou na túto rezolúciu neprišla z Vatikánu žiadna reakcia, „budeme to považovať za tichý súhlas s tým, že naše argumenty sú správne“ – pokračuje ďalej Kohlmaier. Doslov: „Ak sa však pápež k tomu nevyjadrí, budeme z toho usudzovať, že buď nemá žiadne argumenty, alebo že je tak arogantný, že nepovažuje za

nutné odpovedať katolíkom, ktorí si robia starosti ohľadom budúcnosti poslania cirkvi.“ Ak by však k tomu naozaj došlo, vyzývajú iniciátori tejto rezolúcie ku kolektívnej neposlušnosti a zároveň k tomu, aby boli centralisticky zvolení biskupi považovaní za „neplatne zvolených“ a ako takí majú byť ignorovaní. Tieto štyri reformné iniciatívy sa na formulácii tejto rezolúcie dohodli pri spoločnom stretnutí v novembri. Dôvod k tomu im dalo nedávne, posledné menovanie biskupa v Eisenstadte, pri voľbe ktorého neboli rešpektované požiadavky laických veriacich.

Pápež bude musieť odôvodniť rozhodnutie

Reformné iniciatívy majú mnoho dôvodov pre spoluúčasť cirkevnej bázy pri voľbe biskupa. Na jednej strane hovorí za spoluúčasť laikov cirkevná tradícia – v prvých dvanástich storočiach to bolo samozrejmé. Na druhej strane je táto požiadavka zároveň i vyjadrením platného cirkevného práva. „Prajeme si obrátenie, lepšie však povedané – návrat k biblickým fundamentom,“ hovorí Hans Peter Hurka z iniciatívneho hnutia „Wir sind Kirche“. Táto iniciatíva žiada, aby sa zaviedol pri voľbe biskupa model „diecézneho konkláve“. Prostredníctvom farského zhromaždenia, farských rád a dekanátskych konferencií by mal byť vypracovaný tzv. trojitý návrh voľby nového biskupa ako výsledok týchto troch zoskupení a ich návrh má byť potom odoslaný na posúdenie pápežovi. Ak by však pápež tento trojitý návrh odmietol, musí ho odôvodniť. Až potom môže dôjsť k opakovaniu diecézneho konkláve.

Pri príležitosti blížiacej sa voľby nového biskupa v Graz-Seckau rozdáva iniciatíva „Wir sind Kirche“ poštové karty, tzv. „Steiermark-Card“ – štyrsky pohľadnice, na ktoré majú veriaci (laici) napísať mená kandidátov na post biskupa a tieto karty majú potom odoslať rakúskemu nunciovi.

Herbert Bartl z organizácie „Priester ohne Amt“ prisľúbil plnú podporu tejto iniciatívy, zároveň však zdôraznil: „Pretože táto iniciatíva vychádza zdola, obávam sa, že nie je možné očakávať prílišnú ústretovosť zhora.“ Kohlmaier k tomu dodáva: „Cirkev sa nikdy nezmení, ak v nej

podobne ako v incestsystéme budú prevracat strany kníh vždy len tí istí ľudia.“ Varuje ale predtým, aby kvôli tvrdohlavosti a namyslenosti hierarchov nezatrpkli a nerezignovali hlavne tí veriaci, ktorí sú aktívni a chceli by niečo zmeniť...

Die Presse, 18. decembra 2010, str. 18

P. S.

Pretože som členom iniciatív „Wir sind Kirche“ a taktiež „Priester ohne Amt“, prikladám 8 bodov, ktoré tieto iniciatívy predniesli na tlačovej konferencii 17. decembra vo Viedni:

1. Chceme rešpektovať každého človeka a dať takto možnosť každej katolíčke i katolíkovi, aby sa slobodne vyjadřili.
2. Chceme nechať zaznieť hlas miestnej cirkvi a tento hlas postaviť ako protiklad v prípade diktátorského hlasu z Vatikánu.
3. Nejde nám o to, aby sme len kritizovali, ale aby sme poukázali na možné riešenia a východiská z krízy a tým šírili nádej.
4. Chceme, aby sa i v cirkvi prejavovali prvky demokracie.
5. Chceme ukázať veriacim a tiež hierarchii, že spoločná voľba biskupa je v cirkvi možná.
6. Chceme, aby sa stala cirkevná hierarchia dynamickou, aby začala brať vážne hlasy veriacich žien i mužov a aby konečne pristúpila na dialóg.
7. Chceme zlepšiť meno cirkvi v spoločnosti hlavne tým, že i cirkev prevezme konečne demokratické štruktúry.
8. Berieme vážne biblickú tradíciu, cirkevné dejiny (hlavne prvých dvanást storočí) a berieme vážne i všetkých ľudí, ktorým záleží na osude cirkvi a angažujú sa za jej šírenie. Okrem toho vieme, že cirkevné právo je na našej strane. Reformy požaduje nielen mnoho cirkevných právnikov, ale i zoskupenia veriacich v Nemecku a Švajčiarsku.

Peter Žaloudek, december 2010

Der Minderheitsrat der tschechischen und slowakischen
Volksgruppe in Österreich und der Schulverein Komensky
laden herzlich zum

REPRÄSENTATIONS- und MATURABALL

Ehrenschutz: Dr. Claudia Schmied und Dr. Michael Häupl

am Samstag, **den 26. Februar 2011**

in den Kursalon Hübner, Johannesgasse 33, 1010 Wien

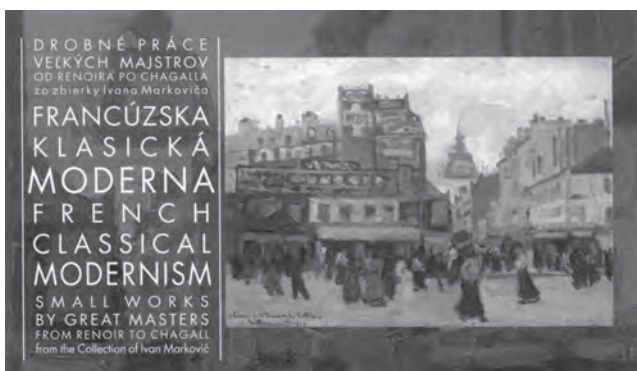
www.kursalonwien.at

Einlass um 20.00 h
Ballbeginn um 21.00 h
Abendkleidung erwünscht

Eintrittskarten:

Erwachsene Vorverkauf: 32 € Abendkasse: 35 €
Studenten Vorverkauf: 16 € Abendkasse: 18 €
Festliches Abendessen, Menü inkl. Getränke (um 18:00 h): 55 €
Tisch- bzw. Platzreservierung: 2 €

Tischreservierung und Kartenvorverkauf: Sekretariat: 01/713 31 88-20, e-Mail: event@komensky.at

Trvání výstavy:

Do 27. 3.

Galéria mesta Bratislavy, Pálffyho palác, Pánská 19

14. 4. – 29. 5.

Východoslovenská galéria, Košice, Hlavná 27, vernisáž 13. 4. 2011, 16:00 hodin

24. 6. – 31. 8.

Liptovská galéria Petra Michala Bohúňa, Nám. Osvo-
boditeľov 28, Liptovský Mikuláš, vernisáž 23. 6. 2011,
16:00 hodinwww.gmb.bratislava.sk

Pekařova společnost Českého ráje v Turnově, Archiv hlavního města Prahy,
Národní muzeum, Památník národního písemnictví, Muzeum Českého ráje v Turnově
a Regionální muzeum a galerie v Jičíně

Vás srdečně zvou na konferenci

Karel Jaromír Erben a úloha paměťových institucí v historických proměnách

pořádanou při příležitosti
200. výročí narození K. J. Erbena
15.–16. dubna 2011 v Malé Skále u Turnova

pod záštitou senátora PhDr. Jaromíra Jermáře

a ve spolupráci s Českou archivní společností, Asociací muzeí a galerií ČR,
Katedrou PVH a archivního studia a Ústavu etnologie Univerzity Karlovy v Praze,
Historickým ústavem a Ústavem pro českou literaturu Akademie věd ČR, v. v. i.,
SOA v Litoměřicích – Státním okresním archivem Semily a obcí Miletín

Výstava Pražské quadriennale zve umělce do svých dílen

Jen do poloviny února už mají čas studenti, kteří se chtějí zúčastnit kurzů pořádaných v rámci Scenofestu, součástí červnové přehlídky scénografie a divadelní architektury Pražské quadriennale (PQ). Vybrat si přitom mohou z dvaapadesáti dílen, jichž se zúčastní přes tisíc zájemců. „Centrem Scenofestu se stane Divadelní fakulta Akademie múzických umění (DAMU),“ řekla ČTK mluvčí přehlídky Silvie Marková. Náplní a tématy Scenofestu budou například environmentální design i čínská opera, scénické ztvárnění vzpomínek, světelný design v současných produkcích, loutky v 21. století a veřejný prostor jako kulisy pro performance. Podle výkonné ředitelky PQ Daniely Pařízkové jsou mezi vedoucími workshopů výjimečné osobnosti z celého světa. K lákavým jménům školitelů patří například britský loutkář Julian Crouch, duo světelných designérů z Brazílie Vera Hamburgerová a Raimo Benedetti či celosvětově uznávaný scénograf Erich Wonder. Kompletní přehled dílen a údaje o registraci mohou zájemci najít na webu www.scenofest.pq.cz/workshops.

Centrum Bohuslava Martinů zpřístupní sbírky na internetu

Centrum Bohuslava Martinů v Poličce zpřístupní sbírky na internetu. Budou k dispozici badatelům i veřejnosti. Centrum je zatím jediné městské muzeum, které v Pardubickém kraji zřídilo pracoviště pro digitalizaci sbírkových předmětů. Uvedla to pracovnice centra Radka Marková. S elektronickou podobou fotografií či pohlednic muzeu pomáhají studenti. Podařilo se jim naskenovat zhruba 80 000 digitálních obrázků, což je desetina celkového sbírkového fondu. Na digitalizaci pracují i zaměstnanci muzea. Digitalizace sbírek pomáhá badatelům v jejich práci a zároveň ochraňuje vzácné dokumenty, kterým častá manipulace škodí.

Novela cizineckého zákona

O povolení k pobytu v Česku musí od Nového roku cizinci žádat osobně, nikoliv v zastoupení. Poplatky je přitom přijdou na čtyřnásobek. Cizincům se prodraží i zdravotní pojištění, místo dosavadních pěti tisíc korun ročně zaplatí až třicet tisíc. Přísnější pravidla ale na druhé straně platí i pro české zaměstnavatele. Vyplývá to z novely cizineckého zákona. Více informací na internetové stránce ministerstva vnitra www.mvcr.cz.

Senior Prix 2010

Dne 14. listopadu byly v Národním domě na Smíchově slavnostně předány pětaticetí umělcům ceny Senior Prix 2010. Cenu uděluje nadace Život umělce ve spolupráci se společností Intergram za dlouholetou uměleckou činnost. Záštitu nad předáváním převzal primátor hlavního města Prahy Pavel Bém. Mezi oceněnými zazněla z úst moderátorky Valérie Zawadské a Václava Postráneckého např. jména **Václav Bomba**, akordeonista, pianista, kterého jsme měli možnost slyšet před několika lety v Českém centru ve Vídni při prezentaci Klubu přátel Rakouska, **Ludmila Dvořáková**, operní pěvkyně, **Lubomír Havlák**,

tenorista, emeritní sólista ND, **Miroslav Košler**, sbormistr, dirigent, **Růžena Preisslerová**, herečka, **Jiří Válek**, flétnista, skladatel, **Bedřich Zelenka**, dramaturg.

Obchodná slovenčina – Projekt MIG-KOMM

E-KU Inštitút jazykovej a interkultúrnej komunikácie v Nitre oznamuje, že na internetovej stránke <http://www.eku.sk/migkomm/> je k dispozícii prvý výučbový materiál k obchodnej slovenčine, ktorý vzniká v rámci projektu MIG-KOMM (Mehrsprachige interkulturelle Geschäftskommunikation für Europa, resp. Viacjazyčná interkultúrna obchodná komunikácia pre Európu). Tieto jazykové aktivity sú určené pre všetkých, ktorí sa učia slovenčinu ako cudzí jazyk na úrovni B2. Odporúčame ich aj záujemcom a cudzincom pôsobiacim na Slovensku, ktorí sú z hospodárskej branže a uvítali by z tejto oblasti odborný výučbový materiál. Práca ešte nie je ukončená, preto je možné počítať s ďalšími novinkami.

Viac informácií o projekte: Anatolij Vdovičenko, E-KU Inštitút jazykovej a interkultúrnej komunikácie, Piaristická 2, 949 01 Nitra, tel.: 037 / 6542 455, 0905 311 398, e-mail: eku@eku.sk www.eku.sk.

Většina Čechů (54 %) se nedomluví jiným než mateřským jazykem

Plyne to z výzkumu Institutu pro sociální a ekonomické analýzy (ISEA), který zpracovalo Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM). Znalost jazyků je přitom jedním z klíčových kritérií zejména pro zahraniční zaměstnavatele. Podle výzkumu se jedním jazykem domluví 27 % lidí. Nejčastěji se Češi domluví anglicky, méně lidí pak vládne němčinou. Například ze šetření Česko-německé obchodní a průmyslové komory vyplynulo, že pro 75 % německých investorů je znalost němčiny velmi důležitým kritériem při náboru zaměstnanců, přičemž němčina je dokonce pro mnohé podniky důležitější než angličtina. Jazyky hrají zásadní roli zejména u manažerských pozic. Průzkum ISEA dále ukázal, že zásadní roli v učení jazykům hraje škola a také nutnost používat cizí jazyk v povolání. Ve škole volí české děti nejčastěji jako první jazyk angličtinu, druhý němčinu a třetí ruštinu.

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18

A-1080 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2011 činí **33,- €** (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2011 činí **35,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2011 činí včetně poštovního **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otiskem inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:

Centrální telefon a fax (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

Kursy češtiny

Čeština pro začátečníky i pokročilí.

Zájemci, hlaste se na tel. č. 602 36 51, dr. Malá.

Čeština – začátečníci i pokročilí.

Zájemci, hlaste se na tel./fax 0043-1-40 89 841,
Mag. dr. Brandeis.

Kurzy

slovenského jazyka
na Slovenskom inštitúte

miesto: priestory Slovenského inštitútu,
 Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien,
 informácie: tel. 01/535 40 57

TSCHJECHISCHES ZENTRUM
 ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien
 ředitelka dr. Taťjana Langášková
 tel.: +43-1-53 52 360

www.czechcentres.cz/vienna

e-mail: **ccwien@czech.cz**

Po – St 10:00-17:00

Čt 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

Slowakisches Institut

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

tel./fax: ++43-1 53 54 057

www.sivieden.mfa.sk

e-mail: **si.wien@gmx.at**

CzechTourism Wien

Česká centrála cestovního ruchu

Herrengasse 17, 1010 Wien

ředitelka Mag. iur. Michaela Kratzer

tel.: 0043 1 533 21 933, fax: 0043 1 533 21 934

e-mail: **info-at@czechtourism.com**

www.czechtourism.com

Mag.

Sylvie Šebelová

Sprachtrainerin für Tschechisch

+43 1 920 70 48 **tel+fax**

+43 699 12 64 29 38 **mobil**

office@sebelova.at **e-mail**

www.sebelova.at **web**

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
 předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88,
 tel. / fax 604 54 85,
 po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9-12 hod.

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR

JUDr. Josef Franc

Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9

tel./fax: **+420-284 818 008**

mobil: **+420-602 850 267**

e-mail: **Josef.FRANC@seznam.cz**

Výhodné ubytování ve Vídni
M. SEĎA

Westbahnstr. 18, 1070 Wien

Tel. 524 38 73, 617 27 06

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků
v Rakousku

Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
 Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764

fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: **info@kulturklub.at**

www.kulturklub.at

Knihy vydané Kulturním klubem si
 můžete zakoupit/objednat přímo
 v Kulturním klubu.

Galerie auf der Pawlatsche

Institut für Slawistik

Universitätscampus

1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3

www.univie.ac.at/pawlatsche

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenec

Spittelberggasse 7, 1070 Wien

tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder

tel. 505 98 06, **www.theater-moki.at**

Feiern bis Ob 20 oder 200 Personen,
wir bieten den passenden Rahmen!

in die Morgenstunden!

Der elegante **Glaspalast** mit angrenzender Terrasse in der Luftburg, das Feenzelt mit den öffenbaren Seitenwänden oder exklusiv das gesamte Himmelreich samt **Garten!** Genießen Sie im **glanzvollen Ambiente** unsere kulinarischen Kreationen, ob als Menü oder Buffet mit **Schauküche**, begleitet von ausgesuchten Weinen oder unserem Budweiser Bier.

Wir sind für **Familienfreundlichkeit** bekannt und besonders darauf bedacht, dass auch die kleinen Gästen einen **unvergesslichen Festtag** erleben! Wir freuen uns, Sie und Ihre Gäste bei uns **willkommen** zu heißen!

HIGHLIGHTS

- keine Saalmiete
- Feiern & Tanzen bis in den Morgen
- viele Aktivitätsangebote für Kinder
- All-inclusive-Pakete
- umfangreiches technisches Equipment (Beamer, Leinwand etc.)

Kolariks Freizeitbetriebe GmbH • Prater 128, Waldsteingartenstraße • A - 1020 Wien • Tel.: +43 1 729 49 99 • Email: events@kolarik.at

LUFTBURG® PRATERFEE®
FEENZELT® HIMMELREICH®
www.kolarik.at

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

Familie Karl Kolařík
seit 1920

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

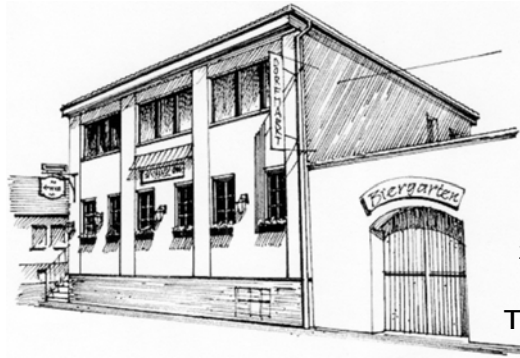
ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.

Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. 02264/200 82
www.hroch.at

**Máte problémy s identifikací
neznámých znaků?**

Obrat'te se s důvěrou
na naši heraldickou kancelář!

Újezdský herold
Heraldická kancelář

VÁCLAV KULLE

Jeřovická è. 114
190 16 Praha 9
Èeská republika

Tel./fax:
pondìlí - pátek
+420/281 972 116

Koniasch Latin Press

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681
koniasch@gmail.com

KLP

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Èeská kuchyně a speciality.
Oslavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
èeské a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

**Restaurant
Schönbrunner Stöckl**

beim Meidlinger Tor
Èeské a slovenské speciality!

rodina
Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok
1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29
tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Zur Böhmischen Kuchl

SPECIALITY ÈESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNÌ

OTEVŘENO: pondìlí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schlüsselgasse 18
tel.: +43-(0)1-402 57 31 (Dagmar Ficenec)

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü - Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie - Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přimo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

**Kleines
Wiener Cafe**

DENIS BEZUCHA

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00
sobota a neděle
zavřeno

Kavárna s èeskou kuchyní.
Oslavy na objednávku.
Budějovické pivo.

**Ukážky z Klubového literárneho programu
Romantické siluety v českej a slovenskej literatúre –
k 200. výročiu narodenia K. H. Máchy,**
konaného v rámci Evropského dňa jazykú 26. 9. 2010

Romantizmus v slovenskej literatúre

Čo je to romantizmus? Francúzsky spisovateľ Rémy de Gourmont sa pred vyše pol storočím vyjadril: „Je to ľahšie cítiť, než vysvetliť.“

Romantizmus má v každej národnej literatúre príznakové črty, svoj národný charakter, vplývajú na neho rôznorodé národné, spoločenské, politické i kultúrne javy.

Začiatky slovenského romantizmu sa datujú do tridsiatych rokov 19. storočia. Významné básne z obdobia slovenského romantizmu vznikli v dobe po uzákonení spisovnej slovenčiny 1843, čiže mali aj iný ako len umelecký rozmer a význam. Čas slovenského romantizmu bol aj časom národného útlaku a boja za slobodu slovenského národa. To tiež vplývalo na literárnu tvorbu romantických spisovateľov. Romantický básnici vystupovali v mene národa, stali sa jeho zástupcami, čo sa zrkadlilo v ich tvorbe. Výraznou črtou slovenského romantizmu je subjektívny

pohľad tvorcu, ktorý prežíva, zamýšľa sa, medituje o témach, ktoré sa ho dotýkajú, o sebe i o svete.

Za zástupcov slovenského romantizmu môžeme považovať Janka Kráľa, Andreja Sládkoviča, Jána Bottu i Sama Chalupku. Dôležití literáti, ktorí sa pričínili o uzákonenie slovenčiny a o jej šírenie pomocou poézie, prózy či politickej angažovanosti, sú známi: Ludovít Štúr, Michal Miloslav Hodža a Jozef Miloslav Hurban.

Andrea Ozábalová

Protagonistky večera: Dr. Marie Brandeis a Andrea Ozábalová
(obě Kulturní klub)

Andrej Sládkovič Prosba

Spievajte, sestra, spievaj mi, moja,
ale hlasom matky tvojej,
mňa len slovenské hlasy ukoja,
tými dušu moju ovej!

Spievajte, moja, spievaj, oj, spievaj
o krásach rodného kraja
a zápalom tých krás porozhrievaj
chladnúce prsia šuhaja!

Spievaj mi, krásna, veď pekná si ty
ako svit raňajšej zory;
svet mladý drieme v krásach zavítý
a v lúbych spevoch hovorí.

Spievaj, zaspievaj, družička mladá,
oj, len dnes sme ešte mladí;
nebudeš spievať keď rokov vlada
vrelé ti srdce ochladí.

Spievaj mi, veď znáš, ty moja drahá,
ten stý mladých sil nepokoj:
ukoj ho! Ba nie, veď sa vymáha
duch jarý hor' cez žiaľ i boj!

Spievaj len, spievaj a z duše milej
vôň ružovú rozlievaj,
ak chceš žiť, ak chceš potechu vylej,
len, družička, mi zaspievaj!

Ludovít Štúr Jeseň

Idú dažde po doline,
letia chmáry po výšine,

letia, vetrom preletujú
a dolinu zatemňujú:
jak tam clivo, jak tam mutno,
i v tej chýžke, jak tu smutno!

Nedávno sa po tých horách
ladné spevy ozývali,
nedávno sa po tých horách
letné vetry kolísali;
lež, už hory onemeli,
letné vetry odleteli.

Smutno teraz nad horami,
kormútlivo dolinami,
len hmla po nich usedajú,
vetry s lístím šuchotajú,
s lístím zvädlým, opadaným,
od nich kruto pozráňaným.

Čo i ty tak v zadumaní
na tej chvíli, na jeseni?
Čo ti slza z oka padá,
keď ju v páde nik nezbadá,
čo i ty tak v zadumaní,
tu v tej chýžke v rozžialení?

Mlčia ústa, slza vraví,
na nej myseľ sa zastaví:
prišla jeseň, zlaté jaro
ta preč, ta preč sa ubralo,
a list keď raz dolu padne,
nikdá na strom nevsadne.

I ten život už k jeseni
nachýlený, opustený,
odletel čas zlatý v svety,
s ním nádeje, jarné kvety,

v ňom sa tu viac nezídeme.
v jare žitia nestretieme.

Idú dažde po doline,
letia chmáry po výšine,
letia, vetrom preletujú
a dolinu zatemňujú:
jak tam clivo, jak tam mutno,
i v tej chýžke, jak tu smutno!

Janko Král' Návrat

Zakvitli jablone v susedovom sade,
utrápená mati chodí po záhrade,
prechodí sa ona po tráve zelenej:
„Či mi kedy svitne, matke utrápenej,
či sa v mojom srdci ešte rozželenie
aspoň za života jedno potešenie?
V ďalekej krajine za doly, horami,
v ďalekej krajine, hen za Varadínom
vykvitá ľaliou, bujným rozmarínom!
Potešenie moje, vták medzi vtákami,
spieva si za dvesto tichými horami,
medzi sto spevcami, dľa jarného zvyku,
spieva si na šumnom malinovom kríku!
Potešenie moje preč z našej doliny
ak' vietor prechodí ďaleké krajiny,
cudziu reč, cudzí zvyk, cudzie stretá
všetcko,
moje potešenie, moje dobré decko!
Keby ja tak mohla, keby ja tak znala,
kde býva: tou horou bych sa

rozrastala.
Keby ja tak mohla, keby ja tak znala,
kde býva: vodou bych bystrou
pretekala.

Keby ja vedela, že ide po poli,
bárs keď sneh chumelí, bárs dáždík
mrholí,
von zima, noc temná, nikde ni
človiečka:
stanula bych v poli jak tá
chalupečka!"

Ján Botto

Pieseň

Hora, hora, háj zelený!
V očkách sa mi tmavých mení:
mení sa mi, hlávka páli,
hlávka páli v krutom žiali.

Zastaňte ma od slniečka,
nech nepáli moje líčka;
nech nepáli, nech nehreje,
nado mnou sa nech nesmeje!

Zastala ma hora tmavá;
lež mi hlávka len boľavá
len boľavá, len ma páli:
ochladte ju, čierne skaly!

Zaduj, vetrík, ty tichučky,
zaduj, zaduj poľahučky,
ochlad' ohne rozpálené,
vyduj žiale rozzlobené.

Vetrík zadul spoza skaly,
moje žiale len ostali.
Žiale hučia ako vody –
biedny šuhaj bez slobody.

Bohuslav Nosák-Nezabudov

Moje pieseň

Dievčinu znám zlatovlasú
v podkrivánskej hore;
ako slávik lubohlasú,
krásnu jak tie zore.
Slnko zlatí jej vlas,
rosa ju umýva –
a jej strieborný hlas
posily nabyvá
z piesne čarokrásnych krás.

Lenže ona je jak divý
holub bojazlivá:
to v medzierke, to pod krivý

končiar sa mi skrýva;
hned' jak rybka pláva
po zelenom plese,
hned' kde duní riava,
jak vietor sa nesie,
nikde nepostáva.

Kde jej nôžky malé, útle
zeme sa týkajú,
zvädlé, trávy, stromy, bútle
k sebe prichádzajú.
Nač len svoje kladie
rúčky bielosnežné:
tam po zime, ľade,
kvitne jaro nežné,
puto padá všade.

Neraz volám ju ku sebe,
keď si vyspevuje,
a ona mi vždy na nebe
rúčkou ukazuje:
Zdá sa mi, že jak znak
ten nie bezdôvodný,
bo ja tam už beztak
len budem slobodný
jak ten rajský vták.

UKÁZKA

Radovan Dršata: *Kolíne, Kolíne... stálo to za to* *Na skútru ve dvou i společně*

„Jak ses seznámil s maminkou?“ byla moje oblíbená otázka.

„To jsem jednou dělal reportáž z průmyslové výstavy, kde maminka zastupovala továrnu Tatra Kolín. Byla tam na stánku a mně se moc líbila. Oslovil jsem ji a přišel za ní ještě jednou. No a potom jsme se začali vídat častěji a častěji, oba jsme se sobě líbili, až jsme se vzali.“

Tento příběh jsem slyšel mockrát a vždycky mne tuze potěšil. Mému tatkově se líbila moje mamka, mojí mamce se líbil můj tatka, měli se moc rádi, a tak se vzali. Prohlížel jsem si rád i fotografie zachycující naše při randění po kolínských parcích či při procházkách pod dlouhými větvemi polabských vrb. Je na nich upravený pár, mamka v nažehlených šatech a slušivém svetříku, tatka v saku a s příčně pružovanou kravatou. Mamka je na těch fotkách oblečená pokaždé jinak, tatková kravata je vždycky stejná. Byla to asi nejen jeho nejoblíbenější, ale v té době i jediná. Fotografie pořídila a vyvolala moje mamka. Se svým pozitivním sklonem k technice měla za sebou kurz fotografování a kromě veškerého vybavení na vyvolávání byla i majitelkou skvělého fotoaparátu značky Flexareta. Tu nádhernou dvojokou zrcadlovku jsem později zdědil já. Měla, tak jak to od skvělých fotoaparátů očekáváme, i samospoušť. Zachycení předsvatebního randění mých rodičů nestálo nic v cestě.

Svatbu měli roku 1961. Tatka, aby dostal své pověsti uznávaného kolínského zpravodaje, tento významný den zvětšil na magnetofonovém pásku. Našel jsem ho jednou v pravé zásuvce sekretáře v obýváku, přesně v té, *co jsem se v ní neměl co hrbat*. Zacházení s magnetofonovými cívkami mi bylo jako synovi reportéra vlastní. Pásku jsem rutinně zavedl do špičkového magnetofonu Tesla B41, výkřiku té nejmodernější technologie sedmdesátých let až z Přelouče. S napětím jsem pak poslouchal, jak tatka vážným hlasem komentuje dění kolem kolínské radnice. Nejdříve navozuje pro posluchače slavnostní pocit onoho červnového dne a popisuje krásy kolínského náměstí. Již po prvních slovech jsem měl dojem, že se jedná o svatbu dvou nejváženějších patricijských rodů střední Evropy. Ach, to musela být sláva!

Pak jsem ale mohl puknout smíchy. To v okamžiku, kdy tatka hlasem Šaljapina praví: „Svatebčané přijíždějí k radnici svými osobními vozy.“ Pronesl tu větu tak pateticky, že jsem se mohl jediné smát. Z tatkovy přednesu jsem vycítil, jak moc, ale nenápadně, chtěl zdůraznit, že svatebčané nevystupovali ani ze sedláckých vozů, ani z nákladáků. Osobní auta v roce 1961 spíše nebyla.

Tatka pak přenesl nahrávání do oddávací místnosti. Posluchač mohl naslouchat Mendelssohnovu Svatebnímu pochodu, projevu oddávajícího a ve finále grande i dvojitému „ANO“ novomanželů. Obdivoval jsem tatku, že se dokázal nejen oženit, ale v přímém záběru si svatbu i reportážně zdokumentovat.

Řekl jsem mu, že jsem si pásku poslechl. Kabonil se, že jsem se posmíval jeho vznosnému „svými vozy“, ale měl radost, že se mi líbila jeho agilní profesionalita. Dokonce přiznal, že ten pásek nebyl až tak autentický. Trochu jej sestříhal a především si nechal znovu nahrát to na celý život

zavazující „Ano“. To proto, že originální odpovědi na klíčové otázky obřadu „A tak se vás táži, pane ženichu, berete si dobrovolně zde přítomnou slečnu Věru Keltnerovou?“ a „A tak se vás táži, slečno nevěsto, berete si dobrovolně zde přítomného pana Rudolfa Dršatu?“ byly i přes tehdy ten nejlepší mikrofon tak tiše kuňkavé, že by osudovému „Ano“ posluchači ani nevěřili. Zbytek udělal studiový střih, takže iluze dokonalé svatby byla úplná.

Svatbě mých rodičů předcházela řada historek. Jednou z těch příznačných byl společný nákup skútru.

Tatka nebyl rozhodně první, kdo se do skútru zamiloval, leč zamiloval se pořádně, jistě zejména kvůli zvýšené mobilitě, kterou skútr nabízel. Vyprávěl o něm mamce, tehdy ještě své nastávající, tak barvitě, že se do něj částečně zamilovala i ona. Bavili se o něm asi hodně často, až se dohodli, že si ho společně koupí. Slovo „společně“ ovšem chápal každý jinak. Mamka tak, že každý dá polovinu z devíti tisíc, což byla cena nového skútru, a potom na něm budou společně jezdit. Tatka tomu rozuměl tak, že na něm budou především společně jezdit, a devět tisíc zaplatí ten, kdo na to má. To on nebyl, protože peníze se ho zkrátka nedržely. Mohli bychom vést diskuse, zda kvůli rozvodu a pravidelné výživovací povinnosti, či kvůli tomu, že se ho prostě nedržely nikdy. Tatkovo krédo bylo „peníze budou, ale já nebudu“. Tak či tak, chtěli-li společně koupit skútr, mohla ho financovat pouze mamka. Když to pochopila, byla přinejmenším zmatená. Tatka jí to upřímně vysvětlil slovy:

„Já přece ty peníze nemám, ty je máš, tak proč bychom si ho za tvoje peníze nemohli společně koupit?“

Nakonec na to mamka přistoupila. Prý se ale klepala strachy, když měla rodičům vysvětlit, že společně neznamená 4 500 každý, ale 9 000 jen pro ni. Úplně jsem ji chápal. Keltnerovi žili jen z dědova strojířského platu a po Zápotockého měnové reformě o veškeré úspory přišli. Chtěli zakoupit rodinný domek, a tak upachtěně ušetřené peníze nešťastně vyzvedli ze spořitelny. Komunističtí ekonomové jim je pak reformou do druhého dne znehodnotili na jednu padesátinu. Skončili tedy bez domu, bez peněz a s hodně nalomenou rodinnou harmonií, kdykoliv šlo o výdaje.

Tatka s mamkou začali na skútru podnikat výlety nejen po Kolíně. Víím to z fotografií. Na jedné je tatka na skútru před vjezdem do kolínské továrny Koramo, je parný letní den, má na sobě polokošili ze začátku šedesátých let, vlasy vyčesané nahoru a moc mu to sluší. Určitě dělal v Koramu nějakou reportáž o úspěších pracujícího lidu, a splnil svou povinnost, nechal se vyfotit, než s mamkou vyrazili na plovarnu do Tří Dvorů. Na druhém obrázku sedí za říditky bělomodrého skvostu mamka. Někde uprostřed polí kolínské pahorkatiny. Fotka má slabší kompozici i osvětlení. Určitě ji fotil tatka.

Já jsem mamku řídit skútr už nezažil. Společné řízení skútru mělo kratší poločas rozpadu, než předmanželský pár předpokládal. Neváhal jsem přijít věci na kloub:

„Tati, proč mamka neřídí skútr?“

„Protože má krátké nohy.“

Byl jsem z té odpovědi celý zaražený. Krátké nohy má odnepaměti především lež, a moje mamka jednak nelže, a navíc je velká paní.

Nějak podvědomě mi bylo hloupé se mamky ptát, jestli má opravdu krátké nohy. Připadalo mi, že by jí to ubralo na vážnosti, a to jsem nechtěl připustit. Je o tolik moc větší než já. Já měřím téměř jeden metr a mamka prý celý metr šedesát. Nemůže mít přece krátké nohy. Smířil jsem

se však se skutečností, že skútr řídí pouze tatka. Tak nějak společně.

Novomanželé vnesli do svého svazku společně skútr a tatka skromně zařízenou garsonku v ulici Na magistrále 711. Měli obrovské štěstí, protože společné bydlení nebylo v té době běžné. Mnohé novomanželské páry zůstávaly u rodičů nebo ve svých podnájmech, protože byty zkrátka nebyly. Mým rodičům musela přízemní garsonka nově vybudovaného socialistického sídliště připadat navzdory několika málo čtverečním metrům jako skvost.

Na začátku manželství se mamce podařil, vlastně společně s tatkou, skvělý kousek. Odnaučila ho prokládat věty sebestředným oslovením „Rudolfe“. Jako například: „Řekl jsem si, Rudolfe, to bys měl...“ nebo „Pomyslel jsem si, Rudolfe, že tohle se ti povedlo.“ Mamku vložený Rudolf iritoval jako výraz hlouposti. Tatka ho naopak vnímal jako výraz žoviálnosti. Vedli o tom dlouhé diskuse, neboť špatný návyk, jak známo, odkládáme hůř než železnou košili. Mamka však maximálně využila svého bonusu novomanželky a zamilovaného novomanžela odvedla z jazykového scestí. Tak úspěšně, že já již jsem v žádném tatkově vypravování nezaslechl ono žoviální „Rudolfe...“

Dnes je zcela běžné, že otcové jsou přítomni porodu svých potomků. Lituji, že já u porodu svých dcer nebyl. Omluvou mi je, že tehdy do jámy lvové gynekologických porodních sálů nebojácně vkročili jen ti nejodvážnější tatínkové. V době, kdy jsem spatřil světlo světa já, byla přítomnost otce u porodu naprosto nemyšlitelná. Otcové novorozenat měli v šedesátých letech status nanejvýše bacilonosičů a v porodnici neměli vůbec, ale vůbec co dělat. Mohli postávat pod okny, ale na chodbu porodního oddělení vstoupit nesměli.

Můj tatka tehdejší obecně platné pravidlo „nebýt u porodu“ dovedl k naprosté dokonalosti. Nejenže nebyl ani pod oknem porodnice, ale odjel (si) na dovolenou až do Bulharska. Ani ne ve dvou, ani ne společně, ale sám.

Dostal tehdy od zaměstnavatele (MěNV) možnost získat poukaz ROH přímo až k moři. Tatka, tehdy osmatřicetiletý, u moře ještě nikdy nebyl. Mamka, ač tuším o dvanáct let mladší, u moře byla s CKM dvakrát, což byl nadprůměrný výkon. K moři se prostě necestovalo. Rodiče se asi správně domnívali, že ROH nabídlo tatkovu poukaz v naději, že ho nepřijme, když má jeho manželka těsně před porodem. Ani je nepřekvapilo, že nabídli poukaz jen tatkovu. Bylo běžné, že závody posílaly na rekreaci pouze jednoho z manželů. Mamka s tatkou dali hlavy dohromady a usoudili, že se tatkovu namanula jedinečná šance a že se do Bulharska na černomořské vlny podívat pojede.

Mamka se v posledních dnech těhotenství přestěhovala k rodičům. Když v noci z 21. na 22. srpna 1962 cítila, že se hlásím výrazněji než jindy, probudila nastávajícího dědu a oznámila mu, že musí do porodnice.

„Zajisté“, odpověděl napůl spící děda Keltner, otočil se a spal dál. Byl to zkrátka taky jen chlap.

Do porodnice mamka na skútru nejela. Duchapřítomně použila telefon a zavolala si sanitku. Manželský pár se sice radostně rozrostl, jenže si začal uvědomovat, že ačkoliv jim skútr doposud prokazoval ty nejlepší služby, včetně stmelení jejich vztahu při nákupu, v budoucnu nám bude ve třech na skútru asi trochu těsno.

V první třídě jsem nezačínal brát jen školní rozum, ale také ten politický. Někdy na podzim roku 1968 nám paní

učitelka řekla, že kdo chce, může přijít do parčíku před okresním soudem vysadit lípu svobody. Byl to pro mne takový malý jazykolam. Pod slovem „svoboda“ jsem si představoval našeho prezidenta Ludvíka Svobodu. Myslel jsem si proto, že budeme vysazovat lípu, která bude patřit prezidentu Svobodovi. Zároveň jsem tušil, že ta lípa bude něco proti okupačním vojskům, což je v každém případě dobře. Vyrazil jsem tedy do parčíku. Byla tam hrstka lidí, mnozí v oblecích s kravatou. Jeden z nich hovořil a můj taťka – bez kravaty, ale zato s mikrofonem – řečníka nahrával. Mrkl na mne a já věděl, že k němu nemám zbrkle utíkat, protože pracuje. Přišel jsem pozdě, lípa stála již vztyčená. Vůbec jsem nechápal, o čem ten pán s kravatou mluvil, ale muselo to být něco vážného, protože všichni dospělí tiše přikyvovali. Stoupl jsem se vedle Pavla Manzla, který se mnou chodil do třídy, a poslouchali jsme společně. Když řečník domluvil, dal nám dětem do ruky lopatu a všichni jsme k lípě svobody přihodili po lžici prstí. Pavel Manzl mi důležitě zvěstoval, že přišel už před proslovem a že ho nechali házet lopatou, už když lípu sázeli. Potom dal kdosi kolem stromku bílou nízko dřevěnou ohrádku s bílou cedulkou, na které bylo něco červeně napsáno. Taťka mi pak vysvětlil, že tam je to, o čem mluvil ten řečník. Že celý národ bude chránit lípu svobody stejně jako svobodu svoji. Pochopil jsem, že tato lípa nebude patřit pouze panu prezidentu Svobodovi, ale nám všem. Cítil jsem se důležitě. Mám svoji lípu.

Zda žijeme ve svobodě, či nesvobodě, jsem nebyl s to posoudit. Ale věděl jsem, že „Rusáci u nás nemají co dělat“. I v Kolíně, kde neměli žádnou posádku, jich tehdy bylo poměrně dost. Stále někam popojížděli ve vojenských nákladních autech či gazicích. Babička mi říkala, že když je uvidím, tak je mám pokořit tím, že se na ně nebudu dívat a otočím hlavu někam jinam. To byla její verze pasivní rezistence, ke které se tehdy československý národ uchýlil. „Ani sklenici vody,“ znělo koncem srpna a začátkem září z rozhlasu. My jsme jim tedy nikdy sklenici vody nepodali. Nutno však podotknout, že žádný z Ivanů o ni tehdy ani nepožádal. Další výzvou národu bylo odstranit z domů čísla popisná. To u nás také někdo udělal. Na našem domě v Krčínově ulici zbyla jen jedna zašlá dvojka, podstatné číslo 538 bylo pryč. Nevím, do jaké míry to pomohlo zmást nepříteli. Faktem je, že naší Krčínkou projel jeden zbloudilý ruský tank. Byli jsme zalezlí za okny a mysleli si, že hledá cíl, na který chce vystřelit. Náš strach asi nebyl oprávněný, jenže Rusové byli opravdu nevypočitatelní. Od politiků kolem Brežněva až po jednoduché vojáků, které přemístili do Čech a přikázali jim bojovat proti kontrarevoluci. Nikdo nevěděl, co kontrarevoluce je, a hlavně se žádná nekonala. Leč slovo revoluce mělo v Rusku stejnou váhu jako v Indii svatá kráva. Slovo kontrarevoluce muselo být pro ušmudlané ruské vojáků tedy peklem na druhou. A možná i na třetí. V Praze stačilo několik nevinných světel v budově Národního muzea, aby rozstříleli jeho pískovcovou fasádu. Okupační vojska byla nepředvídatelná. Tank s pěticí hvězdou v Krčínově ulici však jen hledal cestu. Bez jediného výstřelu pokračoval dál, asi k jinému cíli kontrarevoluce.

Stopy po pásech ruského tanku v naší ulici byly vidět ještě mnoho let. Uralská ocel se nesmazatelně vryla do asfaltu a vítr, déšť i sních jí jen pomalu ubíral na viditelnosti. Když jsem měl šestnácté narozeniny a spojenecké okupaci bylo rovných deset let, byly stopy již napůl zašlé. Rozhodl jsem se ty příčné čáry v asfaltu bílou barvou demonstračně zvýraznit. Žádné přeškrтанé sovětské hvězdy, žádný

zohavený srp a kladivo, žádná provokativní hesla. Jen zvýraznění asi dvaceti proužků po pásech tanku. Němý svědek pro ty, kteří mají paměť a svědomí. Malovat jsem neuměl, ale namočit školní štětec do bílé syntetické barvy a zvýraznit pár čar před naším vchodem, to zvládnu. Svěřil jsem se se svojí geniální myšlenkou rodičům. Taťka, který byl jinak celkem výřečný, to tehdy shrnul dvěma krátkými větami: „Chceš studovat, ty blbče? Tak na to zapomeň!“

I zapomněl jsem. Tak jako celý národ zapomenul už daleko dříve na protiruské nálady ze srpna a září 1968. Již koncem roku šedesát osm v celostátním rozhlasu ubývalo výzev typu „Ani sklenici vody“ a taťka ani na lokální úrovni nenacházel mnoho řečníků, kteří by plamenně hovořili na mikrofon proti okupantům. Před Vánocemi však ještě jednoho našel. Byl jím JUDr. Baroš, jenž se kromě své právnické činnosti zabýval divadelní kritikou. Byl neskonale sečtělý, ale v rozvráceném manželství se mu do života vloudila místo manželky láhev. K té přičichl i v den, kdy se dopotácel do tačkova studia. Nevím, proč ho taťka neodmítl, asi proto, že nenávisť k okupantům zastínila jeho jinak zdravý odhad. Nepátral, kolik toho doktor Baroš vypil. Upnul se na to, že proti Rusákům je třeba něco dělat. Doktor Baroš si proboujel cestu k mikrofonu a pomocí rozhlasu po drátě vysvětlil obyvatelům Kolína, že Brežněv je blbec z Xeenemünde. Dále apeloval na občany, že socialismus s lidskou tváří nedáme. Bohužel ani Barošova řeč tok dějin nezvrátila.

To, že to jde s národem z kopce, si uvědomovali mnozí. Jan Palach, student pražské filozofické fakulty, se v lednu 1969 zabalil do československé vlajky, polil benzínem a zapálil se. Běžel jako hořící pochodeň, aby vyburcoval národ upadající do letargie, pasivní poslušnosti i do zrádovství. Bohužel nevyburcoval. Ve škole nám o tom paní učitelka Oberthorová vykládala. Viděl jsem, jak je vážná, jak cítí povinnost nám jeho čin vysvětlit tak, abychom ho my, malí caparti, pochopili.

„A víte, děti, proč to Jan Palach udělal?“

„Protože to byl pěkný blbec!“ odpověděl bez zaváhání Pavel Manzl.

Tentýž Pavel Manzl, který ještě před pěti měsíci se mnou společně vysazoval lípu svobody a chlubil se, že si zaházet lopatou víc než já. Zpracoval ho jeho děda, skalní komunist. Paní učitelka Pavlův výrok zrelativizovala, ale nevzpomínám si, že by vzdorně vykřikla, že Jan Palach nebyl blbec, ale hrdina a vlastenec.

Výrok Pavla Manzla ohledně upálení Jana Palacha se stal pro mne jasným důkazem rozkolu společnosti. Jen málo lidí si myslelo, že Jan Palach je blbec, ale drtivá většina se to stále více bála říci nahlas. Snad i proto ta ohrádka kolem stromu svobody s bílou cedulkou a červeným písmem brzy zešedla a potom zmizela úplně. Nakonec zmizel i strom sám. Jako by všichni zapomněli na vysílání tačkova rozhlasu po drátě, kde ten pán v kravatě řekl, že celý československý národ bude chránit lípu svobody stejně jako svobodu svoji.

Radovan Dršata (*1962) pochází z Kolína, kde prožil dětství a dospívání až po maturitu na gymnáziu. Vystudoval ČVUT a disertační práci obhájil na vídeňské Wirtschafsuniversität. Práce u různých počítačových firem ho zavedla nejdříve do Prahy a později do Vídně, kde žije dodnes. Oženil se s lékařkou a má dvě dcery. *Kolíne, Kolíne...* je jeho literární prvotina. Knihu vydalo nakladatelství Prostor.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař
Blattgasse 13, 1030 Wien
tel. 713 72 66, všechny pokladny

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27
všechny pokladny

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsporarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTURNÝ SPOLOK

Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsk@slovaci.at www.slovaci.at

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.

lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně

semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia

soukromý všeobecný lékař

pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:

Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@artdoc.at
www.artdoc.at

Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444

práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
fax: 02235/44 638
www.tschechisch-slowakisch.com

Ověřené překlady

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Ověřené překlady dokumentů, dokladů, smluv, úředních listin a tlumočení

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
mobil: 0664/2537951
fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Ověřené překlady

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
e-mail: pavlina@chello.at

Ověřené překlady

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajanů Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.viden, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu

Linz, Herrenstr. a Redigierstr. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej

1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub

Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava

Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Privátní bilingvní škola obecná

1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76/34

Mateřská škola

tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

Privátní bilingvní reálné gymnázium 2. stupeň

1120 Wien, Singrienergasse 21
ředitelka Mag. H. Huber
tel.: 890 44 04-60

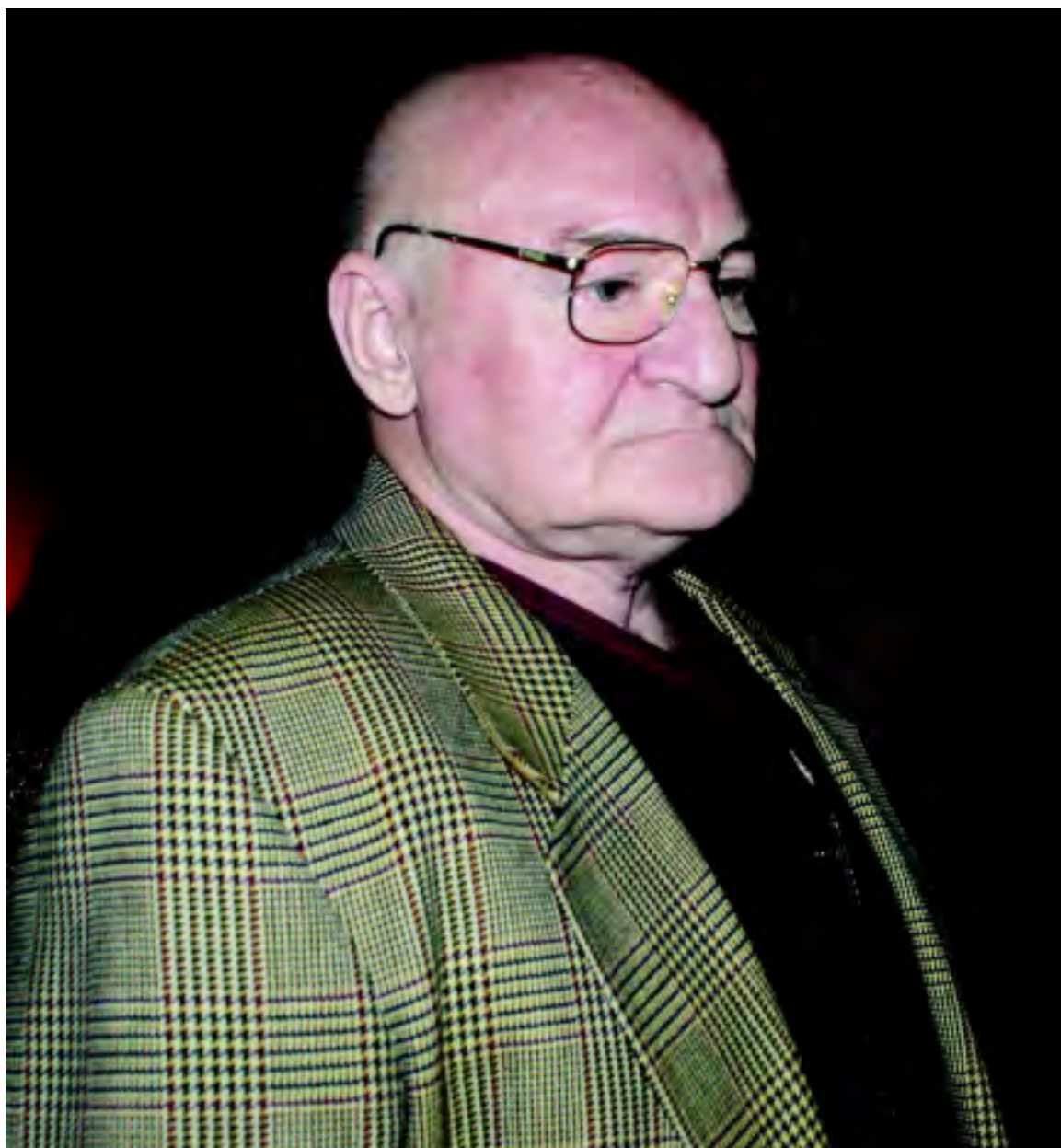
Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna

1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18
1080 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

In memoriam Otakar Slavík (18. prosince 1931 – 6. listopadu 2010)